[illegible]

41

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
8 A
20

DE STATV RELIGIONIS, ET DE PRIVILEGIIS,

Quibus à Summis Pontif. est Decoratus;

EPITOME,

R. P. F. IO. CRVZ TALABRICENSI
Ordinis Prædicatorum Auctore,

*ET PRAESTANTISSIMO VIRO D. DOMINICO
Luchio S. Michaelis Bononiæ Abbati meritissimo dicatum.*

Opus omnibus non tàm Regularium Superioribus, Confessarijs, ac pœnitentibus necessarium, quàm alijs, quibuslibet Ecclesiasticis apprimè vtile.

SVPERIORVM PERMISSV, ET PRIVILEGIIS.

VENETIIS, Apud Io. Guerilium. M DC XX.

Sumptibus Peregrini Golfarini.

[illegible] [illegible]

PERILLVSTRI

Ac admodum Reuer. D.

DOMINICO LVCHIO OLIVETANO,

ET BONONIAE S. MICHAELIS

in Busco Abbati meritissimo.

Peregrinus Golfarinus Bibliopola. S.

VLTIS iampridem nominibus iure tibi sum deuinctus, Abbas clarissimè; tua enim singularis humanitas, qua suscipis omnes, à tuis coleris, à cæterisq; admiraris, ita me illexit, vt meam erga te propensionem, quam non vulgarem iactare possum, maturè testatam esse voluerim. Obtulit se occasio typis iterum cudendi Epitomen Status Religionis, quod à Dominicano insigni Theologo compilatum, ab omnibus Regularibus summoperè commendatur. Præter te occurrit ne-

mo, Dominice omnium dominorum meorum, quorum virtutes veneror, sine retractatione non secunde, cui non modo Librum, verùm etiam vota mea nuncupata eße percupio. In clientelam tuam me confero, in eandemque, ut recipias rogat non munusculum istud leuidense, at animus magna dare desiderans; qui maxima videbitur adeptus, si tua beneuolentia, qua exteri fruuntur, Peregrinum quoque non excludat. Vale, diuque, & feliciter in florentissimo tuo Cœnobio & tibi, & nobis viue.

Bononię tertio idus Iulij M DC XX.

AD

AD LECTOREM.

N isto opere summa qua potero breuitate referam religiosorum priuilegia, tam circa spiritualia, & sacramēta, quam etiam circa temporalia, & quia plurima priuilegia sunt reuocata, maximè in Conc. Trid. vt ostendimus: vt ex non reuocatis multa idem omninò concedant, ex istis, quæ clariùs, & efficaciùs illud tribuunt, in medium proferam: cum nostræ intentionis sit, vt hoc opus præ manibus à religiosis habeatur, in quo sui status obligationem, & potestatem, tam in ordine ad se, quam in ordine ad sæculares, sibi à iure, aut priuilegio competentem facilè videre possint: bullas autem, & viuæ vocis oracula in isto opere citata inuenies authenticata in bullario Reuerendi admodum P.F. Emmanuelis Rodriguez, & pro alijs multis, & necessarijs ibi deficientibus citantur aliorum auctorum compendia, quæ licet authenticata ibidem non sint: valent saltem pro foro conscientiæ.

CENSVRA OPERIS.

DE Mandato nostri Reuerendissimi Magistri Prioris Prouincialis Fratris Ioseph Gonçalez, vidimus Epitome de statu religionis, & de priuilegijs, quibus à summis Pontificibus est decoratus, compositum à R. P. F. Ioanne de la Cruz, & inuenimus in eo doctrinam securam, & veram, ac pro bono, & defensione sacrarum religionum, non solum vtilem, sed etiam necessariam, si quidem breuiter, & compendiosè priuilegiorum, & exemptionum, quibus status religiosus illustratur, notitiam præbet. Dat. in nostro conuentu Sancti Thomæ de Madrid, 26. die Iunij, anni 1613.

F. Ioannes de la Puente M.

F. Augustinus Spinola M.

FACVLTAS REVERENDISSIMI Prouincialis Auctori facta.

NOS Frater Ioseph Goncalez, sacræ Theologiæ professor, ac Prouinciæ Hispaniæ Ordinis Prædicatorum Prior Prouincialis, facultatem concedimus Fratri Ioanni de la Cruz, habitanti in nostro Conuentu S. Thomæ de Madrid, vt præmissis, quæ sacrum Concil. Trid. & pragmaticæ istorum regnorum circa impressionem librorum disponunt, possit prælo mandare quoddam Epitome de statu religionis, & de priuilegijs, quibus à summis Pontificibus est decoratus, cum à personis doctissimis, & valdè grauibus nostræ sacræ Religionis quibus hoc opus commisimus, sit approbatum. Datis in nostro Conuentu S. Thomæ de Madrid, 28. die Iunij, anni 1613.

F. Ioseph Goncalez Prior Prouincialis.

CEN-

DE Mandato supremi Senatus Regij accuratè vidi Epitome de statu religionis,& de priuilegijs, quibus à summis Pontificibus est decoratus,compositum à P.F. Ioanne de la Cruz ex sacro Ordine Prædicatorum, & nihil in eo inueni fidei Catholicæ,aut veræ sapientię dissonum,quin potius accuratam in explicandis summorum Pontificum, & Cõciliorum decretis diligentiam solidam,ac veram Patrum, & doctorum doctrinam, ad vnguem enucleatam, cœlestem religionis statum, eiusque priuilegia, quibus à Sede Apostolica illustratur, pro virili ab erroribus hæreticorum vindicatus, quæ omnia distinctè, clarè, & subtiliter, in hoc aureo opere ab auctore traduntur, non sine incredibili facilitate, & fęlicitate, quare vt typis præloque mandetur in Theologorum gratiam,& magnam religiosorum vtilitatem omnino censui. Matritum, 16. mensis Iulij,anno 1613.

Gundisaluus Sanctius Luzero
Sacræ Theologiæ Doctor.

EGO Fr.Io.Lud.Sechier.Rauen.Sac.Theolog. Lect. Ord. Prædic.Commiss. Inquisit. Venet. Librum hunc inscriptum de statu Religionis,& de Priuilegijs,quib.summis Pontificibus, est decoratus Authore R.P.F. Io. de la Cruz, legi, & pro Veneta impressione probaui, die 14.Iunij 1620.

INDEX CAPITVM
LIBRI PRIMI.

Index Capitum Libri Secundi.

INDEX RERVM NOTABILIVM.

A

Apostata

& iam

Lex

vel

Quarta

Finis huius Indicis.

DE STATV
RELIGIONIS
ET DE
PRIVILEGIIS,

Quibus à Summis Pontificibus
est decoratus;

EPITOME.

PROLOGVS.

N isto Libro explicatur, in quo consistat status Religionis, & ad quæ Religiosus ex vi suæ professionis obligetur, qualiter suis superioribus, vt patribus, vt iudicibus, & vt prælatis subdatur, & quanta sit istorum superiorum potestas, tam ex iure communi, & particulari suarum legum, quam etiam ex priuilegijs eisdem competentibus ad gubernandum, & puniendum, ad ligandum, & soluendum subditos suos, in vtroque foro.

De ſtatu in Communi. Caput Primum.

DVB. I. Quid ſit ſtatus. Prima concluſio: Status eſt diſpoſitio conueniens homini ſecundũ modum ſuæ naturæ (vtpotè cum libertate, & non coactè) cui obligatur homo cum quadam immobilitate, & firmitate. Dicitur cui homo obligatur, quia licet laicus faciat omnia, quæ facit Religioſus, non tamen eſt in ſtatu religionis: cum non exerceat illa ex obligatione, & dicitur cum quadam firmitate, & immobilitate. Quia ſicut in corporalibus, quod facilè mutatur non eſt ſtabile, & quod mouetur, non ſtat, ſic in ſpiritualibus: iſta tamen firmitas, et immobilitas cauſatur per ſolemnitatem voti, ſicut & contractus ciuilis, firmatur per ſolemnitatem iuris: vnde viduitas, & virginitas, quæ non ſunt voto firmatæ, non ſunt ſtatus, nec etiam Clericatus cum ex illo ad coniugium poſſit Clericus retrocedere. Quamuis enim, qui eſt in vno ſtatu poſſit ad ſtatum altiorem aſcendere, ſicut religioſus licitè ad Epiſcopatum aſcendit non tamen poteſt à ſtatu religionis ad inferiorem ſtatum retrocedere. Prædicta doctrina eſt communis Thomiſtis cum D. Th. & Caiet. 2.2.q.183.art.1. Si arguas, quia poteſt Epiſcopus retrocedere ad ſtatum religionis: Ergo eſt licitus tranſitus à ſuperiori ad inferiorem ſtatum.

Ad hoc argumentum reſpondetur, quod Epiſcopus dũ manet Epiſcopus, vtpotè cum cura animarum non poteſt fieri monachus, ſi tamen non valente ſuorum ſubditorum ſalutem procurare, & ſuis ouibus proficere ob impedimenta ſtatim à nobis enumeranda, tollatur ab eo cura animarum, ex qua conſtituitur in ſtatu Epiſcopali, &

& ad quam retinendam, non obligatur ex voto, poterit tunc fieri monachus pro cuius maiori explicatione. Not. ex D.Thom.2.2.q.185.artic.4.quod dum Episcopus suis ouibus prodesse potest, non potest Episcopatum deserere ob quietem etiam contemplationis. Paulus enim ad Ephes.1. ob necessitatem subditorum à contemplatione beatitudinis se deferri patienter tolerauit. Ob aliquas tamen causas potest Episcopus de licentia Papæ Episcopatum deserere,& Religionem intrare,& harum prima causa sit ob defectum conscientiæ, vt si sit homicida, aut simoniacus. Secunda,ob defectum corporis, aut salutis, vt si sit senex. Tertia,ob defectum scientiæ requisitæ. Quarta,ob irregularitatem. Quinta,ob defectum subditorum, quibus Episcopus prodesse non potest. Sexta, quando ex alicuius prælatione graue oritur scandalum, nisi aliàs scandalum oriatur ex malitia volentium fidem, & iustitiam calcare: seclusis tamen prædictis causis erit peccatum mortale illa dispensatio, nec erit valida, quia Episcopus iure diuino astringitur curæ animarum, sed Papa non potest dispensare in iure diuino, nisi iuxta voluntatem veri domini,quæ talis præsumitur esse, vt cum causa legitima dispenset,seu declaret ius diuinum non obligare tunc,& aliàs non,ergo.

II. Dubium, an in Ecclesia sit diuersitas statuum. Prima conclusio, in Ecclesia est diuersitas statuum, vt Episcoporum, & Monachorum, sicut & diuersitas officiorum, vt prædicatorum, & Doctorum. ita D.Tho.2. 2. q. 84.ar.2. hoc enim pertinet ad Ecclesiæ perfectionem: sicut enim in naturalibus perfectio, quæ est in Deo simpliciter, non potest esse in creaturis nisi multipliciter: Sic perfectio gratiæ, quæ in Christo sicut in capite adunatur,

ad eius membra diuersimodè redundat, vt sic corpus Ecclesiæ perfectum sit. Vnde dicitur de Christo ad Ephes.4. Ipse scilicet Christus dedit, quosdam Apostolos, alios verò Euangelistas, alios autem Pastores, & Doctores ad cõsummationem sanctorum, & hoc ita expedit, tum ad necessitatem actionum Ecclesiæ, quæ vt expeditius exerceãtur, & sine confusione, debent ad eas diuersi homines deputari, tum etiam ad dignitatem, & pulchritudinem Ecclesiæ, quæ in quodam ordine consistit. Vnde 3.Reg.10. videns Regina Saba omnem sapientiam Salomonis, habitacula seruorum, & ordines ministrantium non habebat vltra spiritum.

Secunda conclusio. Differentia status sumitur ex ordine ad perfectionem, prout vnus status est altero perfectior; differentia tamen officiorum sumitur ex ordine, ad diuersas actiones, differentia verò graduum sumitur per respectum ad ordinem pulchritudinis Ecclesiasticæ, prout in eodem statu, & officio vnus est altero superior, vnus præest, & alter est subditus, ita D.Thom.2.2.q.184. artic.3.

Tertia conclusio. Status largè sumptus diuiditur in incipientes, proficientes, & perfectos. ita D.Tho.ar.4.

III. Dubium quis status sit perfectior; Prima conclusio, status Episcoporum est omnium perfectissimus, ita D.Thom.art.7. Et oppositum est erroneum, quia Episcopi obtinent locum Apostolorum, sed esset erroneum negare statum Apostolorum esse alijs statibus perfectiorem, secundum illud 1.Cor.12. Quosdam posuit Deus in Ecclesia primum Apostolos, &c. Et idem Apostolus ad Ephes.4. ait nos sumus primitias spiritus habentes. Secundò ad statum Episcopi requiritur vitæ perfectio, vt

ait

ait D.Tho.2.2.q.185. art.1 ad 2. & constat ex illo Ioan. 21. Vbi Christus antequam Petro pastorale officium cõmitteret, ab eo quæsiuit an ipsum plus cæteris Apostolis diligeret. Secundò Episcopi munus est, alios etiam Religiosos ad perfectionem adducere: ad statum autem Religiosi non requiritur vitæ perfectio, sed Religio est via ad perfectionem. vnde Christus Matth.19. non dixit adolescenti, si es perfectus, sed si vis perfectus esse vade, & vende, & ratio istius differentiæ est, quia secundũ Dion. de Eccles. Hierar. cap.6. perfectio pertinet ad Episcopum actiuè sicut ad perfectorem, ad Monachum autem passiuè sicut ad perficiendum; requiritur verò, quod sit perfectus, qui alios debet ad perfectionem adducere, non sic autem, qui debet ad perfectionem adduci.

Si argum. qui vouit Religionem debet prius intrare Religionem, quam acceptare Episcopatum, vt diffinitur, in cap. per tuas. de voto, ergo status Episcopi non est perfectior. Ad hoc respondetur, quòd quando perfectio vnius rei includit alterius rei perfectionem, & aliàs sunt incompatibiles, qui vouet, quod est minus satis implet votum, si omissa re minore faciat maiorem, vt si vouisti perpetuò seruire hospitali, imples votum intrando Religionem, vt habetur in cap. scripturæ de voto, at Episcopatus etiam si sit status perfectior compatitur secum statum Religionis, & sic in dicto casu prius ille debet fieri Monachus.

Secunda conclusio, status Religiosi est perfectior, quã status curati, ita D.Th.2.2.q.184.ar.8.& patet, quia Religiosus habet obligatam totam vitam ad opera perfectionis, scilicet ad castitatem, &c. at curatus, nec ratione ordinum obligatur ad opera externa perfectionis, vt ad ca-

stitatem, sed ex statuto Ecclesiæ Latinæ, vt patet in cap. placuit. d. 32. & ca. cum in præterito d. 84. nec etiam sunt curati in statu perfectionis ob curam animarum, quia status perfectionis inducit obligationem perpetuam ad opera perfectionis, sed curatus non est obligatus ad perpetuam curam animarum, potest enim illam deserere, & transire ad Religionem etiam inconsulto Episcopo, vt dicitur in cap. duæ sunt 19. q. 2. ergo. Secundò: etsi cura animarum sit quid perfectius, quam ea, ad quæ tenetur Religiosus, tamen ista cura non conuenit curato cum obligatione perpetua, vt dixi, nec conuenit ei principaliter sicut Episcopo, sed sicut coadiutori, & instrumento Episcopi, & sic ei non omnia, sed quædam peculiaria circa curam animarum committuntur.

De statu Religionis. Cap. II.

DVb. I. Quid sit status Religionis. Prima conclusio, status Religionis est quidam modus viuendi, totum hominem diuino cultui applicans sub aliqua regula abducendo eum à curis sæculi retardantibus à perfecta charitate, & vnione cum Deo. ita colligitur ex D. Tho. 2. 2. q. 108. art. 2.

Secunda conclusio: status Religionis, est status à Christo institutus, quia status iste consistit in obseruantia triũ votorum scilicet obedientiæ, castitatis, & paupertatis, sed vota ista sunt à Christo instituta; de paupertate enim dicitur Matth. 19. Si vis perfectus esse, vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, & de obedientia subditur, ibi. & veni sequere me: De castitate etiam ibidem dicitur, sunt eunuchi, qui se castrauerunt, id est, amputaue-

runt,

runt, vſum, & poteſtatem venereorum non per abſciſſionem membri corpoream, ſed per votum caſtitatis, propter Regnum Dei.

II. Dubium. An Religio importet ſtatum perfectionis. Prima concluſio affirmatiua: ita D.Tho.2.2.q.186. artic.1. quia omnis perpetua traditio in finem charitatis ordinata conſtituit ſtatum perfectionis: ſed talis eſt Religio vt conſtat, ergo. vbi nota, quod traditio hominis ad Deum alia eſt interior per Charitatem, & iſta eſt perfectio eſſentialis Chriſtianæ vitæ, & finis omnium præceptorum, & conſiliorum: alia eſt exterior, per quam homo ſolemniter dedicatur diuino cultui, & iſta eſt veluti medium ad dictum finem aſſequendum, ex quo ſequitur.

Secunda concluſio Religioſus nō tenetur habere perfectionem charitatis, ſed tenetur tendere ad illam. ita D. Thom. ar.2. & patet, quia ſtatus Religionis eſt diſciplina quædam qua aliquibus exercitijs ad perfectionem deuenitur, ſed qui operatur ad finem, non eſt aſſecutus finem neceſſariò, ſed tantum requiritur, quod ad eum tendat, ergo ſatisfacit Religioſus tendendo in finem charitatis medijs taxatis in ſua regula, & ſic qui aſſumit ſtatum Religionis, & non habet animum mutandi vitam ſecundum illum ſtatum, aut ſi iam profeſſus mutet illum animum, peccat mortaliter cum ſit ſimulator in re graui cōtra virtutem Religionis, imò, ſi tantum habet animum ſeruandi tria vota eſſentialia, & alia obligantia in ſua regula ſub peccato mortali, peccat venialiter cum firmet animum contra ſpiritualem profectum, & ponat obicem Spiritui ſancto, ne eum per media præſtantiſſima ducat ad perfectionem.

III. Dubium, an eſſentia Religionis conſiſtat in tri-

bus votis ſcilicet obedientiæ, caſtitatis, & paupertatis.
Prima concluſio, voluntaria paupertas eſt primum fundamentum ad perfectionem charitatis acquirendum, & ad ſtatum Religionis, ita D.Thom.2.2.q.186. art.3.patet ex illo Matth. 19. ſi vis perfectus eſſe vade, & vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, at ſi dicat ab hoc debes incipere, ſi vis tendere ad perfectionem. Secundò ſtatus Religionis eſt quoddam exercitium, & diſciplina, qua deuenitur ad finem charitatis, & eius perfectionem, ſed ad hoc oportet abſtrahere omninò affectum à rebus temporalibus per voluntariam paupertatem, vt enim ait Auguſt. lib.83. quæſt.q.36. nutrimentum charitatis eſt diminutio cupiditatis, perfectio nulla cupiditas, & lib. 10.confe.cap.23.loquens Auguſt.cum Deo, ait minus amat, qui tecum aliquid amat, quod non propter te amat.

Secunda concluſio, perpetua continentia requiritur ad ſtatum Religionis, ita D.Thom.ar.4.quia ad ſtatum Religionis requiritur abſtractio impedientium hominem ne totaliter feratur in Dei ſeruitium, ſed vſus copulæ carnalis retrahit hominem ne totaliter feratur in Dei ſeruitium, tum ob vehementiam delectationis, tum etiam ob ſollicitudinem circa gubernationem vxoris, filiorum, & temporalium pro illorum victu, ergo, ex hoc patet commendatarios de Dactiago, de Alcantara, & de Galatraua, non eſſe propriè Religioſos. ita D.Th.2.2.q.186.artic.4.ad 3.& communiter Thomiſtæ contra Nauar. & alios quos refert Rod.in qq.regul.q.1.artic.6. to.1. quia iſti non vouent abſolutam, & omnimodam caſtitatem, cum ducunt vxores, vnde nec gaudent priuilegio cap. ſi quis ſuadente diabolo, vt ait Caiet. ver. excommunicatio, nec ipſi mutando habitum manent excommunicati:
ſecus

secus est de commendatarijs Melitensibus cum solemniter voueant perpetuam, & omnimodam Castitatē, Obedientiam,& Paupertatem. Verum est,quod Alex.3.bulla vnica, vbi apparet Religionem Sancti Iacobi de Spata, cum voto coniugali statuit, quod qui manus violentas iniecerit in fratres, vel sorores dicti ordinis manet excommunicatus,quo etiam priuilegio gaudent per communicationem suorum priuilegiorum alij commendatarij aliorum ordinum militarium.

Quarta conclusio, ad statum Religionis requiritur, quod paupertas, castitas, & obedientia cadant sub voto, ita D.Thom.art.6. quia Religiosi sunt in statu perfectionis vt dixi cap. 1. dubio tertio; sed ad statum perfectionis requiritur obligatio,ad ea,quæ sunt perfectionis, quę obligando fit per votum, ergo cum status Religionis cōsistat essentialiter in Paupertate,Castitate,& Obedientia, & hæc sunt opera perfectionis externa status religionis ad hæc debet religiosus cum voto obligari.

Quinta conclusio:prædicta tria vota Paupertatis, Obedientiæ, & Castitatis debent esse solemnia per professionem expressam, vel tacitam ad certam regulam, seu Religionem à Sede Apostolica approbatam, vt ait Bonifac. VIII.cap.vnico de voto,& vo.redemp.& vt ista professio valeat, debet fieri in manibus illius, qui potest profitentem tali Religioni incorporare,vt cum communi sententia tenet Panorm. in cap.correctum, de reg.iur.& Siluest. ver.Religio.8.num.14.

Ex dictis patet,quod licèt Greg.XIII.Bul.26. declaret patres Societatis Iesu,etiam simplici voto castitatis, astrictos esse verè, & propriè Religiosos, & irritet matrimonium cum illo simplici voto celebratum, adhuc tamen

est

est differentia inter istos, & alios Religiosos voti solemnis, quod isti essentialiter, & ex iure diuino sunt inhabiles ad matrimonium, tum quia illorum votum à tempore Apostolorum habet istam vim irritandi matrimoniū, nec extat aliqua lex Ecclesiastica, quæ illam vim ei tribuat, tum etiam, quia per istud votum solemne totaliter homo Deo traditur, & consecratur per internam voluntatem iuxta doctrinam D.Tho.2.2.q.88.ar.7.at Religiosi Societatis, voti simplicis, ex iure Ecclesiastico prædicti decreti, Gregor.XIII.sunt inhabiles ad matrimonium, & sic in omni sententia possunt dispensari per Ecclesiam ad matrimonium contrahendum, imò in dicto decreto Greg gor. habetur, quod ex causa rationabili possunt dicti Religiosi voti simplicis à Ministro generali dimitti, & votis istis liberari; si tamen isti sine licentia Ministri generalis recedāt sunt apostatæ, & excommunicati, vt ibidem decernitur.

Sexta conclusio inter illa tria vota Religionis votum obedientiæ est prestantius, ita D.Th.ar.8.quia per votum obedientiæ offertur Deo maius bonum; scilicet propria voluntas, ratione cuius, quod fit ex obedientia est magis acceptum Deo, quàm id quod fit ex propria voluntate; vnde ieiunium ex propria voluntate factum non acceptatur à Deo.Esa.58. vbi interrogantibus quibusdam ieiunantibus quare ieiunauimus, & non aspexisti; respondet Deus: quia in die ieiunij vestri inuenitur voluntas vestra. Secundò, quia sub voto obedientiæ continentur alia vota, & cæremoniæ regulares, & sic in professione fratrum Prædicatorum sola obedientia expresè promittitur.

IV. Dubium an religiosus peccet mortaliter transgre-

dien-

diendo vota,& alia contenta, in sua regula? Prima conclusio. Religiosus tenetur sub peccato mortali ex genere seruare tria vota essentialia, alia tamen sub peccato veniali,nisi sub formali præcepto,& in virtute sanctæ obedientiæ mandentur,ita D.Thom.2.2.q.186.ar.9. Imò vt ipse D. Tho. notat in nostro prædicatorum ordine, non obligamur etiam sub peccato veniali ad constitutionum obseruantiam, vt in ijsdem disponitur:nisi ad vota,& expresè mandata in virtute Spiritus sancti, & sancta obedientiæ,nisi, vt ait D.Tho. ad primum, adsit negligentia mortalis,vel venialis, aut contemptus, & tunc aderit negligentia , vt ibi explicat Caiet. quando supposito, quod vadis V.g.ad matutinas, vadis negligenter, tunc peccas venialiter negligenter eundo,quia etiamsi non tenearis, sub peccato ire ad matutinas, si tamen vadis, debes à te excutere omnem negligentiam, sicut etiamsi hodie non tenearis orare,si tamen ores,debes attentè orare.Contemptus autem tunc aderit (ait D.Tho.ad tertium. & ibi Caiet.)quando quis tenuit se subijcere legi;hoc est,non vult facere,quod lex iubet ex eo,quod illud sibi iubetur,& contemptus iste ex suo genere est peccatum mortale cum opponatur directæ obedientiæ, quæ obligat sub peccato mortali ex genere,quia tamen habet animum, & consue tudinem ob iram, concupiscentiam, aut aliam causam violandi legem, non est contemptor formaliter, vt ait D. Thom.ad 3.

Secunda conclusio: Episcopus Monachus, vt ait D. Thom.2.2.q 88.art.1. ad 4. tenetur sub peccato mortali ad tria vota essentialia prædicta, sicut alij Religiosi, nec liberatur à voto paupertatis,quidquid Rod.cum alijs incautè dicat in su. 2.par. cap.70. nu.5. quia Episc. iste ma-

net

net Religiosus iuxta dicta: cum status Religionis non repugnet statui Episcopi, & aliàs status Religionis essentialiter consistat in tribus votis paupertatis scilicet, castitatis, & obedientiæ.

Ex dictis patet primò, quod Episcopus Monachus de nullis bonis testari potest; cum non habeat proprium. Ita communiter, cum D.Thom.2.2.q.185.ar.6.& 8. Soto.10.de iust.q.5.art.7.& Cob.cap.1.de test.num.18.alij tamen Episcopi possunt, de suis patrimonialibus testari, non tamen de bonis Ecclesiasticis, aut intuitu Ecclesiæ acquisitis: sed ista in dominio Ecclesiæ conseruentur: vt dicitur in cap. quorundam de test. Et licèt in cap. cum in officijs de testam. idem statuatur de Clericis, sed iam lex ista non est in vsu in Hispania, sed de omnibus bonis testantur Clerici, & in eorum bonis succedunt eorum consanguinei ab intestato, ita lib.5.nouæ Recop.tit.8.l.13.

Secundò sequitur Episcopum Monachum teneri portare habitum suæ Religionis, cum habitus iste sit obligationis signum, ita D.Thom.art.8.imò in 8. Synod.generali actione 8. cap.27.præcipitur Episcopis Monachis, sub pœna depositionis, ne vestem monasticam deponant.

Tertia conclusio, Episcopus Monachus, & si non teneatur ad obseruantias suæ Religionis officio Pontificali repugnantes: cuiusmodi sunt solitudo, silentium, aut vigiliæ graues, quibus impotens redderetur, ad exequēdum Pontificale officium: tamen tenetur, ad obseruantias non impedientes Pontificale officium: quales sunt ieiunia, abstinentia à carnibus, &c. In quibus tamen potest secum in necessitate dispensare, sicut prȩlati Religionum secum in necessitate dispensant. ità D.Thom.2.2.q.185.ar.8. Secundò in constitutionibus ordinis Prædicatorū.d.2.c.13.

in

in gloſ. habetur, quod prouinciales, in ſuis Prouincijs moneant, Epiſcopos ordinis, vt in veſtibus, abſtinentijs, & alijs non impedientibus Pontificale officium ordini ſe conforment: aliàs non concedant, eis fratres in ſocios; & conceſſi reuocentur. Hæc deuotis Religionis in communi, deinceps agemus de illis in ſpeciali.

De voto Paupertatis. *Cap. III.*

NOt. Quod Religioſus per votum paupertatis abdicat à ſe dominium cuiuſuis rei temporalis, & peccat mortaliter ex genere tale votum violando: in indiuiduo tamen peccabit mortaliter, vel venialiter, eo modo quo peccat, qui contrectat rem alienam inuito Domino rationabiliter, & ſic, quæ eſt materia grauis ex obiecto pro furto; eadem erit grauis pro conſtituendo peccato mortali contra votum paupertatis.

I. Dubium, an Religioſus poſſit habere peculium. Not. I. quod peculium eſt habere aliquid deputatum, & ſequitur ſtatum ab alijs ad vtendum illo, vel iure Dominij poſſidendo, & defendendo illud, vt proprium, vel iure ſolius adminiſtrationis ad illud, ſcilicèt adminiſtrando, vel diſtribuendo ſecundum leges, & conditiones ſibi præfixas; vel iure vſusfructus tantum, qui eſt facultas vtendi re, & fructibus eius in propriam, & etiam aliorū vtilitatem: ſalua tamen ſubſtantia rei fructiferæ: vel ſolius vſus, qui eſt facultas vtendi re ad vſus proprios tantum.

Prima concluſio, Religioſus non poteſt, etiam de licentia Papæ habere peculium irreuocabile, quòd ſcilicet ſaltem à Papa non poſſit reuocari, & limitari, in quos velit

vſus.

vsus.ita Sylu.ver. Abbas 4.§.3. & Lud. Lopez 1.par.cap. 154. quia Religiosus per votum paupertatis abdicauit à se omne dominium,& proprietatem,quam importat prędictum peculium irreuocabile.

Secunda conclusio; licitum est Religiosis habere pecunias in communi depositas ad vsus sibi à Prælato concessos,aut concedendos; ita Lud.Lop.& patet ex vsu, nec sic habere pecunias inducit proprietatem, cum sint per Prælatum reuocabiles,& limitabiles pro vsibus sibi placentibus. Vbi Not. Primò,quod si Religiosus habet licentiam distrahendi aliquas pecunias in quos velit, vsus pòtest etiam in actus illicitos consumere illas: vt ait Medina in su.in 7.præcepto §. 29. cuius sententia est, communiter vsu recepta: licet alij oppositum sentiant, satis probabiliter, & fortè verius, quia cum Prælatus non sit dominus,sed dispensator bonorum Religionis, & non dissipator non potest concedere licentiam expendendi pecunias, nisi pro vsibus licitis: & sic licentia ab eo data religioso iusta facultatem concedentis videretur esse interpretanda.

Not.2. quod secundum victoriam communiter receptum (de quo Ludou.Lop.) non peccat Religiosus mort. retinendo pecunias in cella, & non in communi deposito,dum tamen habeat,animum expendendi eas de licentia Prælati. Et intelligitur hoc duplici limitatione; prima, quod intelligitur hoc stando in natura voti paupertatis, & secluso speciali præcepto,si circa hoc imponatur. Secunda, quod non retineatur pecunia in cella, vel alibi extra commune depositum animo celandi illam prælato: imò si religiosus quando à Prælato fit scrutinium, aliquid in cella, vel alibi retentum celaret, peccaret mortali-

taliter ex genere: imò magister Vandelus censet, esse peccatum mortale etiamsi res cælata sit leuis, sed rei veritas est, quod etiam in istis præceptis sicut, & in alijs naturalibus, & positiuis, quod ex suo genere est peccatum mortale fit veniale ob leuitatem materiæ.

II. Dubium, an liceat Religiosis habere census, & redditus annuales. Prima conclusio, ante Conc. Trid. licebat religiosis de licentia suorum Prælatorum habere, tales census etiam ad distrahendum in vsus sibi placentes dum prælatus non reuocaret, vel limitaret talem licentiam. ita Sylu. Nauar. & alij quos refert, & sequitur Ludou. Lop. quia istud peculium cum sit à prælato reuocabile non inducit proprietatem.

Secunda conclusio, etiam post Conc. Triden. non peccant Religiosi habentes census, & redditus annuos: non tantum loquendo de redditibus sibi, à sibi ipsis legatis in testamento ab eisdem condito ante professionem, aut à parentibus, siue alijs sibi relictis: sed etiam loquendo de redditibus emptis ex bonis à Religioso iam professo acquisitis, & quorum dominium transierat iam in communitatem, potest enim communitas redditus illius census, nomine tamen communitatis fundati concedere Religioso in premium sui laboris, vt constat ex vsu sapientissimorum, & timoratorum, si obijcias, quia in Concil. Trid. sess. 25. cap. 2. statuitur non licere Religiosis vtriusque sexus bona mobilia, vel immobilia quouis modo acquisita, vt propria possidere: sed ista superiori tradantur, & conuentui incorporentur. Et iterum dicitur sic, non liceat superioribus Religiosorum bona stabilia Religiosis concedere, etiam vsumfructum, vsum, vel commendam: vbi per bona stabilia intelliguntur bona immobilia, &

cen-

census. Ad hoc respondetur, quod loquitur Concilium de redditibus non habendis etiam quantum ad vsum, vt proprijs, & irreuocabilibus, per Prælatos, & sine eorum licentia distrahendis, intendit enim Conc. tollere, à Religiosis dominium, & proprietatem, vt constat, ex titulo dicti cap. qui est de paupertatis voto integerrimè seruando: & si aliud intendat, illud decretum: non est cum tanto rigore receptum ob multas necessitates Religiosorum, quibus ex bonis communitatis non subuenitur etiam iuxta suum statum, & Religiosam paupertatem, quod maximè verum habet in monialibus, ita Lud. Lop. cap. 154. vbi citat Nauar. & Rod. in su. to. 1. c. 90. nu. 9.

III. Dubium, an possit Religiosus sine licentia sibi donatum recipere. Not. duplicem esse licentiam, aliam expressam, & formalem, aliam virtualem, seu interpretatiuam, & ista explicatur dupliciter: primò quando subditus certo scit, quod si petat licentiam à Prælato non sibi denegabitur, sed simul scit, Prælatum velle, quod nihil fiat sine eius licentia expressa, & ista virtualis licentia ad nihilum valet, cum illa enim non potest Religiosus exigere à Conuentu. Secundò, quando per signa probabilia credo, quod si ego faciam aliquid V. g. emam librum, aut aliquid donem, hoc prælato placebit: & de hac interpretatiua licentia loquimur quoties dicimus, illam sufficere; ita Ludou. Lop. to. 1. cap. 156. & Rodriq. in summa 1. par. cap. 31. num. 3.

Prima conclusio, etsi sit probabilis sententia victoriæ asserentis posse Religiosum seclusa speciali prohibitione circa hoc recipere aliquid sine Prælati licentia: dumtamē habeat animum petendi licentiam quando expenderit, illud probabilius tamen videtur, illud non posse recipe-

re,

re, ſine prælati licentia ſaltem interpretatiua: quia talis receptio ſicut, & datio eiuſdem rei eſt, translatiua dominij: ergo & eſt interdicta Religioſo cum per votum paupertatis reddatur incapax dominij.

Secunda concluſio, Religioſus accipiendo, ſine licentia aliquid communitatis, aut rem alteri Religioſo applicatam, peccat mortaliter ex genere: cum accipiat alienum inuito domino rationabiliter. Ex paruitate tamen materiæ erit peccatum veniale, vt ſi à communitate accipiat ſibi gallinam: ſecus eſſet ſi donaret eam extraneo.

Tertia concluſio, Religioſus accipiendo ab amico prādium, aut alia comeſtibilia, non peccat: ad hoc enim præſumitur habere licentiam à prælato interpretatiuam. Et idem eſt de Religioſo exiſtente cum licentia extra conuentum, qui habet conſequenter licentiam interpretatiuam recipiendi ſibi oblata.

IV. Dubium, an poſſit Religioſus ſibi applicata diſtrahere ſine licentia? Prima concluſio: Religioſus emēs, vendens, commutans, aut donans aliquid communitatis, vel ſibi applicatum ſine licentia, ſaltem interpretatiua peccat mortaliter ex genere. Quia in iſtis actibus cum ſint translatiui dominij habet ſe, vt Dominus, & vſurpat alterius dominium, poterit tamen commodare librum, aut aliam rem ſine expreſſa licentia: quia per commodatum non transfertur dominium.

Secunda concluſio: Religioſus poteſt dare alteri Religioſo ſui conuentus librum valentem quinque argenteos, aut aliud ſimile. Ita Ludou. Lop. 1. par. q. 156. concluſ. 3. imò Rodrig. in ſu. 1. p. cap. 90. num. 11. tenet, poſſe dare librum valentem quinque aureos. Item poteſt Religioſus commutare libros, cum alijs libris etiam ſæ-

cularium æquè bonis: vt ait Ludou.Lop.concl.4.quia ad omnia prædicta præsumitur,ad esse licentia prælati interpretatiua: si aliàs non stet specialis prohibitio prælati in contrarium.Imò vt ait Ludou,Lop. iuxta istam interpretatiuam licentiam, Religiosus iter agens ex pecunijs sibi datis in eleemosynam,aut aliter acceptis,potest expendere,cum consanguineis etiam diuitibus: vsque ad decem aureos,aut eorum valorem.Hæc enim donatio nō cēsetur prodiga:sed rationabilis,in ratihabitione prelati fundata.

V. Dubium quantam, licentiam potest Prælatus regularis sibi, & subditis concedere, ad donandum extraneis.

Prima conclusio: Prælati regulares possunt sibi,& suis concedere,licentiam donandi,vsque ad decem aureos; de bonis sibi applicatis pro causa pia; & rationabili V.g. pro pauperibus, pro nuptijs cognatorum, pro gratificatione beneficiorum, pro cultu diuino,& similibus: non tamen possunt amplius insumere, sine licentia Prouincialis, aut alterius similis, vel superioris Prælati. Ita Cord.in su. q. 54.& Ludou.Lop.in instruct.nego.ca.40.Et ita (ait iste) præceptum est, fratribus ordinis Prædicatorum in capitulo Pisano. Et hoc ita seruant Prælati timorati, & docti. Et intelligitur conclusio de donatione inter viuos, non de donatione causa mortis: hæc enim in multis æquiparatur testamento, quod Prælatus regularis condere non potest.ita Nauar.lib.3.cons.6.tit.de dona.& Man.Rod.in su.1.p.c.90.num.7.

An verò prædicti prælati possint concedere licentiam ad prædicta hospitibus sui ordinis, ad hoc. Secunda conclusio sit negatiua,ita Ludou.Lop.in su.1.p.c.156. in fine, quia in constitutionibus fratrum Prædicatorum d.1.

ca.14.

ca.14. habetur, quod Religiosus non expendat pecunias sine licentia sui Prælati: sed Prælatus vnius conuentus non est propriè Prælatus hospitum in suo conuentu existentium, etiamsi in aliquibus ex dispositione dictarum constitutionum, & ordinationum superiorum hospites eis subdantur, ergo.

Tertia conclusio: Religiosus extra suum conuentum cum licentia existens, censetur habere interpretatiuam licentiam ad expendendum pecunias non tantum pro vsibus in itinere necessarijs: sed etiam quoties instat necessitas, aut vtilitas expendendi aliquid, nec adest prælatus, potest, cum interpretatiua licentia, quæ tunc etiam præsumitur ad esse illud expendere.

Hæc dicta sint de religiosis intra ordinem degentibus: nam alijs ex Papæ licentia ab ordine exemptis, vt Episcopis, aut alijs beneficiatis solet, Papa ampliorem concedere licentiam, vt scilicet ex redditibus suorum beneficiorum, vel ex aliter acceptis possint in vita, vel morte ad pia opera pro libito dispensare: hactenus dicta procedunt stando in natura voti paupertatis, & seclusis specialibus prohibitionibus, summorum Pontificum, aut aliorum prælatorum.

Nouissimè Clem. VIII. in motu qui incipit, Religiosæ Congregationis, edicto 3, Calend. Iul. an. 1594. multa vetat Religiosis vtriusque sexus exceptis militaribus: circa largitionem munerum: quæ tamen omnia, exceptis pœnis, ibi impositis continentur, in iure communi antiquo, vt notauimus.

Primò interdicitur Religiosis etiam Prælatis, & conuentibus: ne per se, aut per alios, etiam indirectè, aliquid liberaliter, vel munera donent, exceptis leuibus esculen-

 tis,

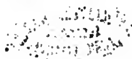
tis, & poculentis, & ad deuotionem pertinentibus munusculis: & adhuc ista leuia nomine conuentus largiantur, & vbi superiori de consensu conuentus, videbitur, expedire. Et quidem donatio liberalis vetatur, Religiosis in cap. nulli liceat, & cap. si quis de rebus Eccles. non alienan. & c. cum ad monasterium de sta. Monach. & donatio leuium nomine conuentus facienda habetur etiam, in ca. tua nuper de his, quæ fiunt, à Prælato, sine consensu capituli.

Not. Primò, pro explicatione: quod in hoc decreto sola liberalis donatio vetatur, quæ secundum D. Thom. in 1. d. 18. q. 1. ar. 2. est datio irredibilis compensationem nõ intendens. Et sic benè possunt Religiosi cum licentia suorum Prælatorum eleemosynas facere, festa celebrare, expendendo aliquid pro musica, &c. remunerare, & gratificare obsequia, & beneficia recepta à Medico, Aduocato, aut ab alijs. Hæc enim, & similia non sunt propriè donationes, sed satisfactiones.

Secundò not. quod donatio indirecta, in hoc decreto vetita dicetur, V. g. si conuentus remittat liberaliter, & non titulo eleemosynæ, aut alio iusto titulo, legitimam Religiosi iam hęreditatem, aut alia debita, aut si Religiosus mutuet, animo non repetendi mutuum.

Tertio Not. res leues esse in duplici differentia: aliæ sunt ita paruæ, quod nullam merentur recompensationem, vt calculus benedictus, modicus panis, & ad ista dispensandum non est necessaria dicta licentia: aliæ sunt æstimabiles, & recompensabiles, siue sint comestibilia sicut vna caia de conserua, siue sint res ad deuotionem pertinentes: sicut vna imago, vnas horas, &c. & de his præcipitur, quod dentur nomine, & consensu conuentus.

Et

Et licèt in isto decreto, tantum fiat mentio de leuibus comestibilibus, & ad deuotionem pertinentibus: idem etiā dicendum est de leuibus alterius generis, sicut vna caja de cuchillos, &c. quoties enim in aliqua regula excipiūtur aliqui casus, consequenter manent excepti similes casus. Ita in Clement. exiui de paradiso. §. deinde, & est communis sententia iuristarum, Bald. in cap. 2. de coniugio leprosorum, Felin. in cap. Pastoralis. imò licèt lex (dicunt isti) limitaret exceptiones dicendo, exceptis istis tantum casibus, adhuc exceptio est extendenda ad similes casus, sicut in leg. final. C. de reuocandis donationibus statuitur, quod per solas quinque causas potest reuocari donatio, & tamen glossa cum communi sententia, tenet posse reuocari, per aliàs similes causas: & ratio est, quia cum lex non possit excipere omnes casus exceptione dignos: ponit aliquos loco exemplorum. Et si obijcias communem regulam iuris, quod casus exceptus firmat regulam in non exceptis. Intelligitur de casibus non exceptis, qui aliàs sunt dissimiles exceptis.

Secundò vetatur in dicto decreto Religiosis, etiam prælatis, ne ista dona inter se largiantur, nisi rerum minimarum, & cum licentia superioris in scriptis. Et quidem ista largitio vetatur Religiosis in locis supra citatis ad adipiscenda officia, & dignitates. Exceptio verò minimarum cum prælati licentia habetur, in cap. Exijt qui seminat de verborum signif. §. de vilibus.

Quartò Not. Quod pro assignanda materia leui in hoc non datur certa regula: sed iuxta regulas prudentiæ attentis circunstantijs loci, temporis, personæ, & finis erit statuenda. Secundum Nauar. in ca. non dicatis, num. 25. Quod enim respectu vnius personæ, & in vno loco,

vel tempore est paruum, respectu alterius personæ, &c. est magnum: & quod in se est paruum, respectu alicuius finis potest esse magnum: sicut deferre triticum, aut alia extra Regnum, in se est quid paruum: sed in ordine ad bonum reipub. erit magnum: & sic pro assignanda materia leui sunt duæ regulæ.

Prima est, considerare finem istius legis vetantis donationes extra ordinem ad fugienda multa damna, ex dissipatione patrimonij Christi prouenientia, & vetantis donationes, inter Religiosos, ne praua ambitione impulsi pro consequendis in Religione gradibus, & dignitatibus alter alterius gratiam aucupetur. Et sic secundum hoc licet Religiosus furando, aut sine licentia donando quatuor argenteos v.g. peccet mortaliter contra iustitiã, aut contra votum paupertatis (si ista materia, vt suppono, sit grauis pro furto, vel pro voto paupertatis) non tamen erit materia grauis pro virtute liberalitatis: nec eam donando Religiosis dissipatur patrimonium Christi, aut dignitas aucupatur: & sic, nec peccatur contra istam legem. Ista doctrina approbatur à Nauarr. tract. de Dat. & promis. vbi explicando decretum Bonif. VIII. prohibentis data, & promissa ad aliquid gratis, vel ex iustitia obtinendum, ait, non satis esse dare rem, quæ si defraudetur, esset peccatum mortale. Nam tali personæ potest dari, verbi gratia, equus vt rectè iudicetur, tale donum eum non obcæcandum, qui est finis dictæ legis. Et confirmatur hoc ex capite, & si quæstiones de Simonia, vbi Papa scribit cuidam Episcopo: Ne timeat incidisse in Simoniam, per hoc, quod eius frater dedit equum Cardinali, qui eum consecrarat: quia præterquam, quod ibi nullum interfuit pactum, equus, erat donum nimis paruum respectu ta-

lium

lium personarum, nec censetur Cardinalem ex hoc ad illud inclinatum.

Secunda regula pro cognoscenda materia leui istius legis est grauitas pœnarum impositarum pro eius transgressoribus: & secundum hoc, omnis donatio, quæ non punitur pœnis istius legis; & si aliàs sit ista lege vetita, vtpotè, si non sit cum licentia superioris, & nomine, & consensu conuentus, reputatur leuis. Vbi nota, quod, vt pœna sit iusta debet proportionari culpæ, & cum lex ista, vtpotè à Christi Vicario lata, sit sancta, & illius pœnæ grauissimæ, non est extendenda ad minima; verbi gratia, ad vnum libellum, & similia, quia ad ista non se extendit ratio legis: imò licet istorum largitio sine licentia Prælati sit aliàs peccatum mortale contra votum paupertatis, tamen respectu illius legis, & in ordine ad finem illius erit tantum culpa leuis, cum sit donum leue, nec puniatur pęnis istius legis. Quæuis enim lex intendit punire peccata, quæ sunt grauia in ordine ad eius finem.

Tertiò præcipitur Religiosis, ne cum aliquo benefactore, vel præsule etiam ex eodem ordine assumpto, occasione transitus, aut ad memoriam accepti beneficij, gratique animi testificationem, aut quauis occasione pecunias insumant honorificè, lautè, & opiparè, pro eorum receptione, pro conuiuijs, pro exhibendis spectaculis etiam pijs: nisi reuera pro diuino cultu, & veris pauperum necessitatibus, habita in hoc necessitatis ratione, & ex consensu superioris, vel aliàs in rebus licitis, nec vetitis per capitula Prouincialia, aut Generalia. Ista etiam sumptuū prohibitio, sicut, & conuiuia, & fercula, habētur in c. comessationes, & c. multis, & c. non liceat. d. 44.

Not. primò, Hic tantum vetari sumptus excessiuos, dū

dicitur, honorificè, opiparè, & lautè. Vnde non est hic vetitum, inuitare aliquem sine ista prophanitate, & multo minus, quod fit in Religionibus quando in festis suorum patronorum inuitant alios Religiosos, & personas deuotas. Sic enim fraternitas conciliatur, & plebs ædificatur. Et quod insumitur in festis, monumentis, & Eucharistiæ solemnijs, & pauperum hospitio, seruata in hoc modestia Religiosa: iam excipitur in ista lege. vbi etiam habetur, quod si diuites occasione transitus, vel ex deuotione, aut necessitate, ad Religiosorum loca diuertant, communi refectorio sint contenti.

Secundò notatur; circa illam grati animi testificationem hoc esse intelligendum, quod non dissipēt bona Religionis sumptibus excessiuis hoc colore gratificationis, quod continget, quoties velint, gratificari aliquod obsequium parui momenti, vt si alicui donem, quia exhibet mihi consuetam reuerentiam: non tamen intendit lex ista tollere verum titulum gratificationis, ita necessariæ ad hominum conuictum, & fundatæ in lege naturali: si enim Religiosi non essent grati suis benefactoribus, nullus eisdem benefaceret.

Quartò in isto decreto inhabilitantur, recipientes aliquid contra illius tenorem ad illud retinendum, ne absoluantur, dum non restituunt; si commodè possunt: sin minus, si non præstant cautionem de restituendo. ita etiã habetur in Clem: 1. de rebus Ecclesiæ non alien. & præcipitur in dicto decreto, quod ista restitutio fiat conuentui, de cuius bonis facta est donatio, & si donatio non sit facta de bonis conuentus, fiat restitutio conuentui in quo Religiosus qui donauit, est professus, & si donatio sit facta nomine conuentus, aut Prouinciæ, aut ordinis: restituatur

tuatur donatum communi mensæ eius cuius nomine datum est: ita quod nec donator, nec conuentus valeat restitutionem remittere, vel concedere, quod pauperibus erogetur,& hoc etiam habetur sic in cap.ablati. d.54. Ex dictis patet legem istam loqui de donationibus factis ex bonis, quorum communitas Religiosorum est domina cum præcipiat,quod restitutio fiat communitati.

Quintò. Ponuntur grauissimæ pęnæ pro transgressoribus.Primò perpetua infamia. Secundò,priuatio (ipso facto) vtriusque vocis,dignitatum,graduum,munerum,& officiorum.Tertiò,Inhabilitas ad ista:& similia.Quartò, Aliæ pęnæ furti, & simoniæ,& quæ continentur in iure, & in statutis Religionum contra proprietarios.

Not.Primò.Quod cum istæ pęnæ ponantur transgressoribus istius legis (quæ est de largitione munerum, vt patet ex eius titulo) non incurruntur à recipientibus, sed à solis largientibus dicta munera.

Not.Secundò, quod nomine officij, vel dignitatis intelliguntur officia habentia honorem cum superioritate, vt sunt Prioratus: non tamen intelligitur officium Lectoris, Prædicatoris, vel confessoris. Ita declarauit Sixt. Quint.in motu qui incipit: ad Romanum spectat Pontificem, edicto duodecimo Calendas Nouembris Anni millesimi,quingentesimi,octogesimi octaui,pro explicādo suo proprio motu contra illegitimos, vbi eos eodem tenore priuat officijs,dignitatibus,&c.

Not. Tertiò. circa illud ipso facto, &c. quod ante sententiam declaratoriam non tenetur reus subire pęnam positiuam consistentem in actione, & passione, vt exiliū, vel pęnam pecuniariam: immò nec pęnam consistentem in sola passione, vt pęnam mortis, aut abscissionis membri,

bri, etiamsi lex dicat ipso facto, & absque alia declaratione, sint priuati suis bonis, suo officio, &c. Hoc enim sic debet intelligi; ipso facto, absque alia declaratione scilicet pœnæ, non tamen absque alia declaratione culpæ, cui est imposita illa pœna. Ita communiter Thomistæ cum Diuo Thom. 1.2.q.96.ar.4.& 22.q.62.ar.3. Vannes ibi. dub.2. Sylu.ver.pœna.num.28. inhumanum enim esset, quod reus occultus condemnaret, & proderet se: & simul esset iudex, testis, accusator sui, & executor sententiæ: secus sit de pœna consistente in sola priuatione, cuiusmodi sunt censuræ Ecclesiasticæ, quæ incurruntur ante sententiam declaratoriam à violantibus leges habentes tales pœnas. Et ratio differentiæ est, vt ait Vannes, quia per istas pœnas non priuatur homo bonis iam habitis, sicut per excommunicationem non priuatur homo bonis iam acquisitis: sed suffragijs, quæ sibi ab Ecclesia prouenire poterant, & per suspensionem, & irregularitatem non tollitur potestas iam habita: sed tantum impeditur exercitium talis potestatis: non sic autem in alijs, sed per illas priuatur reus bonis iam habitis.

Sextò præcipitur ordinarijs, ac eorum Vicarijs, & superioribus regularium, vt curent hoc statutum inuiolabiliter obseruari. Vbi notandum primò. Quod Papa non facit Episcopos executores istius legis, vt aliqui dixerũt, ratione cuius excusabantur aliqui: dum lex ista per Episcopos non promulgabatur: sed ipsis Episcopis, sicut, & superioribus Religionum, singulis pro sibi subditis, etiã monialibus executio istius legis præcipitur. Multæ enim moniales subduntur Episcopis. Secundò not. Quod quando Prælati inferiores sub formali præcepto, & in virtute Spiritus sancti precipiunt istius legis, sicut, & aliarum le-

gum

gum suorum superiorum obseruantiam; sicut solet fieri in Religionibus, non imponunt nouum præceptum, nec istud præceptum cadit supra materiam, quæ stando in sola vi legis superioris non obligaret, sub peccato mortali; sed præceptum inferioris Prælati cadit supra promulgationem legis, & supra totam legem in communi, in ea forma, sicut in illa continetur: sicut qui vouet, aut iurat statuta alicuius Religionis, vel Collegij, vel leges alicuius officij, promittit illa seruare secundum formam, & rigorem in eis contentum, & non sub maiori obligatione.

Septimò. In isto decreto reuocantur contraria priuilegia, & statuta etiam iurata, ordinationes Apostolicæ, cõsuetudines, indulta cuiusuis ordinis, aut Collegij, quouis iuramento, & auctoritate etiam Apostolica roboratæ: dum non fiat expressa mentio istius legis de verbo ad verbum. Et intelligitur hoc de indultis concedendis ab eodem Papa, qui tulit istam legem. Nam vt Papæ successores aliter statuant, non necessitantur facere istam expressionem istius legis de verbo ad verbum. De quo dicemus latius lib. 2. ca. 3. dub. 3. Et notandum, quod hic non reuocatur ius commune, vt patet, & sic, nec priuilegia in illo inserta; cum ista vendicent sibi aliud nobilius nomen, & sint iam leges communes; & sic non manent reuocata per generalem reuocationem omnium priuilegiorum. Ita communiter Iuristæ in leg. hæres absens, ff. de iudicijs. Felin. c. 1. de rescriptis, nu. 12. & Nau. lib. 3. cons. 87. tit. de regularibus.

Octauò ponitur promulgatio dictæ legis. Et præcipitur, quod ista lex incipiat obligare intra montes post sexaginta dies à promulgatione in Romana Curia: & vl-

tra montes: post quatuor menses à dicta promulgatione. Et licèt de hac lege fuit supplicatum, non tamen fuit à Papa admissa supplicatio. Et sic in Hispania per Nuntium Apostolicum fuit hoc intimatum cunctis ordinum Procuratoribus, illis præcipiendo, vt de hoc suos superiores certiores faciant, & executioni mandent. Et ita est intimatum nostro Prædicatorum ordini in capitulo generali ordini Romæ anno 1601. Hoc decretum latius à nobis est interpretatum, vt ex eius interpretatione similia decreta interpretari noscamus.

De bonis in communi habendis à Religiosis. Caput IV.

DVB. I. An possint Religiosi habere bona in communi? Prima conclusio. Aliquæ Religiones non possunt habere bona etiam in communi. sicut sacra Religio Seraphici Patris Francisci. Item nostra sacra Prædicatorum Religio fuit fundata à sanctissimo Patriarcha nostro Dominico, cum hoc rigore non habendi possessiones, aut redditus etiam in communi, sed postea per Sixtum IV. fuit in hoc dispensatum, vt habetur in nostris constit. d. 2. c. 1. & 10. Et merito. Quia cum nostra sacra Religio sit specialiter instituta pro salute animarum, ad quod tanto studio, & literarum exercitio, sicut in hac veluti generali Vniuersitate profitemur, opus est, si Religiosi ad subueniendum tot necessitatibus extra septa monasterij passim egredi cogerentur ab illo tam sancto, & valdè necessario literario exercitio nimis retardarentur.

Secunda conclusio: Aliæ Religiones, præter Seraphicam

cam possunt habere bona in communi: & sic succedunt Religiosi, & pro ipsis dum viuunt, religio in bonis parentum, & sanguineorum eo modo, quo succederent, si essent in sæculo. Ita concessit ordini Prædicatorum Clem. IV. Bul. 2. & Nicol. III. Benedict. 12. Bul. 1. Item monasteria possunt acquirere hæreditates, legata fidei commissa, &c.

Et illa, & alia sibi debita repetere. Ita concessit Celestinis Eugen. IV. Bul. 7. & Benedict. 12. Bul. 9. vbi excommunicantur, qui contra venerint, si intra tres dies à notitia huius indulti, non desistunt. Item possunt religiosi recipere quæcunque sibi donantur de malè acquisitis, incertis, & de legatis indistinctè relictis in pios vsus. Ita concessit minoribus Alexād. IV. Bul. 16. & 27. Et possunt religiosi commutare sibi legata ad vnum vsum in alios vsus, sine scandalo tamen ista legantium, ita concessit Sixtus IV. inter viua oracula, & idem etiam concessit inter viua oracula Leo X de rebus donatis per viuentes.

II. Dubium, an habere bona in communi contrarietur paupertati Religionis, vel minuat paupertatem Euangelicam. Conclusio: Habere bona in communi in nullo minuit paupertatem Euangelicam. Imò ista est perfectissima paupertas à Christo, & Apostolis seruata, vt patet actor. 2. Habebant enim Apostoli bona in communi. Et oppositum nostræ Conclusionis damnatur à Ioan. XXII. in Extrauag. ad conditorem, & in extrauag. inter nonnullos de verb. sign. Et aliquid illud asserentes sunt sicut hæretici cōbusti. De quo in direct. inq. q. 17. & 18. Et Nicol. III. qui hoc ipsum tenuit, errauit sicut Doctor particularis explicando suam sententiam, vt declarat Bened. XII. in direct. inq. loco cit.

III. Du-

III. Dubium. An administratio bonorum monasterij, pertineat ad solum Prælatum regularium, ita quod solus ille sine consensu conuentus possit bona alienare.

Not. Primò, quod alienatio propriè sumpta est actus, quo transfertur dominium rei, quæ alienatur. Ita leg. 2. C. de feudo. Sed largè sumpta includit, emphyteusim, locationem ad longum tempus scilicet vltra triennium. ita in extrau. ambitiosè de reb. Ecclesiæ non alie. Includit etiam venditionem sub conditione, donationem, venditionem, permutationem, ac emphyteuticum contractum perpetuum. Ita in cap. nulli liceat de rebus Ecclesiæ non alie. Et in materia odiosa sumitur alienatio propriè, & in materia fauorabili, sicut modò sumitur largè.

Not. secundò. Quod inter bona Monasterij, alia sunt, quæ seruando seruari possunt: vt sunt bona immobilia, & mobilia pretiosa scilicet, vestes sacræ, ius ad annuos redditus, etiam redimibiles, vel ad annuos fructus. vt ait Panor. in cap. cum nullo, de reb. Ecclesiæ non alie. & Nauar. lib. 3. cons. 6. & 7. tit. de reb. Eccles. alien. Item res quæ non corrumpuntur triennio, & aliàs sunt fructiferæ: vt oues, sunt res, quæ seruando seruari possunt: secundum Sylu. ver. alienatio, num. 7. Alia sunt bona, quæ seruando seruari non possunt, vt sunt vestes detritæ, fructus arboris excisi, & res, quæ vnico consumitur vsu sicut oleum, vinum, triticum, immò & pecunia, nisi in duobus casibus; primò, quando est deputata pro emendis immobilibus, ita, quod Prælatus, & capitulum sic eam inuestire teneātur, non tamen quando simpliciter, & sine voto, aut iuramento sic eam inuestire deliberauit. Secundò, quando est in magna quantitate: Secundum Armil. verbo alienatio, num. 4. & secundum alios, licèt Sylu. hoc non approbet:

&

& meritò: aliàs pecunia ista à solo prælato alienata posset repeti à conuentu, iuxta dicenda infra.

Prima conclusio, Prælatus ipse, sine conuentu potest alienare bona, quæ seruando, seruari non possunt, vt patet ex vsu, semper tamen debet adesse causa sufficiens, cũ Prælatus non sit Dominus, sed dispensator bonorum cõuentus. Ita Armi. ver. alienatio.

Secunda conclusio, licita est alienatio bonorum Ecclesiæ, aut monasterij, etiam bonorum, quæ seruando seruari possunt, cum aliquibus tamen conditionibus. Prima, quod adsit causa sufficiens, V.g. si debita vrgeant, & de redditibus monasterij solui non possint, ita in c. sicut 12. q.2. Item erit causa sufficiens vtilitas conuentus, vt scilicèt rem meliorem habeat, sicut fabricatio Ecclesiæ, ampliatio monasterij, ita in c. sine exceptione 12. q.2. & cap. tua nuper. de his, quæ fiunt à Prælato sine consensu cap. erit etiam causa sufficiens incommoditas, vtpotè, quia res est magis damnosa, vel minus vtilis. Ita in c. terrullas, 12. q.2. Item erit causa sufficiens pietas: sicut pro redemptione captiuorum, pro cibis pauperum in tempore famis. Ita in c. Sacrorum 12. q.2. de quo Syluester verbo alienatio. dub.2.

Tertia conditio est, licentia Prælati superioris, V.g. in nostro Prædicatorum ordine postulatur pro alienationibus istis licentia magistri ordinis. Ita habetur in nostris constit. d.2. c.1. & per Paulum Secundum excommunicatur vtraque pars aliter contrahentium, cum inualidatione contractus. Quia tamen iuxta easdem constitutiones, d.2. ca.3. Prouincialis in sua Prouincia habet eandem potestatem, quam magister ordinis in toto ordine, Prouincialis licentia sufficiet, & de facto ita seruatur: de

quo

quo Sylu.verbo alienatio.num.3. Sed nota,quod ex concessione Eugen.IV.Bul.20.pro Cistercienſibus,& ex concessione Greg.13.Bul.9.pro Augustinianis possunt Generales ordinum ratificare,& reualidare alienationes à suis Religiosis factas, sine licentia eorundem Generalium, vel prouincialium,& vt notat Rod.in qq.Reg.to.1.q.27. art.2. Cum Generales ordinum sint tantum dispensatores bonorum ordinis, non possunt reualidare dictas alienationes sine tractatu, & causæ cognitione. Conceditur enim in dictis priuilegijs Gregor.& Eug. posse ratificare, & reualidare non quasuis alienationes à subditis factas, sed quæ sunt factæ,in euidentem eorum vtilitatem. Dicitur enim in Bul.Greg.quod scilicet generalis diligenter causa examinata,& euidenter vtili comprobata possit ratificare contractus: ita tamen, quod non sint validi ante dictam ratificationem, nec transferant dominium. Vnde ait Geminianus conſ.48.Presbyt.colum.3. non posse dictos Prælatos suam auctoritatem impartiri sine causæ cognitione: aliàs non erit valida auctoritas Prælatorum præstita,& consequenter,nec alienatio.

Tertia conditio, quod præcedat tractatus inter Religiosos in capitulo congregatos, an expediat talis alienatio. Et licèt regulariter præmittantur tres tractatus cum tribus interuallis temporis: tamen vnus solemnis, & diligens sat est: vt ait Armil.& Sylu.verb. alienatio. num. 10.cum Panor.in cap.tua.de his,quæ fiunt à Prælato,&c. vbi etiam ait Glossa, quod tractatus non requirit deliberatum consensum, sed discussionem, & indagationem circa rem alienandam,an expediat, quod alienetur, & an possit subueniri Ecclesiæ, vel monasterio, sine tali alienatione.

Quar-

Quarta conditio, quod adſit conſenſus conuentus ad ſonum campanulæ iuxta morem, in capitulo congregati. Et conſenſus iſte debet eſſe expreſſus, niſi quando agitur de alienatione rei, reſpectu alicuius neceſſitatis, vbi parũ læditur monaſterium: tunc ſat erit tacitus conſenſus, & taciturnitas. Ita Rebuffus de alienatione bonorum Eccleſiæ, num. 118. Vbi not. quod ſtando in iure communi ſat eſt conſenſus maioris, & ſanioris partis capituli, id enim communitas facere cenſetur, quod facit maior, & ſanior pars, & maior pars totam communitatem repræſentat, iuxta cap. Cum in cunctis. de his, quæ fiunt à maiori parte, &c. Et cap. dudum de elect. & dicitur maior, & ſanior pars illa, quæ innititur maiori rationi, & pietati. iuxta capit. ſanè quippe d. 9. Standum tamen ſemper eſt maiori parti, niſi contrarium probetur, iuxta cap. dudum el primero. de electione: vel niſi (vt dicitur in cap. cum in cunctis) minor pars rationabiliter contradicat, & id oſtendat. Hæc procedunt ſtando in ſolo iure communi: Nam ſtando in priuilegijs, Clem. VII. (vt habetur inter priuilegia ordinis Prædicatorum) conceſſit generali Prouinciali reformato iſtius ordinis, & Prouinciæ reformatæ huiuſmodi ſibi ſubditis in Italia conuentibus vtriuſque ſexus, vt alienationes fiant de conſenſu duarum partium ex tribus partibus vocalium conuentus, & ſic in conſtitutionibus iſtius ordinis diſt. 1. ca. 14. petitur pro alienationibus in toto ordine faciendis aſſenſus prædictarum duarum partium. hoc ipſum conceſſit Auguſtinianis, & eorũ monialib. Greg. XIII. Bul. 9. & idem conceſſit Leo X. Bul. 26. monialibus S. Claræ, & tertiarijs. Sed iſtæ, & ſimiles conceſſiones, in Religionibus, quibus ſunt conceſſæ debent obſeruari. In alijs verò religionibus ſeruentur, quæ illis

fuerint concessa, cum alijs de iure communi requisitis, vbi defuerit priuilegium.

Quinta conditio, quod fiat instrumentum alienationis, vbi nomina consentientium scribantur, secundum Bart. in l. 1. ff. de albo scribendo, an verò sit necessaria subscriptio religiosorum, in hoc Panor. relatus à Syluest. ver. alienatio, numero 4. ait: Innocentium dare regulam, quod non requiritur subscriptio, nisi in casibus à iure expressis, quia regulariter in quauis dispositione sat est consensus, nec requiritur scriptura. Ita leg. pactum, C. de pactis. & sic in alienatione rei Ecclesiasticæ, non est necessaria regulariter prædicta subscriptio: nisi in tribus, scilicet in venditione, permutatione, & donatione, iuxta cap. sine except. 12. q. 2. & c. 1. & cap. tua nuper. de his, quæ fiunt à Prælato, &c.

Tertia conclusio, Alienatio sine dictis conditionibus facta irritatur, in Clem. monasteriorum. de rebus Ecclesiæ non alien. & in extrauag. ambitiosè. eodem titulo, & alibi sæpè, & incurritur excommunicatio, & suspensio ab officio ab alienante, & ab eo cui res alienatur, & Episcopo, & Abbati alienanti inconsulto Papa, aut contra tenorem dictæ extrauag. ambitiosè. interdicitur ingressus Ecclesiæ. In quo si obdurato animo per sex menses perseueret, illis transactis est suspensus à regimine Ecclesiæ, vel monasterij, & alij inferiores prælati sunt ipso facto priuati suis officijs Ecclesiasticis, sæcularibus, & regularibus, curatis, & simplicibus, dignitatibus, & administrationibus, & res alienatæ ad Ecclesiam, vel monasterium reuertuntur, nullo dato pretio, vt notat D. Anton. 3. par. 24. c. 9. Item in cap. omnes 17. q. 4. omnes raptores Eccl. atque suarum facultatum alienatores, & eis consentien-

tes

tes à limine sanctæ Ecclesiæ pelluntur, anathematizantur, damnantur, & sacrilegi iudicantur.

Quarta conclusio, Generales ordinum habent multa priuilegia pro alienatione bonorum sui ordinis. primò possunt reualidare alienationes à subditis factas aliàs in euidentem conuentus vtilitatem: sed sine solemnitatibus de iure requisitis. V.g. si sint factæ sine instrumento, in quo fiat mentio de tali, vel tali re, &c. Ita Nauar. de Spolijs Cleric. §.2. num.6. Et patet in alienatione facta à pupillo sine licentia tutoris, vt ait Gloss. in l.2. ff. de acceptil. Quia, quando in aliquo actu requiritur aliqua solemnitas in ordine ad certum finem, valet, obtento fine, licèt deficiat solemnitas. Sat est enim, quod solemnitas postea interueniat. Quia iura tãtum volunt effectum ad finem. Ita Corsc. in addi. versic. pupil. Patet etiam exemplo electionis validę stando in iure naturæ, scilicet, ratione consensus eligentium; quæ valet in conscientia, nec electus tenetur renuntiare, licèt sit nulla, ob defectum solemnitatum requisitarum de iure positiuo. Ita Innoc. in ca. quia propter de elect. & Anton. de Butr. & Panor. relati à Syluest. ver. alienatio, num. 12. & 13. Quia ius positiuum adinuenit, istas solemnitates ob vitanda scandala, & deceptiones, & sic, ex quo omnia ista celant, & interuenit verus consensus satis erit tutus, quo ad Deum. Et notetur hoc dictum (ait) Syluest. quia valet in omni actu, in quo est omissa solemnitas iuris positiui, seruato aliàs iure naturali.

Secundò Greg. XIII. Bul. 20. concessit generali Societatis Iesu, vt accepta informatione à Præpositis, vel Rectoribus domorum, vel ab eorum Vicarijs, vel à Prouincialibus, vel ab alijs sibi bene visis, auditis, iuxta eorum

institutum consultoribus possit, per se, vel per alterum in euidentem tamen domorum vtilitatem, quæuis bona vendere, alienare, permutare, & emphyteusim, seu libellum, ad tres generationes, vel ad longum tempus concedere. Et hoc priuilegio communicant, aliorum ordinum generales, iuxta dicenda, lib. 2. c. 4.

Tertiò, Generales ordinum, ac capitula generalia possunt, quæuis bona conuentuum pro illorum vtilitate, & necessitate vendere, permutare, alienare, locare, vel in emphyteusim, seu libellum ad tres generationes, vel in longum tempus dare etiam cum donationis, & inuestituræ acceptione, ac præsentata pecunia, sine diminutione tamen soliti eorum redditus, necnon generaliter, & specialiter obligare, & hipothecare, super illos census, quoscuis redimibiles imponere, & vendere, necnon de bonis eisdem compromittere, & quomodolibet de eisdem transigere, illisque simpliciter, aut liti desuper habitæ, & actionem etiam in non possessorem cedere, & renuntiare vtilitatem, quæ venditionum, & aliorum huiusmodi, vel etiam necessitatem, vel aliam causam ob quam fiant simpliciter, & absque forma iudicij cognoscere, iudicare, & definire, & penitus determinare, liberè, licitèque, & quod quilibet contractus super prædictis initi, vsque ad instans concessionis tempus perpetuò valeant, partesque ipsæ ad illorum obseruationem omninò obligentur, & ipsi contractus, quibus generalium, vel capitulorum generalium consensus, seu confirmatio accesserit non egeant alia Sedis Apostolicæ confirmatione, & approbatione. Ita concessit Societati Iesu, Iul. III. & Greg. XIII. vt habetur in compen. Societatis tit. alienatiò. §. 1. & 2. & refertur à Rodr. in qq. reg. to. 1. q. 27. art. 3. Quo priuilegio commu-
nicant

nicant aliæ Religiones,& sic earum generales,ac capitula generalia possunt renuntiare cuiuis actioni; & liti habitæ super iuribus pertinentibus ad monasteria etiam sine consensu conuentuum, quibus competunt talia iura, & hoc est magnum priuilegium pro sedandis litibus interdum non sine scandalo ortis inter Religiosos ex vtraque parte,& inter Religiosos,& alios, ex hoc tamen non debent Generales facilè cedere dictis iuribus, nisi re vera hoc redundet in vtilitatem monasteriorum aliàs, vt ait Rod.tenebuntur satisfacere conuentibus lassis.

De voto Castitatis. Cap. V.

NOt. Religiosum, per votum castitatis abdicare à se omnes venereorum delectationes, etiam aliàs, sibi in statu coniugali licitas: & castitas, quæ ante votum ad solam virtutem temperantiæ, & castitatis pertinebat, per votum pertinet etiam ad virtutem Religionis,& sic violatio castitatis in Religioso habet duplicem specificam malitiam in confessione necessariò explicandam, vtpotè, & contra Religionem, & contra temperantiam, & castitatem.

Not. secundò, votum castitatis esse duplex aliud simplex, aliud solemne: & fit solemne,vel per susceptionem sacri ordinis, vel per professionem expressam, aut tacitam ad certam regulam, seu Religionem à Sede Apostolica approbatam.

Not.tertiò, quod cùm Religiosi magis subdantur, etiã per votum obedientiæ Papæ, quam Prælatis suorum ordinum,& ei potius obedire teneantur, ad eundem Pontificem spectat,statuere leges,quibus status Religiosus cõ-

seruetur: Et sic pro voto castitatis, melius seruando statuit leges vetantes ingressum sæcularium in monasteria Religiosorum vtriusque sexus, & egressum monialium extra clausuram suarum domorum, quas in hoc capitulo explicare contendimus.

I. Dubium. An liceat mulieribus intrare monasteria Religiosorum. Not. quod per monasterium tantum intelligitur claustrum, dormitorium, & officinæ interiores. vt patet ex Innocen. IV. Nicol. 3. & Gregor. IX. sic explicantibus regulam minorum vetantem dictũ ingressum. Et sic mulieres intrantes hortos contiguos monasterijs, & sacristiam, dum tamen per istorum portas, & non conuentus intrent, non violant Pontificum leges vetantes ingressum in monasteria. Nec obstat, quod Gregor. XIII. in suo proprio motu, de quo statim, ait, quod non liceat intrare monasteria, & loca: quia per monasteria, & loca idem importatur licet Manu. Rod. exponendo decreta Pij V. & Gregor. XIII. dicat intelligi de hortis etiam contiguis, sed contra vsum contrarium; secundò in constit. fratrum Prædicatorum d. 2. ca. 1. habetur, quod mulieres non intrent Claustrum, oratorium, vel aliàs officinas interiores. Et licet statim, in Glo. declarando, ponatur pœna grauioris culpæ introducentibus mulieres in hortos, in dormitorium, in cameras, vel alias officinas, interiores tamen quantum attinet ad culpam sola priora loca, dicuntur monasterium, de quo loquitur prohibitio Summorum Pontificum.

Prima conclusio: non licet mulieribus intrare monasteria Religiosorum. Quia Eug. IV. Bul. 9. pro Benedictinis excommunicat mulieres monasteria Religiosorum intrantes, & ductores, & receptores earum si voluntariè

id

id fecerunt. Et si dicas legem istam per contrarium vsum esse abrogatam, vt dicebat sapientissimus, & Religiosus valdè magister frater Petrus Ferdinandez confessarius Principis Hispaniarum Philippi III. Tamen postea Pius V.Bul.20.excommunicat cum reseruatione mulieres monasteria Religiosorum intrantes,prætextu aliquarum licentiarum,quas ibi reuocat,etiamsi istas licentias habentes sint Ducissæ,Marchionissæ,vel Comitissæ. Et ibidem præcipit Præsidentibus conuentuum, ac eorum Religiosis sub priuatione officiorum,& inhabilitatione in posterum ad eadem, & similia, & dissimilia, & suspensione à diuinis ipso facto, & sine alia declaratione incurrendis: ne eas introducere, admittereve, præsumant. Et postea Greg.XIII. Bul.41. item ac Pius V. & sub eisdem pœnis statuit,& confirmauit. Imò & addit imponendo excommunicationem latæ sententiæ,dictum ingressum sub prætextu dictarum licentiarum permittentibus, vbi nota, quod in dictis decretis, non comprehenduntur Imperatrices, Reginæ, Infantes, quibus ingredientibus, licet secum deferre,ancillas ex more eis associantes.Quia secundum Panorm.tit.de priu.num.7. priuilegium alicui concessum eius etiam socijs fauet,vt patet in illo,qui in tempore interdicti, interesse potest diuino officio, cum associantibus ei,ex more.

Secunda conclusio: licet, stando in rigore prædictorũ decretorum Pij V. & Greg. XIII. tantum videatur interdictus ingressus mulierum in monasteria, sub prætextu illarum licentiarum, ibi reuocatarum], tamen stando in declaratione Pij V. Data Romæ, die 27. Ianuarij anni 1568.omnib.mulierib.est interdictus ingressus quocunque motiuo id faciant.Et declaratio Pij V.talis est.

Nos Alexander miseratione diuina tituli S. Ioãnis Ante portam Latinam Presbyter Cardinalis Cribelus nuncupatus, omnibus, & singulis præsentes literas inspecturis, lecturis, & audituris fidem facimus indubiam, & in verbo veritatis attestamur qualiter sanctissimus in Christo pater Pius diuina prouidentia Papa V. viuæ vocis oraculo nobis facto dixit, & declarauit, fuisse, & esse mentem suam, & intentionem, quod eius literæ sub forma breuis, sub die 24. Octobr. anni 1506. Pontificatus sui anno 1. editæ, in quibus mulieribus, quibuscunque ingressus monasteriorum regularium cũ derogatorijs clausulis, & irritantibus decretis prohibebatur non solum comprehẽderent, & comprehendant mulieres habentes, & habere prętendentes facultatem, & indulta ingrediendi huiusmodi monasteria, sed etiam omnes, & quascunque mulieres aliàs tam in genere, quam in specie, &c. Ita refert Rod. inter viua oracu. Pij V. & ita seruant Romæ, Papæ pęnitentiarij de sententia Greg. XIII. & Nuncius in Hispania. Et in nostro Prædicatorum ordine sic est executioni mandatum. Et intelligitur de mulieribus habentibus sex annos completos, vt etiam notat Rod. dũ exponit dicta decreta.

Tertia conclusio, in aliquibus casibus licet mulieribus intrare monasteria Religiosorum primò in declaratione prædicta Pij V. subiungitur sic, significans nihilominus idem Sanctissimus Dominus Noster eodẽ viuę vocis oraculo nobis facto: quod propter hoc, & per dictas suas literas non intellexit, nec intelligit, quod mulieribus præcludatur aditus accedendi ad monasteria, & loca regulariũ, ac eorum claustra, quando in eis Missa, & alia diuina officia celebrantur, ac quando processiones fiunt, & quando fidelium cadauera ibi sepeliuntur, ac etiam pro eis

suffra-

suffragia fiunt:sed liberè concessit,& concedit eisdem omnibus mulieribus facultatem, vt ad illa loca, in quibus dicta pia opera exercentur cum alijs Catholicis personis accedere,liberè, & licitè possint, & similiter,quod quando diuinum verbum in Ecclesia monasteriorum,& regularium locorum huiusmodi proponitur, vel propter aliquam causam est tantus concursus populi,quod commodè ingredi non possunt, per principalem portam Ecclesiæ concedit, eodem viuæ vocis oraculo, vt dictæ mulieres, vnà cum alijs sæcularibus personis possint ingredi, & egredi per portam claustri monasteriorum, & regulariũ locorum huiusmodi, dum tamen recto tramite accedant ad portam, qua exitur à monasterio. Non obstantibus, &c. hæc Pius V. vbi Not. primò, non licere facere processiones extraordinarias, hoc animo, vt mulieres claustrum intrent: si tamen aliqua mulier petat Missam in aliqua capella claustri possunt cum ea omnes mulieres intrare.

Not.secundò, posse mulieres existere, in dictis locis, quando prædicta celebrantur non taliter, quod statim finita celebratione egredi teneantur:sed possunt aliquantulum immorari, quia res morales non consistunt in indiuisibili,sed habent latitudinem moralem ad arbitrium prudentium. Si tamen mulieribus,sic ingressis præbeatur,ibi prandium,aut si quando in festo corporis Christi processione facta de mane mulieres,per totum diem in claustro etiam ornato detinentur, violant dicta decreta. Secus sit, si processio fit in mane,& vespere.

Secundò licet mulieribus intrare monasteria Religiosorum,Religioso grauiter ægrotante, & deficiẽte medico potest intrare mulier medica,quæ cum medeatur:si Reli-

giosus exire non potest, cum licentia tamen prioris de cõsilio discretorum, & cum aliquibus sæcularibus associata, vt sic vitetur scandalum. Quia conseruare vitam est cuique naturalissimum. Item, quia egressus monialium à clausura strictius vetatur, quam ingressus mulierum in monasteria Religiosorum; sed moniales ob causam legitimam morbi, & aliarum rerum possunt egredi à clausura, vt dicetur latius. Dubio tertio, ergo.

Quarta conclusio; officia quibus priuantur, & ad quæ inhabilitantur violatores istarum legum sunt, quæ habent iurisdictionem annexam, vt sunt Prioratus, &c. Iuxta dicta supra in explicatione decreti de largitione munerum. Et sic possunt esse Definitores, Lectores, Prædicatores, &c. Item isti violatores suspenduntur à diuinis, scilicet, ab exercitio ordinum etiam minorum. Non enim possunt solemniter ministrare aliquod Sacramentum, nec dicere solemniter orationes in choro; nec Euangeliũ, aut Epistolam solemniter, nec cereos deferre, vel alia annexa ordinibus etiam minoribus exercere. Suspenduntur etiam à diuinis officijs ordinibus non deputatis, etiamsi fiant extra Ecclesiam, exceptis horis canonicis, quas priuatim recitabunt. Et officia ordinibus non deputata sunt, psallere in choro, psallere responsos, & litanias, baptizare sine solemnitate extra extremam necessitatem, audire Missam, acceptare electionem, excommunicare, & conferre beneficia. Verum est, quod quando suspensus à diuinis exercet, ista non deputata ordinibus non fit irregularis, licèt peccet. Ita Nauar. in Man. c. 26. nu. 103. & Coua. in c. alma mater, 2. p. §. 2. num. 2.

An verò istæ, & similes pœnæ incurrantur ipso facto per peccata externa omnino occulta: dixi supra exponen-
do

do decretum de largitione munerum: quis autem possit absoluere ab istis censuris dicetur in fi.c.6.dub.15.

II. Dubium, an liceat intrare monasteria monialium. Prima conclusio non licet ista loca intrare per se loquendo. Primò, quia in Concil. Trident. sess. 25. cap. 5. vetatur sub excommunicatione talis ingressus omnibus personis cuiusuis status, & ætatis: nisi in casibus necessarijs, & cum expressa licentia Episcopi in scriptis pro suis, scilicet subditis, aut alterius superioris pro suis scilicet subditis. Secundò, quia Gregor. XIII. Bul. 40. & 41. reuocat, licentias personarum cuiusuis status etiam ducissarum, comitissarum, & Marchionissarum, quarum prætextu dicta monasteria intrare conabantur: & sub excommunicatione sibi reseruata præcipit illis ne istarum licentiarum prætextu monasteria monialium, vel earum loca intrare audeant: nisi in casibus necessarijs, & cum licentia superioris in scriptis: iuxta dictum Concil. Trident. & Abbatissis, Præsidentibus, conuentibus, ac alijs superioribus præcipit sub excommunicatione Papæ reseruata, necnon priuationis dignitatum, beneficiorum, & officiorum suorũ, ac inhabilitatis ad illa, & alia in posterum obtinenda, ne prætextu illarum licentiarum quemquam dicta monasteria, vel loca ingredi faciant, aut permittant.

Secunda conclusio, Prælati regulares possunt, per se, & per alios capere, incarcerare, & secundum arbitrium suum, & delicti quantitatem punire, quoscunque repererint, intra clausuram monialium sibi subditarum. Ita cõcessit Bonifac. IX. Prædicatoribus, vt habetur in eorum constitutionibus, d. 2. c. 17. in glo.

Tertia conclusio, in aliquibus casibus licet intrare monasteria monialium. Primò id licet infantibus discretio-

ne carentibus, cum ad peccatum incitare non possint. Et quando Concil. excludit omnes cuiusuis ætatis loquitur de habentibus vsum rationis, & de illis, qui ad peccatum mouere possunt: vt sunt fatui, qui licet intrando non peccent, peccant tamen moniales eos admittentes. Ita Nauar. in c. statuimus 19. q. 3. num. 59. Secundò licet, intrare dicta monasteria, de licentia Episcopi, pro monialibus sibi subditis, aut de licentia alterius superioris pro sibi subditis: & in casibus necessarijs. Aliàs enim, sine necessitate etiam cum licentia intrantes, & moniales illos admittentes incurrunt excommunicationem, & alias pœnas, vt habetur in Bulla 41. Greg. XIII. Et confirmatur hoc ex declaratione congregat. Card. in tempore Clem. VIII. relata à Rodrig. in compen. vbi dicitur non posse mulieres commorari in monasterijs monialium etiam cum licentia Episcopi, vt moris erat in diœcesi Salmantina: ob casus scilicet occurrentes litium, scilicet matrimonialium, adulteriorum, dissensionum inter viros, & vxores: quibus in casibus mulieres, ibi sequestrari solent: cum non inueniantur alia securiora loca. Aliàs si sic intrent, incurrunt excommunicationem, & alias pœnas Concil. Trid. & ibidem declaratur non licere in monasterijs intra ostium clausuræ, & claustrum, habere cubiculum, quo ex consuetudine intrent mulieres ad colloquendum cum monialibus, sed quod contrarius vsus abusus reputetur, & pœnis Concil. puniatur. Verum est, quod Prosperus Farinacius Iurisconsultus Romanus refert ex practica in Curia seruata super Concil. Trident. sess. 25. ca. 5. posse ordinarium puellas in monasterijs collocare ad tempus donec lites finiantur, & mulieres suspectas de adulterio ob quod timent maritos: cum conditionibus

infra

infra dicendis circa ingressum viduarum,&c. ad ibi com morandum.

Not. primò, quod cum capitulum succedat Episcopo in Sede vacante, vt ait Sylu.ver.capitulum num.4. Prouisor à capitulo nominatus erit superior ad dictam licen tiam concedendam respectu monialium Episcopo subditarum, sicut respectu monialium Religiosis subditarum mortuis Generali, vel Prouinciali, Vicarij istis succedentes habent omnem eorum authoritatem, etiam circa moniales, vt conceditur à Iulio II.& habetur in constit. Prædicatorum d.2.c.3.

Secundò not. quòd licet minor causa sufficiat, pro ingressu mulierum, quam virorum in ista monasteria monialium,& adhuc minor pro ingressu matris, vel sororis? non tamen est causa sufficiens pro matre visitare filiam morti proximam, aut quando profitetur, aut habitum recipit. Ita declarauit Congregatio Card. vt refert Rod.in qq.reg.to.1.q.64.ar.11. quia nec est in praxi talis ingressus, nec saluti corporali, aut spirituali filiæ necessarius.

Not. tertiò, non esse necessariam licentiam in scriptis pro casibus communiter occurrentibus: vt pro ingressu medici, confessoris, visitatoris, artificis,& aliorum quorũ repentina opera passim sunt necessaria: potest enim superior hanc generalem licentiam in scriptis cõmittere Priorissis, vel confessoribus monialium, vt in similibus casibus ipsi dent licentiam, vel potest dici, non esse necessariã licentiam superioris expressam in his, etiam verbo tenus, sed Priorissa ex præsumpta interpretatiua voluntate superioris eam concedere potest, iuxta Diuum Tho.2.2. quæstione 147. art.4. vbi ait, non requiri superioris dispensationẽ, quando causa nõ seruãdi legem, est euidens, aut superior

perior adiri non potest, maximè si consuetudo ita habet.

Tertiò, licet Religiosi curam monialium gerentibus illarum monasteria intrare, pro exercendo monasterij opere, pro conseruandis monialibus ab incendio, aut similibus, & pro defendendis à latronibus. licet etiã Presbytero cum socio intrare pro ministrandis Sacramentis in infirmitate monialium, aut famularum, ac pro cadauera sepeliendo. Ita concessit minoribus Innocent. VIII. Bul. 12.

Quartò, licet superioribus monialium intrare earum monasteria in casibus tamen necessarijs, & comitati à paucis personis senibus, & Religiosis. Ita Gregor. XIII. Bul. 42. & ibidem Episc. sine causa necessaria intrantes in monasteria suarum monialium interdicuntur, pro primo ingressu ab ingressu Ecclesiæ, & pro secundo ingressu excommunicantur, & suspenduntur, à munere Pontificali, & à diuinis, & alij superiores regulares sine causa necessaria, in monasteria monialium suarum intrantes: excommunicantur, & officio, & omni ministerio sunt priuati. Vbi not. quod licet in Concil. Trident. sess. 25. cap. 5. statuatur, quod q præest electioni Priorissæ, aut Abbatissæ Episcopus, aut alius superior, non intret monasterium, sed ante cancellorum fenestellam vota singularum audiat, aut accipiat, tamen lex ista, & si nullam ponat exceptionem est limitanda sic, nisi Prælati prudenter iudicent, non posse fieri canonicè dictam electionem ipsis nõ intrantibus, ob inquietudinem monialium, & suspicionem subornationis votorum inter ipsas subortæ, aut ob altàs iustas causas à superioribus prudenter arbitrandas, & ibi possunt vota recipere. Ita Nauar. loci nu. 59. & Rodrig.

drig.art.4. & 5. & patet, quia cum ipsi possint cum alijs dispensare, ex causa necessaria in isto ingressu, etiam secū idem poterunt, secundum Caiet.12.q.96.ar.5. & Codr.li. 5.q.31.& ita disponitur in Bulla Greg.citata.

Secundò, non obstante Conc.Trid. si aliàs non obstet, statutum alicuius Religionis licet, recipere, in monasterijs monialium viduas, mulieres nobiles, & puellas vsque ad vicesimum quintum annum, vt in moribus instruantur, cum habitu sæculari honesto, & sine ancillis, & cum licentia superioris monialium, & consensu Abbatissæ, & maioris partis monialium, & seruando legem cōmunem clausuræ: & si semel è monasterio egrediantur, iterum illuc intrare sine noua licentia non permittantur: nisi ad hoc, vt fiant moniales, licet tamen curandæ valetudinis causa dare licentias ad balnea, dictis puellis, & sic cum dicta licentia in monasterium redire possunt. Ita refert Prosperus Farin.loc. citat. ex practica in Curia seruata. vbi etiam refert declarationem Cardin.factam Episcopo Abulensi, pro monasterio sanctæ Annæ eiusdem ciuitatis: vbi habetur, non licere ancillis monialium sæcularibus claustra monasterij intrare, & exire quoties velint.

III. Dubium. An moniales possint exire à monasterio. Prima conclusio: non licet, moniali professæ exire à monasterio etiam ad breue tempus quouis prætextu, nisi ex aliqua causa legitima per Episcopum approbanda. Ita in Conc.Trid.sess.25.ca.5. & loquitur Conc.de monialibus Episcopo subiectis: nam approbatio causæ ad exeundum pro monialibus Religiosis subiectis debet fieri per earū generalem, aut Prouincialem. Et licet Pius V: in motu, qui incipit decori, & honestati edito Calendis Februa-

rij anni 1569. requirat pro egressu monialium non tantum licentiam suorum superiorum, sed etiam Episcopi, & ita etiam declarauerit congregatio Cardinalium, vt refert Rod. in qq. reg. to. 1. q. 49. art. 6. tamen in Hispania hæc lex pro hac parte per contrarium vsum est abrogata, & cum sola licentia suorum superiorum exeunt moniales. Et intelligitur nostra conclusio etiam de monialibus tertij ordinis Prædicatorum, & minorum Collegialiter viuentium cum istarum vota, ita solemnia sint, & irritantia matrimonium, sicut & aliarum monialium vota ex priuilegio Paul. III. Bul. 6. & eodem rigore tenentur ad castitatem seruandam sicut, & moniales habentes velum.

Secunda conclusio: moniales exeuntes à monasterio sine licentia, & superiores sine causa rationabili ad id licentiam concedentes, & qui illas sic egressas comitantur, & recipiunt, incurrunt excommunicationem Papæ reseruatam: & vltra hoc dicti superiores, & moniales ipso facto priuantur, officijs, dignitatibus, & administrationibus, & ad obtenta, & in posterum obtinenda inhabilitantur. Ita statuit Pius V. in motu proprio citato. Quis autem possit absoluere ab istis pœnis dicetur cap. 6. dub. 15. eadem enim est ratio de istis, ac de pœnis violantium clausuram monasteriorum.

IV. Dubium. Quæ causæ sufficiant, vt superior licitè dispenset, cum egressu monialium à monasterio.

Prima conclusio: causa legitima pro isto egressu erit prima, magnum incendium lepra, aut epidemia ita Pius V. in motu citato. Vbi not. primò, quod existente aliqua istarum necessitatum petenda est licentia à superiore, si in breui haberi possit, cum sit in iure vetita talis egressio

sine

ſine tali licentia.in cap.monachum.20.q.4.& in Concil. Trid.loc. cit. ſi tamen ſit periculum in mora ſat eſt licentia præſumpta, & tunc transferant ſe moniales ad locum competentem, vbi quantum commodè fieri poſſit, clauſæ morentur quouſque de monaſterio ſit prouiſum. Ita ſtatuit Vrban. IV. pro monialibus Sanctæ Claræ, vt refert Rod.in qq.reg. to.1.q.49, artic.1. & à Pio V.loc.cit. præcipitur, & declaratur, quod ad ſolum tempus neceſſariũ ſtare licet monialibus extra monaſteriũ, & non amplius.

Secundò not. quod ſtando in rigore vocabuli, epidemia poteſt hic accipi, pro morbo multos inuadente, & popularitet graſſante etiam, ſine pernicie, & morte, non enim eſt reſtringenda dicta lex Pij V. ad ſolam Epidemiam peſtilentem, & mortiferam: conſiderauit enim pater ille ſanctiſſimus, quod ſi dicta epidemia etiam abſque pernicie, & morte ex vna in alias moniales tranſeat, & per monaſterium graſſetur, difficillimè ſeruaretur monaſteriorum clauſura, cum ad minus neceſſe ſit, illuc introducere mulieres ſæculares ad monialium medicamen, & iſtas ad curationem extra ſepta monaſterij frequenter exire.

Secunda cauſa legitima pro egreſſu monialis erit, vt ſi à ſuo ſuperiore mittitur, ad fundandum alibi monaſterium, vel vt in alio conuentu ſit prælata, vel magiſtra nouitiarum, vel, vt ponatur in alio officio, in quo maximè conſiſtit honeſtas Religionis: ex quo peracto officio ad ſuum monaſterium reuertitur. Item ob correctionem poteſt duci monialis ad aliud monaſterium, quando in ſuo monaſterio, ob cognatos, aut aliter non poteſt corrigi. Itẽ poſſunt moniales exire, quando de mandato ſui Prælati primo monaſterio ex cauſa rationabili relicto, totus con-

uentus ad aliud monasterium se transfert. Imò si ista translatio fit, à locis desertis ad oppida, commendatur maximè à Concil. Trid. sess. 25. ca. 5. Prædicti casus referuntur ab Vrban. IV. loc. cit. nec sunt reuocati à Pio V. in suo proprio motu ponendo tantum incendium, lepram, & epidemiam: nam præterquam quod isti casus sunt similes casibus Pij V. cum omnes concernant bonum communitatis, & non bonum monialium, in particulari, tamen ex vsu etiam comprobatur. Et hoc etiam est conforme Concilio Trid. loco cit. disponenti non licere moniali exire à monasterio, nisi ex rationabili causa ab Episcopo approbanda: sed iam istæ causæ sunt approbatæ ab Vrbano IV. totius orbis Episcopo, ergo. Vnde superiores dum concedunt monialibus licentiam exeundi à monasterio, in istis casibus, solum debent declarare istosmet casus esse eorum, qui sunt approbati à Papa.

An verò liceat monialibus exire à monasterio ob alias causas præter iam dictas. In hoc Gutierrez in qq. canon. cap. 14. ait illud esse licitum in causis similibus cum causis exceptis à Pio V. v. g. in casu hostium inuadētium monasterium, in casu aquæductus, aut ruinæ domus, & aliorum similium incendio, & in alijs infirmitatibus cōtagiosis, & nociuis communitati monialium: sicut sunt lepra, & epidemia. Et hoc tanquam certum ab omnibus acceptatur, iuxta dicta à nobis supra explicando motum proprium de largitione munerum in principio, de quo etiam vide Sylu. ver. aliena. nu. 11. non tamen erit licitus iste egressus, ait iste Doctor, in infirmitatibus soli moniali nociuis, quia cum Papa in suis tribus exceptionibus incendij scilicet lepræ, & epidemiæ semper consuluerit, & prouiderit, bono communitatis, & non monialis in

par-

particulari: benè colligitur tantum voluisse, commoditatem communitatis esse præferendam clausuræ, & cum clausuræ detrimento esse conseruandam, secus tamen est, de commoditate, & necessitate monialis in particulari, his non obstantibus.

Secunda conclusio sit, satis pia, & probabilis est sententia. Nauar. in cap. statuimus, numero 4. extendens dictum decretum Pij Quinti ad infirmitatem soli moniali nociuam: cui exeundo à monasterio remedium adhibetur, si aliàs periculum vitæ, aut grauis, & diuturnæ infirmitatis probabiliter timetur. Et hoc maximè habet verum in monialibus non ex voto, sed ex statuto Ecclesiastico ad clausuram obligatis, lex enim humana non obligat cum tanto rigore, & morali periculo mortis, aut grauis, & diuturnæ infirmitatis. Imò nec votum perpetuæ clausuræ ab aliquibus monialibus emissum fit ab eisdem cum isto rigore moriendi potius, quam exeundi à monasterio, nec in earum regula hoc postulatur, sicut postulatur in regula Carthusiensium potius esse morien dum, quam carnes gustandum. Et confirmatur ex doctrina Bald. in rubr. C. de Constit. partic. & aliorum iuristarum communiter asserentium statuta regularium non esse, ita rigorosè interpretanda, vt apices iuris seruentur, sed debent ampliari ex bono, & æquo, hoc est secundum æquitatem naturalem, licet non ad libitum, sed prudenter secundum terminos iuris naturalis, & gentium, & hoc maximè debet verificari in nostro casu, vbi agitur de periculo vitæ, aut grauis, & diuturnæ infirmitatis.

De voto Obedientiæ. Cap. V I.

NOt.1. quod per votum obedientiæ obligatur Religiosus obedire Prælato ſecundum ſtatuta ſuæ Religionis,& non maiore rigore,quo ibi,obligatur.Si enim inter ſua ſtatuta aliqua non obligent, ſub peccato non tenentur , ex vi voti illa ſub peccato ſeruare. Ex quo patet non teneri Religioſum obedire Prælato præcipienti aliquid contra Dei mandata,aut Eccleſiæ ordinationes, aut ſi aliquid præcip.at,contra regulam, aut ſtatuta ſuæ Religionis, vt quod ſanus comedat carnes. Item non tenetur obedire,ſi præcipit, aliquid ſupra regulam, vel ſua ſtatuta: vt quod ieiunet,in pane, & aqua,niſi aliàs hoc ſibi imponatur,in pœnam ſuorum defectuum.Item non tenetur obedire quando præcipit ea, ad quæ non ſe extendit prælaturæ authoritas : vt quod ſibi reuelet ſuum peccatum occultum,aut quod confiteatur,peccatum iam confeſsum . Ita habetur in conſti.fratrum Prædicatorum d.1.c.15.

Secundò not.quod Religioſus per votum obedientię, ſubijcit ſe plenariè ſuo ſuperiori,vt Priori,vt iudici,& vt Prælato: vt in ſequentibus videbimus.

Artic.De poteſtate paterna Prælati regularium.

DVb.I. Quanta ſit iſta paterna poteſtas. Prima concluſio;poteſtas iſta extendit ſe ad corrigenda,& punienda delicta ſubditorum : etiam leuia nulla præmiſsa de iſtis leuibus accuſatione, aut denuntiatione , nec facta ſuper iſtis aliqua informatione,eo modo quo paterfamilias reſpectu ſuorum filiorum ad iſta punienda procedit.

Secun-

Secunda conclusio; Prælati Religiosorum, sicut prior, & alij similes, & superiores Prælati possunt per potestatē dominatiuam irritare omnia suorum subditorum vota, & iuramenta: exceptis tribus votis solemnibus paupertatis scilicet, castitatis, & obedientiæ, & excepto voto transeundi ad arctiorem Religionem, vt est communis sententia, de quo latius in materia de voto: possunt tamen hoc votum dispensare, vt dicetur dub. 2.

Artic. 2. de potestate Prælati regularium in quantum iudex.

DVb. II. An Religiosi sint exempti à potestate iudicum sæcularium.

Prima conclusio: omnes Religiosi, & Ecclesiastici ex iure humano canonico, & ciuili sunt exempti à potestate, & iurisdictione sæculari: tam in causis ciuilibus; quam in criminalibus patet ex Conc. Trid. sess. 25. c. 20. & in auth. statuimus de Episcopis, & Cler. & in iure Hispano lib. 5. tit. 6. par. 1. & to. 1. ord. reg. titu. 3. leg. 6. & in Bulla Cœnæ excommunicantur iudices sæculares se intromittentes ad cognoscendas causas Ecclesiasticorum, vel vocantes ad sua tribunalia Ecclesiasticos. Etsi aliquando Religiosi, aut laici ad consilium regale recurrunt, quando vident se grauari aliquibus literis Apostolicis aliquid sub grauibus pœnis præcipientibus, & tunc regale consilium detineat literas: præcipiendo ne executioni mandentur, non ideo fit, quia consilium regale de hoc velit iudicare, nec etiam præcipit, quod literis Apostolicis non obediamus: sed quod non mandentur executioni, quousque Papa certificetur, de inconuenietibus talium literarum executio-

ni obstantibus,& videat quid facto opus sit. Et ista literarum detentio licitè fit, siue ex priuilegio, vt fertur à Vannes, 2.2.q.67.ar.1.dub.2.concl.5. siue ex causa rationabili, quia ita expedit paci, & bono regimini, vt ait Bald. in can.di.2.p.de Bulla Cœnæ, nu.22. Cod.in pra.q.35.nu.4. & alij quos refert Co.in qq.reg.tom.1.q.6.ar.8.& eadem authoritate auditores cancellariarum, & consilij regalis sæpè præcipiunt iudicibus Ecclesiasticis, vt absoluant à censuris iudices sæculares, aut alios ad eos confugientes, por via de agraio, ò fuerca, dum examinatur, an iudex Ecclesiasticus legitimè procedat.

Secunda conclusio: & si Religiosi, sicut & Clerici teneantur seruare leges ciuiles in bonum reipub.ordinatas cuiusmodi sunt leges taxantes precia rerum, vetantes aliquod genus vestium, arma aliqua, venationem, in certis temporibus: tamen istarum legum transgressionem punire, spectat ad superiores delinquentium, & non ad iudices sæculares.

Tertia conclusio: Religiosi sicut, & Clerici non possũt cogi ad iurandum, vel testificandum in extraneis sæcularium tribunalibus: imò nec in tribunalibus aliorum ordinariorum Ecclesiasticorum extra ordinem, licet eorum testimonia etiam pro ipsorum Religiosorum causis, in omni tribunali Ecclesiastico, & sæculari, sint legitima, & admittenda, prout concessit Celestinis Eug.IV. Bul.7. & Benedictinis Bul.9.& 17.

III. Dubium, An superiores Religiosorum sint eorum iudices. Prima conclusio: superiores Religiosorum sũt eorum iudices ad punienda eorum delicta, iuxta sua statuta, & Bonifac. VIII. & IX. concesserunt Prælatis ordinis Prædicatorum, ad quos spectat Religiosorum punitio posse,

se,eos liberè punire secundum cōstitutiones approbatas, & instituta ordinis generalia facta, & fienda, relictis rimulis, & apicibus iuris etiam iuris ordine postposito, ita habetur in constit.istius ordinis d.2.c.17. vbi nomine rimulorum, & apicum iuris non venit intelligenda accusatio, & citatio: hæc enim in causis grauibus necessario debent præcedere:aliàs sententia lata,sine his,etiam inter Religiosos erit nulla.Ita Nauar.lib.2.consf.1.tit.de sententia,& re iud.& Rodri,in su.tract.de ordi.iudi.c.12. nu.7. non tamen est necesse, quod ista accusatio fiat per Religiosum offensum,aut etiam per alium Religiosum, sicut enim iudex sæcularis, saltem in criminalibus etiam non accusante iniuriato per se,vel per alterum tenetur,ex officio procedere dum absit,aliquod supplens vicem accusatoris, vtpotè clamorosa insinuatio, publica infamia per maiorem partem viciniæ, vel communitatis sparsa, vel euidentia pattati sceleris coram iudice existente cū alijs, vt ait Caiet.22.q.67.ar.3 ad secundum D.Th.ex ca.euidentia de accusat.à fortiori ad id tenetur superior regularium in eisdem casibus. Aliàs Religiosorum communitas,& Religio, quæ semper petit satisfactionem maximè læderetur. Et cum Religiosi, non ita facilè conquerantur apud superiorem de iniurijs sibi illatis, sed ferant patienter,obseruantia regularis paulatim corrueret delictis impunè manentibus. Item inter rimulos,& apices iuris non comprehenditur,quod dicta testium declarentur sub præcepto, iuramento, vel excommunicatione, & quod non scribantur à iudice,sed à secretario,vel notario, vel saltem ab ipsis testibus: hæc enim omnia cum alijs de iure substantialibus necessariò debent interuenire etiam in causis regularium: vt notat Rod.in qq.regul.to.1. q.13. artic.1.

& 2. secus fit de alijs non substantialibus, quæ nomine apicum, & rimulorum intelliguntur.

Secunda conclusio. Religiosus sine licentia ab ordine recedens potest, per suum superiorem compelli censuris ad hoc, vt reuertatur. Et istum detinentes post denuntiationem priuilegiorum, quæ regulares habent, circa hoc, sunt excommunicati. Ita concessit Prædicatoribus Sixtus IV. Bul. 33. & Iul. 2. Bul. 26. Et ordinarij locorum à Religiosis requisiti tenentur denuntiare, tanquam excommunicatos eos, qui dictum Religiosum detinent, auxilium, aut fauorem apostatandi præbent. Ita concessit minoribus. Clem. IV. Bul. 15.

Tertia conclusio; Religiosus fugitiuus, vel qui transijt ad alia monasteria, aut seruitia etiam alicuius Cardinalis sine licentia sui superioris, potest per ipsum etiam cum auxilio brachij sæcularis (si opus sit) capi, incarcerari, & censuris compelli. Ita concessit Benedictinis, Eugen. IV. Bul. 8.

Quarta conclusio, ordinarij à religiosis requisiti examinare debent, licentias religiosorum ab ordine exeuntium, & si non inueniantur veræ reuocentur, aut saltem non permittant eos morari, vbi sunt monasteria suorum ordinum. Ita concessit minoribus Iul. II. Bul. 12.

IV. Dubium, an liceat Religiosis appellare à correctione suorum superiorum.

Prima conclusio, non valet appellatio Religiosorum ad iudicem extra ordinem. Primò, quia Iul. II. prohibet appellationes fratrum, & monialium ad curias Ecclesiasticas, aut sæculares, & præcipit sub excommunicatione iudicibus quarumlibet curiarum: ne istas appellationes vllo modo recipiant, vel cognoscant: & aliter factæ ab eo

irri-

irritantur, non obstantibus ordinationibus Apostolicis, vel dicti ordinis, scilicet Prædicatorum statutis in contrarium. ita habetur in constit. ordinis Prædicatorum d.2.c. 8. Secundò ex Bonifac. VIII. loc. cit. habetur, quod nullus frater, vel soror ordinis prædicti coram iudice extraneo ex quauis causa conuenire, nec à correctione quauis, seu aliàs ab aliquo Prælato, aut fratre dicti ordinis quauis occasione appellare, aut contra eos querelam proponere audeat: nisi prius coram Priore, seu Prouinciali, seu Magistro ordinis causam, & querelam suam proposuerit verbo, aut scripto. Tertiò, Greg. XIII. Bul. 2. prohibet fratribus minoribus sub excommunicatione, appellationes ad sæcularia tribunalia, sed Maior difficultas est, an liceat appellare ad Papam, aut ad Prælatos superiores eiusdem ordinis. Et videtur, quod non, primò, quia est vetita religiosis talis appellatio; in cap. ad nostram, & ca. reprehensibilis de appellationibus. Secundò, quia Bonifac. VIII. Bul. 1. pro minoribus, & Bul. 10. pro Cisterciensibus, & Eug. IV. Bul. 9. pro Benedictinis, dicunt non licere Religiosis appellare à correctionibus suorum superiorum, etiam ad Papam, & irritant appellationem, si fit.

Tertiò in constitutionibus ordinis Prædicatorum d.2. ca. 8. habetur sic, declaramus, quod licet appellatio sit de iure naturali vnusquisque potest iuri suo renuntiare, & eo ipso, quo quis obedientiam profitetur secundum nostras constitutiones, secundum quas non licet appellare, ex hoc renuntiat iuri sibi à natura competenti de appellatione, sicut, & iuri possidendi aliquid, vt proprium: vnde in cap. apud Carcasonam celebrato anno 1312. sic dicitur: volumus, & ordinamus, quod quicunque frater repertus fuerit, iudicio eius, ad quem spectat sine causa ratio-

nabili

nabili à suo superiori appellasse, incarceretur: denuntiantes fratribus vniuersis, quod de iure communi, & ex priuilegio ordinis speciali, nulli licet à correctione, vel officiorum remotione appellare. Et iterum, ne delicta maneant impunita, & obedientia per appellationes friuolas infringatur, qui contra obedientiam appellare præsumit: nisi infra duos menses renuntiet, vel infra annum prosequi non incipiat, vel incepta prosecutione non desistat, vel in ipsa succumbat, sit ipso facto carceri addictus. Et iterum, qui appellat ab absolutione facta, aut facienda Prouincialatus, Vicariatus, Prioratus; etiam prætextu grauaminis sit ipso facto ab illo officio absolutus.

Pro parte affirmatiua sunt etiam aliquot argumenta. Primò ex tit. c. ad nostram citati in oppositum, vbi sic habetur à correctione excessiua non appellatur: nisi modus excedatur. Et hoc etiam ita videtur iuxta cap. super quæstionum, & c. de Priore de appellatione, & Glos. in cap. ad nostram. Secundò, quia in cap. generali celebrato in conuentu S. Pauli Valeoletani, anno 1605 sub magistro fratre Hieronymo Xauier præcipitur, quod in appellationibus seruetur constitutionis modus, vtpotè, quod appellatio fiat gradatim, ergo iam admittuntur appellationes.

Tertiò Gregorius XIII. Bul. 2. concessit minoribus posse appellare ad Generalem, ad Protectorem, vel ad Papã. Item à congregatione Cardinalium præceptum est anno 1587. vt appellatio gradatim hoc ordine prosequatur à Guardiano ad Prouincialem, à Prouinciali ad Generalem, à Generali ad Protectorem, à Protectore ad sacram Cardinalium congregationem. Et ista appellatio permittitur in constitutione Sixti V. de quo Rod. in qq. reg. to. 2. q. 29. art. 2.

Pro-

Propter ista argumenta Nauarr.lib.2.conſ.4.de appel. Lud.Lop.in ſu.1.p.c.284.Argo.22.q.69.art.3.Sylu. ver. appellatio num.9. Armil.ver.appel.num.15.& Rod.loc. cit.dicunt, quod quamuis non liceat religioſis appellare à correctione ſuorum ſuperiorum iuſtè facta ſecundum ſua ſtatuta, aut ad effugiendam Eccleſiaſticam diſciplinam, & hoc intendant teſtimonia in primo loco adducta, maximè priuilegia Bonifacij,& Eugenij: licet tamen religioſis in cauſis grauiſſimis à mandatis, aut correctionibus exceſſiuis recurrere per viam appellationis, aut ſimplicis querelę, aut defenſionis ad ſuperiorem, non tantum intra ordinem, ſed etiam ad Papam, ad Protectorem, ad ſacram Cardinalium congregationem, ad legatos Papæ habentes iuriſdictionem, & poteſtatem in regulares. Et ad argumenta in contrarium adducta ex cap. ad noſtram dicunt non loqui de correctione exceſſiua, vt ait Sylu. & conſtat ex tit.dicti c. ſed de correctione iuſtè facta, vel de correctione leui,& hoc ipſum intendunt priuilegia Bonifacij,& Eugenij. Teſtimonia verò ex conſtitutionibus ordinis Prædicatorum allata, intendunt remouere appellationes factas ſine cauſa rationabili,& appellationes friuolas, quibus obedientia infringitur: vt patet ex contextu, & appellatione circa res leues, in quibus parum iniuriæ Religioſo irrogatur. In his enim religioſus patienter ferat,& humiliter pareat, vt ſi in ordine noſtro Prædicatorum damnetur, quis etiam iniuſtè ad pœnas grauis culpæ ſcilicet, ad tria ieiunia in pane,& aqua, & totidem diſciplinas, quæ ſolent infligi pro negligentijs, quæ nō ſunt peccata etiam venialia. Appellationi enim ab iſtis,& ſimilibus videtur Religioſum renuntiaſſe: ſecus eſſet, ſi in dicto ordine damnaretur, quis iniuſtè ad pœnas grauio-

ris

ris culpæ cum ex hoc magnam incurrat infamiam, quam sine culpa pati non debet, sed habet ius à natura defendendi se medijs licitis qualis tunc est appellatio pro tuenda fama ad virtutem conseruandam, maximè necessariam: secundum illud Ecclesiast. 41. curam habe de bono nomine; hoc enim magis permanebit tibi, quam mille thesauri preciosi, & magni. Imò quando sic esset fama necessaria pro virtute conseruanda, vt regulariter contingit, & insinuatur, Eccles. loco citat. nō posset homo cedere iuri appellandi, quando hoc medio sibi recuperat famam iniustè ablatam, sicut licet homo sit dominus diuitiarum, si tamen illis opus habet pro alenda familia, nō potest illas pro libitu prodigere; sic etiam à fortiori non posset famæ renuntiare, quando est necessaria ad virtutē conseruandam; his tamen non obstantibus sit

Prima conclusio: non licet Religiosis maximè Dominicanis appellare. Patet hoc argumentis in primò loco factis. Secundò, quia appellatio suspendit sententiæ executionem, vt patet ex libro 6. titul. 23. par. 3. & alibi sæpè: sed non suspenditur executio sententiæ in Religionibus, ergo, &c. Religiosus enim benè potest omni appellationi renuntiare (maximè quando aliter potest recuperare famam) pro bono Religionis altiori, sicut & Carthusianus pro eodem bono licitè renuntiat comestioni carniū, etiam quando hic, & nunc esset necessaria, pro vitæ conseruatione.

Secunda conclusio: licet Religiosis, si quando sentiūt se iniustè in causis grauissimis grauari recurrere ad superiores per viam simplicis querelæ, aut defensionis. Sic enim recuperant sibi famam, dum superiores talem querelam admittendo: maturo consilio, agendo potius patrū

quam iudicum officium, & misericordiam, cum iustitia coniungentes pœnarum temperant rigorem, aut innocentiam accusati declarent.

† Artic. 3. de potest. superioris regularium in quantum prælatus.

V. Dubium. An Religiosi sint exempti ab obedientia, & iurisdictione Episcoporum.

Prima conclusio: Religiosi erant olim subiecti Episcopo diœcesis vbi morabantur. Ita patet ex c. qui verè 16. q. 1. & ex Conc. Tolet. 4. c. 5. & ex Conc. Calce. cap 4. & ex Diuo Tho. 2. 2. ar. 186. art. 5. ad 3. Et tunc Episcopus sicut generales admittebant ad professionem Religiosos, vt habetur in c. viduitatis 27. q. 1.

Secunda conclusio, Religiosi iam nunc ex priuilegio sunt exempti à iurisdictione Episcoporum, & aliorum ordinariorum, & Sedi Apostolicæ immediatè subiecti. Bonifac. VIII. & Martin. V. exemit ordinem prædicatorum, ac eorum moniales ab ordinarijs. Vt habetur in monum. ordi. concess. 681. & Rod. in qq. reg. tom. 2. q. 63. & idem Ro. in compen. authenticato multa refert priuilegia, circa hoc. Primò refert priuilegium Benedicti XII. Bul. 1. concedentis nullum præter Papam, vel Cardinalem legatum posse censuris ligare monachos Benedictinos, imò nec Clericos Ecclesiæ suorum monasteriorum. Secundò Eugen. IV. Bul. 7. exemit Celestinos cum suis bonis ab omnibus Legatis, & Episcopis, & ab habentibus iurisdictionem ordinariam, & contra hoc facientes excommunicantur, si moniti non desistant, intra tres dies. Tertiò Sixtus Quartus, Bul. 33. & Iul. 2. Bul. 25. concesserunt ordini Prædicatorum ne ratione delicti, aut alterius rei possint conueniri

coram

coram ordinarijs. Imò & idem Sixtus IV. concessit minoribus Bul. 14. & Prædicatoribus Bul. 33. quod Ecclesiæ Parochiales apud istos Religiosos constructæ, & capellani sæculares per istos Religiosos deputati sint, liberi ab omni ordinariorum superioritate. Sed postea Leo X. Bul. 45. edita in Co. late, statuit posse Episcopos visitare Ecclesias Parochiales monasterijs vnitas: & idem statuit Concil. Trid. sess. 25. c. 11. excipiendo tamen monasteria, vbi capita ordinum sedem ordinariam principalem habent, & monasteria, vbi Prælati regulares exercent iurisdictionem Episcopalem, & temporalem, in Parochos, & Parochianos, & excipiendo etiam monasterium Cluniacense, cum suis limitibus. Aliàs Bullas ad hoc refert Rodri. loc. cit.

Tertia conclusio: Religiosi, in Concil. Trid. & alibi, in aliquibus subduntur Episcopis, tanquam delegatis Sedis Apostolicæ, vt ex dicendis constabit.

VI. Dubium, an Religiosi habeant intra ordinem suos Prælatos: Prima conclusio affirmatiua V. g. in nostro Prędicatorum ordine, præter Papam, qui est omnium fidelium pastor, proprij Prælati sunt, Magister ordinis, pro toto ordine: Prior Prouincialis pro sua prouincia: & Prior conuentualis, pro suo conuentu: & quolibet illorum mortuo, vel amoto Vicarius eis succedens, quia Iul. II. concessit istis Vicarijs omnem potestatem tam Apostolica authoritate, quam quomodolibet concessam, aut concedendam illis quorum sunt Vicarij, exceptis istis tantum, quæ in suis constitutionibus eis inhibentur. Ita habetur in constitut. prædicatorum d. 2. cap. 3. Et notetur ista concessio pro multis casibus. Ex quo colligitur, quod Vicarius Magistri ordinis, & Vicarius prouincialis habent

bent potestatem in moniales: quam habebant dum viuerent Magister, & prouinciales, & possunt etiam sicut illi creare Vicarios, pro monialibus.

Secunda conclusio, licet Supprior ex officio suo, nec habeat curam animarum, nec sit prælatus, vt dicitur in prolog. constitutionum fratrum prædicatorum: tamen mortuo, vel amoto priore vices eius in omnibus plenariè obtinet, quousque prior electus, & confirmatus in domo præsens sit: nisi Prouincialis aliter ordinauerit. Ita colligitur ex dicto priu. Iul. II. cum superior sit Vicarius prioris, & ita habetur in const. prædicatorum d. 2. cap. 2. vbi gloss. conformiter ad limitationem in dicto priuilegio contentam, scilicet exceptis illis, quæ in suis constitutionibus eis inhibentur, declarat esse intelligendum de his, quæ iure ordinario competunt Priori: vt sunt creare Vicarium, eligere sibi, & subditis confessorem, recipere religiosos ad habitum, & professionem. Non tamen succedit Supprior priori, in illis, quæ competunt priori ex commissione: sicut sunt cura monialium, præsentare religiosos Episcopis pro ordinibus recipiendis, aut pro confessionibus sæcularium audiendis, &c. Verum est tamen Benedictum XIII. concessisse Vicario conuentus de Guadalupe, in Sede vacante omnia, & singula in spiritualibus, & temporalibus, quæ prior quomodolibet facere poterat, vt ipse etiam facere valeat: nil limitando sicut limitauit Iul. II. vt vidimus, ita habetur in compen. D. Hier. ver. Vicar. §. 1. & sic iuxta hoc priuilegium dictorum religiosorum Vicarij, illos præsentant Episcopis pro ordinibus recipiẽdis. Quo etiam priuilegio communicant aliæ Religiones, iuxta dicenda à nobis lib. 2. ca. 4. nisi consuetudo per centum annos perscripta, iuxta dicenda à nobis lib. 2. c. 3.

dub 2.

dub.2.obstet in contrarium, vel alia lex, qua hoc priuilegium Benedict.XII.derogetur.

VII. Dubium. Quanta sit Prælatorum regularium potestas, & ad quæ se extendit.

Prima conclusio, Prælati isti habent in sibi subditos tantam potestatem, quantam Episcopi in suas oues. Sūt enim verè Prælati habentes plenissimam potestatem, in vtroque foro Eccles. ad ligandum etiam censuris, & soluendum. Secundò, quia Eugen.IV.Bul.9. concedit Abbatibus, Rectoribus, & Prioribus Benedictinorum, vnà cum eorum conuentibus, in omnibus casibus auctoritatem ordinarij de iure necessariam. Ex quo colligitur, quod ea, quæ in iure communi de nouo conceduntur, Episcopis consequenter censentur concessa, dictis Prælatis, pro sibi subditis: nisi oppositum exprimatur. Ita Panor.in c. at si Clerici, §.de adul.num.18. de iudicijs, sequendo Benedictum, & Fredericum: aliàs subditis istorum Prælatorum, non esset ita ac sæcularibus prouisum, cum aliàs ne cogantur egredi, extra septa monasterij debeant esse melioris conditionis.

Secunda conclusio, Religiosi quantumuis exempti, & licentiati ad seruiendum alicui beneficio sunt subiecti superioribus suorum ordinum: nisi aliàs per Sedem Apostolicam habebant Ecclesias parochiales, aut earum perpetuas vicarias illis actualiter seruiendo. Ita concessit ordini Prædicatorum Leo X.Bul.52. Imò & Religiosi assumpti in Capellanos Papæ manent subiecti suis Prælatis. Ita concessit Gregor.XI.Bul.1.

Tertia conclusio, Religiosus non potest assumi in socium Prælatorum, aut aliorum, nisi assignatus à suo Generali, vel Prouinciali; Qui adhuc eisdem subdatur, &

per

per eosdem, aut per suos Vicarios corrigatur,& amoueatur,& alius substituatur. Ita concessit minoribus Innoc. IV.Bul.5.Iul.II.Bul.25.& Alex.IV.Bul.1. Et idem potest Prouincialis,circa prædicatores Cruciatæ,eos amouēdo, & alios substituendo. Ita idem Iul.II. & Sixtus IV. Bul.33. pro prædicatoribus. Item per Leonem X. Bul. 4. nullus legatus, nisi de latere potest vllum religiosum ad secum commorandum, vel pro suis negotijs assumere.

Quarta conclusio, literæ, vel exceptiones religiosis à Papa concessæ nullo modo eis suffragantur, sine expresso consensu Vicarij generalis. Ita concessit minoribus Leo X. Bul. 4. quod etiam postea concesserat prædicatoribus Innoc.VIII. Bul 3. & potest generalis reuocare gratias etiam à Papa concedendas sine licentia superiorum regularium cum limitatione, de qua dicemus li.2.c.6.dub.2.

Quinta conclusio, Religiosus sine sui ordinis licentia non potest in Episcopum assumi. Ita concessit minoribus Alexand.IV.Bul.5.& in constit.ordinis prædicatorum d. 2. cap.13. in gloss. habetur tres Papas concessisse isti ordini, ne quis Religiosus sine licentia Magistri ordinis, vel prouincialis speciali, vel mandato Sedis Apostolicæ electioni,vel postulationi, ad quamuis dignitatem extra ordinem de se factæ audeat consentire,aliter factum sit irritum. Et ibidem statuitur in textu,quod Prouincialis acceptans Episcopatum,sine licentia Magistri ordinis,& quiuis alius,sine licentia Prouincialis manet priuatus suffragijs, societate,ac omnibus beneficijs ordinis in vita, & in morte: nisi per talem cogatur acceptare, quod sit peccatū mortale non obedire.

Sexta conclusio: Episcopus Religiosus est iam ab obedientia sui ordinis exemptus,& quando iam est consecra-

tus licet Episcopatum deserat non potest in suo ordine officium tenere. ita concessit, & statuit pro Episcopis cuiusuis Religionis Paul.IV.Bul.4.

VIII. Dubium. An iurisdictio Prælatorum regulariũ sit ordinaria,& consequenter delegabilis?

Prima conclusio: non tantum iurisdictio competens Prælatis regularium, ex iure communi, vel particulari suarum legum est ordinaria, ac subinde delegabilis: sed etiam iurisdictio illis cõcessa ex priuilegio Principis perpetuo.Ita Nauar.in Manu.cap.27.num.42.Bart.Bald. & Panorm.citati à Rod.in qq.regul.to.1.q.17.artic.11. An verò delegatio talis potestatis exspiret morte delegantis, dicitur lib.2.c.3.dub.1.

Secunda conclusio, si alicui etiam prælato committitur certum,vel nudum ministerium,sine iurisdictione, vt prædicare,&c. Non potest illud subdelegare: nisi aliàs sit delegatus Papæ, vel nisi illud ministerium sit leue, & parui momenti. Ita Sylu.cum Panor. & Innocent. verb. delegatus,nu.10. sicut, nec etiam potest subdelegare,ille cui aliquid committitur quando per verba rescripti, seu commissionis,sibi factæ deprehenditur electa fides,& industria istius, sicut quando dicitur in rescripto cõfidimus de tua industria,vel si dicitur personaliter exequaris, vel quando negotium non est per alium benè expedibile: hoc autem(ait Syluest.)non currit in delegato Papæ, qui adhuc in istis casibus subdelegare potest.

Tertia conclusio: etiam in nostro Prædicatorum ordine, (& idem est in alijs ordinibus) Prouincialis in sua prouincia habet eandem authoritatem, quam Magister ordinis, in toto ordine, vt habetur in nostris constit. d.2: c.3.tamen authoritas, quam de iure communi, vel parti-

culari

culari habent Prælati regulares poteſt limitari non tantum à Papa, ſed etiam authoritas prælatorum inferiorum poteſt limitari per ſuperiores, iuxta ſua ſtatuta, quia licet vtriſque prælatis; ſit conceſſa talis poteſtas iure communi, vel etiam diuino, ſecundum aliquos Doctores citatos à Rodr. artic. 1. & 6. tamen conceſſa eſt, ordine hierarchico, ita vt minores pendeant à maioribus, vt ait Rodr. artic. 7.

IX. Dubium. An prælati regularium poſſint reſeruare caſus? Prima concluſio affirmatiua. declarauit enim Alexand. VI. Bul. 4. poſſe Generales, Prouinciales, ac Guardianos, reſeruare caſus: & quod ab illis ſine iſtorum licentia abſoluentes nil faciunt, ſed incurrunt in excommunicationem latam in c. Religioſis de priui. contra abſoluentes à reſeruatis. Et in noſtro prædicatorum ordine Vicarij, in capite, ac Suppriores, in Sede vacante reſeruant caſus, cum ſuccedant Priori in competentibus ei ex officio ſecundum dicta dub. 6.

Secunda concluſio; olim dicti prælati poterant quos vellent reſeruare caſus: ſed iam ex decreto Clemen. VIII. edito 16. die Maij anni 1593. ſolos caſus infraſcriptos reſeruare poſſunt. Primò veneficia, ſortilegia: incātationes. Secundò apoſtaſia etiam retento habitu quando eo peruenit, vt extra ſepta monaſterij fiat egreſſio. Tertiò nocturna, ac furtiua egreſſio à conuentu, licet non fiat animo apoſtatandi. Quartò proprietas contra votum paupertatis, quæ ſit peccatum mortale. Quintò, lapſus carnis voluntarius opere conſummatus. Sextò, occiſio, vulneratio, ſeu grauis percuſſus alicuius grauis perſonæ. Septimò, malitioſum impedimentum, retardatio, vel apertio literarum à ſuperioribus ad inferiores, aut econtra. Octa-

uò, iuramentum falsum in iudicio regulari, seu legitimo. Nonò, auxilium, consilium, aut procuratio ad abortum, post animarum fœtum etiam effectu nō secuto. Decimò, falsificatio manus, aut sigilli officialis cōuentus. Vndecimò, furtum de rebus monasterij in quantitate, quæ sit peccatum mortale, & declaratum est ab eodem Papa esse intelligendum etiam de rebus applicatis ad vsum alicuius Religiosi, & addit Papa, quod si quod aliud pro Religionis conseruatione oporteat reseruare; id fiat de consilio capituli prouincialis, pro tota prouincia matura discussione, & consensu; & non aliter.

Item præcipit Papa superioribus regularium, ne confessiones subditorum audiant, nisi quando habent casum reseruatum, aut ipsi subditi id sponte petunt, & deroganтur contraria priuilegia, consuetudines immemoriales, cōstitutiones, vel ordinationes Apostolicæ etiam Concilij generalis, & constitutiones ordinum etiam à Papa confirmatæ.

X. Dubium. An casus reseruati à prælatis regularium sint etiam reseruati, pro suis nouitijs? Prima conclusio probabilis est pars affirmatiua. Ita Cordu. lib. 1. q. 3. & Rod. in expositione Bullæ §. 9. num. 26. quia cum nouitij sint exempti à iurisdictione Episcoporum, vt ait Syluest. verb. Religio 2. §. 11. & 12. manebunt sub iurisdictione prælatorum sui ordinis.

Secunda conclusio, multo probabilior est pars negatiua. Ita Lædes. in su. c. 13. de pœnitentia dub. 14. quia ante professionem non sunt Religiosi, ergo nec sunt astricti legibus religiosorum. Secundò inter casus reseruatos prælatis Religionum solent aliqui reseruari, qui supponunt professionem, sicut peccata contra votum paupertatis,

tis,&c.quæ in nouitijs non imputãtur ad culpam,ergo,si arguitur nouitij gaudent priuilegio cap. si quis suadente diabolo, vt habetur in capit. Religioso de sententia excommunicationis, si enim illos percutias excommunicaris, & gaudent alijs fauoribus, circa absolutionem à peccatis, & censuris reseruatis, ac si essent verè Religiosi, vt infra videbitur: ergo ad hoc respondetur, quod nouitij, & si non sint Religiosi participant aliqua Religiosorum cum sint in via ad Religionem, & sic secundum ius gaudent fauoribus Religiosorum. In odiosis tamen cum non sint professi non se habent sicut Religiosi: & sic non sunt subiecti iurisdictioni prælatorum Religionum. Ex quo patet nouitios posse absolui à casibus Episcopo reseruatis, & commissis ante Religionis ingressum, & per confessorem ab Episcopo expositum, & per confessorem expositum à prælato sui ordinis. Et cum Bulla possunt absolui per confessorem approbatum ab ordinario, & per confessorem approbatum à solo prælato sui ordinis, sicut & alij Religiosi professi. Imò quando Religiosi professi ob aliquod speciale decretum Papæ nõ gaudent, Bulla Cruciatæ quo ad clausulam de eligendo confessorem, non tamen debet hoc intelligi de nouitijs, qui in odiosis non intelliguntur nomine Religiosorum. Ita Lædesma.

XI. Dubium,an prælati regulares possint sibi subditis concedere licentiam, vt dum sunt extra conuentum possint confiteri idoneo Sacerdoti sæculari,aut alterius ordinis regulari. Et ratio dubitandi est,quia in constitutionibus minorum cauetur,ne Religiosi istius ordinis præterquam suis prælatis, & de eorum licentia fratribus sui ordinis confiteantur.

Secundò in constitut. prædicatorum d.1.c.14. in gloss. habetur non posse priorem concedere sibi subdito licentiam confitendi Sacerdoti alterius ordinis, sed solus magister ordinis hoc potest concedere, quando non adest cōfessor ordinis. Per quod limitatur authoritas ordinaria istorum prælatorum iuxta dicta dub.8.

Prima conclusio; prælati regulares possunt concedere sibi subditis, dictam licentiam. Ita concessit minoribus Sixtus IV. Bul.30. hoc tenore. Vt fratres vestri, vel aliorum prælatorum, & suorum, qui pro tempore erunt, licentia solummodo tamen, cum itinerauerint, vel extra conuentum fuerint, pro ut eis conceditis, confiteri possint, &c. Concedimus. Secundò Innoc. VII. Bulla vnica concessit prædicatoribus hoc tenore. Innoc. Episcop. &c. Nos igitur supplicationibus inclinati fratribus huiusmodi, quos itinerare, & per eorum superiores migrare mitti contigerit, vt si aliquem presbyterum idoneum, ex professoribus dicti ordinis habere non possint, quemcumque alium presbyterum idoneum, & discretum Religiosum, vel sæcularem in eorum confessorem eligere valeant: qui confessiones eorum audire, & eorum confessionibus diligenter auditis, pro commissis, eis debitam absolutionem impendere, ac pœnitentiam salutarem iniungere licitè possit: nisi talia commiserint, propter quæ Sedes Apostolica sit meritò consulenda authoritate Apostolica, tenore præsentium, indulgemus. Ex quo colligitur contra Rod. in qq. regul. to.1. q.62. art.5. posse dictos prælatos concedere sibi subditis existentibus extra conuentum licētiam vt absoluantur, à sibi reseruatis: cum in hoc priuilegio solum excipiantur casus Papæ reseruati. Imò in eodem cum sola licentia itinerandi, aut existendi extra conuen-

tum videtur concessa facultas confitendi, & absoluendi à prædictis sine alia speciali licentia prælati circa hoc. Et licet in isto priuilegio concedatur ista facultas confitendi extraneo Sacerdoti in absentia idonei Sacerdotis proprij ordinis: tamen in priuilegio Sixti IV. non limitatur hoc.

Not. idoneum Sacerdotem, pro Religiosis absoluendis reputari, quilibet Sacerdos aliàs non suspensus, aut excommunicatus. Ita Diuus Anton. 3. par. tit. 1. c. 7. Sylu. verb. confessor. 1. §. 3. Soto dist. 18. q. 4. art. 3. Et idem isti censebant de confessore idoneo, pro sæcularibus ante Cōcil. Trid. vbi iam sess. 23. cap. 15. statuitur, quod pro sæcularibus etiam Sacerdotibus ille solus idoneus reputetur, qui est parochus, aut ab ordinario approbatus. at pro Religiosis nihil ibi innouatur. ex dictis patet solutio ad rationes dubitandi, illæ enim procedunt secluso priuilegio.

Secunda conclusio, in licentia data Religioso itinerandi clauditur virtualiter licentia confitendi: maximè si ex naturali obliuione non petitur licentia confitendi idoneo Sacerdoti. Non tamen poterit cum sola ista licentia, & secluso priuilegio. Imò nec cum expressa licentia confitendi cui vellet absolui à reseruatis. Iuxta cap. si Episcopus de pœnit. & remis. vbi sic dicitur in generali concessione non veniunt, quæ non esset, quis verosimiliter in specie concessurus. Et sic, si Religiosus existens extra conuentum, & habens peccata reseruata celebrare debeat respectu reseruatorum gerat se, ac si non haberet copiam confessoris. Ita quod licet teneatur illa confiteri cum alijs peccatis non reseruatis, & indirectè ab eis absoluatur, sed tamen cum obligatione illa iterum confitendi legitimo confessori, quando adsit opportunitas.

Tertia conclusio: Religiosi hospites in conuentib. sui ordinis possunt absolui etiam à reseruatis suo prælato, per priorem, seu præsidentem talium conuentuum. Ita concessit Prioribus prædicatorum, ac eorum Vicarijs Greg. II. & Clem. IV. vt patet in monu.ord.conc. 318.319.& 548. Et in prol. const. prædicatorum habetur, quod Vicarij prioris absente Priore possunt absoluere omnes fratres ordinis etiam hospites à peccatis, & censuris, tam à iure, quam ab homine generaliter latis exceptis Papæ reseruatis. Et vt dicitur in ca. 14. dictarum constit.d.2. ista potestas non potest eis limitari per superiores prelatos, cum sit eis à Papa concessa, ex quo sequitur, quod cum ista potestas, & iurisdictio sit ordinaria, vtpotè ex priuilegio perpetuò obtenta, iuxta dicta dubio octauo potest delegari cuiuis Sacerdoti etiam à nullo ordinario approbato. Nec hoc est contra Concil. Trident. loc. cit. cum, vt dixi, loquatur de confessoribus regularium etiam Sacerdotum, relinquendo Religiosos dispositioni suorum prælatorum, & statutorum.

Quarta conclusio prælati Ecclesiarum, & alij confessores extra ordinem non possunt Religiosorum confessiones audire eorum superioribus inuitis. Ita concessit minoribus Sixtus IV. Bul. 14. & prædicatoribus Bul. 33. & Cistercienfibus Alexand. IV. Bul. 14.

XII. Dubium. An Religiosi possint, sine licentia suorũ superiorum vti priuilegijs eligendi confessorem?

Not. quod in aliquibus priuilegijs cõceditur Religiosis, vt per confessorem à suo prælato deputatum absoluantur, sicut Sixtus IV. inter viua oracula concessit minoribus etiam nouitijs habentibus animum profitendi, ac sororibus Sãctæ Claræ, ac tertiarijs vtriusque sexus, & isto-

rum

rum famulis semel eligere cōfessorem de huiusmodi obseruantia, qui eorum confessione audita, absoluat eos ab omnibus peccatis, & censuris, ab irregularitate, homicidio voluntario,& mutilatione exceptis, & idem concessit pro articulo mortis. Secundò idem Sixt.concessit prædicatoribus,& minoribus etiam nouitijs,plenissimam absolutionem à peccatis semel in vita,& in articulo mortis: per idoneum confessorem ordinis de licentia suorum superiorum electum. Ita habetur in monu.ord.concessione 360. Tertiò Leo.X. inter viua oracula concessit monialibus S. Claræ,vt per confessorem à suis superioribus deputatum, quater in anno absoluantur ab omnibus peccatis ; & dispensentur in omnibus votis,exceptis substantialibus,dū tamen sub spe huius gratiæ non peccent. Quartò idē Leo concessit dictis monialibus sub cura minorum obseruantiæ existētibus, vt in omnibus solēnitatib. Dñi Sabaoth, B.Virginis, omnium Sanctorum B. Francisci, ac Sanctæ Claræ earum confessores in absolutione suarum confessionum eas plenariè absoluant,ita in monu.ordi. concess. 132. & idem concessit sororibus. B.Virginis sub cura minorum existentibus, pro dictis festis, & pro festo sanctorum Apostolorum,Petri,& Pauli,& pro tota hebdomada maiori,vt patet concessione 137. De dictis priuilegijs nō est difficultas cum postulen' confessorem à Prælato deputatum,aut de eius licentia electum,quod de confessoribus ordinariè deputatis,à prælato etiam verificatur,licet aliàs seclusis istis priuilegijs non possent absoluere à reseruatis ista enim priuilegia aliquid debent concedere,sicut absolutionem à reseruatis. nam aliàs ; sine illis posset prælatus concedere absolutionem saltem à sibi reseruatis, iuxta dicta dubio 8.& 11.

In

In alijs tamen priuilegijs Religiosorum non ponitur, quod confessio fiat confessori deputato à prælato, vel de eius licentia electo sicut Innoc.VIII.id concessit pro articulo mortis, sine ista limitatione, vt habetur in priuilegio Benedictinorum, & refertur à Rod. in qq.reg.to.1.q. 62. art.6. Secundò Leo.X. concessit minoribus, quod in festo Sanctæ Catharinæ Martyris plenariè absoluantur. ita habetur inter viua oracula.

Ter. in Bulla Cruciatæ conceditur sumenti illam posse per Sacerdotem ab ordinario approbatum semel in vita, & in morte absolui à casibus Papæ reseruatis sola hæresi excepta, & ab alijs casibus non reseruatis Papæ quoties opus sit. dubium ergo est, an Religiosi inconsultis suis prælatis possint vti istis priuilegijs.

Prima conclusio: in aliquibus ordinibus speciali Papæ concessione cautum est ne Religiosi vtantur dictis priuilegijs, sine licentia suorum superiorum, ita concessit prædicatoribus Iul.II.Bul.16.& Pius V.Bul.13. Secūdò Leo X. Bul. 24. concessit minoribus, ne fratres absoluantur à reseruatis virtute cuiusuis priuilegij, aut Bullæ etiā Cruciatæ. Tertiò Gregor.XIII.concessit, non posse Religiosos Societatis, sine expressa suorum superiorum licentia vti facultatibus Iubilæorum, Bullarum Cruciatæ, confessionalium, vel aliorum Apostolicorum indultorum, quæ cōmunitatibus, personis, vel Pijs locis quouis modo concessa sunt, aut concedentur licet in eis exprimatur, quod omnes regulares etiam mendicantes illis vti valeant, ita habetur in compen. Societatis tit. absolutio §.11. Quartò Sixtus IV. idem concessit Hieronymianis, vt habetur in eorum compen. Innoc.VIII. idem concessit Minoribus, & Augustinianis, & Iul.II. Cisterciensibus, & Greg.11.concessit

cessit sic Congregationi mōtis Oliueti, si quis monachus, vel monialis quodcunque confessionale impetrauerit, vel eo absque sui superioris licentia vti præsumpserit, eo ipso impetratis caret, ac pœnis constitutionum, & diffinitionum scilicet inhabilitatis, & suspēsionis subijcitur, à quibus à nullo, nisi à Papa dispensari potest, prout concessit Clem. VII. congregationi sancti Georgij de Algala prædicta priuilegia latè refert Rodr. in qq. reg. to. 1. q. 62. art. 4. Quintò Innoc. VIII. Bul. 3. concessit prædicatoribus, & Leo X. Bul. 4. concessit minoribus, ne literæ, & exemptiones Religiosis, à Papa concessæ eis suffragentur, sine expresso consensu Vicarij generalis.

Tandem Clem. VIII. Bul. 9. decernit concessionē Cruciatæ, & aliorum indultorum particularium quantum ad articulum eligendi confessorem, & absoluendi à reseruatis cum Religiosis vtriusque sexus locum non habere, sed (ait Papa) nostræ intentionis esse, quod dicti Religiosi in prædictis, dispositioni suorum prælatorum sint subiecti, authoritate Apostolica tenore præsentium perpetuò declaramus. Vbi nota, quod hic. Clement. VIII. solum declarat suam intentionē (vt patet) ex contextu pro bullis scilicet, & indultis particularibus à se concessis, & concedendis: non tamen est absoluta, & generalis declaratio pro concedendis etiam à suis successoribus, quidquid alij dicant.

Sed difficultas est an ista priuilegia suspendantur per Bullas Cruciatæ concessas post talia priuilegia ab alijs Pontificibus: nam certum est non suspendi per Bullas eorundem Pontificum etiam concessas post dicta priuilegia cum in eis habeatur non posse Religiosos vti Bullis concessis, aut concedendis ab eisdem scilicet Pontificibus, vt ex concessione Greg. XIII. citata constat.

Secun-

Secunda conclusio; probabile est, quod priuilegia primæ conc. non suspenduntur per Bullam Cruciatæ, & sic Religiosi sumentes Bullam licet gaudeant gratijs suæ regulæ non contrarijs, vt sunt indulgentiæ, esus ouorum, &c. Non tamen priuilegio eligendi confessorem. Et patet primò, quia quando in Bulla suspenduntur, omnes indulgentiæ, gratiæ, & facultates, expressæ excipiuntur gratiæ, Indulgentiæ, & facultates concessæ superioribus mendicantium, quoad sibi subditos: qualia videntur esse dicta priuilegia. Secundò patet, quia Episcopo Valentiæ consulenti, an moniales sibi subditæ possent, per Bullam eligere confessorem? resp. Congrega. Cardinalium in tempore Gregorij XIII. sic Congregatio Concilij censuit, qua tenus gratia ex Bulla Cruciatæ pertinet ad moniales: non posse vigore facultatis in eadem Bulla concessæ, alios eligere confessores, præter eos, qui ad audiendas confessiones earum ab ordinario sunt approbati. Ita refert Ro. in exposit. Bul. §. 9. nu. 24.

Tertia conclusio, probabile etiam est, priuilegia primę conclusionis suspendi, per Bullas concessas ab alijs Pontificibus: & sic Religiosi sumendo Bullam Cruciatæ possunt eligere confessorem, & absolui à reseruatis, iuxta tenorem eius. Ita Enriq. to. 1. fol. 448. & 543. lit. B. & gl. 10. Antolinez de indulg. & ita fertur tenuisse Vannes, Ioan. Vinc. Luna. & alij. Qui etiam dicunt, quod quãdo Bulla post suspensionem omniũ indulgentiarũ, gratiarũ, & facultatum excipit concessa superioribus mendicantiũ, quo ad suos Religiosos ista exceptio intelligitur respectu tantum indulgentiarum: vt patet ex contextu, dum dicitur, quo ad sibi subditos, quod verificari debet de indulgentijs, V. g. de indulgentia plenaria concessa visitantibus nostras

ſtras Eccleſias in die B.Dominici patris noſtri, quæ ſuſpē ditur quoad ſæculares non tamen quoad Religioſos, ſed ſine Bulla lucrantur illā,& ſic de alijs ſimilibus. Secūdò patet concluſio,quia hæc doctrina,vt ait Rod.in expoſit. Cruciatæ §.9.dub.7.practicatur in conſ.Cruciatæ, & patet etiam ex vſu ſapientium, & timoratorum vidētibus, diſſimulantibus, & conſequenter conſentientibus prælatis, quorum eſt tollere à ſubditis ignorantiam rei ita neceſſariæ ad ſalutem,& oppoſitum executioni mandare.

XIII. Dubium. An prælati regularium poſſint eos abſoluere à reſeruatis Papæ extra Bullam Cœnæ ?

Prima concluſio: ante publicationem Bullæ Cœnæ poterant prælati regulares,ac eorum Vicarij per ſe,& per alios abſoluere ſuos Religioſos, & hoſpites ſui ordinis ab omnibus caſibus,etiam Papæ reſeruatis, & etiam cōmiſſis ante Religionis ingreſſum, exceptis tantum hæreticis relapſis,ſciſmaticis,falſarijs literarum Apoſtolicarum, & deferentibus prohibita ad infideles. Ita declarauit,& moderauit Sixtus IV.Bul.14.pro minorib.& Bul.33. pro p̄dicatoribus.Et idem antea conceſſerat: vt conſtat ex bullis Sixti,Clem.IV. Generalibus, Prouincialibus,& cuſtodibus minorum.Et licet Sixtus IV.Bul.20.quæ dicitur Bulla aurea abſtuliſſet dictam poteſtatem antea commiſſam Prioribus prædicatorum,& eorum Vicarijs:tamen poſtea idem Sixtus Bul. 12.& 22. illam iterum conceſſit prioribus,& eorum Vicarijs Prouinciæ obſeruantiæ,Hiſpaniæ, & Lombardiæ. Quo etiam iam gaudent omnes Priores, & eorum Vicarij totius ordinis per communicationem iuxta dicenda lib.2.c.4.

Secunda concluſio. Dicti prælati poſſunt, Religioſos etiam nouitios ad reincidentiam, ſi non profitentur con-

uersos perpetuo donatos, & oblatos absoluere ab omnibus criminibus, censuris, inhabilitatibus, & pœnis à iure, vel ab homine, quouis modo latis etiam Papę reseruatis, semel in vita, & si ex ignorantia, vel inaduertentia talia incurrerint possunt absolui quoties opus sit. Ita concessit Benedictinis Eug.IV.Bul. 1.& inter viua orac.

Tertia conclusio: Generales ordinum, ac ab eis deputati possunt prædictos quoties opus sit absoluere à prædictis, exceptis tantum casibus Sixti IV. in 1. conclusione numeratis. Ita concessit Societ. Iesu, Pau. III. Bul. 8. Et intelliguntur dicta priuilegia, & alia similia de casibus etiã reseruatis post dictas concessiones, & priuilegia: nisi aliàs in alicuius casus reseruatione, illa expresse derogentur, sicut iam derogantur in reseruatione casuum Bullæ Cęnæ. Item, per dicta priuilegia possunt absolui supradicti etiãsi peccent in contemptum clauium, vel ex confidentia istorum priuilegiorum, cum in illis non excipiantur isti sic peccantes, sicut in alijs solent excipi.

Quarta cõclusio: Generales ordinum, & prouinciales, & istis amotis eorum Vicarij (iuxta dicta dub. 6. ex concessione Iul. II.) & cõfessores ab istis deputati, possunt absoluere moniales sibi subditas ab omnibus peccatis, & cẽsuris, à quibus possunt absoluere suos religiosos: quia Sixtus IV. concessit monialibus S. Claræ, ac S. Dominici omnia priuilegia à suis prædecessoribus concessa, & à se concedenda minoribus, Augustinianis, Carmelitis, Seruitis, ac Minimis. Ita in monum. ordi. cõcess. 362. & Rod. in qq. reg. to. 1. q. 55. art. 13. item Bonifac. VIII. Bul. 4. & Leo X. Bul. 16. & 22. concessit monialibus sanctæ Claræ, ac alijs ordinis minorum omnia priuilegia concessa, & concedenda omnibus ordinibus.

An verò nouitiæ dictarum monialium gaudeant priuilegijs professarum? Ad hoc dico, quod licet pro illis nō stet speciale priuilegium, sicut pro Religiosis nouitijs: vt patet ex Secunda conclusione, possunt tamen absolui, tū per priuilegium Paul. III. Bul. 7. concedentis Religiosis Societatis posse absoluere omnes fideles à casibus, censuris etiam Papæ extra Bullam Cœnæ reseruatis, tum etiā, quia Generales, & Prouinciales, &c. habent potestatem ordinariam in suos nouitios, vt latè ostendit Rod. in qq. reg. to. 1. q. 17. ar. 11. ergo eandem etiam habent potestatem in nouitijs ad eas absoluendum, & in votis, ac alijs legibus Ecclesiasticis cum illis dispensandum.

XIV. Dubium. An prælati regulares possint absoluere sibi subditos à casibus Bullæ Cœnæ? In hoc Rod. cum alijs ab eo relatis in qq. reg. tom. 1. q. 20. ar. 9. tenet, quod sic, & probat primò, quia Iulij II. Bul. 17. concedit prælatis ordinis prædicatorum posse absoluere sibi subditos à casibus Bullæ Cœnæ, exceptis casibus Sixti IV. citatis dubio præc. & excepto peccato cōspirationis in Papam. Imò secundum Panor. & alios citatos à Rod. ibi possunt absoluere ab hæresi occulta. Quia istius absolutio conceditur Episcopis in Conc. Trid. sess. 24. c. 6. de refor. sed quæ in iure conceduntur de nouo Episcopis censentur etiam concessa dictis prælatis pro sibi subditis, nisi oppositum exprimatur, cum isti prælati in sibi subditos habeant iurisdictionem, quasi Episcopalem ergo, &c. Ita etiam Nauar. li. 5. cons. 27. de priu. & Panor. in c. etsi clerici, §. de adult. nu. 18. de iudicijs, sequens Benedict. & Fredericum, aliàs ait istorum prælatorum subditis non esset, ita ac sæcularibus prouisum, cum aliàs ne cogantur egredi extra septa monasterij, debeant esse melioris conditionis.

Secun-

Secundò, quia Pius V. Bul. 13. data ad petitionem prouincialis Hispaniæ ordinis prædicatorum sic concedit. insuper, quia sacrum Concil. Trid. concessit Episcopis posse absoluere in foro conscientiæ ab omnibus peccatis, & dispensare in irregularitatibus, prout habetur sess. 24. c. 6. ne prior conuentualis, & superiores prælati dicti ordinis tam in dicta prouincia, quam extra deterioris conditionis, quã Clerici sæculares existant, eisdem priori conuentuali, & superioribus prælatis, vt ipsi per se ipsos idem omninò possint in sibi subditos quoad absoluendi, & dispensandi huiusmodi, & quo ad aliàs quascumque facultates eisdẽ authoritate tenore etiam perpetuò concedimus, & indulgemus, atque etiam declaramus, præsentes literas perpetuò durare, & valere. His non obstantibus.

Prima conclusio; in tempore Iulij II. Pij V. & aliorum Pontificum, qui concesserunt prælatis regularium posse absoluere sibi subditos à casibus Bullæ Cœnæ, benè poterant isti prælati vti dicta facultate absoluendi: vt constat ex dictis concessionibus, & hoc probant argumenta facta.

Secunda conclusio: iam nunc, non possunt dicti prælati absoluere, à casibus Bullæ Cœnæ. Siquidem ista Bulla quotannis promulgatur, & in illa expresè reuocantur contraria priuilegia, etiam mendicantium, & aliorum ordinum sub quauis forma concessa. Et de hæresi specialiter patet, quia olim etiam ab Episcopis erat ablata potestas absoluendi ab hæresi, & in Concil. Trid. loc. cit. solis Episcopis restituitur, ad illud Panor. quod concessa de nouo in iure communi Episcopis, censentur concessa prælatis regularium, pro sibi subditis nisi oppositum exprimatur, dico, quod iam exprimitur oppositum in Bulla Cœnæ: dum reuocantur contraria priuilegia etiam Religio-

sorum. Et sic reuocantur priuilegia Iulij II. Pij V. & aliorum. Ad illud, quod Religiosi non debent esse peioris cōditionis dico, quod pro talium absolutione possunt Religiosi cum licentia suorum superiorum subijcere se iurisdictioni Episcoporum, iuxta doctrinam Frederici Senensis, quam sequitur Nauar. lib. 5. cons. 13. titu. de priuil. & colligitur ex Bul. 14. Sixti IV. pro minoribus, & ex Bul. 33. pro prædicatoribus. Vbi inhibetur prælatis Ecclesiarum, ne contra voluntatem prælatorum regularium audiant suorum subditorum confessiones. Vbi insinuatur, quod cum illorum licentia benè possunt.

Circa censuras.

DVb. XV. An prælati regularium possint sibi subditos absoluere, ab excommunicatione, suspensione, interdicto, ac ab alijs priuationibus, & inhabilitatibus.

Prima conclusio: prælati regularium, non possunt absoluere sibi subditos ab excommunicatione casuum Bullæ Cœnæ, quia in casibus Bullæ Cœnæ, sicut, & in casibus Papæ extra Bullam Cœnæ reseruatis, excommunicatio est, quæ principaliter reseruatur: & ob illa reseruatur casus, taliter, quod ablata excommunicatione, licet peccatum non remittatur, vtpotè si excommunicatio tollatur extra Sacramentum, aut in Sacramento inualido, peccatum non manebit reseruatum, ita D. Anton. Palud. & alij, quos refert, & sequitur Cano. 5. p. de pœnit. Nauarr. in Man. cap. 26. num. 13. & cap. 27. num. 154. & Rod. in su. 1 p. cap 55.

Secunda conclusio: prælati regularium, ac istis absen-

F tibus

tibus eorum Vicarij possunt absoluere, in foro conscientiæ, sibi subditos ab omni excommunicatione Papæ extra Bullam Cœnæ reseruata. Ita concessit Benedictinis Mart. V. vt refert Rod. in qq. reg. to. 1. q. 20. art. 2. & quod dicitur in foro conscientiæ: non intelligas, quod debeat fieri absolutio præmissa confessione, in foro Sacramentali, cũ absolutio à censuris non sit annexa absolutioni à peccatis: sed sensus est, quod illa absolutio illis suffragetur in foro conscientiæ, & non in foro externo Ecclesiæ, siue impendatur absolutio ista in Sacramento, siue extra. Ita Enriq. lib. 3. & 7. de indulg. ca. 13. vbi citat pro se Victoriam Penam, & Medi. Dominicanæ familiæ.

Tertia conclusio: dicti prælati possunt absoluere suos Religiosos, etiam nouitios ad reincidentiam, si non profitentur, & hospites sui ordinis, ab omni excommunicatione, suspensione, ac interdicto, à iure, vel ab homine generaliter latis, etiam incursis ante Religionis ingressum. Ita concessit Clem. IV. Generali, Prouincialibus, ac custodibus minorum, vt ait Rodr. in qq. reg. to. 1. q. 20. art. 21. vbi refert aliam similem concessionem eiusdem Papę extensam ad priores conuentuales ordinis prædicatorum. Et licet Leo X. Bul. 45. vbi moderatur priuilegia regularium exigat satisfactionem ante professionem in excommunicato, pro aliquo interesse, tamen postea Pau. III. Bul. 8. idem concessit, sine tali limitatione præposito tamen generali, & alijs ab eo deputatis. Et ibidem concedit præposito isti, & ab eo deputatis posse absoluere prædictos ab omnibus censuris, pœnis, & inhabilitatibus etiam Papæ reseruatis, quoties opus sit exceptis casibus Sixti IV. de quibus dubio 13. concl. 1.

Quarta conclusio. Prouincialis, & eo absente, eius Vicarius,

carius, & alij ex istorum commissione possunt absoluere, etiam volentes ordinem intrare licet de facto non intrēt, & nouitios licet retrocedant, ab omnibus excommunicationibus, sententijs, censuris, & peccatis etiam Papæ extra Bullam Cœnæ reseruatis. Ita concessit Clem. VII. Prouinciali Prædicatorum S. Crucis de la Española, vt refert Rodr. q. 20. ar. 21. qua concessione gaudent omnes orbis Prouinciales, & ipsis absentibus eorũ Vicarij, & alij ex istorum commissione, iuxta dicenda, li. 2. c. 4. & iuxta istam, & illam Matt. V. concessionem posita in secunda conclusione, & aliàs similes, possunt prædicti in hac, & secunda conclusione absoluere à censuris iure, vel ab homine, etiã specialiter latis. Quia concessis casibus, & censuris Papæ, consequenter conceduntur censuræ aliorum inferiorum. Cui enim licet plus, licet etiam minus, vt habetur de reg. iuris in 6.

Quinta conclusio: Priores, & per istos deputati possunt semel in vita absoluere nouitios cum animo profitendi conuersos, perpetuò donatos, & oblatos, ab omni censura, & inhabilitate ad dignitates administrationes, & officia ordinis etiam habentia curam animarum : etiamsi istam inhabilitatem contraxerint ob violationem legum Papalium ponentium, istam pœnam; & licet dictæ censuræ sint Papæ extra Bullam Cœnę reseruatæ. Ita concessit Eugen. IV. inter viua oracula; & postea Iul. II. Bul. 2. extendit hoc indultum ad totam familiam minorum. Simile etiam indultum concesserat pro Benedictinis; & pro semel in vita Eugen. IV. Bul. 1. licet nouitij secundum istud indultum reincidunt in censuras, si non profiteantur sicut etiam dixi dub. 13. conclus. 2.

Et not. primò, quod etiam si facultas istius V. Conc. nõ

detur Vicarijs priorum, aut aliorum superiorum in eorũ absentia, tamẽ mortuis, vel amotis dictis prælatis Vicarij ei succedentes, iuxta concessionem Iul. II. de qua dub. 6. succedunt illis in omni potestate, quouis modo concessa, aut concedenda dictis prælatis scilicet ordinis prædicatorum exceptis illis, quæ in suis statutis, eis inhibentur, vt ibi dixi, quo etiam priuilegio communicant aliæ Religiones, vt dicetur lib. 2. c. 4. Et hoc indultum notetur pro similibus concessionibus factis prælatis, & non eorum Vicarijs.

Secundò not. quod in concessione Eug. IV. inter viua orac. petitur pro habilitatis, si sint satis literati recitatio septem Psalmorum pœnitentiæ, cum litania per annum in singulis septimanis: dum non sint legitimè impediti. Etsi non sint sufficientis literaturæ recitatio aliarum orationum arbitrio confessorum taxandarum. Et si ista non recitent in vna septimana, ob impedimentum, aut obliuionem suppleantur, in septimanis sequentis anni. Ista tamen satisfactio, non est conditio, qua cessante, absolutio, aut dispensatio erit nulla. Et colligitur ex eo, quod ibi cõceditur absolutio à peccatis, & censuris, quæ in sui valore non pendet ex impletione dictæ satisfactionis, ergo idem erit de illa habilitatione. Si tamen habilitandus non acceptet istam satisfactionem, non est absoluendus, etiam in sententia asserente, non teneri pœnitentem acceptare pœnitentiam sibi à confessario iniunctam. Quia sub peccato mortali tenetur acceptare, & implere, dictam satisfactionem, ob præceptum à Papa impositum volentibus gaudere dicto indulto. Ita Rodriguez in quæst. reg. tom. 1. q. 20. art. 20.

Sexta conclusio. Generales, & Prouinciales, & istis

amo-

amoris,eorum Vicarij; iuxta supradicta possunt,etiam in foro externo restituere priuatos ab officijs, & perpetuò inhabiles ad illa,per constitutiones Apostolicas ob crimina grauia: si aliàs Papa non reseruat sibi talium dispensationem, quia in c.at si Clerici de iudicijs dicitur, quod in adulterio,& alijs minoribus delictis potest Episcopus dispensare cum Clericis peracta pœnitentia in pęnis talium delictorum, quando aliàs illæ pœnæ non reseruantur: etiamsi in illorum tenore ponantur ista verba ipso facto sit perpetuò priuatus: Et ita docent doctissimi iuristæ Salmātícenses,quos refert,& sequitur Rod.in qq.reg.to.1.q.24. art.vlt. Sed Generales, & Prouinciales respectu suorum subditorum habent iurisdictionem, quasi Episcopalem iuxta dicta dub. 7. & 14. ergo sicut Episcopi possunt isti dispensare.

Ex dictis sequitur primò posse dictos prælatos dispensare cum sibi subditis in pœnis introducentium mulieres in monasteria, cum hoc non sit grauius adulterio, cū hoc sit prohibitum,quia malum; illud verò est malum, quia prohibitum,& aliàs istæ pœnæ non reseruantur Papæ, de quibus vide sup.ca.5.dub.1.& 2.Secundò sequitur, non posse dictos prælatos dispensare in pœnis subornantium, in electionibus, cuiusmodi est priuatio vtriusque vocis p sex menses: tum quia ista priuatio est reseruata Papæ specialiter:tum etiam,quia subornatio est peior adulterio cū lædat immediatius bonum commune, & ob eandem rationem,nec dispēsare possunt in pœnis motus proprij delargitione munerum. Cum transgressio illius legis aliàs etiam prohibita,quia mala,sit peior adulterio.

Septima conclusio: Generales ordinum possunt cum sibi subditis dispensare aliàs ad ordines malè promotis,

etiam dum erant in sæculo, vt ministrent in ordinib. malè susceptis, & vt vlterius ad ordines promoueantur. ita concessit Generali prædicatorum Honorius III. Bul. 5. Si obijcias, quia Sixtus V. in motu, qui incipit Sanctum, & salutare editum, nonis Ianuar. anni 1588. imponit malè promotis ad ordines scilicet per saltum, sine ætate, vel dimissorijs, &c. pœnam suspensionis ab exercitio ordinum, etiam minorum, susceptorum, & sine spe ascendendi ad vlteriores ordines, & si ministrare præsumunt: facti irregulares manent priuati omni beneficio, officio, & administratione, & inhabiles ad hæc, & similia, & dissimilia, & vltra hoc si sint regulares priuantur vtraque voce, & prædictorum absolutio, & dispensatio etiam irregularitatis, soli Papæ etiam in foro conscientiæ reseruatur. Non obstante, quouis indulto, Iubilæo Cruciata, vel Mari magno. Imò & reuocatur Conc. Trid. sess. 24. ca. 6. vbi conceditur Episcopis in foro tamen conscientiæ dispensare in omni suspensione ex delicto occulto orta, &c.

Ad hoc respon. quod post hæc Clem. 8. Bul. 21. reducit dictum decretum Sixti ad Conc. Trid. & ad constitutionẽ Pij II. cum ex sacrorum, quæ est bulla 8. Pij II. & vult Clem. 8. quod pœnæ contentæ in illo decreto Sixti, cum dicta reseruatione, tantum habeat robur, in symoniacè ordinãtibus, & ordinatis, ita quod cum istis, nec Episcopus, nec prælati regularium, etiam in foro conscientiæ dispensare valeant, benè tamen cum alijs aliter malè promotis.

Circa irregularitates.

DVb. XVI. An prælati regularium possint dispensare in irregularitate orta ex delicto.

Prima conclusio: isti prælati non possunt dispensare in irregularitate orta ex celebratione simoniacè ordinati, in ordine scilicet simoniacè recepto. Cum ista irregularitas, etiam occultè contracta sit Papæ reseruata, etiam in foro conscientiæ, iuxta dicta dub. 15. in fine.

Secunda conclusio: prælati regularium, & eorum Vicarij in suis conuentibus, possunt cum sibi subditis, & hospitibus sui ordinis, dispensare in alijs irregularitatibus ortis, non tantum ex delicto occulto, aliàs non deducto ad forum contentiosum: cum hoc concedatur Episcopis in Conc. Trid. sess. 24. c. 6. sed etiam ex delicto notorio, & ipsis prælatis potest idem beneficium impartiri ab eorum confessoribus. Ita concessit prædicatoribus, Clem. 4. vt habetur in eorum Mari magno, de quo Rod. in quæstio. reg. to. 1. q. 20. art. 1. & sola ista concessio extenditur ad hospites. Imò & à Sixto IV. Bul. 14. conceditur ista facultas custodibus minorum, & superioribus prælatis pro nouitijs: dum tamen istæ, & aliæ censuræ ibi concessæ, sint latæ à iure, vel ab homine generaliter, & non specialiter contra istum, licet postea ab eodem Sixto, vt habetur in mon. ordi. concess. 131. sit ablata ista restrictio, & pro eisdem nouitijs ad reincidentiam, si non profitentur concedatur prædictarum irregularitatum dispensatio. Et non est modò sermo de irregularitate orta ex delicto homicidij, vel mutilationis, de his enim postea dicetur, sed de illa, quę contrahitur ab excommunicato, suspenso, interdicto, vel in loco interdicto celebrante.

Tertia conclusio: Generales ordinũ, & ab istis deputati possunt quoties opus sit dispẽsare cũ sibi subditis, ẽt nouitijs ad reincidentiã, si nõ profitẽtur in dictis irregularitatib. Ita concessit ꝑposito generali Societatis Pau. 3. bu. 8.

Quarta conclusio: Religiosi etiam nouitij cum animo profitendi,& religiosorum famuli, possunt dispensari, semel in vita in omni irregularitate, homicidio, & mutilatione, voluntarijs exceptis, per confessorem eiusdem ordinis ab eis electum, audita prius eorum confessione. Ita concessit minoribus Sixtus IV. vt refert Rod. loc. cit. & q. 62. ar. 13. Et licet hic nō excipiatur irregularitas bigamię, semper tamen intelligitur excepta: cum etiam excipiatur à Pio IV. in concessione facta Minorum prælatis, vt patet in lib. monum. ordi. concl. 252.

Quinta conclusio; dicti religiosi per aliam concessionem Eug IV. inter viua orac. possunt semel in vita dispensari, per confessorem à suo prælato deputatum in omni irregularitate, excepta bigamia, homicidio, & mutilatione voluntarijs,& si dictas censuras ignoranter, aut inaduertenter contraxerint, absoluantur quoties opus sit, & cum onere recitandi in singulis septimanis septem Psalmos modo dicto, dubio præcedenti, concl. 4. & idem Papa, idē pro semel in vita concessit Benedictinis Bul. 1. sed sine onere recitandi dictos Psalmos.

XVII. Dubium. An prælati regularium possint dispensare in irregularitate cum sibi subditis, bigamis, orbatis, aut nouiter conuersis?

Prima conclusio: prælati regularium possunt dispensare ad ordines,& ad prælaturas cum sibi subditis, bigamis similitudinarijs, scilicet, cum Religioso, vel initiato maioribus ordinibus: qui contraxit,& consummauit matrimonium. Iste enim dicitur bigamus similitudinarius, vt ait Sylu. ver. bigamia,& communiter. Et patet cōclusio, quia Episcopi possunt dispensare cum sibi subditis in ista bigamia orta, aliàs ex delicto occulto, & non deducto ad forū

con-

contentiosum, prout sibi conceditur, in Conc. Trid. sess. 24. c. 6. sed prælati regularium pro sibi subditis habent auctoritatem Episcoporum: vt patet ex dictis dub. 7. & 14. in princ. maximè ex declaratione Pij V. ibi relata, & idē declarauit cōcedendo Abbatibus, Cisterciensibus Hispaniæ Greg. XIII. anno 1574. vt habetur in compen. dicti ordinis, ver. absolutio, quæ ad fratres, §. 11. ergo & prælati regularium poterunt cum suis dispensare in ista irregularitate, aliàs orta ex delicto occulto, & non deducto ad forum contentiosum.

Secunda conclusio: dicti prælati possunt cum sibi subditis dispensare in irregularitate, cum habente membrum abscissum, etiam manifestum, & sua culpa: dum tamē cesset homicidij præsumptio, vt si caret pede, oculo dextro, vel digito, qui aliàs non sit pollex. Quia cum prædictis sibi subditis potest Episcopus dispensare, ergo & dicti prælati cum sibi subditis sic orbatis. Et ex hoc sequitur posse dictos prælatos dispensare, etiam cum infami infamia facti in irregularitate, cum ista irregularitas ab Episcopo dispensetur, vt ostenditur in tract. de irregularitate.

Tertia conclusio: dicti prælati possunt dispensare ad ordines, & beneficia cum nouiter conuerso sibi subdito, sicut, & Episcopi id possunt, ita Couar. in Clem. si furiosus, 1. p. §. 2. num. 7. & patet conclusio ex dictis in 1. conclusione.

XVIII. Dubium. An prælati regularium possint cum sibi subditis dispensare in irregularitate illegitimitatis?

Prima conclusio: illegitimi sunt irregulares, & ad ordines, & ad dignitates, vt constat ex c. 1. & vlt. de filijs presbyt. Et sic nō possunt habere officia, quibus possibiliter sit annexa iurisdictio ordinaria: vt officiū Superioris, cui in

nostro

nostro prædicatorum ordine competit iurisdictio ordinaria mortuo, vel amoto priore. Non tamen vetatur eis iurisdictio delegata, & sic possunt esse Vicarij prioris absentis: dum tamen ista delegata iurisdictio non sit, superior aliqua iurisdictione ordinaria: qualis est iurisdictio Vicarij generalis, vel prouincialis, qui est superior prioribus, & sic illegitimi non possunt esse visitatores conuentuum, vel prouinciarum, nec Vicarij generalis, vel Vicarij prouincialis, nisi dispensentur. Ita Sylu.ver.prælatus, nu.3. & Rod.in quæst.reg.to.1.q.13.ar.20.

Not. quod ille dicitur in præsenti illegitimus, qui est genitus ex parentibus inter se non coniugatis: & licet naturalis filius, vtpotè ex soluto, & soluta non habentibus impedimentum dirimens ad matrimonium genitus, per sequens matrimonium etiam in senectute, vel post aliud intermedium matrimonium celebratum legitimetur: secundum Bar.in l.cum mihi, Cou.in epi.1 o.4.p.c.8.§.2.n.10.& Sarmiento li.1. selec.c.9.n.9.tamen si isti haberent impedimentum dirimens eorum filius, nec dicitur naturalis, nec legitimabitur: licet postea dispensato impedimẽto matrimonium inter eos contrahatur: nisi aliàs ante filij concepti natalem parentes ad matrimonium dispensentur. Ita Cou.Sarmient.Sylu.ver.de filijs legitimis, q.7. & Ledes.in su.ca.vlt.de matrimon.

An verò filij geniti ex soluta à Commendatarijs Sancti Iacobi, Alcantaræ, & Calatrauæ, sint sacrilegi, nec legitimabiles per sequens matrimonium. Ad hoc aliqui Doctores quos refert, & sequitur Rod. in quæst. reg.to.1.q.13.art.2.dicunt esse sacrilegos, & à veris Religiosis genitos. Sed oppositum tenet D.Tho.2.2.q.286. artic.4.ad 3. iuxta sup.dict.c.2.dub.3.Secũdò, quia licet in l.11.Taur.

inter

inter sacrilegos comprehendantur los hijos de los frailes y de los freiles.tamen iam in noua recop.li.5.ti.8.l.7.ablata sunt illa verba,y de los freiles:ex eo,quod isti Commendatarij, per dispensationem Papæ non emittunt votum solemne castitatis, sed vxorantur, & sic eorum filij dicto modo geniti,sunt naturales,& legitimabiles per sequens matrimonium.

Secunda conclusio.Illegitimi per professionem in Religione approbata manent dispensati ad omnes ordines, vt patet ex c.1.de filijs presbyt.

Tertia conclusio: prælati regularium poterant olim dispensare cum sibi subditis illegitimis ad personatus, & dignitates qualia sunt prælaturæ, & officium diffinitoris, vt concesserat minoribus Sixtus IV.Bul.14.& prædicatoribus,Bul.33.sed iàm non possunt isti illegitimi ad prædicta dispensari,nisi per generalem,vel prouincialem, cũ generali,vel prouinciali,seu intermedio capitulo.Ita concessit Greg. XIV. data bulla anno 1590. idibus Martij, quam refert Manu.20.in quæst.reg.tom.1.q.23.ar.6.vbi Greg.XIV. moderatur rigorem Sixti V. qui in suo motu contra illegitimos,qui incipit:Cum de omnibus Ecclesiasticis ordinibus dato 6.Calend.Decemb.ann.1587.tollebat ab omnibus sibi inferioribus facultatem dispensandi cum illegitimis,tam ad ordines, quam ad officia, de quo etiam iterum dicemus,c.8.dub.1.

Quarta conclusio, licet Papa sine causa dispensans cũ illegitimo peccet, valet tamen dispensatio ob plenitudinẽ potestatis.Secus sit si fit dispensatio à pręlatis religionum sine rationabili causa:quia in dicta bulla Greg.XIV.conceditur istis prælatis,dispensare cum illegitimis suffragan tibus eorum meritis,& non aliàs.Verum est,quod examinatio,

natio,& iudicium de his relinquitur arbitrio boni iuris.

Quinta conclusio, sæcularis dispensatus ad quæuis beneficia, intrando Religionem non eget noua dispensatione ad prælatum ordinis. Secus fit si tantum sit dispẽsatus ad beneficium simplex, vel curatum: quia cum illa dispensatio sit limitata,& secundum Nauar.lib.4.cons.1.tit. qui filij sint legitimi, stricti iuris, erit strictè interpretanda, secundum ius commune, vt tenet Pan.in decre.in c.de multa, num.4.Gemin.consil.47. num.3. Nec in dispensationibus valet extensio, etiam ad casum maiori ratione pollentem. Vt docent Doctores in cap.postulastis, de rescript. cum Panor.in c.ad aures, num.7.eod.tit.& secundum hoc dispensatus ad curatum, non potest habere beneficium simplex, vel dignitatem.

Ex dictis sequitur, quod cum dicti prælati tantum possint modò dicto dispensare ad beneficia in religione obtinenda, vt patet ex bul. Greg.XIV. cõsequenter si isti à religione recedant egent alia dispensatione ad beneficia Ecclesiastica. Imò si dispensati in vna religione ad aliam se transferãt, egent in illa noua dispensatione, pro prælatis illius religionis: cum per priorem dispensationem in priori religione factam, non sint absolutè legitimati; sed tantum ad dignitates prioris religionis.

Sexta conclusio: non valet legitimatio per facultatem principis obtentam: nisi legitimanti manifestetur omne id quod eum potest retrahere à tali legitimatione concedenda, aliàs subreptitia iudicabitur. Secus tamen est de legitimatione in religione facta, 1.pars patet ex multis capitulis citatis à Coua.in 4.2.p.c.7.§.9.nu.1. manifestandum enim est legitimanti, an legitimandus sit spurius: & si ex adulterio, incestu, vel sacrilegio, & si ex adulterio

vtrin-

vtrinque,& in quo gradu incestus,& si ex sacrilegio cum sacerdote, religioso, moniali,aut vtrinque, & an concurrerint simul sacrilegium,adulterium,vel incestus.Ita Couar. Panorm.in c.per venerabilem,qui filij sint legitimi. Sylu. ver.legitimus,num.8.& alij ab istis citati.Si tamen princeps in tali dispositione dicat, ex quouis coitu conceptum legitimo te, valet dispensatio,licet prædicta reticeãtur,nisi aliàs illegitimitas sit talis,de qua præsumitur,q̃d in particulari explicata non dispensatetur. Secunda pars patet,quia in religionibus verisimiliter creditur,prælatos earum velle dispensare cum illegitimo in quouis gradu , maximè,quia cum religiosis facilius,quam cum sæcularibus est dispensandum,& ius commune, vt dixi, eos habilitat per professionem,multum confidens de eorum cõtinentia ad sacros ordines.

XIX. Dubium.An prelati regularium,possint cum sibi subditis dispensare in irregularitate homicidij,aut mutilatione membri?

Prima conclusio:prælati regularium possunt dispensare cum sibi subditis iustè occidentibus homines, & ad ordines minores,& ad beneficium simplex.Cum hoc ipsum possit Episcopus,vt ait Medina in sum. & alij communiter in tract.de irregularitate. Imò dicti prælati possunt cũ prædictis dispensare ad ordines maiores,& ad dignitates, & prælatias,&c.quia Sixt.IV.Bul.10. pro minoribus, & Bul.33.pro prædicatoribus cõcessit prælatis istorum ordinũ, posse dispensare cum sibi subditis in omni irregularitate,excepta irregularitate,bigamiæ, homicidij, & mutilationis: & Iul.II. inter viua orac. tantum excipit bigamiam,& homicidium volũtarium. Quod intelligitur de bigamia vera,& de homicidio propriè,scilicet, de iniusta

homi-

detur Vicarijs priorum, aut aliorum superiorum in eorũ absentia, tamẽ mortuis, vel amotis dictis prælatis Vicarij ei succedentes, iuxta concessionem Iul. II. de qua dub. 6. succedunt illis in omni potestate, quouis modo concessa, aut concedenda dictis prælatis scilicet ordinis prædicatorum exceptis illis, quæ in suis statutis, eis inhibentur, vt ibi dixi, quo etiam priuilegio communicant aliæ Religiones, vt dicetur lib. 2. c. 4. Et hoc indultum notetur pro similibus concessionibus factis prælatis, & non eorum Vicarijs.

Secundò not. quod in concessione Eug. IV. inter viua orac. petitur pro habilitatis, si sint satis literati recitatio septem Psalmorum pœnitentiæ, cum litania per annum in singulis septimanis: dum non sint legitimè impediti. Etsi non sint sufficientis literaturæ recitatio aliarum orationum arbitrio confessorum taxandarum. Et si ista non recitent in vna septimana, ob impedimentum, aut obliuionem suppleantur, in septimanis sequentis anni. Ista tamen satisfactio, non est conditio, qua cessante, absolutio, aut dispensatio erit nulla. Et colligitur ex eo, quod ibi cōceditur absolutio à peccatis, & censuris, quæ in sui valore non pendet ex impletione dictæ satisfactionis, ergo idem erit de illa habilitatione. Si tamen habilitandus non acceptet istam satisfactionem, non est absoluendus, etiam in sententia asserente, non teneri pœnitentem acceptare pœnitentiam sibi à confessario iniunctam. Quia sub peccato mortali tenetur acceptare, & implere, dictam satisfactionem, ob præceptum à Papa impositum volentibus gaudere dicto indulto. Ita Rodriguez in quæst. reg. tom. 1. q. 20. art. 20.

Sexta conclusio. Generales, & Prouinciales, & istis

amo-

amoris,eorum Vicarij; iuxta supradicta possunt,etiam in foro externo restituere priuatos ab officijs, & perpetuò inhabiles ad illa,per constitutiones Apostolicas ob crimina grauia: si aliàs Papa non reseruat sibi talium dispensationem, quia in c.at si Clerici de iudicijs dicitur, quod in adulterio,& alijs minoribus delictis potest Episcopus dispensare cum Clericis peracta pœnitentia in pęnis talium delictorum, quando aliàs illæ pœnæ non reseruantur: etiamsi in illorum tenore ponantur ista verba ipso facto sit perpetuò priuatus: Et ita docent doctissimi iuristæ Salmãticenses,quos refert,& sequitur Rod.in qq.reg.to.1.q.24. art.vlt. Sed Generales, & Prouinciales respectu suorum subditorum habent iurisdictionem, quasi Episcopalem iuxta dicta dub. 7. & 14. ergo sicut Episcopi possunt isti dispensare.

Ex dictis sequitur primò posse dictos prælatos dispensare cum sibi subditis in pœnis introducentium mulieres in monasteria, cum hoc non sit grauius adulterio, cũ hoc sit prohibitum,quia malum; illud verò est malum, quia prohibitum,& aliàs istæ pœnæ non reseruantur Papæ, de quibus vide sup.ca.5.dub.1.& 2.Secundò sequitur, non posse dictos prælatos dispensare in pœnis subornantium, in electionibus, cuiusmodi est priuatio vtriusque vocis ꝑ sex menses: tum quia ista priuatio est reseruata Papæ specialiter:tum etiam,quia subornatio est peior adulterio cũ lædat immediatius bonum commune, & ob eandem rationem,nec dispẽsare possunt in pœnis motus proprij delargitione munerum. Cum transgressio illius legis aliàs etiam prohibita,quia mala,sit peior adulterio.

Septima conclusio: Generales ordinum possunt cum sibi subditis dispensare aliàs ad ordines malè promotis,

etiam dum erant in sæculo, vt ministrent in ordinib. malè susceptis, & vt vlterius ad ordines promoueantur. ita concessit Generali prædicatorum Honorius III. Bul. 5. Si obijcias, quia Sixtus V. in motu, qui incipit Sanctum, & salutare editum, nonis Ianuar. anni 1588. imponit malè promotis ad ordines scilicet per saltum, sine ætate, vel dimissorijs, &c. pœnam suspensionis ab exercitio ordinum, etiam minorum, susceptorum, & sine spe ascendendi ad vlteriores ordines, & si ministrare præsumunt: facti irregulares manent priuati omni beneficio, officio, & administratione, & inhabiles ad hæc, & similia, & dissimilia, & vltra hoc si sint regulares priuantur vtraque voce, & prædictorum absolutio, & dispensatio etiam irregularitatis, soli Papæ etiam in foro conscientiæ reseruatur. Non obstante, quouis indulto, Iubilæo Cruciata, vel Mari magno. Imò & reuocatur Conc. Trid. sess. 24. ca. 6. vbi conceditur Episcopis in foro tamen conscientiæ dispensare in omni suspensione ex delicto occulto orta, &c.

Ad hoc respon. quod post hæc Clem. 8. Bul. 21. reducit dictum decretum Sixti ad Conc. Trid. & ad constitutionē Pij II. cum ex sacrorum, quæ est bulla 8. Pij II. & vult Clem. 8. quod pœnæ contentæ in illo decreto Sixti, cum dicta reseruatione, tantum habeāt robur, in symoniacè ordinātibus, & ordinatis, ita quod cum istis, nec Episcopus, nec prælati regularium, etiam in foro conscientiæ dispensare valeant, benè tamen cum alijs aliter malè promotis.

Circa irregularitates.

DVb. XVI. An prælati regularium possint dispensare in irregularitate orta ex delicto.

Primæ conclusio: isti prælati non possunt dispensare in irregularitate orta ex celebratione simoniacè ordinati, in ordine scilicet simoniacè recepto. Cum ista irregularitas, etiam occultè contracta sit Papæ reseruata, etiam in foro conscientiæ, iuxta dicta dub. 15. in fine.

Secunda conclusio: prælati regularium, & eorum Vicarij in suis conuentibus, possunt cum sibi subditis, & hospitibus sui ordinis, dispensare in alijs irregularitatibus ortis, non tantum ex delicto occulto, aliàs non deducto ad forum contentiosum: cum hoc concedatur Episcopis in Conc. Trid. sess. 24. c. 6. sed etiam ex delicto notorio, & ipsis prælatis potest idem beneficium impartiri ab eorum confessoribus. Ita concessit prædicatoribus, Clem. 4. vt habetur in eorum Mari magno, de quo Rod. in quæstio. regu. to. 1. q. 20. art. 1. & sola ista concessio extenditur ad hospites. Imò & à Sixto IV. Bul. 14. conceditur ista facultas custodibus minorum, & superioribus prælatis pro nouitijs: dum tamen istæ, & aliæ censuræ ibi concessæ, sint latæ à iure, vel ab homine generaliter, & non specialiter contra istum, licet postea ab eodem Sixto, vt habetur in mon. ordi. concess. 131. sit ablata ista restrictio, & pro eisdem nouitijs ad reincidentiam, si non profitentur concedatur prædictarum irregularitatum dispensatio. Et non est modò sermo de irregularitate orta ex delicto homicidij, vel mutilationis, de his enim postea dicetur, sed de illa, quę contrahitur ab excommunicato, suspenso, interdicto, vel in loco interdicto celebrante.

Tertia conclusio: Generales ordinũ, & ab istis deputati possunt quoties opus sit dispẽsare cũ sibi subditis, ẽt nouitijs ad reincidentiã, si nõ profitẽtur in dictis irregularitatib. Ita concessit pposito generali Societatis Pau. 3. bu. 8.

Quarta conclusio: Religiosi etiam nouitij cum animo profitendi, & religiosorum famuli, possunt dispensari, semel in vita in omni irregularitate, homicidio, & mutilatione, voluntarijs exceptis, per confessorem eiusdem ordinis ab eis electum, audita prius eorum confessione. Ita concessit minoribus Sixtus IV. vt refert Rod. loc. cit. & q. 62. ar. 13. Et licet hic nō excipiatur irregularitas bigamię, semper tamen intelligitur excepta: cum etiam excipiatur à Pio IV. in concessione facta Minorum prælatis, vt patet in lib. monum. ordi. concl. 252.

Quinta conclusio; dicti religiosi per aliam concessionem Eug IV. inter viua orac. possunt semel in vita dispensari, per confessorem à suo prælato deputatum in omni irregularitate, excepta bigamia, homicidio, & mutilatione voluntarijs, & si dictas censuras ignoranter, aut inaduertenter contraxerint, absoluantur quoties opus sit, & cum onere recitandi in singulis septimanis septem Psalmos modo dicto, dubio præcedenti, concl. 4. & idem Papa, idē pro semel in vita concessit Benedictinis Bul. 1. sed sine onere recitandi dictos Psalmos.

XVII. Dubium. An prælati regularium possint dispensare in irregularitate cum sibi subditis, bigamis, orbatis, aut nouiter conuersis?

Prima conclusio: prælati regularium possunt dispensare ad ordines, & ad prælaturas cum sibi subditis, bigamis similitudinarijs, scilicet, cum Religioso, vel initiato maioribus ordinibus: qui contraxit, & consummauit matrimonium. Iste enim dicitur bigamus similitudinarius, vt ait Sylu. ver. bigamia, & communiter. Et patet cōclusio, quia Episcopi possunt dispensare cum sibi subditis in ista bigamia orta, aliàs ex delicto occulto, & non deducto ad forū

con-

contentiosum,prout sibi conceditur,in Conc.Trid. sess.24. c.6.sed prælati regularium pro sibi subditis habent auctoritatem Episcoporum : vt patet ex dictis dub.7. & 14. in princ.maximè ex declaratione Pij V.ibi relata,& idē declarauit cōcedendo Abbatibus, Cistercienfibus Hispaniæ Greg.XIII.anno 1574.vt habetur in compen. dicti ordinis,ver.absolutio,quæ ad fratres,§.11. ergo & prælati regularium poterunt cum suis dispensare in ista irregularitate, aliàs orta ex delicto occulto,& non deducto ad forum contentiosum.

Secunda conclusio:dicti prælati possunt cum sibi subditis dispensare in irregularitate,cum habente membrum abscissum,etiam manifestum,& sua culpa:dum tamē cesset homicidij præsumptio, vt si caret pede, oculo dextro, vel digito,qui aliàs non sit pollex.Quia cum prædictis sibi subditis potest Episcopus dispensare, ergo & dicti prælati cum sibi subditis sic orbatis. Et ex hoc sequitur posse dictos prælatos dispensare,etiam cum infami infamia facti in irregularitate,cum ista irregularitas ab Episcopo dispensetur,vt ostenditur in tract.de irregularitate.

Tertia conclusio:dicti prælati possunt dispensare ad ordines, & beneficia cum nouiter conuerso sibi subdito, sicut,& Episcopi id possunt,ita Couar.in Clem.si furiosus, 1. p.§.2. num.7. & patet conclusio ex dictis in 1.conclusione.

XVIII. Dubium. An prælati regularium possint cum sibi subditis dispensare in irregularitate illegitimitatis?

Prima conclusio: illegitimi sunt irregulares,& ad ordines,& ad dignitates,vt constat ex c.1.& vlt. de filijs presbyt.Et sic nō possunt habere officia,quibus possibiliter sit annexa iurisdictio ordinaria: vt officiū Superioris, cui in

nostro

nostro prædicatorum ordine competit iurisdictio ordinaria mortuo, vel amoto priore. Non tamen vetatur eis iurisdictio delegata, & sic possunt esse Vicarij prioris absentis: dum tamen ista delegata iurisdictio non sit, superior aliqua iurisdictione ordinaria: qualis est iurisdictio Vicarij generalis, vel prouincialis, qui est superior prioribus, & sic illegitimi non possunt esse visitatores conuentuum, vel prouinciarum, nec Vicarij generalis, vel Vicarij prouincialis, nisi dispensentur. Ita Sylu.ver.prælatus, nu.3. & Rod.in quæst.reg.to.1.q.13.ar.20.

Not. quod ille dicitur in præsenti illegitimus, qui est genitus ex parentibus inter se non coniugatis: & licet naturalis filius, vtpotè ex soluto, & soluta non habentibus impedimentum dirimens ad matrimonium genitus, per sequens matrimonium etiam in senectute, vel post aliud intermedium matrimonium celebratum legitimetur: secundum Bar.in l.cum mihi, Cou.in epi.1o.4.p.c.8.§.2.n. 1o.& Sarmiento li.1. selec.c.9.n.9.tamen si isti haberent impedimentum dirimens eorum filius, nec dicitur naturalis, nec legitimabitur: licet postea dispensato impedimẽto matrimonium inter eos contrahatur: nisi aliàs ante filij concepti natalem parentes ad matrimonium dispensentur. Ita Cou.Sarmient.Sylu.ver.de filijs legitimis, q.7. & Ledes.in su.ca.vlt.de matrimon.

An verò filij geniti ex soluta à Commendatarijs Sancti Iacobi, Alcantaræ, & Calatrauæ, sint sacrilegi, nec legitimabiles per sequens matrimonium. Ad hoc aliqui Doctores quos refert, & sequitur Rod. in quæst. reg.to.1.q. 13.art.2.dicunt esse sacrilegos, & à veris Religiosis genitos. Sed oppositum tenet D.Tho.2.2.q.286. artic.4.ad 3. iuxta sup.dict.c.2.dub.3.Secũdò, quia licet in l.11.Taur.
inter

inter sacrilegos comprehendantur los hijos de los frailes y de los freiles.tamen iam in noua recõp.li.5.ti.8.l.7. ablata sunt illa verba, y de los freiles: ex eo, quod isti Commendatarij, per dispensationem Papæ non emittunt votum solemne castitatis, sed vxorantur, & sic eorum filij dicto modo geniti, sunt naturales, & legitimabiles per sequens matrimonium.

Secunda conclusio. Illegitimi per professionem in Religione approbata manent dispensati ad omnes ordines, vt patet ex c.1. de filijs presbyt.

Tertia conclusio: prælati regularium poterant olim dispensare cum sibi subditis illegitimis ad personatus, & dignitates qualia sunt prælaturæ, & officium diffinitoris, vt concesserat minoribus Sixtus IV. Bul. 14. & prædicatoribus, Bul. 33. sed iàm non possunt isti illegitimi ad prædicta dispensari, nisi per generalem, vel prouincialem, cũ generali, vel prouinciali, seu intermedio capitulo. Ita concessit Greg. XIV. data bulla anno 1590. idibus Martij, quam refert Manu. 20. in quæst. reg. tom. 1. q. 23. ar. 6. vbi Greg. XIV. moderatur rigorem Sixti V. qui in suo motu contra illegitimos, qui incipit: Cum de omnibus Ecclesiasticis ordinibus dato 6. Calend. Decemb. ann. 1587. tollebat ab omnibus sibi inferioribus facultatem dispensandi cum illegitimis, tam ad ordines, quam ad officia, de quo etiam iterum dicemus, c. 8. dub. 1.

Quarta conclusio, licet Papa sine causa dispensans cũ illegitimo peccet, valet tamen dispensatio ob plenitudinẽ potestatis. Secus sit si sit dispensatio à prelatis religionum sine rationabili causa: quia in dicta bulla Greg. XIV. conceditur istis prælatis, dispensare cum illegitimis suffragantibus eorum meritis, & non aliàs. Verum est, quod examinatio,

natio,& iudicium de his relinquitur arbitrio boni iuris.

Quinta conclusio, sæcularis dispensatus ad quæuis beneficia, intrando Religionem non eget noua dispensatione ad prælatum ordinis. Secus sit si tantum sit dispēsatus ad beneficium simplex, vel curatum: quia cum illa dispensatio sit limitata,& secundum Nauar.lib.4.cons.1.tit. qui filij sint legitimi, stricti iuris, erit strictè interpretanda, secundum ius commune, vt tenet Pan.in decre.in c.de multa, num.4.Gemin.consil.47.num.3. Nec in dispensationibus valet extensio, etiam ad casum maiori ratione pollentem. Vt docent Doctores in cap.postulastis, de rescript. cum Panor.in c.ad aures, num.7.eod.tit.& secundum hoc dispensatus ad curatum, non potest habere beneficium simplex, vel dignitatem.

Ex dictis sequitur, quod cum dicti prælati tantum possint modò dicto dispensare ad beneficia in religione obtinenda, vt patet ex bul. Greg.XIV. cōsequenter si isti à religione recedant egent alia dispensatione ad beneficia Ecclesiastica. Imò si dispensati in vna religione ad aliam se transferāt, egent in illa noua dispensatione, pro prælatis illius religionis: cum per priorem dispensationem in priori religione factam, non sint absolutè legitimati; sed tantum ad dignitates prioris religionis.

Sexta conclusio: non valet legitimatio per facultatem principis obtentam: nisi legitimanti manifestetur omne id quod eum potest retrahere à tali legitimatione concedenda, aliàs subreptitia iudicabitur. Secus tamen est de legitimatione in religione facta, 1.pars patet ex multis capitulis citatis à Coua.in 4.2.p.c.7.§.9.nu.1. manifestandum enim est legitimanti, an legitimandus sit spurius: & si ex adulterio, incestu, vel sacrilegio, & si ex adulterio

vtrin-

vtrinque,& in quo gradu incestus,& si ex sacrilegio cum sacerdote, religioso, moniali,aut vtrinque, & an concurrerint simul sacrilegium,adulterium,vel incestus.Ita Couar. Panorm.in c.per venerabilem,qui filij sint legitimi. Sylu.ver.legitimus,num.8.& alij ab istis citati.Si tamen princeps in tali dispositione dicat, ex quouis coitu conceptum legitimo te,valet dispensatio,licet prædicta reticeātur,nisi aliàs illegitimitas sit talis,de qua præsumitur,q̄d in particulari explicata non dispensaretur. Secunda pars patet,quia in religionibus verisimiliter creditur,prælatos earum velle dispensare cum illegitimo in quouis gradu , maximè,quia cum religiosis facilius,quam cum sæcularibus est dispensandum,& ius commune, vt dixi, eos habilitat per professionem,multum confidens de eorum cōtinentia ad sacros ordines.

XIX. Dubium.An prelati regularium,possint cum sibi subditis dispensare in irregularitate homicidij,aut mutilatione membri?

Prima conclusio:prælati regularium possunt dispensare cum sibi subditis iustè occidentibus homines, & ad ordines minores,& ad beneficium simplex.Cum hoc ipsum possit Episcopus,vt ait Medina in sum. & alij communiter in tract.de irregularitate. Imò dicti prælati possunt cū prædictis dispensare ad ordines maiores,& ad dignitates, & prælatias,&c.quia Sixt.IV.Bul.10. pro minoribus, & Bul.33.pro prædicatoribus cōcessit prælatis istorum ordinū, posse dispensare cum sibi subditis in omni irregularitate,excepta irregularitate,bigamiæ,homicidij,& mutilationis: & Iul.II. inter viua orac. tantum excipit bigamiam,& homicidium volūtarium. Quod intelligitur de bigamia vera,& de homicidio propriè,scilicet, de iniusta

homi-

hominis occisione, hoc enim significat homicidium, ergo, &c. Et ita sentit Caiet. ver. irregularitas in fine, quam sequitur Cou. in Cle. si furiosus, 2. p. §. 3. num. 7. Nauar. in Manu. c. 27. nu. 217. & 240. Vannes, 2. 2. q. 40. artic. 2. & Rod. in qq. reg. to. 1. q. 24. ar. 8.

Secunda conclusio: dicti prælati possunt dispensare ad ordines maiores cum sibi subdito in iusto mutilatore, & cum homicida casuali ad minores ordines: quia vt ostenditur in materia de irregularitate, Episcopus potest in hoc dispensare cum sibi subditis, ergo & dicti prælati idem possunt, iuxta dicta d. 17.

Tertia conclusio: dicti prælati possunt ad omnia dispēsare cum sibi subditis in irregularitate homicidij iniusti aliàs occulti. Et dicitur occultum, secundum Nau. in Manu. c. 27. nu. 250. quod non est notorium: ita quod à multis sciatur, licet in iudicio probari possit. Et patet cōclusio, quia Mart. V. concessit Abbati Benedictino, Valeoletano, posse cum sibi subditis dispensare in omni irregularitate, quam Papa solet sibi reseruare, vtpotè in irregularitate homicidij voluntarij, & mutilationis, & enormi sanguinis effusione: dum tamen hoc non sit notorium ob scandalum. Ita habetur in quadam Bulla, quæ seruatur in dicto Conuentu, & Iul. 2. idem concessit ordini Prædicatorum, vt habetur in compen. Societatis, ver. dispēsatio, §. 1.

Si obijcias, quia post Mart. 5. concessit Sixtus IV. facultatem dispensandi cum homicida casuali excipiendo homicidium, & mutilationem voluntariam. Vt dixi conclus. 1. ad hoc dico, quod ista exceptio Sixti, tantum procedit respectu concessionum eiusdem Sixti, & non aliorum Pontificum: cum hoc non exprimat. Nullum enim priuilegium reuocatur, etiam per legem communem contra-

riam,

riam, nisi de illo fiat expressa mentio: saltem in communi dicendo quibusuis priuilegijs in contrarium non obstantibus: & ita habet vsus, vt patet, ex Concil. Trid. ses. 33. ca. 15. vbi quando statuitur, quod nullus nisi ab ordinario approbatus, audiat sæcularium confessiones statim subditur quibusuis priuilegijs in contrarium non obstantibus, & sic in alijs locis, quod latius ostēdemus, li. 2. c. 3. dub. 6.

Si obijcias secūdò, quia ista priuilegia Mart. V. & Iul. II. videntur per nō vsum abrogata ad hoc dico, quod hoc non constat ex eo, quod prælati non dispēsant, in plateis, & coram omnibus cum ista priuilegia concedantur, pro casibus occultis, nec tot se offerant casus ad dispensandū. Præterquam quod Vera crux in suo compendio manuscripto refert, religiosos ordinis Prædicatorum vsos esse ista facultate in suo primo capitulo, celebrato in Guatimala anno 1553. Item etiam, vt cesset aliquod priuilegiū per non vsum multa requiruntur, de quibus dicetur li. 2. c. 3. dub. 2. vide dub. 5. vbi ostenditur priuilegia regulariū per non vsum reuocata, esse à Paulo V. confirmata.

De protestatione prælatorum regularium, circa vota, iuramenta leges Ecclesiæ officium diuinum, ieiunia, & ciborum qualitatem.

DVb. XX. An prælati regularium possunt cum sibi subditis dispensare in votis, & iuramentis?

Prima conclusio: Iul. II. inter viua oracula absoluit moniales à votis, & iuramentis: & statuit, quod de cætero illarum vota, aut iuramenta si fiant, non valeant, nec obligent ad peccatum mortale.

Secunda conclusio: dicti prælati possunt dispēsare omnia

nia suorum subditorum vota, & iuramenta, etiam transeundi ad arctiorem religionem: solis tribus votis essentialiter exceptis. Ita Caie. 2.2.q.88.artic.8. quia votum arctioris religionis, non est simpliciter votum religionis, sed religionis arctioris.

Ex quo sequitur posse istos prælatos ista vota commutare, cum sit minus commutare, quam dispensare, ex eo quod per dispensationem tollitur omninò vinculum voti: non sic autem per commutationem, sed obligatio voti mutatur in aliam materiam, ratione cuius minor causa sufficit pro commutatione.

Tertia conclusio: dicti prælati non possunt suorum nouitiorum vota commutare, cum non sint sibi per professionem, & votum obedientiæ traditi: ob potestatē tamen, quam in eos habent spiritualem, possunt vota eorum, & iuramenta dispensare, & commutare in exercitia ab eis in religione regulariter facta, & patet hoc ex Bul. 21. Eug. 4. vbi concedit Abbatibus Cistercienfibus posse absoluere, in foro confessionis ab omni voto, excepto voto religionis, omnes donatos, oblatos, & commissos, id est, nouitios cum reincidentia, si non profitentur. Item, idem Eugen. Bul. 11. idem, & eodem modo concedit, respectu commissorum, præsidenti, visitatoribus, abbatibus, prioribus, & rectoribus conuentus sanctæ Iustinæ ordinis S. Benedicti in Roma. Et ibidem eisdem concedit, posse dispensare cū vouente religionem arctiorem, dum tamen ipsorum dispensantium religionem solemniter profiteatur: & licet ad dispensandum requiratur semper causa rationabilis sufficiet nunc pro causa: si dispensandus putet Deo, melius in hoc ordine, quam in arctiori famulaturum.

Quarta conclusio: omnia vota commutantur cum pro-

fessione

fessione in religione approbata, ita D.Tho.2.2.q.88. art. 12.ad 1.& in 4.d.38.q.1.art.4.& Armil.ver.votum.

XXI. Dubium. An prælati regularium, possint cum sibi subditis dispensare in legibus Ecclesiæ?

Prima conclusio: stando in iure, & secluso priuilegio dicti prælati possunt cum sibi subditis dispensare in legibus Ecclesiæ: nisi quando specialiter, vel ex consuetudine dispensatio reseruatur Papæ. Et patet, quia iuxta dicta dubio 6.7.& 14. prælati regulares habent in sibi subditos potestatem Episcoporum, sed Episcopi, licet nō possint cum aliquo generaliter dispensare in legibus Ecclesiæ, sed hoc sit supremi capitis Ecclesiæ: tamen ex causa rationabili, possunt cum sibi subditis dispensare in omnibus casibus, sibi aliàs non prohibitis expressè, vel saltem ex consuetudine, iuxta Clem. ne Romani, de electione, cum gloss. ibi, & c. vnic. de æta. & qualit. præficiendorum in 6.& habetur etiam leg.20.titu.17.p.1. ergo id ipsum possunt dicti prælati cum sibi subditis.

Secunda conclusio: si certò constat obseruantiam legis nocere communi, vel particulari saluti propriæ, vel alienæ potest omitti etiam inconsulto superiore, secundum D.Tho.1.2.q.96.ar.6.& 2.2.q.147.ar.4. potest enim comedere quis carnes die vetito, si non habet alium cibum, quod enim pro charitate institutum est contra charitatem militare non debet. Imò vt ait D.Tho.1.2.loc.cit. licet sit recurrendum ad superiorem pro dispensatione, vel interpretatione legis: quando seruare legem, non habet ita subitum periculum, si tamen periculum sit ita subitū, quod illam moram non patiatur, ipsa necessitas dispēsationem habet annexam. Necessitas enim non subditur legi, vbi Caiet. & Medin. pro maiori declaratione dicunt, quod in

casu dubio, an lex obliget in aliquo casu, consulatur superior si fieri potest, sin minus seruetur lex: nisi aliàs dubiū sit de periculo salutis, quia quando res est dubia, & vtrinque periculosa, eligatur minus periculum cuiusmodi est non seruare legem. Imò secluso periculo salutis, si sit verisimile viro prudenti, quod si adesset legislator, non obligaret illum, non tenetur tunc seruare legem, quia licet dubium sit speculatiuum, tamen certum est moraliter licere tunc vti epicheia.

XXII. Dubium. An prælati regularium possint dispensare cum sibi subditis in recitatione horarum, in ieiunijs, & in qualitate ciborum?

Prima conclusio: dicti prælati possunt dispensare cum sibi subditis senibus, vel infirmis, non valentibus sine tædio horas canonicas recitare, vt in tempore infirmitatis, vel conualescentiæ loco horarum recitent aliquid, ad arbitrium prælatorum, & similiter cum ipsis prælatis, presbyter, monachus ab eis electus dispensare potest. Ita concessit Abbatibus Cistercienfibus Eugen. IV. Bul. 21. & idem concessit Hieronymis Mart. V. vt habetur in compen. mendicantium. de quo Rod. in quæst. reg. to. 1. q. 42. art. 7. & licet iuxta dicta dubio præce. posset prælatus regularium, sicut & Episcopus dispensare cum suis in recitatione horarum in casu necessitatis, absque priuilegio, valet tamen priuilegium ad maiorem claritatem, & securitatem, vt dicitur lib. 2. c. 1. dub. 1.

Secunda conclusio: prelati regularium possunt cum sibi subditis, de consilio medici, si commodè haberi potest, sin minus, sine illo dispensare in esu carnium, ouorum, & lacticiniorum: & idem potest Vicarius absente priore, & id ipsum potest concedi istis prælatis ab eorum confessoribus.

ribus. Ita concessit Hieronymis Eug. IV. vt habetur in cōpend. mendic. ti. ieiuniū §. 7. Et idē ibi conceditur dictis superioribus pro familiaribus monasterij, licet quantum ad istos hoc priuilegium, per Bullam Cruciatæ suspendatur. Vt ibi patet, vbi in generali suspensione indulgentiarū, gratiarum, & facultatum excipiuntur concessæ superioribus mendicantium quoad suos tantum subditos.

Tertia conclusio. dicti prælati, & ipsis absentibus eorū Vicarij possunt cum sibi subditis, & familiaribus monasterij (modò explicato in secunda conclusione) dispensare etiam sine medico in ieiunijs Ecclesiæ. Et idē possunt istis superioribus concedere eorum confessores: ita concessit Eug. IV. loco cit. imò & Sixt. IV. concessit minoribus non valentibus bono modo ieiunare ob infirmitatē, vel debilitatem, quod ad id non teneantur. Ita in lib. monum. ordin. conces. 99. & Rod. in su. 1. p. c. 24. nu. 4. & sic Religiosi non tenentur adire Prælatum pro hac dispensatione.

Quarta conclusio: religiosi maximè actu prædicantes, possunt seruato ieiunio anticipare, & retardare horam comestionis, & collationis. Ita concessit minoribus Leo X. inter viua orac. nu. 57. & n. 60. concedit Minoribus itinerantibus posse trāsferre ieiunia diei itineris in alium diē, & Pius V. inter viua orac. nu. 11. concedit pedester itinerantibus posse in die ieiunij de mane ientari, & vespere cœnare, & hoc, vt habeant meritum ieiunij.

De his, quæ competunt religiosis, vt sunt prædicare, docere, mendicare, transire de vna in aliam religionem. Cap. VII.

DVb. I. An liceat religiosis mendicare?

Prima conclusio: licet religiosis mendicare, nec

tenentur manibus laborare. Ita definitur cõtra Vbicleph. in Conc.Constantien.& D.Thom.2.2.q.18.ar.5. Et licet religiosi (quod absit) malè viuant, non tenẽtur, sicut, nec alij pauperes restituere eleemosynas sibi etiam hoc animo datas: vt pro benefactoribus orent. Cum in hoc non interueniat pactum. Et sic licet peccent non orando contra virtutem gratitudinis, non tamen contra iustitiam.

Secunda conclusio: ordinarij, aut alij impedientes, scilicet, per vim, aut dolum, ne eleemosynæ dentur religiosis, sunt ipso facto excommunicati. Ita concessit Augustinianis Sixt.IV.Bul.34. & Carmelitis, Bul.37. vbi præcipitur, quod ad petitionem religiosorum procedatur contra sic impedientes, sicut contra hæreticos.

II.Dubium. An liceat religiosis docere, & prædicare?

Prima conclusio: & si prædicare ex officio competat, solis habentibus curam animarum: licitè tamen committitur, religiosis prædicationis munus. Ita D.Th.2.2.q.187. ar.1.& definitur in c.moderamine, & c.ex authoritate, 16. q.1. & in Ecclesia sunt institutæ religiones ad prædicandum: sicut ordo SS.Patriarchæ Dominici, & iuxta doctrinam D.Th.2.2.q.188. art.6. religio ad prædicandum instituta inter omnes tenet, vtpotè, cum attingat contemplationis supremum gradum: qui est contemplata alijs tradere, ex quo propius statui Apostolorum accedit.

Secunda conclusio: parochus poterat olim in sua parochia committere religiosis, aut alijs prædicationis munus; sed iam in Conc.Trid.sess.5.c.16.de refor. statuitur, quod nullus religiosus prædicet in suo monasterio sine licentia saltem interpretatiua sui superioris, & aliàs Episcopo non contradicente, vt habetur sess.24.ca 4.de refor. & ad prædicandum in Ecclesijs extra ordinem, cum licentia sui superio-

perioris, debet etiam habere, religiosus licentiam Episcopi. Vnde si prædicet sine vlla dictarum licentiarum, peccabit. Cum hoc sibi sub excommunicatione ferenda interdicatur, in c. excommunicamus 1. §. quia verò de hæreticis: si tamen habet licentiam saltem interpretatiuam alicuius ex dictis prælatis, peccabit tantum venialiter, si de consensu parochi (& aliàs Episcopo non renuente) prædicet in sua parochia: quia quo ad hoc verba Concilij non important tantum rigorem, vt ex vsu comprobatur.

Not. tamen, quod si religiosus prædicet absque vlla dictarum licentiarum, non potest ab Episcopo, sed à suo superiore puniri, ita declarauit congreg. Cardin. in tempore Clem. VIII. vt refert Manu. Rod. in compen.

Tertia conclusio: licet per dictum decretum Conc. Trident. sit reuocatum priuilegium, concessum religiosis Societatis à Paul. III. Bul. 7. quo vbique prædicare poterant: cum hoc priuilegium sit concessum anno 1545. & illa sess. 5. Concil. Trid. sit celebrata anno 1544. non tamen est reuocatum priuilegium postea eidem Societati concessum à Gregor. XIII. Bul. 28. vbi reualidat dictum priuilegium Paul. III. & concedit religiosis istis Societatis, aliàs idoneis, etiam sola prima tonsura initiatis: vbique prædicare verbum Dei de licentia suorum prælatorum, Non obstante quouis Concilio generali, & ibidem mandatur ordinarijs, ne eos impediant. Et hoc priuilegio gaudent aliæ religiones, iuxta dicenda lib. 2. c. 4.

Caueant tamen religiosi, ne ponendo os in Cœlum in suis concionibus detrahāt sacerdotibus, eos specialiter nominando, aut æquiualenter dicendo. Aliàs peccabūt mortal. secus sit si in genere, & sine scandalo eos reprehendunt: ita Nauar. in Manu. c. 25. nu. 142. imò in Clem. reli-

giosi,de priuil. præcipitur religiosis in virtute sanctæ obedientiæ, & sub interminatione maledictionis æternæ: ne in concionibus suis detrahant prælatis Ecclesiarum, eos scilicet nominando, vel per circumlocutionem, quæ vicem habeat proprij nominis, vt explicat glo.& Armi.ver. prædicare,num.6.

III. Dubium. An liceat religiosis transire de vna in aliam religionem?

Prima conclusio: transitus iste seclusa magna necessitate, vel vtilitate non approbatur à D.Th.2.2.q.189.art.8. quia facilius(ait) proficit quis in religione,quam consueuit: quam in alia,quam non est expertus.

Secunda conclusio: transitus iste sine causa, & licentia factus,est peccatum mortale cum in iure,maximè in Cōcil.Trid.sess.25.c.4.sub grauissimis pœnis vitetur.Imò in extrauag.ambitiosè excommunicantur cum reseruatione ad Papam mendicantes transeuntes ad monachales, excepta Carthusia,& qui illos recipiunt,& ipse receptus nihil faciunt: sed sunt in malo statu dum receptus ad priorem religionem non reuertitur. Hæc habentur de iure communi.

Tertia conclusio: omnibus ferè religiosis est vetitus dictus transitus ex priuilegio. Primò, Cistercienses sine licentia sui generalis, vel capituli generalis,non possunt ad alium ordinem transire:ita Mart.V. Bul.6. Secundò, religiosi ordinis Prædicatorum, non possunt recipi in alio ordine Mendicantium etiam vigore cuiusuis licentiæ, nisi in ea fiat mentio ordinis à quo recedit, & ad quem se vertit.Ita habetur in consti.prędicatorum,d.2.c.17.Item, prædicatores sub excommunicatione Papæ reseruata,non possunt recipere minores, nec isti prædicatores. Et aliter

factum

factum est irritum:ita concessit minoribus Innocent.IV. Bul.3. & prædicatoribus Alex.IV. Bul.20. & Clem. IV. Bul.12.Tertiò, Mercenarij, non possunt recipere, aut retinere Minores, aut alios strictioris regulæ, prætextu cuiuscuis priuilegij, aut quarti voti; ita Clem.V.Bul.13.vbi declarat regulam esse iudicandam strictiorem ab alio, quam à quarto voto. Quartò, Minimi sine licentia sui generalis transeuntes ad alium ordinem, & illos retinentes excommunicantur à Iul.II.Bul.27.& alio 10.Bul.42. Et ab eodem Iul.II.Bul.11.præcipitur istis Minimis ne recipiant, aut retineant Minores. Quintò, religiosi professi Societatis Iesu, sine licentia sui generalis, non possunt intrare, aut recipi in alia religione, excepta Carthusia, aliàs possunt reduci censuris, & brachio sæculari. ita concessit Pau.III. Bul.8. imò nec post votum simplex possunt isti religiosi alium ordinem intrare: vt concessit Greg.XIV. Bul.4. Aliæ etiam religiones possunt se iuuare dictis priuilegijs per communicationem.

Quarta conclusio: religiosus habens licentiam transeundi ad alium ordinem: si intra tres menses, vel intra tempus in licentia taxatum non transit, eius prælatus potest procedere contra ipsum, sicut contra apostatam. ita concessit Benedictinis Eug.IV.Bul.9. & idem est si exuto habitu de licentia sumpto non reuertitur ad priorem religionem. ita Iul.II.Bul.25.

Quinta conclusio: mendicantes transeuntes, etiam cũ licentia Papæ ad non mendicantes, priuantur in Clem.1. de regula, vtraque voce, & loco in capitulo, licet ista ab alijs sibi liberè concedantur. Nec possunt habere administrationes prioratus, vel officia etiam sicut Vicarij: nec pro se, nec pro alijs curam animarum exercere, & aliter

factum est irritum. Item religiosus ordinis minorum, ex priuilegio Nicol.IV.Bul.4. si intret aliam religionem, etiam cum licentia, non potest ibi aliquam habere administrationem, prælaturam, personatum, vel officium, cum cura animarum, absque expressa licentia Papæ, inscriptis facientibus memoriam de hoc statuto.

Sexta conclusio: religiosus etiam cum licentia trãsiens ad alium ordinem, non potest ferre secum bona ad proprium, vel commune bonum deputata: & potest censuris compelli à priori religione, vt illa sibi restituat: ita concessit Gregor.XI. Bul.3. Et idem est de religiosis ad dignitates assumptis, qui omnia sua resignare debent, nisi eis à suo ordine ad tempus concedantur: ita Alex.IV.Bul.3. & Clem.IV.Bul.5.

Septima conclusio: religiosi Episcopi non possunt consecrari antequam resignent, quæ habent ab ordine: nisi prior cum conuentu vsum illorum ad tempus sibi concedat: aliàs suspenduntur ab executione Pontificalis ministerij: inter ista tamen bona, non comprehenduntur quaterni sermonum, aut aliarum rerum notabilium: ita declarant Alexan.IV.& Clem.IV.locis cit.

Octaua conclusio: religiosus in Episcopum promotus, & consecratus, non potest in suo ordine officium tenere: ita concessit Paul.IV.Bul.4.

Nona conclusio; religiosi sine licentia ad alium ordinem transeuntes, sicut & expulsi, & egressi à religione: non tantum sunt priuati minoribus, & dignitatibus Ecclesiasticis, & sæcularibus: sed etiam officio docendi, prædicandi, & confessiones audiendi super quibus à prælatis suæ religionis excommunicari possunt: ita concessit Celestinis Eugen.IV. Bul.18. minoribus, Innoc.IV. Bul.8.&

Alex.

Alex.IV.Bul.9.& Iul.II.Bul.26. Et isti expulsi sine licentia suorum generalium, aut prouincialium, non possunt in alio ordine recipi: ita concessit minoribus Sixtus IV. Bul. 14. & prædicatoribus Bul. 33. & minimis Iul. II. Bul.26.

IV. Dubium. An religiosi teneantur portare habitum suæ religionis, de Episcopis an ad id teneantur dixi iam c.2.dub.4.

Prima conclusio: Religiosus tenetur publicè portare habitũ suæ religionis.ita decernitur in Conc.Trid.sess.25. c.19.imò qui animo vagandi occultat habitum suum,taliter quod à prætereuntibus propius accedentibus,non cognoscatur,incurrit excommunicationem latam in c.vt periculosa,ne clerici,vel monachi, contra dimittentes temerariè habitum suæ religionis: ista enim habitus occultatio ad liberè vagandum est formalis dimissio habitus, secundum Caie.ver.excommunicatio c.61.Sylu. & Armil. ver.auus, Vannes, 2.2.q.12.ar.1.& communiter Canonistæ,licet Panor.in c.Deus qui de vita,& hon.cle.satis probabiliter oppositum teneat: quia ait illa pœna fertur contra dimittentes temerariè habitum, ergo non est extendẽda ad occultantes habitum: & dicitur temeraria dimissio habitus:quando dimittitur habitus ad patrandũ aliquod malum, v.g.furtum,homicidium, aut aliquam turpitudinem,quæ sit peccatum mortale alio habitu assumpto.Nã si non assumit alium habitum, quo liberè possit vagari, aut si dimittit suum habitum,& assumit alium, ex monuo tantum peccati venialis: non incurrit dictam excommunicationem. Vt si religiosus nocte, vt transeat de vna in aliam domum,sine malo fine mortali:sed ad euitãdum scandalum assumit pallium, quo occultetur,secus esset, si

ille

ille tranſitus ex aliqua quacumque circunſtantia fieret peccatum mortale.ita Vannes loc.cit.& communiter.

Ex hoc ſequitur,quod ſi religioſus aſſumit habitum alterius religionis,de licentia prælati talis religionis ad præſtandum aliquod obſequium , pro tali religione, v. g. ad prædicandum , vel diſputandum , & non ad ibi profitendum : nec peccat , nec incurrit dictam excommunicationem,cap.vt periculoſam,cum non ſit dimiſſio proprij habitus temeraria, vtpotè, ad liberè vagandum , vel ſcelus patrandum.

De recipiendis in religione. Cap. VIII.

DVb. I. An illegitimi poſſint admitti in religionibus?

Prima concluſio,in tempore Sixt.V. illegitimi,vtpotè ſacrilegi,& inceſtuoſi intra tertium gradum erant inhabiles ad religionem , & alij illegitimi poterant admitti certis conditionibus, & habita prius informatione de eorum vita, & moribus,& aliter facta profeſſio erat nulla:ita ſtatuit Sixt.V.in motu,qui incipit. Cum de omnibus Eccleſiaſticis ordinibus,ſexto Calend.Decemb.anni 1587.vbi tamen non comprehendebantur legitimati per ſequens matrimonium: ſed habiles cenſebantur ad profeſſionem, ad gradus, honores, & dignitates , ſicut alij legitimi : ita declarauit idem Sixtus in motu,qui incipit: Ad Romanũ ſpectat Pontificem edito die 12.Nouemb.anni 1588.

Secunda concluſio:poſt Sixtum V.eius ſucceſſor Greg. XIV.in bulla edita idibus Martij,anni 1590. reduxit decretum Sixti prædictum ad ius commune , in iure tamen communi illegitimus,non eſt inhabilis ad profeſſionem,

ſed

ſed ad ordines,& dignitates, &c. Et ad iſta diſpenſantur, iuxta dicta c.6. dub.18. prohibet tamen prædictus Greg. ne dictus illegitimus patre viuente admittatur, in religione, in qua eius pater ante, vel poſt filij natalem fuerit profeſſus: ſi tamen de facto admittitur, & profitetur, valet profeſſio cum ibi non irritetur.

II. Dubium. An maiores ſexdecim annorum ſint ad religionem admittendi?

Prima concluſio: in dicto motu Sixti V. habetur quod nullus maior ſexdecim annorum ad habitum religioſorum admittatur, niſi prius de eorum parentibus, patria, vita, & moribus diligenter inquiſitus, & compertum ſit, ex fide digna relatione eos, non aliquorum criminum, ſicut ſunt homicidia, furta, latrocinia, vel ſimilia, aut grauiora reos, vel ſuſpectos exiſtere, vt propterea dānati ſint, vel ne damnentur formident, nec ingenti ære alieno ſupra vires ſuarum facultatum grauatos, vel reddendis ratiocinijs, ita obnoxios, vt ex hoc lis, vel moleſtia eis iam illata, vel timendum ſit ne inferatur: & niſi conſtet eos nō humana aliqua ratione, ſed tantum deuotionis, & pietatis feruore, vitam religioſam ſpontè, & ex animo elegiſſe: & quod de his omnibus in generali, vel prouinciali capitulo, plena, & indubitata fide facta, tam generalis, ſiue prouincialis, quam diffin torum conſenſu approbati, & ad habitum admiſſi fuerint. Et omnes dicti criminoſi, vel ſuſpecti, aut ære alieno oppreſſi, vel ratiocinijs obligati, ad religionem inhabilitantur: & iſtorum receptores, tam religioſi quicumque, quàm eorum ſuperiores voce actiua, & paſſiua, officijs, gradibus, honoribus, & dignitatib. quibuſuis per eos obtentis, ipſo facto priuantur: & ad illa, & alia obtinenda perpetuò inhabilitantur. Et poſtea

idem

idem Sixtus in motu, qui incipit: Ad Romanum spectat Pontificem, edito die 12. Calend. Nouemb. 1588. declarauit criminosos, &c. debere intelligi, quando actibus publicis constiterit, ipsos iudices, & Curiam sæcularem ante susceptum habitum, de ipso crimine aduersus eos accusationem suscepisse, vel inquisitionem instituisse.

Secunda conclusio, post hæc Greg. XIV. in decreto cit. dub. 1. statuit, quod modus recipiendi istos maiores sexdecim annorum iuxta decretum Sixti, facto prius examine sufficienti, de eorum vita, & moribus modò à Sixto explicato, sub eisdem pęnis in eodem maneat robore. Excepto, quod istorum approbatio non spectet ad capitulum, sed ad eos, quos prouincialis designauerit. Et post hæc Clem. VIII. Bul. 7. reducit ad ius commune receptionem maiorum sexdecim annorum: quo ad hoc, quod si recipiantur sine dicta informatione de moribus, valet eorum receptio, & professio illorum: tamen receptores manent obnoxij pœnis contentis in bul. Sixt. V. & Greg. XIV.

III. Dubium. An in receptione nouitiorum, possint monasteria aliquid recipere.

Prima conclusio: licet sit simonia recipere aliquid in precium pro ingressu religionis, vt ostenditur cum D. Th. 2. 2. q. 100. art. 3. licet tamen aliquid recipere, etiam ante professionem, pro alimentis recipiendi: ita permittitur in Conc. Trid. sess. 25. c. 16. & ita habet vsus in aliquibus religionibus, maximè inter moniales.

Secunda conclusio: Ante professionem præter victum, & vestitum est vetita cum excommunicatione, datio, & receptio ex bonis nouitij, vel nouitiæ: ne hac occasione discedere nequeat, quod totam, vel maiorem partem suæ substantiæ, monasterium possideat: ita Conc. Trid. loc. cit.

vbi etiam præcipitur, quod nouitio ante professionem recedenti: omnia sua integrè restituantur, ad quod si opus sit religiosi ab Episcopo censuris cogantur.

Tertia conclusio, conuentus, & capitula sub suspẽsione: prælati, & singulæ personæ regulares vtriusque sexus sub excommunicatione Papæ reseruata: tenentur in receptione nouitiorum vtriusque sexus, vel post receptionem non petere, vel exigere etiam indirectè, pastus, prandia, cęnas, pecunias, vel alia localia, etiam ad Ecclesiasticum, vel alium pium vsum. Ita præcipit ante Concil. Trident. Greg. X. Bul. 2. sed hic tantum vetatur prædictorum petitio, sed non receptio eorum, quæ liberè donantur. item vetatur hæc petitio ex pacto: ita Caie. ver. excommunicatio c. 73. imò & licet petere solitas dotes, lectisternia, & similia, cum ista titulo alimentorum exigantur.

IV. Dubium. An ad professionem sit necessaria ætas sexdecim annorum?

Prima conclusio: in omni religione virorum, & mulierum, non fiat professio ante decimum sextum ætatis annum expletum: nec qui minori tempore, quam per annũ in probatione steterit, post susceptum habitum aliter facta professio irritatur in Conc. Trid. sess. 25. c. 15. post hæc Pius V. bul. 11. concessit pro nouitijs monialium ordinis prædicatorum posse profiteri, in articulo mortis ante annum probationis expletum, vt indulgentiam consequantur: sed hoc videtur iam reuocatum iuxta dicenda lib. 2. c. 3. dub. 6.

Secunda conclusio: Religiosus prætendens per vim, aut metum religionem intrasse, aut ante debitam ætatem esse professum, aut aliud simile, velletque habitum dimittere quacumque de causa, aut cum habitu discedere, sine licen-

licentia superiorum non audiatur:nisi intra quinque annos à die professionis causas deduxerit,quas prætendit coram ordinario, & suo superiore. Et si ante hoc sponte habitum dimiserit, non admittatur, ad allegandum quamcunque causam, sed ad monasterium redire cogatur, & sicut apostata puniatur: interim tamen nullo priuilegio suæ religionis iubetur,ita statuitur in Concil.Triden.sess. 25.cap.19.

Nota quod qui cogit mulierem præterquam in casibus in iure expressis, ad ingressum monasterij, vel ad suscipiendum habitum cuiusuis religionis, aut profitendũ, & ad id, consilium,auxilium,aut fauorem dantes, & qui coactionem scientes, quouis modo eidem actui præsentiam,consensum,vel authoritatem interposuerint, excommunicantur in Conc.Trid.sess.25.ca.18. Et eadem pœna imponitur, ibi impedientibus mulierem ne velum accipiat,vel votum emittat.Et Eugen.IV. Bul.7. pro Celestinis,& Bul.8.pro Benedictinis excommunicat,non tãtum extrahentes, vel retinentes religiosos professos sine suorum superiorum licentia,sed etiam impedientes alios(scilicet vi,aut dolo)religionem intrare. Item,in Conc.Trid. sess.25.cap.17.dicitur:quod Episcopus,vel eius Vicarius, aut alius eorum subditus, ante mensem professionis munitus à præfecta monasterij, exploret monialis voluntatem:an liberè,an coactè profiteatur.

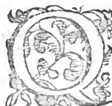
Finis huius Libri Primi.

DE

DE PRIVILEGIIS REGVLARIVM.

LIBER SECVNDVS.

PROLOGVS.

Vamuis in primo libro multa sint regularium adducta priuilegia: quibus status religiosus maximè illustratur: in hoc tamen libro ad particularia descendentes, ex professo tractabimus, de priuilegijs eorum naturam ostendentes: & specialiter explicantes multa priuilegia regularibus concessa, pro sibi, & pro sæcularibus: tam circa spiritualia, & sacramenta, quàm circa temporalia.

De natura priuilegij. *Cap. Primum.*

DVbium I. Quid sit priuilegium? Prima conclusio; Priuilegium, (quod vt dicitur in c. priuilegia, d. 3. & in D.Th. 1.2.q.96.ar.1.ad 1. priuatorum lex, seu priuata lex nuncupatur) est singulare ius contra ius commune indultum: ita Sylu. ver. priuilegiū, ex c. Abbate de ver. signif. semper enim priuilegium operatur aliquid contra ius commune. Vt dicitur in l. fi. C. de inoff. test. & ff. de vsuris, & licet aliquādo non tribuat aliquid contra ius commune, aut præter ius commune, ta-

men

men vt verè dicatur priuilegium, fat est, quod tribuat, clarius,& facilius, idem ius, quod tribuit ius commune, & sic priuilegia contingentia ius commune, hoc contra ius commune operantur.

Secunda conclusio: priuilegium differt,& à dispensatione in hoc, quod priuilegium solet concedi sine causa: at dispensatio est prouida iuris relaxatio, seu moderatio, vtilitate, siue necessitate pensata, ita Panor. in cap. cum in cunctis 1. de electione: sic adeò, quod dispensatio facta sine causa etiam à Papa, circa legem pendentem à iure diuino, erit nulla, sicut dispensatio in votis, aut iuramentis, & tam dispensantes, quàm id procurantes peccant: ita Caiet. 1.2. q.96. art.5. & q.97. ar.4. & Soto 1. de iust. q.7. art.3. imò licet dispensatio circa legem purè humanam, sicut circa ieiunia, qualitatem ciborum, & circa impedimenta matrimonij facta à legislatore sine causa, sit valida, & dispensatus possit vti illa absque peccato saltē mortali, vt ait Soto 1. de iust. q.3. Nauar. in Manu. c.23. n.42. & Victo. de potest. Papæ, nu.15. contra Caiet. tamen si talis dispensatio fit à prælatis inferioribus, taliter pendet à causa iusta, quod illa deficiente dispensatio erit nulla. Vt ait Nauar. in Manu. prælud. 9. nu.13. & 14. quæ tamen cēseatur causa iusta in particulari arbitrio prudentium relinquitur, vt ait Sylu. ver. religio 4. §.1. & 2. omnis tamē causæ iustitia est sumenda in ordine ad bonum commune. Nam cum lex iusta non sit, nisi ad bonum commune referatur, sic nec dispensatio circa eam. Et iuxta istam doctrinam numerantur in Concil. Trid. sess. 23. c.1. de refor. quatuor causæ, vt prælatus licitè dispenset in obligatione residendi de iure diuino, & naturali cum suis ouibus: quæ omnes ad commune bonum referuntur, quarum prima

est,

est, Christiana charitas, vt pro liberanda altera Ecclesia ab hæresibus: quibus proprius Episcopus resistere nō valet, vel ad componenda desidia inter Episcopum, & clerum. Secunda, vrgens necessitas Ecclesiæ, vel Episcopi. Tertia, debita obedientia, vt si vocetur à Papa, vel à Rege pro negotijs Regni, vt pro iurando, vel baptizando Principe: tunc potest Episcopus illuc accedere pro paruo tempore. Quarta, euidens Ecclesiæ, vel reip. vtilitas, & ex dictis sequitur, quod ex eo, quod dispensatio requirit causam est strictius interpretanda, quam priuilegium, vt latè ostendit Rebuff. citatus à Rod. in qq. reg. to. 1. q. 22. art. 2. vide dicta sup lib. 1. c. 6. dub. 18. concl. 5.

II. Dubium. An priuilegium sit dandum in scriptis?

Prima conclusio: vt priuilegium in iudicio probetur, debet dari in scriptis aliàs si, viuæ vocis oraculis eadem fides, quæ literis Apostolicis adhiberetur, multæ fraudes passim euenirent.

Secunda conclusio: scriptura, seu bullatio, non est de essentia priuilegij: ita in Clem. dudum de sepul. in fi. cum glo. & Innoc. in c. constitutus de rescriptis, Archid. & Ioã. Andr. in procæ. sexti. Item Leo X. inter viua orac. nu. 4. dic 15. April. anni 1516. concessit, minoribus, quod vtantur secura conscientia omnibus concessis, à Sede Apostolica, & à Romanis Pontificibus, siue per bullas, siue per breuia, siue per viuæ vocis oracula, prout in libris ordinis reperiuntur; ac si omnia tunc essent specificè expressa, & pro maiori conscientiarum securitate omnia de nouo concedit; item, quod non sint minores efficaciæ viuæ vocis oracula, quam si per breuia, aut per bullam ad perpetuã rei memoriam essent concessa, vide Sylu. & Arm. ver. gratia.

Tertia conclusio; priuilegia regularium, siue facta in

forma breuis, siue per supplicationes expedita, in quibus placuit, vt sola signatura sufficiat, eandem omninò habeat efficaciam, etiam in iudicio: ac si plumbeo sigillo essent signata: ita concessit Augustinianis Iul. II. Bul. 22. vbi sic dicitur. Præterea, vt omnia firmissima sint, &c. volumus, vt hæc nostra concessio, & quæcumque alia tibi, vel tuo ordini facta, siue per se, siue per communicationem cum alijs ordinibus, eandem vim, & efficaciam habeant, tam in iudicio, quam extra, ac si plumbeo sigillo signatæ essent. Quod intelligi volumus, tam de his, quæ in forma breuis, quam de his, quæ per supplicationes expedita sũt in quibus placuit, vt sola signatura sufficeret. Quamobrẽ, tam omnia præmissa, quam quæcumque alia fuerũt tuo ordini, vtcumque concessa, siue per ipsa exemplaria, siue istorum transumpta ostendantur, prælati alicuius, vel publici notarij manu signata, vel etiam generalis ordinis sigillo firmata, eodem motu, scientia, & potestate, mandamus eandem omninò, & vim esse, & fidem adhiberi: ac si plumbi signum haberent, hæc Iul. secundus.

III. Dubium. An ad valorem priuilegij, sicut, & ad valorem legis sit necessaria eius promulgatio?

Prima conclusio: promulgatio est de ratione legis. Leges enim instituuntur cum promulgantur, vt habetur in c. in istis, d. 4. ita D. Tho. & communiter Thom. 1. 2. q. 90. ar. 4. & patet inductiuè in omnibus legibus: lex enim naturalis satis omnibus promulgatur per lumen rationis, lex vetus fuit promulgata, Exod. 20. quando populus Israeliticus audiebat voces, videbat fulgura, montemque fumantem, lex etiam Euangelica à Christo dum viueret, & in die Sancto Pentecostes, fuit Hierosolymis solemniter promulgata: & de legibus humanis, canonicis,

&

& ciuilibus experientia constat earum promulgatio.

Secunda conclusio: vt lex humana dicatur satis promulgata, non sat est, quod in Curia promulgetur: nec requiritur, quod singulis notificetur, sed sat est, quod in locis insignioribus promulgetur. Patet ex auth. vt factæ nouæ constitutiones: vbi præcipitur, quod leges ciuiles proponantur, in omnibus prouincijs: & quod post promulgationem non valeant, vsque post duos menses elapsos: vt sic ad omnium notitiam perueniant: lex etiam Ecclesiastica debet promulgari in omnibus diœcesibus. Et hæc doctrina non tantum habet locum in legibus prę ceptiuis: sed etiam in legibus reuocantibus gratias, & priuilegia, quæ nullam vim habent, quo vsque promulgentur, non tantum in prouincia, sed etiam in diœcesi, ita Soto 1. de iust. q. 2. art. 4. Sylu. & Armil. ver. gratia, Med. 12. q. 90. ar. 4. Rod. in qq. reg. tom. 1. q. 21. ar. 10. Facta tamen sufficienti promulgatione lex incipit obligare etiam ignorantes, licet ob ignorantiam inuincibilem, à culpa, & pœna excusentur.

An verò interposita supplicatione suspendatur obligatio legis: dum legislatori fit relatio de inconuenientibus obstantibus executioni legis. In hoc aliquibus viris doctissimis, & timoratis visum est, quod sic: & ita obseruarunt absque scrupulo in motu de largitione munerum supra explicato lib. 1. ca. 5. dub. 5. Ad hoc tamen dico, quod licet executio literarum Papæ, aut alterius, etiam cum excommunicatione super aliquo negotio missarum, suspendatur interposita supplicatione, obediendo illis literis, & allegando causas executioni obstantes: vt habetur in ca. si quando de rescriptis, & ibidem Felin. Bart. & Innoc. secus tamen est de legibus generalibus latis pro conseruatione

Ecclesiæ, vel reip. quia cum legis sit consulere bono communi, & sit lata iuxta dictamen rationis vult Papa, aut legislator, quod non suspendatur, eius executio interposita supplicatione, licet aliqui ex illa grauentur, at præceptum literarum particularium facit quoddam ius particulare, secundum allegata ex parte petentis, vel proponentis; in quo cum possit esse error ob malam relationem, non mirum si velit superior, quod spectetur secunda iussio ipsius, vt executioni mandetur.

An verò efficacia legis pendeat ex eis acceptatione ad hoc dico, quod lex, quæ reuocat gratiam aliquam, aut priuilegium, quale est decretum Papæ statuentis ne religiosi vtantur aliqua gratia bulla Cruciatæ, v.g. facultate eligendi confessorem in illa contenta, &c. non pendet ex acceptatione. Quia cum istæ gratiæ, & priuilegia ex mera principis voluntate concedantur ex eadem voluntate sine ordine ad acceptationem possunt in toto, vel in parte reuocari: lex tamen præceptiua, vel prohibitiua non obligat dum non recipitur per maiorem partem reip. vt ait Nau. in Man.ca.23.nu.41. & alij quos refert, & sequitur Rod. in qq.reg.tom.1.q.6.art.10. & dicitur lex non recipi, vel quando ignorante principe per decennium illi contrauenitur, vt ait Couarr.2.variar.nu.6. aut quando sciente, & tacente Principe per binos, aut trinos actus illi contrauenitur: cum ad inducendum consuetudinem sufficiant illi actus: vt ait Pan.c. de tregua. & pace, Bar. Cassaneus, & alij relati à Rod. artic.12. imò sat est, quod isti actus fiant scientibus, & non contradicentibus auditoribus Regijs, & Principis correctoribus, si lex sit ciuilis: & si est Ecclesiastica scientibus Nuntio Apostolico, & ordinario, vel superiore, quibus incumbit prædicta executioni mandare;

re; vt ait Burgos in leg.1.Tauri,nu.132.& 133.

Tertia conclusio: non est necessaria notitia priuilegij in illo,contra quem obtinetur,ad hoc, quod suum effectũ operetur,ita Bart.in l.omnes populi,q.105.par. principalis,nu.37.ff.de iust.& iur.Requiritur tamen scientia eius in priuilegiato,nisi oppositum constet de voluntate concedentis:ita Card.in proœ. Clem.c.1.de concess. præbendæ in 6.Bar.& communiter in l.penul.C.de curia lib.10. imò si quis per se, vel per alterum obtinet aliquod priuilegium, v.g. ne ab ordinario possit excommunicari: statim bullato priuilegio incipit: Habere suos effectus,licet priuilegiatus ignoret tale priuilegium. Nam tunc iam concurrit voluntas Papæ concedentis, & voluntas priuilegiati tale priuilegium acceptantis,per se, aut per alterũ: ita Sylu.ver.priuilegium,nu.14.

De interpretatione legum, & priuilegiorum. Caput II.

Dubium I. Quis possit leges, & priuilegia interpretari?

Prima conclusio: iudicialis istorum interpretatio, soli legislatori reseruatur,in cap.cum venissent de iudicijs. Et aliquando alijs à Papa committitur, sicut interpretatio dubiorum emergentium circa Concil.Trid.commissa est, Congregationi Cardinalium,quorum declaratio,authenticata sigillo Congregationis,aut alio iuridico:obligat in conscientia,& in iudicio. Habet enim dicta Congregatio authoritatem declarandi ista dubia:maximè,quia consulit Papam, vt constat, ex commissione sibi data, relata à Rod.in qq.reg.to.1.q 11.ar.1,quæ est Six.V.& talis est:

Congregatio octaua, pro interpretatione, & executione Concil. Trident.

DEo autem patri misericordiarum gratias agentes, qui in œcumenico Conc. Trid. Spiritus sancti lumine diffuso Catholicam veritatem omnibus patefecit, hæreses nostrorum temporum confutauit, mores, & disciplinam restituit, eiusdemque Conc. decreta ab omnibus obseruari volentes: cum ad singularem Romani Pontificis authoritatem tantummodò spectet generalia Concilia indicere, confirmare, interpretari, & vt vbique locorum seruentur curare, & præcipere, eorum quidem decretorũ, quæ ad fidei dogmata pertinent: interpretationem nobis ipsis reseruamus. Cardinalibus verò præfectis interpretationi, & executioni Conc. Trid. si quando in his, quæ de morum reformatione, disciplina, ac moderamine, & Ecclesiasticis iudicijs alijsque huiusmodi statuta sunt, dubietas, aut difficultas emerserint interpretandi facultatẽ, nobis tamen consultis, impartimur, &c.

Prima conclusio: doctrinalis declaratio legum, & priuilegiorum, licita est Doctoribus, & literatis, & iudicibus in tribunalibus, pro communi vtilitate: iuxta tradita in Concil. Trid. sess. 25. c. 2. de refor. qui sæpè per epicheiã temperant legum rigorem, iuxta præsumptam legislatoris interpretationem, vt docet Couarr. in regula possessor. 2. p. §. 6. nu. 2. Caiet. & alij communiter cum D. Tho. 1. 2. q. 97. & 2. 2. q. 6. ar. 5. Sot. 1. de iust. q. 7. artic. 3. & hoc ita expedit, maximè, quando superior adiri non potest pro interpretatione suæ legis.

Si obijcias, quia Pius IV. in bulla confirmationis Cõcilij,

cilij, quæ incipit. Benedictus Præcipit prælatis sub pœna interdicti ingressus Ecclesiæ, & alijs sub excommunicatione, ne commentarios, glossas, scholia, vllumve interpretationis genus super ipsius Conc. decretis quouis modo edere, vel statuere audeant, etiam prætextu maioris corroborationis, vel executionis ipsius Concil. Ad hoc respondetur, quod in hoc decreto non vetamur facere annotationes, vel commentarios ad iuuandam memoriam, sed ne fiant ista commentaria, & scholia ad publicãdum, sicut qui imprimunt libros eo animo, vt ad omnium notitiam deueniant. Sic etiam Doctores licitè in suis libris incidenter declarant, aliqua decreta Concil. cum hoc non sit edere commentarios, glossas, &c. super decreta Cõcilij.

II. Dubium. Quis possit interpretari statuta, & priuilegia dubia religiosorum?

Prima conclusio: Archiepiscopi, & alij inferiores prælati, illud nõn possunt: ita concessit prædicatoribus, & minoribus Clem. IV. Bul. 13.

Secunda conclusio: generales ordinum possunt interpretari omnia dubia occurrentia in ordine, regula, statutis, & consuetudinibus, & in omnibus alijs, vtpotè in priuilegijs: ita concessit Tertiarijs Clem. VII. Bul. 5.

Item, Iul. III. viuæ vocis oraculo concessit magistro ordinis prædicatorum (qui tunc erat frater Stephanus Vsus maris) vt quæcumque in capitulo Romæ an. 1553. per eum sint instituta, concessa, declarata, & approbata, pro reformatione, & bono sui ordinis statu, valida sint, derogando pro hac tantum vice omnia oracula, & literas Papæ in contrarium: ita habetur inter acta istius capituli, & in virtute istius indulti, in secunda declaratione dicti capituli sic habetur. Declaramus nullum breue, vel oracu-

lum Apostolicum esse ponendum in vsu, in aliqua prouincia, nisi de licentia magistri ordinis obtentum, & ab ipsa prouincia prius petitum, vel saltem postea acceptatum: & acta istius capituli, sunt acceptata in eodem anno 1553. à prouincia Hispaniæ in capitulo Burgis celebrato 22. Octobris.

Tertia conclusio: prior prouincialis, de consensu maioris partis capituli prouincialis potest declarare, an sit abstinendum ab vsu alicuius viuæ vocis oraculi, & post talium declarationem, non possunt subditi, vti tali cõcessione, ac si esset reuocata: ita concessit Leo X. inter viua orac.

Quarta conclusio: Vicarius generalis, cum aliqua persona in dignitate constituta: & duobus iurisconsultis, potest interpretari dubia, circa leges, & priuilegia exorta. Et religiosi subditi possunt securè stare istis declarationibus: ita concessit fratribus prædicatoribus Hispaniæ Innocen. VIII. inter viua oracula.

Quinta conclusio: in rebus dubijs, & scrupulosis conscientias minorum tangentibus: eorum generales, prouinciales, & custodes, cum consilio aliquorum patrum, si res sit magnæ importãtiæ, possunt in his determinare, & istorum determinationi subditi secura conscientia possunt, & debent stare: ita cõcessit minoribus Leo X. inter viua ora. nu. 14. Imò & num. 61. concedit, quod fratres nimis scrupulosi possint, in omnibus dubijs suas conscientias tangentibus stare declarationi, & determinationi sui guardiani, vel cuiusuis alterius prælati.

Ex dictis patet declarationem prælati in dubijs esse optimam ad quietandas timoratas subditorum conscientias: & religiosus debet captiuare intellectum tali declarationi acquiescendo; iuxta D. Tho. & Caiet. 2. 2. q. 145. ar. 4.

ar.4.& Nau.in Man. c.21.nu.22. vbi ait imprudenter agere prælatos, qui dubitantibus subditis an ad ieiunia teneantur, hoc suis conscientijs relinquunt; & idem ait Caiet.de qualitate ciborum.

III. Dubium. An sint aliquæ regulæ pro legum, & priuilegiorum interpretatione?

Prima conclusio: multæ à iuristis dantur regulæ pro interpretandis legibus, & priuilegijs; ex quibus communiores, & magis necessarias referam.

Prima, quod attendatur intentio legislatoris: quæ ex proœmio legis, aut priuilegij indagatur: proœmia enim ista, causam finalem continent, ita in c.Marcion. 1 q.1.& c.sedulo d.38.& c.intelligentia, & c.in his de verb.signif. & in l.fi.ff.de hered.& insti.& ibi Bar.Bal.& Ang. Et huc tendit ista regula ab aliquibus assignata, scilicet, verba legum, & priuilegiorum sunt intelligenda, secundum id ad quod principaliter proferuntur à legislatore; & sic verba posita ad vnum finem, in ordine ad illum sunt interpretanda; ita in c.intelligentia, & c.fin.de verb.signific. Et sic quando in Concil.Trid.sess.6.c.4.diffinitur nos iustificari per gratiam, & charitatem in cordibus nostris diffusam, non intenditur nos iustificari per habitus infusos, sed quod non iustificamur ab extrinseco per non imputationem peccati; vt dicebat Lutherus, sed per internam renouationem.

Secũda conclusio, vna scriptura declaratur, & per vnã partẽ eius, & per aliàs partes omninò ab ea separatas, ita Aug.3.de doc.c.26. vbi ait cũ verba scripturæ apertius in vno loco ponantur, ibi discendum est quomodo in locis intelligatur obscurioribus; & in c.secundò requiris de appellat. Dicitur vtriusque iuris argumenta nos docent ea,

quæ

quæ in principio ad medium,& ad finem,& quæ in medio ad finem,& principium sæpè referri contingat.Quod summat Bald.ibi,his verbis.Per media declarantur extrema,& per vnum extremum declaratur aliud.

Tertia conclusio: voluntas legislatoris à verosimili indagatur:ita in l.non est verosimile,ff.de eo,quod metus causat.Nam qui arguit à verosimili, arguit à ratione naturali:cum similitudo sit cognata naturæ: vt ait Bal.cons. 180.num.3. vol.3. Et pro lege habetur, vt ait Oldradus cons.13.& Craueta cons.292.num.6.vbi refert eum, qui habet verosimile pro se,habere causam legis pro se: vnde verba generalia constitutionum ad verosimilia extenduntur, ista tamen regula deficit in legibus pœnalibus: nam pœnæ legum potius sunt molliendæ ex declaratione legum,quam exasperandæ. Et sic primum casum non excedunt:ita in leg.in his,ff.de condi.& demonstr.Secus est in alijs legibus, quia aliæ leges non pœnales taliter pendent,à ratione,quod ratio legis dicitur,mens,& anima legis.Et sic Pan.in leg.fin.de rescrip. & Bald.in l.non dubium,C.de legibus,dicunt,quod lex,non est aliud,quam ratio eius:ita quod vbi illa eadem ratio inuenitur ibi etiã eadem habeatur lex. At lex pœnalis non pendet omninò à ratione, sed ex legislatoris voluntate, in quantum certam pœnam decreuit: quia licet ex recta ratione procedat, quod crimina puniantur, nulla tamen ratio cogit: quod tale crimen tali pœna puniatur, sed hoc pendet ex sola legislatoris voluntate.

Quarta conclusio: leges fauorabiles sunt ampliandæ, & odiosæ restringendæ, iuxta regulam vulgarem: & illa lex censetur fauorabilis, quæ principaliter intendit fauorem, licet ex consequenti in alicuius damnum cedat: ita

glos.

glos.in ca.sciant cuncti,de elect. secundum Nauar. lib.3. cons.32.de reg.de quo Feli.in c. non dubium de elect. & secundum hoc lex, quæ excommunicat percussores clericorum, est fauorabilis, quia intendit præcipuè fauorem Ecclesiæ,licet sit pœnalis delinquenti.

I. Regula, lex taliter interpretetur, quod inutilis non reddatur:ita in l.non dubium,C.de legi. & sic licet lex sit pœnalis,& consequenter strictè interpretanda,debet etiã ampliari ne inutilis,& ridicula reddatur: & eius verba sunt propriè intelligenda, vt eius mens seruetur: ita Sarmiento lib.1.select.c.12.num.7.& 8.vnde licet in expositione legum pœnalium,semper præsumatur,pro parte per quam pœna vitatur,vt dicitur in l.proximè,ff.de his,quę in test.delen.non tamen,quando casus est clarus: vtpotè, quia si proprietas verborum importaret pœnam staremus proprietati:vt dicitur in l.cum lege,vbi Aret.ff.de regu.iuris:& confirmatur ex doctrina Panor.in c.2.de consti.vbi ait, quod licet in dubio præualeat interpretatio legis, quæ est benignior, tamen plurimum debet attendi verborum proprietas.

II. Regula,vbi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus,nisi authoritate alterius legis: ita Bart.in l.vnica, C. quorum leg. quia constitutio generalis per aliam specialem limitatur: ita Bart.in l.quæsitum,§.fur. nu.12. ff.de fide instru.

III. Regula,lex non includit, id ad quod mens, & ratio authoris non se extendit: ita in l.cum pater, §.dolo,ff. de leg.2.& Panorm.in c.suggestum, & in c.meminimus de appella. & in dubijs mens Principis semper præsumitur esse talis qualis de iure debet esse. Vt notat Bal.ex leg. ex facto.not.4.

IV.Re-

IV. Regula, verba legis intelliguntur, iuxta subiectam materiam: vt dicitur in c. cum intelligentia de verborum signifi. vnde quando Clemens VIII. præcipit, quod informationes intrantium religionem fiant, coram notario: nō est necesse, quod sit notarius regius, vel Apostolicus: sat est enim, quod sit notarius ordinis creatus à generali, vel prouinciali, prout est consuetum in religionibus. Concessum enim est à Pio V. Bul. 12. generali, & prouincialibus ordinis prædicatorum posse creare, quinque, aut plures religiosos sui ordinis ab eis approbatos, in notarios publicos pro intimandis mandatis, & rescriptis Apostolicis publicam, aut priuatam vtilitatem dicti ordinis concernentibus.

Quinta conclusio: aliæ etiam regulæ sunt specialiter pro interpretatione priuilegiorum.

I. Regula sit, priuilegia recipiunt, interpretationem à supplicatis cum mente enim supplicantis præsumitur, se conformare concedens: ita in ca. inter dilectos, §. cæterum de fide instrumentorum cum glo. ibi.

II. Regula, quando priuilegium est obscurum, & contrarius debet strictè interpretari; vt minus quam possit deroget iuri communi: ita in c. cum dilectus de consuetu. vt si cum illegitimo dispensetur ad ordines, intelligitur de ordinibus minoribus tantum, secundum Panor. in c. si quisquam de cohabitat. clerici. & mulie. Sylu. & Armil. ver. priuilegium: imò si nōn exprimitur causa concessionis, vel non fit ex certa scientia, vel motu proprio, non præsumitur de voluntate principis, l. 1. C. de peti. bono: imò per importunitatem obtentum per l. 1. C. de fundis limi. & vult Bal. & alij in c. licet causam de prob. quod ponatur simul ex certa scientia, & motu proprio: & idem est

de

de rescripto tollente ius tertij. Vt de priuilegio ad beneficia. Vt habetur in c. quamuis de præb. in 6. & hoc casu nisi consuetudo aliter interpretetur: vt notatur in c. quod dilectis de consang. & affinit. vel nisi verba aliud exprimant: quia ab illorum propria significatione non debemus recedere, nisi de mente aliter constet, vt in c. olim. & c. in his de verb. signif.

III. Regula, priuilegium enormiter lædens Ecclesiam, aut alios, non valet nisi fiat mentio de ista enormi læsione: quia in dubio non præsumitur principem cõcedere aliquid cum alterius graui dispendio, l. quoties, C. de precib. imper. offe. & Pan. in ca. cum ad hæc de cler. non resid. vnde priuilegium immunitatis ab oneribus, alicui concessũ non liberat eum ab oneribus, quæ potest leuiter, & breuiter expedire: vt est casus in l. decurio. C. de decurio.

IV. Regula, priuilegium largè sumptum, pro omni cõcesso præter ius largissimè interpretetur, in præiudicium concedentis: strictè tamen si est, in aliorum præiudicium: ita in c. quia circa de priu. in gloss. vlt. & Innoc. in c. olim de verb. sign. sed non interpretetur ita strictè, quod nihil operetur, semper enim priuilegium debet aliquid operari: ita in c. si Papa de priuil. in 6. & seruetur proprietas verborum, quia quando in priuilegio sunt verba lata, vniuersalia, & præcisa, est latè interpretandum, secundum Ant. de Butr. in c. olim de verb. sign. & licet materia sit odiosa non excluditur lata interpretatio, quæ ex proprietate verborum nascitur: vt insinuat Panorm. in d. c. olim: vbi ait, quod priuilegium latè est interpretandum, vbi verba hoc patiuntur, & quando priuilegium concessum personæ loquitur simpliciter, intelligitur secundum cõditionẽ personæ: ita c. si placuit, & c. sic viue. 16. q. 1. & quãdo cõ-

stat

ſtat de mente legis, vel priuilegij debet ſeruari, ſecũdum Panor.in ca.quanto,in glo.fin. in dubio recurrendum eſt ad verba.reg.fi,de reg.iur.in 6.

V Regula,priuilegium latiſſimè interpretetur, quantum fieri poſſit de donat.c.cum dilectus,ff. de conſti.prin. l.beneficia. Niſi præiudicet iuri alieno,quia tunc reducitur ad ius commune. ita in c.dilectus de conſue.§. penul. & fin.dum tamen aliquid operetur,ita Innocent. Bernar. Goffr.relati à Sylu.ver.priuilegium.

Sexta concluſio: aliæ etiam regulæ ſolent ſpecialiter aſſignari pro interpretandis priuilegijs regularium. Prima regula, priuilegia dubia regularium, dubietate orta ex ambiguitate verborum, & ex iuriſtarum interpretatione in fauorem regularium ſunt intelligenda, ita conceſſit Camaldulenſibus Leo X. & Iul. I. Congregationi montis Olıueti, vt habetur in compe.Societatis, ver. priuilegia, §.4. & hæc regula notetur à regularibus pro deciſione multorum dubiorum.

Septima concluſio: ſtatuta regularium non ita rigoroſè interpretentur, vt apices iuris ſeruentur, ſed ampliari debent ex bono, & æquo. Hoc eſt ſecundum naturalem æquitatem, non ad libitum, ſed ſecundum terminos iuris; vt ait Bald. in rubric. C. de conſti. pecu. quod humanæ æquitates in ſe vim ſtatuti minimè habent; niſi aliquo ſtatuto, & conſuetudine legitimè perſcripta ſint munitæ; & ſic (ait) debent interpretari, quæ ad regulares pertinent, non ſecundum apices iuris,ſed ex bono, & æquo ſecundum terminos iuris naturalis, & gentium, & non ad libitum cuiuſque.

De cessatione priuilegij. Cap. III.

DVb. I. An gratia, vel priuilegium concessum, cesset morte concedentis? No. quod gratia, aut priuilegii dupliciter conceditur. Primò absolutè. Secundò, cum limitatione, vtpotè ad beneplacitum concedentis, aut eius dignitatis, vel donec illud reuocet. Item, priuilegium, aut gratia; alia dicitur facta, quæ scilicet perfectè conceditur ei, in cuius gratiam datur, & independenter, ab eo cui facienda committitur; alia dicitur gratia facienda quando non conceditur, absolutè ei in cuius fauorem datur; sed dependenter ab alio, cui facienda committitur; vt si in fauorem certæ personæ, cum qua dispensandum est, committitur alicui potestas dispensandi cum illa.

Prima conclusio: gratia concessa cum limitatione, vtpotè ad beneplacitum personæ concedentis, eius amotione spirat; quia voluntas personæ morte perit, & consequẽter peribit gratia concessa, dum ea voluntas durauerit; sicut etiam priuilegium concessum pro certo tempore, cessat elapso tali tempore; & priuilegium concessum ex certa causa, cessat cessante causa, iuxta ca. suggestum de decimis vbi habetur, quod priuilegium concessum de decimis non soluendis certis monachis cessauit, ex eo, quod postea creuerunt monasteria illius ordinis, & concessum fuit ex eo, quod cum à principio essent, pauca monasteria illius ordinis, paruum præiudicium sequebatur, his quibus de iure competebant, ita Pan. cum communi in cap. cum accessissent.

Secunda conclusio; gratia concessa etiam cum limitatione, sed ad beneplacitum sedis, vel dignitatis, scilicet, per-

perpetuæ, & habentis successorem, non spirat morte concedentis; quia cum dignitas sit perpetua, eadem reputatur in successore; & sic idem erit de gratia ad eius beneplacitum concessa, ita in c. si gratiosè de rescript. in 6. de quo Sanchez lib. 8. de matrim. disp. 28. nu. 49 & 59. to. 3.

Tertia conclusio; gratia absolutè concessa, si est gratia facta, non spirat morte concedentis, etiam re integra; si tamen sit gratia facienda perit morte concedētis re integra. Secus si res non esset integra, patet ex cap. si cui nulla de præb. in 6. Vbi habetur, facultatem alicui concessam concedendi beneficia non spirare obitu concedentis, etiam re integra; secus si detur potestas conferendi personis expressis, non in gratiam, & fauorem conferentis, sed eorū, quibus beneficia conferenda sunt, ea enim facultas spirabit morte concedentis re integra, & glo. dat rationem ex textu deductam; quia in primò casu erat gratia facta, & omninò perfecta, nulliusque executione egēs respectu eius, in cuius fauorem concessa est, scilicet respectu collaturi beneficia: at in secundò casu non erat gratia facta, sed facienda. Mandabatur enim fieri in cuius fauorem conceditur; & sic habet vim commissionis, & mandati, quod perit morte mandantis re integra, ita colligitur gl. Anch. Bal. & alij quos refert, & sequitur Sanchez n. 64. Rose. & Sylu. ver. gratia, & Nau. in Manu. c. 27. nu. 253. & intelligitur primò, nisi sit gratia faciēda sub nomine dignitatis concedentis, vel ad beneplacitum sedis; tunc enim non perit morte concedentis, etiam re integra, cum sedes illa nō moriatur. Secundò, nisi potestas executoris, cui est facta commissio sit accessoria gratiæ iam factæ; tunc non spirat morte concedentis re integra: sed sequitur naturam principalis gratiæ; ita in ca. super gratia de offic. deleg. in 6. de

pote-

potestate data executori ad exequendam gratiam à Sede Apostolica concessam:& datur ibi dicta ratio:& idem est de executore gratiæ ab alijs inferioribus concessæ:cum sit eadem ratio. Tertiò intelligitur,licet gratia facta tempore mortis concedentis non esset acceptata ab eo, cui est facta,nō exspirat.Sic Doctores quos refert,& sequitur Sanchez num.43.

Ex dictis sequitur primò,licentiam delegatam audiendi confessiones nō exspirare,mortuo, vel amoto delegante: ita Freder.Io.And.Panor.& alij quos refert, & sequitur Sanchez nu.80.Ancha.Rose.Sylu.Armi.Tabie. verb. gratia,& Nauar.lib.5.cons.1.de priuil. quia licet ista licētia , sit data in fauorem pœnitentium, cum non concedatur in fauorem personæ determinatæ, aut ad eius petitionem reputatur, potius gratia facta ipsis sacerdotibus, & in fauorem eorum. Et sic statim, ac illis conceditur est perfectè concessa, & à nullius executione dependens, & hac ratione potestas dispensandi cum personis incertis non exspirat morte concedentis:quia cum in gratiā dispēsaturi,sit concessa,est gratia facta, vt in simili casu de potestate conferendi beneficia personis incertis, dicitur in c. si cui nulla de præbend. in 6. Patet etiam ex vsu: mortuo enim Episcopo, confessores ab eo expositi, audiunt confessiones,sicut antea,donec licentiæ à successore, vel capitulo reuocantur.

Si arguitur iurisdictio contentiosa cessat morte delegātis re integra: quia delegatus non habet illam iure proprio,ac in se radicatam,ante eius vsum: sed ea est in delegante,& censetur vna,& eadem cum delegantis potestate: quæ cū eius morte exspirat,sed idem est in nostro casu, quando tali potestate vti non cęperat ergo. Confirm.licet

iurisdictio Vicarij sit ordinaria spirat morte Episcopi, ex eo, quod ab eo est participata, ergo à fortiori iurisdictio confessorum: cum sint quasi Vicarij Episcopi. Ad argum. resp. illam non esse rationem adæquatam, sed supposita dispositione iuris statuentis iurisdictionem delegatam cõtentiosam spirare, morte concedentis re integra: Doctores tradunt illam congruentiæ rationem, quæ non est applicanda his, in quibus est contraria iuris dispositio: vt contingit in gratijs iam factis, inter quas computatur licentia audiendi confessiones. Secundò respon. quod cum istæ gratiæ à tempore concessionis, sint iam omninò factæ transferunt ex tunc efficaciter potestatem in delegatum. Ad confir. resp. & eius Vicarium constituere vnum, & idem tribunal: & ita re etiam non integra perire potestatem Vicarij cum morte Episcopi.

Si arguitur secundò, quia ca. super gratiam de offic. deleg. in 6. & ca. si cui nulla de præb. in 6. agunt de gratijs à Papa concessis: qui ob supremam potestatem potest, priuilegia perpetua concedere, non sic autem Episcopus, vel alius. Ob hoc, tenet oppositum Palud. in 4. d. 17. q. 4. art. vlt. D. Anto. 3. p. ti. 17. c. 9. Nauar. in su. Hispana, c. 27. nu. 264. solum excipit quando nomine dignitatis delegantis concessa esset. Sed ad hoc respondetur, idem esse de gratijs concessis à Papæ inferioribus: nec dicti textus innituntur supremæ potestati Papæ, sed eo quod illæ gratiæ factæ iam sunt, quæ non pereunt morte concedentis: vt enim colligitur ex c. si cui nulla de præb. gratia absolutè, & sine temporis limitatione concessa: nõ exspirat morte cõcedentis re integra: si tamen sit gratia facienda perit morte concedentis re integra: secus si res non esset integra, quæ verificantur de licentijs Episcopi pro audiendis confessionibus,

nibus,cum inter gratias factas computentur: & idem est de licentia data alicui absoluendi à reseruatis, ita Sa. ver. gratia,& Suarez de pœni.disput.26.sec.3.nu.9.

Secundò sequitur,licentiam datam sacerdoti audiendi confessionem pœnitentis determinati, & in illius fauorē spirare morte concedentis re integra,hoc est, quo ad confessionem nondum ante mortem inceptam:quia cum ista gratia sit concessa in istius pœnitentis fauorem, & nondum perfecta,sed per confessorem exequenda, non habet rationem gratiæ factæ, sed gratiæ faciendæ: quæ morte concedentis re integra exspirat.

An verò licentia data à prælato, vel à valente eam iure ordinario concedere alicui eligendi confessorē exspiret morte concedentis: in hoc Panor. Angel.Sylu.Cord. Feli. & alij citati à Sanchez tenent,quod sic:at Sanchez n.74. & 75.tenet non exspirare morte cōcedēris, etiam re integra. Quia(ait)ista facultas non tanquam delegatio, sed tanquam gratia facta reputatur,vt etiam contrarij fatentur: aliàs,etiam si esset à Papa concessa periret: & patet, quia in hoc casu non datur directè facultas confessori,sed pœnitenti,& consequenter confessori electo indirectè: & sic statim ac conceditur censetur gratia absoluta,& perfectè facta,respectu pœnitentis,cui conceditur.

Si arguitur iurisdictio, non datur sacerdoti eligendo quousque actu eligatur: at quando eligitur non potest ei dari iurisdictio ab Episcopo mortuo,nec à pœnitente, qui solet esse laicus,ergo.Ad hoc resp.quod datur à concedente licentiam, cuius virtus moraliter manet,in priuilegio, vel gratia ita concessis: quia concedens istam facultatem ex tunc transfert iurisdictionem in alium quantum est,ex efficacia voluntatis, quam tunc habet, quæ dum non re-

tractatur à concedente, vel successore; sat est absque noua voluntate: & sola applicatio quasi materialis, ad talem personam deest, quæ sufficienter fieri potest virtute priuilegij permanentis. Ista est sententia Nau. in c. placuit, nu. 162. de pœni. d. 6. Manu. Rod. in qq. reg. to. 2. q. 46. art. 8. Enriq. lib. 7. de indul. c. 21. num. 9. Suarez de pœnit. disp. 27. sec. 4. nu. 8. & 9. Sa. ver. gratia, nu. 4. & alij quos refert, Sanch. loc. cit.

Tertiò sequitur, licentiam celebrandi in priuato oratorio concessam ab Episcopo non exspirare eius morte: cū sit gratia facta, ita Nau. ex decis. Rotæ in c. placuit, num. 163. de pœn. d. 6. & idem est de licentia faciendi, aliàs vetita, vt comedendi carnes non ieiunandi, aut prædicandi. Istæ enim sunt gratię factæ, ita Nauar. lib. 5. cons. 6. de priuil. itē non exspirat facultas dispensandi cum personis incertis, & indeterminatis: quia cum in gratiam dispensatuti sit concessa, censetur gratia facta, vt in simili de potestate conferendi beneficia personis incertis statuitur, in ca. si cui nulla de præbend. in 6. cum enim hæc non sit potestas ad iurisdictionem contentiosam exercendam, numeratur inter gratias factas, ita Fred. Ioā. And. Panor. Felin. & alij quos refert, & sequitur Sanchez nu. 80. Ang. Rose. Sylu. Armi. Tabie. ver. gratia, & Nau. in Man. c. 27. num. 253. idem etiam dicendum de licentia testandi concessa Episcopo monacho, est enim gratia facta, ita Couarr. Nauar. Enriq. Gutier. & alij quos refert, & sequitur Sanchez nu. 82. & ob eandem rationem, idem dic de dimissorijs ad ordines concessis ab Episcopo, capitulo, vel prælatis religionum, ita Doctores cit. & Ledes. c. 8. de ordine. Item, licentiæ ad omnia concessæ à quouis superiore absolutè, & non ad certum vsum temporaneum, vel ad certum tem-

pus sunt perpetuæ dum à concedente successore, vel superiore non reuocantur: cum sint gratiæ factæ, ita Panorm. Cardi.& alij quos refert,& sequitur Sanchez,nu. 85.

Et intellige prædicta stando in iure communi, & seclusis peculiaribus statutis, alicuius status, aut religionis, quæ semper erunt seruanda, sicut in religione Seraphica inter acta c.generalis Toleti, celebrati anno 1583. c.6.§.de casibus reseruatis habet, quod gratia alicui à generali, vel prouinciali concessa pro absoluendo à casibus reseruatis,nō exspirat mortuo concedente,si alius eius loco non sit electus:itaque secundum hoc quando alius cōcedentis loco,sit electus exspirat.

II. Dubium. An priuilegium cesset per non vsum?

Prima conclusio,priuilegium concessum Ecclesiæ,cesſat per non vsum quadraginta annorum, secundum Innoc.III. in c.accedentibus de priuil. Et contra Ecclesiam Romanam est necessaria præscriptio, seu non vsus centum annorum.

Secunda conclusio,contra monasteria, loca, personas, vel alia bona religiosorum non currit præscriptio, non vsus nisi post 60.annos: ita concessit Benedictinis Eug.4. bul.7. imò bul.17. concedit Benedictinis Romæ: quod sicut contra Romanam Ecclesiam, non nisi centenaria currit præscriptio, ita dicto monasterio minoris temporis præscriptio non obstat. Et iam hoc priuilegium est ad totum ordinem extensum, ac alijs ordinibus communicatum,iuxta dicenda c.4.

Tertia conclusiō: priuilegium concessum personæ priuatæ cessat, per non vsum decem annorum, iuxta l.1. de nundinis,& Bal.in l.omnes populi,ff.de iurisdict. Armil. ve. priuilegium, & idem tenet Bartol.cum communi de-

priuilegio concesso communitati, in casum accessissent, secluso, scilicet, priuilegio circa hoc, & stando in iure communi.

Quarta conclusio: vt currat dicta præscriptio requiritur. Primò, quod habeatur notitia talis priuilegij, & voluntas non vtendi illo. Secundò, quod occurrat casus de quo loquitur priuilegium infra tempus talis præscriptionis: aliàs si non occurrat non amittitur priuilegium.

Quinta conclusio: non potest prouincialis renuntiare priuilegio ordini concesso, ita Sylu. & Armil. ver. exemptio: & patet ex c. cum tempore de arbi. vbi dicitur exemptum non posse renuntiare, quando scilicet cedit, non tan tum in suum fauorem, sed etiam in fauorem aliorum: & in consti. ordinis prædicatorum d. 1. c. 18. imponitur pena grauioris culpæ, renuntianti alicui priuilegio ordini concesso: sine assensu capituli generalis: & ibi dicitur, quod renuntiatio sine tali licentia facta est nulla.

Sexta conclusio, quando Papa confirmat aliqua priuilegia hoc tenore, scilicet, quatenus sunt in vsu, hoc est, quæ adhuc sunt in vsu per ista verba fit, quod si sint aliqui anni transacti pro præscriptione contra talia priuilegia incipiant, de nouo priuilegia ex instanti talis confirmationis: ac si tunc de nouo concederentur: & sic anni transacti nil deseruiunt præscriptioni: ita Cord. in addit. ad comp. tit. absolutio, quo ad sæculares, 2. vers. quod d. §. 15. Item si in confirmatione priuilegiorum addantur ista verba, scilicet, de nouo concedimus: intelligitur, de priuilegijs, aliàs non reuocatis: ita declarat Iul. II. Bul. 9. nisi aliàs addantur ista verba, scilicet, non obstantibus reuocationibus Apostolicis: tunc enim per ista verba viuificantur, & de nouo conceduntur, etiam priuilegia reuocata;

ita

ita Cord.& Panor.in c.cum super de cau.pos.& propri.& Rost.tit.absolutio 1.§.122.& 123.& multi Doctores Salmantini:ita determinarunt,vt testatur Rodri.in quæstionibus regul.tom.1.quæst.8. artic.2. aliàs illa verba, non obstantibus reuocationibus Apostolicis,&c. nil operarentur: cum tamē verba posita in literis Apostolicis, aliquid debeant operari.

III. Dubium. An priuilegium cesset per vsum contrarium?

Prima conclusio: stando in iure communi priuilegiū cessat vnico actu contrario directè facto ab habēte potestatem renuntiandi priuilegio: sic enim censetur ille renūtiare, nisi aliàs fiat protestatio in contrarium; iuxta doctrinam Bartol.communiter receptam, in leg.1.C.de his, qui spon.Et intelligitur conclusio.Primò, de priuilegio habēte actum momentaneum, sicut in casu ca.cum accessissent de const. Si enim alicui Ecclesiæ conceditur, non habere primicerium, & canonici contrauieniunt huic priuilegio, eligendo etiam semel primicerium: amittitur illud priuilegium. Non tamen intelligitur conclusio, de priuilegio habente actum successiuum: vt si conceditur alicui priuilegium non soluendi decimas, aut alia tributa, semel illa soluendo: etiam sine protestatione non amittitur priuilegium: ita Bart.in l.fin.infra de constitut.principum, & Alexand.cons.193.qui citat Bosium in pract.crim. titul.de princi.& priui.nu.320.Vbi etiam aduertit, quod siue priuilegium consistat in faciendo, siue id non faciendo non amittitur quando potest capi alia coniectura, quam coniectura renuntiationis priuilegij: secundum glo. communiter receptam in c.cum illorum de præben. Secundò, intelligitur conclusio, de priuilegio concesso personæ pri-

uatæ, non de concesso communitati, aut Ecclesiæ, ita Armil. ver. priuilegium ex gl. in c. cum accessissent. Etsi obijcias, quia decisio istius c. cum accessissent, procedit de priuilegio non eligendi primicerium concesso canonicis Ecclesiæ Tulingensis: quod tamen ibi decernitur amitti per vnam contrauentionem. Ad hoc respondetur, quod hoc priuilegium non est datum fauore Ecclesiæ, sed fauore, & intuitu personarum, & sic amittitur vna contrauentione: ita habetur ibi in glo.

Secunda conclusio: priuilegia religiosorum non amittuntur per vnam, aut plures contrauentiones: ita concessit Benedictinis Eug. IV. bul. 9. & Celestinis bul. 11.

IV. Dubium. An priuilegia cessent per reuocationem?

Prima conclusio: affirmatiua, & omnibus certa. Not. tamen, quod quando gratia, seu priuilegium concessum reuocatur, non exspirat ante certificationē de reuocatione: nisi quando Papa velit expresse, statim non valere, ita Sylu. ver. gratia, & Gemin. c. 1. de concessione præb. in 6. & iuxta dicta c. 1. dub. 3. Secundò not. quod gratia iam facta, seu dispensatio, aut priuilegium non tollitur per legē contrariam sequentem: etiamsi effectus pendeat à futuro euentu, sicut forma data pro testamentis faciendis non comprehendit, testamenta iam facta, licet nondum sint sortita effectum. Præterita enim perfectè acta non tolluntur, per dispositionem sequentem, etiamsi effectus eorum pendeat à futuro euentu, ita Nauar. lib. 4. cons. 1. ti. qui filij sint legit. cum Panor. Imola. Felin. & Bart.

Secunda conclusio: priuilegia regularium non reuocātur per generalem reuocationem omnium priuilegiorū: quia cum ista ob merita concedantur non reuocantur, licet

cet in reuocationibus verba generalia,& geminata ponãtur: ita Mandoſ.in regula Cancel.3.q.8. num.6. Secundò Leo X.inter viua orac.nu.19.conceſſit minoribus die 15. April·anni 1516.quod per reuocationem omnium priuilegiorum etiam mendicantium, non intelligantur, reuocata, vel ſuſpenſa priuilegia,indulta,vel gratię minorum: niſi de illis fiat expreſſa mentio ſpecificè, & nominatim, & iſta conceſſio ſaltem quo ad illa verba,ſpecificè, & nominatim tantum verificantur, reſpectu reuocationum priuilegiorum mendicantium ab eodem Leone promulgatarum,non reſpectu Pontificum ſucceſſorum : iuxta modò dicenda.

Tertia concluſio: ad hoc quod regularium priuilegia reuocentur, non eſt neceſſe, quod illorum fiat expreſſa mentio de verbo ad verbum,licet hoc in eorum cõceſſionibus aliquando poſtuletur.Sat eſt enim,quod eorum fiat mentio ſub quauis forma generali: & iſte eſt ſtylus Curiæ, nec in vllis ferè reuocationibus priores literæ inſeruntur. Niſi fortè aliquando ad abundantiorem cautelam:aliàs ſi hoc eſſet neceſſarium, manus Pontificum eſſent ligatæ ad reuocandum conceſſa à ſuis prędeceſſoribus:cum ſit moraliter impoſſibile omnia ſcire: ad hoc,quod in literis reuocatorijs priores literæ inſerantur: ita Armil. verb. priuilegium.Et idem ait de teſtamentis reuocantibus,aliqua ex prioribus teſtamentis.

III. Dubium. An priuilegia regularium reuocata à Leone X.ſint poſtea reualidata?

Prima concluſio:Leo X.in Conc.Lateran.anno 1516. die 19.Decemb.(& refertur à Rod.in compen.bul.45.inter bullas Leonis) reuocat aliqua priuilegia regularibus antea conceſſa. Primò,Alex.IV.Bul.25.cõceſſerat,qđ pa-

cta, & conuentiones, factæ in præiudicium ordinum, & suorum priuilegiorum, cum prælatis, rectoribus, & clericis Ecclesiarum, aut cum alijs: sint irritæ sine licentia generalis, vel prouincialis factæ, aut nisi acceptentur à generali, aut à capitulo generali: ita etiam concessit Honorius IV. Bul. 1. & licet hoc sit postea reuocatum à Bonifac. VIII. tamen post hæc Iul. II. Bul. 26. declarat nullas esse transactiones, & concordias super funeralibus, & quartis, etiam si fiant cum licentia prouincialis, vel Vicarij generalis, sine consensu generalis, vel capituli generalis, aut sine confirmatione eorundem. Sed in Bul. 45. prædicta Leo. X. statuitur, pacta, & conuentiones factas inter curias, & prælatos regulares valere: nisi per sequens capitulum generale, vel prouinciale refutentur, & talis refutatio sit debito tempore intimata.

Secundò, statuitur presbyteros sæculares posse in Ecclesijs regularium deuotionis causa celebrare, & quod regulares libenter eos recipiant.

Tertiò, quod religiosi nõ intrent processionaliter, cum Cruce in alienas parochias ad leuanda corpora defunctorum in suis domibus sepelienda: nisi vbi de hoc sit consuetudo, vel nisi clerici requisiti ad deferendum corpus id facere recusent, vt etiam concesserat Sixtus IV. inter viua oracula.

Quartò, quod non possint religiosi absoluere laicos, & clericos à sententijs ab homine latis. sed de hoc c. 7. du. 1.

Quintò, quod religiosi ordinandi, possint per ordinarios examinari, & per eosdem si competenter respondeãt liberè admitti, ac in eorum domibus ab alio, quam à diœcesano Episcopo, (nisi ipso, aut eius Vicario super hoc cũ debita instantia requisito, & sine causa rationabili con-

tra-

tradicente, vel eo à diœcesi absente) ad dictos ordines promoueantur, sed de hoc c.8.dub 1.

Sextò, quod Ecclesiæ, aut altaria religiosorum consecrentur, & benedicantur ab Episcopo diœcesano: nisi bis, vel ter requisitus cum debita reuerentia, & instantia venire recuset: & sic manet reuocata Bul.1. Vrba.I.& Bul. 5. Innoc.VIII. concessa Abbati Cister. & communicata à Gregor.XIV.bul.3. alijs Abbatibus dicti ordinis: quibus poterant prælati regulares Ecclesiam, altaria, etiam de nouo constructa, translata, restaurata, aut mutata chrismate sacro ab aliquo antistite Catholico recepto consecrare: de quo c.5.dub.9.

Septimò, quod non possint religiosi sine consensu curatorum sponsos benedicere.

Octauò, quod religiosi sub pœna centum ducatorum, non pulsent campanas in Sabbato sancto: antequam campana Cathedralis, vel Matricis Ecclesiæ pulsetur: & nomine Matricis Ecclesiæ, intelligitur Ecclesia Cathedralis, vt habetur in c. venerabili de verb.signif.

Nonò, quod religiosi maneant sæculares, vt soluant decimas.

Decimò, quod conseruatores religiosorum sint in dignitate Ecclesiastica constituti, nec vllum reum trahant vltra duas dietas à loco suæ solitæ habitationis, sed de hoc dicemus, c.10.dub.1.& 3.

Vndecimò, quod excommunicati ob aliquod interesse, ordinem mendicantium intrare volentes, non possint absolui, nisi præuia satisfactione: procuratores, etiam operarij, & famuli religiosorum subsint sententijs excommunicationis Episcoporum, sed de hoc c.5.dub.4.

Duodecimò, quod fratres, & sorores tertij ordinis, mā-

tel-

tellati,corregiati,pinchòchere cordelati,& alij quouis nomine nuncupati,in proprijs domibus habitantes: nõ gaudeant priuilegijs collegialiter viuentium,& castitatẽ vouentium. Et post hæc idem Leo X.bul.44.apud Manu. Rod. quæ est posterior,quã dicta bul.45.vt patet ex eorũ datis: ista declarat sic, quod dicti fratres, & sorores, licet possint eligere sepulturã vbi velint tenentur tamẽ Eucharistiam in Paschate,extremã Vnctionem, ac alia sacramẽta præter pœnitentiam,à proprio sacerdote recipere.Et tenentur ad alia onera laicorum,nec sunt admittendi ad diuina,quando interdicto causam,vel dãtibus causam, dederunt auxilium,consilium,aut fauorem: ac collegialiter viuentes,ac mulieres virginalem,seu cęlibem,aut castam vidualem expresso voto etiam simplici, vt ibi declaratur, & sub dicto habitu vitam ducentes priuilegijs quibus fratres ordinis, cuius tertiæ regulæ habitum gestant gaudere debent.Prout in Conc.Later.continetur,etiam si habitent in proprijs,vel consanguineorum domibus.

Vltimò,in dicta Bul.44.statuuntur alia,quę postea in Conc.Trid.iterum renouantur: vt dicemus dub.6.Primò, quod Episcopi possunt visitare Ecclesias parochiales monasterijs vnitas.Secundò,quod religiosi à prælatis requisiti vadant ad proçessiones solemnes. Tertiò,qualiter religiosi debeant ordinarijs præsentari,pro confessionib.sęcularium audiendis. Quartò,quod suis tantum famulis dũ durant in eorum obsequio (cum limitatione dicẽda dub. 6.)possunt viaticum,pœnitentiam,extremam vnctionem ministrare. Quintò,quod teneantur publicare,& seruare in suis Ecclesijs, censuras ab ordinario in eius Ecclesijs promulgatas, quando ab eisdem ordinarijs sint requisiti. Prædicta omnia statuuntur in dicta Bulla reuocando cõ-

traria priuilegia religiosorum. Et de istis dubitatur, an adhuc modò sint reuocata: & non procedit dubium de modò numeratis in Conc. Trid. reuocatis; de his enim, ac de alijs ibi reuocatis dicetur dubio sequenti, sed de solis reuocatis, aut moderatis in dicta Bulla 45.

Secunda conclusio: aliqua ex priuilegijs in dicta Bulla reuocatis sunt postea à Pontificibus successoribus, iterum religionibus concessa in toto, vel in parte, vt notabimus in suis locis.

Tertia conclusio: probabilissimum puto esse iam reualidata priuilegia à Leo. X. in bul. 45. prædicta reuocata: & ad hoc moueor nō propter rationes Man Rod. quibus in qq. reg. to. 1. q. 8. tenet, & probat istam sententiam, sed ex eo, quod multi Pontifices post Leonem diuersorum ordinum priuilegia confirmarunt: excipiendo tantum, quæ p non vsum sunt reuocata, & quæ sunt contraria decretis Conc. Trid. ac sacris Canonibus eiusdem scilicet Concil. Trid. cum in illo decreta, & canones contineantur: sic cō-firmat Greg. XIII. Bul. 1. priuilegia minorum. Eodem etiā tenore confirmat idem Greg. bul. 10. priuilegia Cisterciēsium, & bul. 13. priuilegia sancti Hieronymi, Iesuatorū, & bul. 14. priuilegia Militiæ S. Ioannis, & Bul. 15. priuilegia Præmonstratensium: & sic de alijs, & excipiendo tātum, quæ non sunt in vsu, & quæ sunt tantum contra Cōcil. Trident. firmat magis nostram conclusionem: nec valet dicere, quod dicta priuilegia erant reuocata saltem per non vsum: quia ad istam reuocationem per non vsum, vt constat ex dubio tertio, est necessarius non vsus centum annorum. Quos certum est, non transisse à reuocatione Leonis, vsque ad primam confirmationem dictorum priuilegiorum: imò nec sexaginta. Item, per hoc, quod Cōc.

Trid.

Trid. reuocat aliqua ex priuilegijs reuocatis in dicta bulla Leo X. virtualiter insinuat, & vult alia non esse reuocata, sed in suo robore permanere; sicut ex eo, quod apponendo Pius V. in suo proprio motu de censibus aliquas conditiones ex appositis à Martino V. & Calisto III. in suis decretis de censibus omittendo alias, colligunt Theologi, istas conditiones omissas à Pio V. non esse iam necessarias pro censibus.

Tandem ista conclusio efficacius comprobatur, tum ex quadam bulla Pauli V. quæ incipit: Ad perpetuam rei memoriam, Data Romæ, 1. die Decemb. anni 1609. vbi confirmat, & innouat, tam pro foro conscientiæ, quā pro foro externo, omnes gratias, indulgentias, priuilegia, &c. minoribus etiam per communicationem cum alijs ordinibus concessa: ac etiam à Clem. VIII. ex certa scientia antea confirmata, non excipiendo priuilegia, quæ nō sūt in vsu, sed illa tantum, quæ non aduersantur decretis Cōcil. Trid. & saluis etiam decretis ab eodem Clem. 8. concessis in fauorem fratrum reformatorum. Tum etiam adhuc fortius ostenditur conclusio ex quibusdam literis monitorialibus Auditoris Cameræ Apostolicæ, ad fauorem, & pro manutentione priuilegiorum ordinis prædicatorum, incipientibus: Ioannes Dominicus Spinula, datis Romæ die 11. Octob. anni 1612. Vbi fidem facit Paulum V. ad instantiam procuratoris generalis dicti ordinis manutenere, & velle in suo robore manere omnia priuilegia, & quomodolibet à prædecessoribus, etiam per viam communicationis dicto ordini concessa. Et præcipit ordinarijs, & omnibus alijs sub grauissimis censuris excommunicatione, suspensione, &c. ne eos impediant quo minus eisdem priuilegijs, gratijs, immunitatibus, & exē-

ptio-

ptionibus vti valeant: & signanter manuteneant priuilegium Iul.III.die 10.Iulij anno 1551. in quo amplissimā facit communicationem ordini prædicatorum, priuilegiorum omnium ordinum. Et specialiter communicat dicto ordini, omnia priuilegia congregationi S, Mariæ Fuliensis concessa, in quibus inter alia ab ordinario eximuntur, & immediatè Sedi Apostolicæ subduntur, & à decimarum talium, & exactionum aliarum solutione liberātur. Item, tollitur ab omnibus facultas interpretandi illorum priuilegia, & soli Papæ istorum interpretatio reseruatur. Deinde præcipitur ne quis per se, vel per alios audeat, istos religiosos, conuentus, Ecclesias, domos contra formam dictarum literarum Apostolicarum molestare, vexare, vel perturbare, aut in eos aliquam iurisdictionem vllo prætextu exercere, visitare, punire, corrigere, seu emēdare, aut de redditibus, & bonis conuētus fratrum, & monialium, aut receptis, & expositis eorumdem aliquam exigere rationem, &c. hæc & alia cōmunicat Pau. V. in ista bulla ordini prædicatorum: & tam ista, quam omnia alia ab alijs Pontificibus concessa, sine exceptione aliqua vult in suo robore permanere. Vbi nota, quod licet in hac bulla, sicut, nec in Bul. 26. Greg. XIII. vbi priuilegia Societatis Iesu confirmantur, non excipiantur priuilegia contraria Concil. Trid. tamen ex stylo Curiæ Romanæ semper ista priuilegia intelliguntur excepta. Vt testantur Nauar, & alij curiales.

VI. Dubium. An priuilegia regularium à Conc. Trid. reuocata adhuc sint etiam pro foro conscientiæ reuocata?

Prima conclusio: in Concil. Trid. multa decreta statuūtur, expresè reuocando priuilegia regularium contraria dictis decretis. Primò, in sess. 5. c. 2. de refor. præcipitur reli-

giosis

giosis ne prædicent,etiam in suis Ecclesijs, sine suorum su periorum approbatione: & cum ista approbatione Episcopo se præsentent,& ab eo benedictionem petant.Et qđ in Ecclesijs,quæ non sunt suorum ordinum,non prædicēt sine Episcopi licentia,nec in Ecclesijs suorum ordinū prædicent,contradicente Episcopo:sed de hoc dixi lib.1 ca.7. dub.2.Secundò ibidem dicitur,quod si prædicator quis errores, vel scandala disseminet, etiam in suo monasterio Episcopus ei prædicationem interdicat: & si hæreses prædicet,secundum iuris dispositionem, aut loci constitutionum procedat, licet prædicator ipse generali, vel speciali priuilegio,exemptum se esse prætendat.Tertiò,in se.14.c. 11.dicitur,quod nullus superior regularium,etiam vigore cuiusuis facultatis, religiosum alterius ordinis ad habitum,vel professionem admittat:nisi in ordine,ad quem transfertur sub obedientia superioris in claustro perpetuò viuat. Et sic translatus etiam si sit canonicus regularis ad beneficia etiam curata incapax existat. Quartò, in se.22. decreto,de obserua.in Missa præcipitur Episcopis,vel alijs ordinarijs,ne patiantur Missam celebrari,etiam à regularibus in domibus priuatis: atque omninò extra Ecclesiā, & ad diuinum tantum cultum dedicata,oratoria ab eisdē ordinarijs designanda,& visitanda, sed de hoc dicitur ca. 5.dub.7.Quintò, in ses.23.ca.10.dicitur,quod non liceat abbatibus, aut alijs quantumuis exemptis infra fines alterius diœcesis, vel subditis alterius,sed tantum suis regularibus tonsuram, & ordines minores conferre. Sextò,ibi c.12. dicitur, quod nullus ad subdiaconatum ante vigesimum secundum ætatis annum, nec ad diaconatum ante 23.nec ad Presbyteratum ante 25.promoueatur: etiam si sint regulares,nec sine diligenti examine ordinentur isti,

non obstante quouis priuilegio. Septimò, ibi c.13. vbi dicitur, quod nemini etiam regulari, duo sacri ordines eodem die conferantur. Octauò, ibi c.15. dicitur, quod nullus etiam regularis audiat confessiones sæcularium etiam sacerdotum, nisi sit parochus, vel ab Episcopo per examẽ si ei videatur, vel aliàs idoneus iudicetur. Et approbationem, quæ gratis detur obtineat: & in omnibus prædictis expresè reuocantur regularium priuilegia, vt ibi patet.

Nonò, in ses.25. multa præcipiuntur regularibus reuocando eorum priuilegia in contrarium. Primò, in c.2. dicitur, quod religiosi non habeant bona immobilia: imò nec mobilia, vt propria, vel nomine conuentus, sed conuẽtui incorporentur, & superiori tradantur, sed de hoc dixi lib.1.c.3.dub.2. Secundò, in c.3. præcipitur, quod nõ fundentur conuentus sine Episcopi licentia obtenta, sed de hoc c.9.dub.1. Tertiò, in c.5. vetatur egressus monialium à conuentu, & ingressus ad eas, de quo dixi, lib.1. cap.5. dub.2. & 3. Quartò, in ca.6. ponitur modus seruandus in electionibus, scilicet, per vota secreta: & non supplẽdo absentium voces. Quintò, in c.7. ponitur modus seruandus in electione prælatæ monialium, scilicet, quod eligatur non minor annis quadraginta: & quæ octo annis post professionem expressam laudabiliter vixerit: & si nulla talis in conuentu reperitur, ex alio conuentu eiusdem ordinis eligi potest. Et si hoc incommodum præsidenti electioni videatur ex his, quæ ibi annum trigesimum excesserint, & quinque saltem annis post professionem rectè vixerint: Episcopo, vel alio superiore, scilicet, monialium consentiente eligatur: & quod præsidens electioni, claustra monasterij non intret, sed ante cancellorum fenestellam vota singularium audiat,

vel accipiat:sed de hoc dixi lib.1.c.5.dub.2.Sextò,in cap. 10.dicitur,quod Eucharistia intra chorum,vel intra septa monasterij monialium, & non in publica Ecclesia minimè seruetur, non obstante quouis priuilegio. Septimò, in cap.11.dicitur,quod in monasterijs habentibus curam animarum,præter eas, quæ sunt de eorum familia, regulares,& sæculares istam curam exercentes subsint,immediatè in pertinentibus ad istam curam, & sacramentorũ administrationem iurisdictioni,visitationi,& correctioni Episcopi in cuius diœcesi sunt sita:nec ibi aliqui etiam ad nutum amouibiles deputentur,nisi de consensu Episcopi, & præuio examine per eum,aut eius Vicarium faciẽdo. Excepto monasterio Cluniacensi cum suis limitibus; & exceptis monasterijs,in quibus capita ordinum sedem ordinariam principalem habẽt: & exceptis monasterijs vbi prælati regulares Episcopalem, & temporalem iurisdictionem in parochos, ac parochianos exercent: saluo tamen Episcoporum iure,qui maiorem in dicta loca, vel psonas exercent iurisdictionem. Vbi not.1.non posse Episcopos visitare sacristias,paramenta,vasa sacra,altaria, Eucharistiam in Ecclesijs regularium,quibus non incumbit cura animarum sæcularium:ita declarauit Congregatio Card.in tempore Clem.VIII.vt refert Rod.in compẽdio. Secundò not.quod religiosi,& Vicarij etiam sæculares Ecclesiarum monasterijs vnitarum in vacatione istarum Ecclesiarum: non sint vocandi ad concursum per edicta iuxta Conc.Trid.sed præsentati à prelatis religiosorum approbentur ab ordinarijs:ita concedit Sixt.V.bul.22. & in bul.24.concedit, quod isti Vicarij,seu parochi sint ad nutum amouibiles per monachos:& taxato eis seruientibus salario decenti reliqui fructus monasterio cedant.

Octa-

Octauò, in c. 12. dicitur, quod censuræ, & interdicta etiã ordinariorum mandante Episcopo, à regularibus in eorũ Ecclesijs, & publicentur, & seruentur, & dies festi ab Episcopo præcepti seruentur, etiam à regularibus. Nonò, in ca. 13. dicitur, quod Episcopus amota omni appellatione componat regularium controuersias, etiam circa præcedẽtiam in processionibus exortas: & quod exempti omnes, tam clerici sæculares, quam regulares & monachi, ad publicas processiones vocati accedere compellantur: his tantum exceptis, qui strictiori clausura perpetuò viuunt, & exceptis etiam illis, qui distant à ciuitate per dimidiũ miliare, vt declarauit Congregatio Card. in tempore Clem. VIII. vt refert Manu. Rod. in compendio.

Nonò, in c. 14. dicitur, quod regulares extra claustra monasterij, ita notoriè delinquentes, quod populum scandalizant, instante Episcopo à superiore intra tempus ab Episcopo taxatum seuerè puniantur. Ac de punitione Episcopum certiorem faciat: sin minus à suo superiore ab officio priuetur, & reus ab Episcopo puniri possit. Decimò, in c. 15. dicitur, quod professio regularium vtriusque sexus non fiat ante decimum sextum annum expletum. Et nisi habitu suscepto per annum in probatione steterit, aliàs professio sit nulla. Vndecimò, dicitur in c. 16. quod renunciatio nouitij, vt valeat, fiat de licentia Episcopi, aut eius Vicarij: & infra duos menses proximos ante professionẽ. Ac non aliter suum effectum sortiatur, nisi professione secuta: nec ante professionem præter victum, & vestitũ aliquid à parentibus, propinquis, vel curatoribus ex bonis nouitij monasterio detur: ne sic discedere nequeat, quia monasterium totam, aut maiorem partem suæ substantiæ possideat, nec facilè si discedat, recuperare possit. Et sub

anathemate præcipitur dantibus,& accipientibus, ne hoc vllo modo fiat. Et quod abeuntibus ante professionẽ omnia sua restituantur, & ad hoc per censuras si opus sit ab Episcopo compellantur,sed de hoc dixi li.1.c.8.dub.3.

Duodecimò,in c.19.præcipitur regularibus ne transeant ad laxiorem religionem: nec possit alicui concedi licẽtia ferendi occultè habitum sui ordinis,de quo dixi,lib.1. c.7.dub.4.& statim in c.22.subditur hæc omnia,& singula in superioribus decretis contenta præcepit sancta Synodus obseruari,in omnibus Cœnobijs, monasterijs, collegijs,&c. non obstantibus eorum priuilegijs,&c. Vbi illa verba in suis superioribus decretis contenta loquuntur, de decretis istius 25. sessionis, non de alijs aliarum sessionum: & sic priuilegia decretis istius sessionis contraria tantum reuocantur in illis verbis, non obstantibus eorũ priuilegijs:ita Rod.in qq.reg.to.1.q.8.ar.6.

Decimò,in ses.25.ca.11.de refor.vetantur locationes bonorum Ecclesiæ anticipatis solutionibus in dãnum successorum.Vndecimò,ibi c.23.statuitur de quarta funerali soluẽda Cathedralibus,& parochialibus Ecclesijs, quæ solita est persolui ante annos quadraginta, sed de hoc dicetur latius sup.ca.9.dub.5. In prædictis ergo decretis expresse reuocantur regularium priuilegia.Et ista tantũ priuilegia sic reuocata censentur contraria Cõc.Trid.de quibus fit sermo quoties in confirmatione priuilegiorum regularium,excipiuntur priuilegia cõtraria Conc.Trid. ita sentiunt multa sapientissimi quos refert,& sequitur Rod. in qq.reg.to.1.q.8.ar.6.Ex hoc sequitur, quod licet in eodem Conc.Trid.sess.23.c.8.de refor.statuatur;quod ordines celebrentur temporibus à iure statutis:quia tamen ibi non reuocantur regularium priuilegia, quæ habent circa

hoc, possunt religiosi iuxta illa ordinari extra tēpora statuta pro ordinibus celebrandis: & ita declaratū est à Congregatione Card. in tempore Greg. XIII. de quo Rod. in compen. Nec ista, & similia priuilegia censentur cōtraria illi decreto, nec per illud reuocari: cum lex generalis non reuocet priuilegium paucorum, quando de illo saltem in generali non fit expressa reuocatio, iuxta dicenda cap. 6. dub. 1. & ita tenent multi sapientissimi Theologi, & Iuristæ, quos refert, & sequitur Rod. quam sententiam, ait, secutus quidam Episcopus ordinauit extra tempora quosdā religiosos. Secundò sequitur, quod licet in sess. 24. cap. 4. de refor. statuatur, quod non subdiaconus voce careat in cap. quia tantum ibi reuocantur priuilegia religiosorum, nec eorum statuta, aut consuetudines, possunt religiosi, si circa hoc habent priuilegium vocem habere prædictam, etiam non subdiaconi: & ita declarauit Congregatio Cardin. fratri Gaspari Paraselo generali minimorum, anno 1573. quod scilicet Concilium non contrariatur constitutionibus regularium: si in aliquo ordine non subdiaconi de consuetudine, constitutione, vel priuilegio ad actus capitulares admittantur.

Dubium. Ergo præsens procedit de priuilegijs modo explicato contrarijs Conc. Trident. an per illud sint adhuc etiam in foro conscientiæ reuocata, vnde ad hoc sit.

Secunda conclusio: prædicta priuilegia saltem pro foro externo, sunt adhuc reuocata in dictis decretis, & clarius in bulla Pau. IV. quæ incipit: In principis Apostolorum sede. Secundò, quia quoties Pontifices post Cōc. Trident. confirmant priuilegia regularium addunt expressè. Dum tamen non sint contra Conc. Trid. ita confirmāt priuilegia minorū Greg. XIII. bul. 1. & Clem. 8. bul. 9. sic cō-

firmat priuilegia Hieronymianorum, & bul.10. priuilegia Præmonstratensium, & bul.21.& 22. priuilegia Benedictinorum. Et idem de alijs confirmationibus, vna excepta confirmatione Gregor.XIII.bul.26.priuilegiorum Societatis Iesu, de qua dixi dubio quinto. Nec obstat, qđ Pius V.bul.7. quæ incipit: Et si mendicantium ordines, multa concedit religiosis ex priuilegijs in Conc. Trid. reuocatis: quia postea Greg.XIII.in bul.38.quæ incipit: In tanta rerum, & negotiorum mole statuit, de prædictis, & alijs literis Pij V.de eisdem rebus pro quorumlibet, regularium, ordinibus editis: eam dispositionem, ac decisionē haberi de cætero, quæ siue ex iure veteri, siue ex sacris decretis Conc. Trid. siue aliàs legitimè ante editionem dictarum literarum erat: ac si ipsæ non emanassent, ad quā dispositionem illa omnia reducit.

Tertia conclusio: certissimum puto, non posse religiosos vti etiam in foro conscientiæ priuilegijs modo explicato contrarijs Conc. Trid. Ista conclusio est contra Manu.Rod.in qq.reg.to.1.q.8.ar.9. vbi suam sententiā probat ex quodam viuæ vocis oraculo Pij V. vbi Pius V. confirmat priuilegia minorum pro foro conscientiæ, & consequenter aliorum religiosorum: etiam illa, quæ sunt contra Conc. Trid. Nec ista concessio (ait Manuel) reuocatur à Greg.XIII.loc.cit.quia ibi (ait) tantum reuocantur literæ, & constitutiones concessæ mendicantibus contrariæ Conc.Trid.ex quibus perturbatio inter Episcopos, & religiosos solet oriri: at ex istorum priuilegiorum vsu in foro tantum conscientiæ, nulla perturbatio oriri potest. Secundò probat, quia in dicta bulla Greg.non reuocantur (ait) viuæ vocis oracula, etiam contra Conc. Trid.concessa: sed solæ literæ, & constitutiones, ergo possunt religiosi in vir-

tute

tute viuæ vocis oraculi Pij prædicti, vti priuilegijs sibi concessis etiam contrarijs Conc.Trid.

Sed istæ rationes nihil conuincunt: quia vt ait Ludou. Lop.in su.1.p.c.8.de bul.Greg.XIII.in sua bulla.non tantum reuocat priuilegia scripta, & literas, sed etiã reliqua indulta, etiam sine literis expedita: dum dicitur, quin etiã abrogamus omnia irritantia, & alia decreta, & quæcumque alia nostris statuto, ordinationi, & reductioni cõtraria: ecce quomodo abrogantur, quæcumque alia, &c. vbi per ista verba satis intelligitur reuocatum, illud viuæ vocis oraculum. Secundò, quia Greg.XIII.in dicta bulla ẽt meminit confessionum audiendarum, pœnitentiarum, iniungendarum à religiosis, quæ pertinent ad forum conscientiæ. Et etiam, quia non fiunt ista ita secretè quin factum in publicum prodeat, & ad aures Episcoporum deueniat: ex quo oriuntur turbationes, & lites. Has cupiens Papa vitare, & confessiones, & iniunctiones pœnitentiarum, quæ in foro conscientiæ fiebant ex indultis Pij V.cõtra decreta supra dicta, Concil. Trid. concessas; voluit reuocare illa: ex dictis patet nostra conclusio; & argumentorum Manuelis solutio.

VII. Dubium. An priuilegia regularium suspendantur per Bullam Cruciatæ in regnis vbi ista bulla prædicatur?

Not. quod inter priuilegia regularium quædam conceduntur prælatis regularium pro sibi subditis; alia conceduntur religiosis pro sibi ipsis, vt quod tali die lucrentur tales indulgentias; alia conceduntur religiosis pro sæcularibus, vt quod possint eos absoluere à talibus peccatis, & censuris.

Prima conclusio: quando in bulla, vel alibi suspendun-

tur, aut reuocantur omnia priuilegia, intelligitur de priuilegijs similibus priuilegijs bullæ. Qualia sunt priuilegia assistendi diuinorum celebrationi in tempore interdicti, eligendi confessorem, lucrandi indulgentias, edendi lacticinia, &c. Secus est de priuilegijs circa alias materias dissimilibus illis, quæ in bulla conceduntur, ita Ang. ver. excommunicatio, quinto, casu 31. Fel. Pan. & alij quos refert, & sequitur Man. Ro. in qq. reg. to. 1. q. 13. ar. 23.

Secunda conclusio: priuilegia concessa prelatis religionum pro sibi subditis, & quæ conceduntur religiosis pro sibi ipsis, non suspenduntur in bulla: sed potius ibi excipiuntur à generali suspensione priuilegiorum. Et Leo X. bul. 43. concessit, quod non intelligantur suspēsa per bul. Cruciat. aut alias indulgentias indulta concessa, quoad personas minorum.

Tertia conclusio: priuilegia concessa religiosis pro sæcularibus, non suspenduntur in bulla, ita Rod. in qq. reg. to. 1. q. 61. art. 14. vbi retractat oppositum, quod docuerat in expositione Cruciatæ: & ait istam esse sententiam sapientissimorum: & patet, quia in bulla tantum suspenduntur gratiæ concessæ, aut concedendæ alicui monasterio, hospitali, vel alteri loco pio, vniuersitati, confraternitati, aut alicui singulari personæ: sed priuilegia ista tertiæ conclusionis sunt concessa ordinibus in eorum fauorem, & authoritatem, ergo non suspenduntur: sed possunt religiosi absoluere, secundum illa priuilegia à peccatis, & censuris, dispensare, & commutare vota, & iuramenta, licet sęculares absoluendi, aut dispensandi, careant bulla Cruciatæ. Sicut etiam per sua priuilegia, possunt religiosi in suis domibus ministrare Eucharistiam fidelibus, etiam carentibus bulla Cruciatæ: quia licet hoc, & alia priuilegia ce-

dant

dant in bonum sæcularium, sed immediatius, & principalius respiciunt, authoritatem, & fauorem religionum. Si obijcias, quia in bulla tantum excipiuntur, à generali priuilegiorum suspensione priuilegia concessa superioribus regularium quo ad sibi subditos, ergo manent suspensa priuilegia illis pro sæcularibus concessa. Ad hoc respondetur, quod illud dictum bullæ exceptis gratijs, &c. concessis superioribus mendicantium, &c. non est exceptio gratiarum concessarum religionibus: cum istæ, vt dixi, non suspendantur in bulla, sed est exceptio suspẽsionis gratiarum, &c. concessarum monasterijs, verbi gratia, indulgentia plenaria concessa visitantibus nostras Ecclesias in die S. Dominici patris nostri, suspenditur pro sęcularibus, qui sine bulla illam non lucrantur, non tamen suspenditur pro religiosis, sed sine bulla lucrantur illam: & ita etiam declarauit Leo X. inter viua orac. nu. 19. quod, scilicet, per bullam, aut alias indulgentias reuocãtes generaliter, vel suspendentes alia priuilegia, etiam mendicantium, nõ intelligantur reuocata, vel suspensa indulta, priuilegia, & gratiæ concessæ quo ad personas fratrum minorum de obseruantia, & quo ad suspendendum interdictum, in festis Sanctorum sui ordinis: nisi de his specificè, & nominatim fiat mentio, hoc autem quomodo sit intelligendũ dixi dub. 3.

VIII. Dubium. An excommunicationes contra statuta priuilegia benefactores seruitores religiosorum sint validæ, & idem de alijs literis?

Prima conclusio: quæuis priuilegia, & literæ obtentæ à Sede Apostolica contra religiosorum statuta, sunt nullæ: ita concessit Cisterciensibus Clem. IV. bul. 1.

Secunda conclusio: censuræ latæ contra priuilegia religio-

ligiosorum sunt nullæ; ita cõcessit Minimis Iul.2.bul.26.

Tertia conclusio; excommunicationes latæ contra benefactores, vt sic religiosorum, vel quia communicant cũ religiosis, aut ab eis Sacramenta recipiunt, à quocumque sint latæ irritatur ab Eug.IV.bul.9.

Quarta conclusio: familiares seruitores religiosorum molentes in eorum molendinis, vel coquentes in eorum furnis, aut aliter cum religiosis communicantes, non possunt excommunicari, in fraudem priuilegiorum religiosorum, & aliter factum est irritum, ita concessit Cisterciẽsibus Innoc.IV.Bul.26.

De communicatione priuilegiorum. Cap. IV.

DVbium. An omnes religiones communicent in priuilegijs, id est, an eo ipso, quod alicui religioni conceditur aliquod priuilegium censeatur alijs religionibus concessum?

Prima conclusio; omnes religiones, etiam non mendicantes, communicant in priuilegijs; Leo enim X.bul.33. communicauit, & de nouo concessit ordini prædicatorũ, & illius Ecclesijs, & oratorijs, & ista loca visitantibus, & contribuentibus pro earum manutentione, & ornatu, & domibus ipsis, generali, prouinciali, priori, fratribus, sororibus, monialibus, conuersis, oblatis, ac vtriusque sexus personis de pœnitentia nominatis, & alijs personis eiusdẽ ordinis: omnes, & singulas gratias, concessiones, indulgentias, remissiones peccatorum, prærogatiuas, fauores, immunitates, exemptiones, facultates, priuilegia, & indulta spiritualia, & temporalia qualiacumque illa sint, concessa ab ipso, vel à suis prædecessoribus; & concedenda ab ipso;

ipso; vel à suis successoribus coniunctim, vel diuisim in genere, vel in specie ordini Minorum, Augustinianorũ, Carmelitarum, Seruorum S.Mariæ, ac Minimorum, & eorum Ecclesijs,& oratorijs,ac ipsas Ecclesias, & oratoria visitantibus,& domibus, & præsidentibus, generalibus, prouincialibus,& prioribus conuentualibus,fratribus,sororibus,monialibus,conuersis,& oblatis, ac vtriusque sexus personis de pœnitentia,seu tertij habitus nuncupatis. Et licet per hoc priuilegium tantum communicetur ordini prædicatorum expressè priuilegia Minorum,Augustinianorum, Carmelitarum,Seruorum B.Mariæ,ac Minimorum:tamen Clem.VII.bul.7.communicat minoribus priuilegia,& gratias concessas,& concedendas mendicantibus, & non mendicantibus: & sic prædicatorum ordo, ac alij quibus Minorum priuilegia communicantur, gaudent eisdem, per priuilegia communicationis cum concedantur eis priuilegia Minorum, Augustinianorum, &c. qualiacumque illa sint in genere, vel in specie coniunctim,vel diuisim concessa,& concedenda. Præterquam, quod Iul.III.Bul.3.concessit ordini prædicatorum,domibus,Ecclesijs,ac alijs locis eius,omnia priuilegia,ab ipso, & prædecessoribus concessa:alijs mendicantibus, alijsque ordinibus, congregationibus, confraternitatibus, fratribus,& personis,Ecclesijs,monasterijs, domibus, & oratorijs, ac alijs locis pijs: hæc de priuilegijs communicationis Prædicatorum,& Minorum.

Aliæ etiam religiones mendicantes habent similia cõmunicationis priuilegia: ita concessit Augustinianis Alexan.VI.bul.12.& Carmelitis Sixtus IV.bul.37.& 38.& Minimis Pius V.bul.19.& 20. vbi numerat illos inter mendicantes. Et idem statuit ibi de ordine Seruorũ B.Ma

riæ:

riæ: & de ordine Iesuatorum B.Hieronymi, ac de ordine Societatis Iesu.Hos enim quatuor ordines facit mendicãtes Pius V.ibi: Et sic gaudent priuilegijs aliorum mendicantium,religiones etiam monachales, & alij non mendicantes: habent etiam similia priuilegia cõmunicationis, ita concessit Benedictinis Eug.IV.bul.7.& Cisterc.Greg. XIII.bul.3.& Carthusiensib.Greg.VI.& Pius V.vt refert Manu.Rod.in qq.reg.to.1.q.15.art.8.& ordini S.Hieronymi Pius IV.& V.& Six.V. vt refert Rod.loc.cit.art.9. & Adri.VI.bul.4. fecit amplam communicationem pro fratribus, & monialibus SS.Trinitatis, & Redemptionis captiuorum: & pro Mercenarijs Leo X.& Sixt.V. vt refert Rodr.ar.12. & refert in hac quæstione alia priuilegia communicationis pro alijs religionibus etiam militarib. Item, moniales prædicatorum, vt constat ex priuilegio Leo.X. citato in principio: & moniales minoribus subiectæ ex concessione Bonif.VIII.bul.5. habent etiam similia communicationis priuilegia cum mendicantibus, & non mendicantibus, etiam si dictæ moniales sint tertiæ regulæ,ita concessit Leo X.bul.16.

Secunda conclusio: communicatio priuilegiorum sic intelligitur,quod ea,quæ conceduntur, v.g.magistro generali ord.prædic. censeantur communicata generalibus aliorum ordinum: & quæ conceduntur prouincialibus, vel prioribus, censeantur communicata similibus prælatis aliorum ordinum: & quæ conceduntur vni religioni, & festis eius,censeantur communicata alijs religionibus, & festis eorum: ita declarauit, & concessit prædicatorum ordini Iul.II.Bul.18.& Sixt.IV.bul.33.& sic priuilegia, & indulgentiæ concessæ pro festis Sanctorum ordinis minorum, intelliguntur communicata prædicatoribus pro

festis

festis suorum Sanctorum, non obstante, quod plures Sancti in vno, quam in alio ordine celebrentur.

Tertia conclusio: in communicatione priuilegiorum non communicatur, vsus, vel non vsus priuilegij, sed ius vtendi priuilegio: & sic licet vnus non vtatur priuilegio multis concesso, non præiudicat alijs vtentibus illo, ita Panor. in c. cum accessissent de consti. & Sylu. ver. priuilegium, § 11. Vnde priuilegia vni ordini concessa, quæ per communicationem alijs ordinibus sunt communia, non amittuntur, nisi legitimo tempore contra illa præscribatur modo dicto c. 3. dub. 2. vt habetur in ca. accedentibus de priuil. Et cum contrariorum sit eadem ratio; si aliquis ordo vtitur aliquo priuilegio alius ordo, vbi contrarius viget vsus sufficiens ad præscriptionem contra tale priuilegium, non potest iuberi ex alterius vsu ad gaudendũ priuilegio præscripto. Quod enim à Papa impetratur per viã communicationis, & extensionis, est ius vtendi priuilegio. Non tamen vsus, vel non vsus, cum ista non in iure, sed in facto contingant.

Ex dictis sequitur. Primò, quod cum Pius IV. ad instãtiã Catholicissimi, & prudẽtissimi Philippi II. Hispaniarũ Regis, de quo Ro. ar. 9. & Clem. VIII bul. 19. priuilegia spiritualia, & tẽporalia cõcessa vni monasterio D. Hieron. cõmunicauerit toti ordini, & idẽ Clem. bul. 20. idem & eodem modo concesserit Præmonstratẽsibus, & in bul. 21. & 22. gratias, & priuilegia monasterij Mõtisferrati ordinis S. Benedicti, communicauerit toti ordini S. Benedicti, & ante hæc Iul. II. bul. 26. cõcessa vni monasterio minimorũ, toti ordini cõmunicauerit: consequenter aliæ religiones per priuilegia communicationis eodem gaudent extensionis indulto, ac si eis specialiter concederetur: &

sic

ſic priuilegium conceſſum vni monaſterio noſtri ordinis prædicatorum eo ipſo ad alia extenditur monaſteria eiuſdem ordinis: priuilegia tamen ſingulis religioſis conceſſa, non communicantur alijs etiam eiuſdem ordinis, aliàs tota religionis obſeruãtia funditus euerteretur: & ſic quoad hoc manet in ſuo robore declaratio Leo. X. quod fratres ordinis heremitarum gaudeant priuilegijs generaliter conceſſis congregationibus, perſonis, & locis congregationum, non domibus, & perſonis particularibus congregationum, ſeu ordinum conceſſis: ita in ſupple. concef. 157. & Ro. ar. 8.

Secundò ſequitur, omnes religioſos gaudere omnibus priuilegijs Societatis Ieſu per priuilegia communicationis: cum in illis communicentur priuilegia conceſſa, & concedenda. Nec obſtat, quod quando Leo X. & Iul. III. conceſſerunt, v.g. prædicatoribus priuilegium communicationis, ordo Societatis nondum erat fundatus: ratione cuius aliqui tenent communicationem iſtam, non extendi ad priuilegia concedenda ordinibus nõdum fundatis; ſed ad concedenda ordinibus iam tunc exiſtentibus. Ad hoc reſpondetur, quod poſtea Pau. IV. bul. 1. pro minoribus, & Pius IV. bul. 2. pro eiſdem, & Pius V. bul. 7. pro mendicantibus, & Greg. XIII. bul. 1. pro minorib. & bul. 10. pro Ciſtercienſibus, & bul. 13. 14. & 15. pro alijs ordinibus, & Sixt. V. bul. 14. 18. 19. & 20. approbarunt, & de nouo conceſſerunt priuilegia dictorum religioſorũ: quando iam ordo Societatis erat fundatus, & poſt hæc Grego. 14. bul. 3. determinauit ordinem Ciſtercienſium frui poſſe priuilegijs Societatis: dum ei concedit communicationem omnium priuilegiorum omnium ordinum, & vt refert loc. cit. art. 7. idem Greg. XIV. ſpecialiter conceſſit ordini

dini

dini' Cruciferorum, vt fruantur priuilegijs Societatis. Et sic aliæ religiones gaudent ista concessione, cum communicent in priuilegijs Cisterciensium, & Cruciferorum. Ex quo patet, quod si ante Greg. XIV. concessum fuit Societati Iesu aliquod priuilegium tollendo eius communicationem pro alijs ordinibus, tamen iam per dictam communicationem extensionem Greg. XIV. manet communicatum: cum absolutè à Greg. XIV. concedantur, & communicentur omnia priuilegia Societatis prædictæ absque vlla restrictione.

Tertiò sequitur, quod licet religiosi Societatis Iesu non possint vti suis priuilegijs, nisi à præposito generali, vel ab alio per ipsum deputato eis communicentur, prout illis cōcessit Greg. XIII. cuius indulti tenorem refert Man. Ro. art. 5. probabile tamen est posse vti talibus priuilegijs Societatis alios religiosos absque eo, quod à suis generalibus, vel ab alijs sibi communicentur: ita tenet Rod. & patet, quia Greg. XIV. concessit Cisterciensibus, & Cruciferis communicationem priuilegiorum Societatis absolutè: & absque dicta dependentia, & nobis etiam absolutè, ac si essent nostra conceduntur, per communicationem sine restrictionibus, quibus ab alijs ordinibus ob eorum peculiare regimen sunt à Papa impetrata.

De priuilegijs regularium circa Sacramenta. Caput V.

Circa Baptismum.

DVbium I. An religiosi possint baptizare, & non est sermo de baptismo in necessitate; certum est enim licere

licere tunc cuilibet etiam infideli, & non baptizato viro, vel fœminæ baptizare: vt docet D.Th.3.p.q.67.ar.3.& 4. sed sermo est de baptismo extra casum necessitatis.

Prima conclusio: stando in iure diuino, cuilibet sacerdoti etiam monacho, competit ex officio baptizare, ita D. Th.ar.2.& colligitur ex c.diaconos d.93.Et patet, quia soli sacerdotes consecrantur ad conficiendum Eucharistiã, quæ est sacramentum Ecclesiasticæ vnitatis, ergo ad solũ sacerdotem spectat, conferre baptismum quo homo fit particeps Ecclesiasticæ vnitatis, & acquirit ius accedendi ad mensam Dei.

Secunda conclusio: stando in iure communi canonico, soli parocho competit ex officio baptizare, ita in cap.placuit 16.q.1. vbi dicitur hoc esse ministerium parochi, & non alterius etiam sacerdotis, ergo peccat mortaliter sacerdos, qui baptizat inuito parocho, & volente baptizare: cum vsurpet eius officium in re graui, ita Sot.cum communi sen.d.4.q.1.art.3.conc.3.non tamen est excommunicatus, vel irregularis cum nulla talis pœna imponatur in iure isti delicto.

Tertia conclusio: cuilibet sacerdoti etiam monacho, imò & diacono potest à parocho committi, vt etiam extra necessitatem, & cum solemnitate baptizet, ita in c.diaconos, d.39.& si obijcias, quia in c.placuit, 16.q.1.prohibentur monachi baptizare, ad hoc resp. quod intelligitur sine licentia parochi.

Quarta conclusio: religiosi Indiarum, possunt ibi omnia sacramenta infidelibus, & nouiter conuersis ministrare, ita concessit Leo 10. bul.3. duobus fratribus minorib. euntibus ad Indos. Et Adria.6.bul.1.concedit prouincialibus, & religiosis quibus ipsi commiserint, posse baptiza-

re

re filios etiam Hispanorum: & alios citra necessitatem cũ limitationibus ibi positis: vtpotè conceditistis, vbi non sint Episcopatus creati, vel si creati sint infra duas dietas ipsi, aut officiales eorum inueniri non possint: tam quo ad suos fratres, & alios cuiusuis ordinis, vbi sunt deputati, ac super Indos ad fidem conuersos, quam ad alios Christicolas ad dictum opus eosdem mittentes, omnimodam authoritatem suam in vtroque foro habeant, tantã quantam ipsi, & per eos deputati de fratribus suis iudicauerint opportunam, & expedientem, pro conuersione dictorum Indorum, & manutentione, ac profectu eorum, & aliorũ præfectorum in fide Catholica, & obedientia Sanctæ Romanæ Ecclesiæ viuentium. Et quod dicta authoritas extẽdatur etiam quo ad omnes actus Episcopales exercendos, qui non requirunt ordinem Episcopalem. Idem postea cõcessit Paul. IV. inter viua orac. fratribus prædicatoribus de Mexico, de Chiapa, & de Peru: vt fidem fecit Cardinalis Alexandrinus, qui fuit postea electus Papa Pius V. Et confirmauit omnia suorum prædecessorum priuilegia pro Indorum cõuersione. Præsertim, quod possint fratres mendicantes omnia Sacramenta ministrare infidelibus, & nouiter conuersis: & de nouo roborauit Apostolica authoritate non obstantibus, &c. & sic manent roborata priuilegia Leo. X. & Adrian. VI. & idem postea concessit dictus Paul. IV. inter viua oracula cuidam religioso ordinis minorum.

Quinta conclusio: religiosi Indiarum non debent baptizare in aliena parochia, aliàs confunderetur Ecclesiasticus ordo contra sacros canones in c. peruenit 11. q. 1. sed in suis Ecclesijs debent baptizare, nec aliter colligi potest ex dictis priuilegijs. Nunquam enim Papa in generali

L con-

conceſſione, viſus eſt alicui præiudicare: imò & Pius V. bul.4.cōceſſit religioſis Indiarum, vt in ſuis monaſterijs, & locis ſibi deputatis ibidem, poſſint baptizare, & alia Sacramenta, ſicut parochi miniſtrare; quo priuilegio gaudent omnes prouinciæ Indiarum, & ſic religioſi omnes in ſuis Eccleſijs, & locis ſuorum monaſteriorum poſſunt baptizare, non tantum Indos ſubditos, ſed etiam nō ſubditos: & ita eſt obſeruatum, vt teſtantur viri graues.

II. Dubium. An dicti religioſi poſſint vti in baptiſmo Oleo ſancto, & Chriſmate antiquo?

Prima concluſio: licet chriſma, & oleum cathecumenorum, & infirmorum ſit, quotannis in die cœnæ conficiendum, & vetus comburendum, vt dicitur in ca.literis de conſ. d.3. non tamen debet vetus comburi quouſque nouum ſit allatum. Nam præoccupante morte poteſt ſacerdos veteri chriſmate baptizare: nam licet ſit peccatum mortale, ſecundum Nauar. in Man.c.25.nu.75.& gl.in c. quoniam de ſententia excommunicationis vti dictis materijs veteribus ex natura rei, ſecus eſt in articulo mortis. Ex quo ſequitur licere ſemper vti veteri chriſmate in baptiſmo paruulorum, ſi nondum venit nouum: cum iſti ob eorum teneram ætatem ſemper ſint in periculo mortis: & ob hoc mandatur iam quod in omni tempore anni poſſint pueri baptizari, quod olim non licebat extra tempora ab Eccleſia ſtatuta, niſi in articulo mortis.

Secunda concluſio: religioſi in Indis ex conceſſione Leo X. bul.3. poſſunt vti oleo, & chriſmate trium annorum, imò & quatuor annorum ex conceſſione Greg.13. vt refert Rod. in qq.reg.to.1.q.31.art.5. quia in iſtis partibus oleum, & balſamum difficile habentur.

Circa

Circa Eucharistiam.

DVb.3. An liceat religiosis Eucharistiã fidelibus ministrare, & non est sermo de articulo mortis: tunc enim absente parocho, aut nolente eam ministrare, illud licet cuilibet sacerdoti, imò sacerdote deficiente, aut nolẽ te Euchariſtiam conferre, id potest diaconus, ita Soto d. 13.q.1.art.4. quem sequitur Suarez 3.p. disp.72.sec.1.& Manu.Rod.in qq.reg.tom.1.q.56.art.8. contra Card. & Sylu.quos refert,& sequitur Nauar.in Manu. c.21.num. 52. sermo est hic de ministratione Eucharistiæ extra mortis articulum.

Prima conclusio: stando in iure diuino omni,& soli sacerdoti competit Eucharistiam ministrare, vt late probat D.Tho.3.p.q.82.ar.3.

Secunda conclusio: stando in iure communi canonico soli parocho ex officio competit Eucharistiam ministrare: patet ex Clem.1.de priui. vbi etiam excommunicatur religiosi Eucharistiam, extremam Vnctionem ministrantes, vel matrimonia solemnizantes, sine parochi licentia speciali, vel generali iuxta declarationem Eug.IV. vsu ẽt comprobatam: de qua fit mentio in supple.concess.4. Secundò, quia Sacramentorum administratio (vt ait Soto) est actus iuridicus, ergo, qui administrat illa, debet habere iurisdictionem, ex iure communi, vel priuilegio, vel ex commissione concessam in eos, quibus illa ministrat.

Tertia cõclusio: religiosi ex priuilegio possunt vbique saltem extra tempus Paschæ Eucharistiam fidelibus ministrare: quia Nicol.V.bul.2.& Six.IV.bul.11. concesserunt minoribus: vt quorum confessiones audierint, eisdẽ

Eucharistiam ministrēt in omni tempore, excepto die Paschatis Resurrectionis. Et postea Leo. X. inter viua orac. extendit illam concessionem ad omnes religiosos sacerdotes. imò & postea Iul. 2. vt habetur in supplem. conc. 160. de qua Rod. loc. cit. art. 3. concessit minoribus, vt in suis Ecclesijs quoties opus sit ministrent, vel ministrare faciāt Eucharistiam. Et sic sacerdotes sæculares de licentia religiosorum in istorum Ecclesijs, idē præstare possunt, quoties religiosis illud facere licet, ita Med. in su. lib. 1. c. 11. §. 13. & Enriq. to. 2. de Euchar. lib. 7. ca. 55. nu. 1. vide quando possunt religiosi vti istis priuilegijs, etiam extra sua loca sup. c. 6. dub. 5. conc. 5.

IV. Dubium. An liceat religiosis ministrare in Paschate Eucharistiam fidelibus, & sumitur modo Pascha pro toto tempore ab Ecclesia taxato, ad communionem annualem, scilicet à Dominica in Ramis, vsque ad Dominicam in Albis inclusiuè?

Prima cōclusio: licet religiosis ministrare, etiam in Paschate, & in articulo mortis, omnia sacramenta familiaribus, & seruitoribus actualiter religiosis seruientibus, & intra monasteria, aut loca religiosorum commorantibus: & sub eorum obedientia viuentibus, patet ex concessione Clem. IV. & Six. IV. pro Benedictinis, vt habetur in monu. ord. concess. 315. & confirmatur hoc à Conc. Trid. sess. 24. c. 11. respectu istorum sic seruientium: vbi etiam à iurisdictione ordinarij eximuntur, licet sit ibi reuocata dicta concessio, respectu familiarium extra septa, ac domos religiosorum commorantium, quibus in dictis priuilegijs, etiam erat concessum recipere dicta sacramenta à religiosis tunc. Secundò, consulti Cardinales in tēpore Gregor. XIII. vt refert Manu. Rod. in compen. an prælati regu-

larium

larium possint audire confessiones sæcularium, qui sunt de sua familia, aut aliàs deseruiunt in eorum monasterijs, absque licentia, & approbatione Episcoporum: & similiter confessores aliorum religiosorum idem possint, respondet sic Congr. Conc. censuit dictos religiosos audire posse confessores sæcularium, qui sint de sua familia, & continui commensales, non tamen eorum, qui deseruiunt in eorum monasterijs: & idem est de Eucharistia, & extrema vnctione, vide c.6.dub.1.

Secunda conclusio: licet religiosis ministrare etiam in Paschate Eucharistiam fidelibus communicantibus ob deuotionem: nam quando in dictis concessionibus, excipitur communio Paschalis, sermo est de communione impletiua præcepti communionis: hæc enim, siue fiat in Paschate, siue intra dies taxatos pro impletione præcepti cōmunionis, debet fieri in propria parochia, vt ait Suar. to. 3. p. disp. 82. se. 2. Secus fit de communione, quæ fit ob deuotionem: hæc enim etiam in Paschate licitè fit in Ecclesijs religiosorum: contra Nauar. in Manu. c. 21. nu. 5. 27.

Tertia conclusio: licet religiosis ministrare fidelibus in suis Ecclesijs Eucharistiam in Paschate etiam ad implēdum præceptum communionis: ita concessit fratribus de Guadalupe Nic. V. & Iul. II. vt habetur in compen. istius ordi. §. 2. & 6. & eisdem concessit Pau. III. inter viua orac. quod tam intus, quam extra in oratorijs grangijs, & locis monasterij, non contradicente priore, vel Vicario, in absentia prioris possint ministrare Eucharistiam, etiā in Paschate subditis monasterij, & ab eo dependentibus, & illuc cōfluentibus vtriusque sexus: licentia curatorum, vel rectorum, vel locorum diœcesanorum minimè requisita, & sic Ecclesiæ præcepto satisfaciant, non obstantibus cō-

trarijs quibuscumque,&c. ita in compend. istius ordinis, ti. Eucharist. Sacramen. §.6. Et cum hoc,& alia priuilegia vni monasterio D.Hieron. concessa, sint toti ordini communicata, iuxta dicta c.4. alijs ordinibus censentur communicata.

Nec ista priuilegia sunt per non vsum reuocata: tum, quia priuilegia minorum,& consequenter aliorum ordinum, sunt à Pio IV. bul.2. confirmata ex certa scientia, & de plenitudine potestatis, quæ verba vt ait Rodr. in qq. reg. tom.1.q.8.ar.3. confirmant priuilegia per non vsum reuocata, non tamen aliter reuocata, iuxta dicta c.3. dub. 2. tum etiam, quia idem Papa non tantum confirmauit, sed & de nouo concessit dicta priuilegia:& sic de nouo cō cessit minoribus per communicationem priuilegia dicta Nicol.V. Iul.II.& Paul.3. Tum potissimè, quia Paul. V. confirmauit, & de nouo roborauit priuilegia minorum, & prædicatorum, etiam per non vsum reuocata, iuxta dicta c.3.dub.5.

V. Dubium. An liceat religiosis ministrare Eucharistiā fidelibus in articulo mortis.

Prima conclusio negatiua: in sententia asserente non licere religiosis ministrare Eucharistiam fidelibus in Paschate, eo quod talis communio est impletiua præcepti: cum etiam sumptio Eucharistiæ in articulo mortis sit etiā impletiua præcepti, ita Suarez sec.2.dub.vlt.& ait esse cōmunem sententiam, & refert priuil. Paul. III. concessum Societati Iesu, vbi illis conedit posse Eucharistiam fidelibus ministrare, excipiendo communionem in Paschate,& in articulo mortis.

Secunda conclusio: in sententia asserente licere religiosis ministrare fidelibus Eucharistiam in Paschate: idem

vide-

videtur dicendum de miniſtratione Euchariſtiæ in articu lo mortis maximè, quia Leo X.loc.cit.dub.3. tantum excipit communionem Paſchatis.

Circa Miſſam.

DVb. VI. An liceat religioſis Miſſas celebrare ante horam,& poſt horam ab Eccleſia ſtatutam?

Prima concluſio: interſtitium temporis intra quod eſt, Miſſa celebranda eſt ab initio auroræ, vſque ad meridiẽ: vt communiter docent Doctores cum D.Th.3.p.q.83.ar. 2.ad 4. & initium auroræ eſt initium crepuſculi diei, & prima lucis irradiatio, & adhuc moraliter taxetur: licet enim crepuſculum non ſit æquale in omni tempore, tamen in omni tempore,licet incipere Miſſam hora, & dimidia ante ortum ſolis,ita tenet Suar.3.p.diſp.8. ſec.4. & Ledeſ.c.19.de Euchar.

Secunda concluſio:Religioſi ex cauſa rationabili,poſſunt Miſſam celebrare ante horam, & poſt horam ab Eccleſia ſtatutam: ita conceſſit minoribus Sixt.IV.inter viua orac. & Pius V.etiam inter viua ora.conceſſit Generali minorum poſſe concedere ſuis religioſis licentiam cele brandi Miſſas per vnam horam ante auroram, & Alex.6. bul.13. conceſſit Benedictinis Montisferrati, poſſe in ſuo monaſterio celebrare Miſſas immediatè poſt duas horas poſt mediam noctem. Et Leo X.inter viua orac.conceſſit, minoribus poſſe de licentia ſuorum ſuperiorum, illicò poſt matutinum Miſſam celebrare,& poſt meridiẽ,quando itinerando non potuerunt venire ad locum, vbi commodè celebrent, vel Miſſam audiant, maximè in feſtis: item Eug. bul.11. conceſſit Celeſtinis itinerantibus poſſe

Missas celebrare, vsque ad nonam exclusiuè. Imò inter viua orac. absolutè concedit minoribus posse Missas sine scrupulo celebrare, vsque ad nonam. Item Greg. 13. bul. 22. cõcessit religiosis Societatis posse Missas celebrare, de licentia sui generalis, vel alterius ab eo deputati, ante aurorã circa lucẽ, & infra horã post meridiem, itineris, aut alterius legitimi impedimenti existente causa legitima.

VII. Dubium. An liceat religiosis extra Ecclesiam celebrare?

Prima conclusio affirmatiua: ita Soto d. 13. q. 2. art. 3. & de prædicatoribus, & minoribus habetur in cap. in his de priuilegijs.

Secunda conclusio: licet religiosis Missas celebrare in grangijs, & alijs locis monasterij; ita concessit prædicatoribus Sixt. IV. bul. 33. & Iul. II. bul. 20. & Innoc. IV. bul. 24. & Alex. VI. bul. 14. concessit Cistercienssibus posse in grangijs, & alijs locis monasterij capellas, Ecclesias, & oratoria construere, vbi sine licentia ordinarij, vel alterius, possint Missas, & diuina officia celebrare, & vasallorum, Colonorum, incolarum ibi commorantium, confessiones audire, pœnitentias iniungere, Eucharistiam, & alia Sacramenta sine parochiæ preiudicio, per monasteriorum abbates, & suos monachos ad id deputatos ministraret: & per parochiæ præiudicium intelligitur, quoad exactionem decimarum, & primitiarum, quæ solent clericis exhiberi: si enim in hoc nullum sequitur clericis præiudicium, possunt religiosi prædicta exercere, ita declarauit Sixtus IV. vt habetur in li. monu. ord. conce. 465.

Si obijcias ex Conc. Trid. sess. 22. decr. de obser. in Missa, vbi præcipitur Episcopis, ne patiantur Missas celebrari, etiã à regularibus, in domibus priuatis, & omninò extra

Ecclesiã,& oratoria ad diuinũ cultum dedicata, designanda,& visitanda ab eisdem Episcopis. Ad hoc respondetur, quod ibi tantum intẽditur, quod in domibus priuatis nõ erigantur oratoria,sine approbatione ordinarij, vbi Missa celebretur. Secus est de grãgijs monasteriorum: vbi sicut in eorũ infirmarijs erigi possint oratoria, & patet ex cõtex.dum dicitur non patiantur Episcopi, vt Missæ celebrẽtur etiam à regularibus,omninò extra Ecclesiam. Oratoria enim & altaria portatilia in grangijs ;& infirmarijs religiosorum erecta,non censentur esse omninò extra Ecclesiam:quia secundum DD.communiter, nomine Ecclesiæ monasteria intelliguntur,ita Man. Rod.in qq.reg.to. 2.q.75.ar.1. Et confir.quia Eug.4. vt habetur in compen. Cister.tit.grangiæ,§.2.concessit, istorũ grangias sicut, & Ecclesiarum atria,prauorũ hominum incursu, & violentia,debere esse liberas,& quietas: ita vt nemo in eis possit hominẽ capere,spoliũ, & ruinam exercere præsumat: & hoc in virtute Spiritus sancti inhibendo statuit,ergo non debemus de istis grangijs iudicare,sicut de domibus priuatis,vbi Concilium vetat diuinorum celebrationẽ: cum domus priuata nõ gaudeat prædicta immunitate, & Leo 10. vt habetur in supple.concef.186. concessit, quod infringentes,aut violentiam facientes,in Ecclesijs, aut locis religiosorum sint excommunicati,nec possint absolui,nisi à Papa,aut à conseruatoribus religiosorum:grangiæ autem inter loca religiosorum computantur.

Tertia conclusio: licet religiosis in castris, & arcibus, ad quæ ob bella confugiũt:altare portatile erigere, & ibi Missas,& officia diuina celebrare, saluo iure parochialiũ Ecclesiarum,& cuiusuis alterius, ita concessit Cistercien. Vrban.V.bul.1.

Quar-

Quarta conclusio: Religiosi vbique etiam in priuatis domibus sæcularium, possunt Missas celebrare, ita concessit minoribus Sixt. IV. bul. 14. & Alex. VI. inter viua ora. concessit eisdem, posse Missas celebrare in cameris sæcularium, & in plateis dato, quod non videantur loca honesta: quia in cameris sæcularium dormiunt coniugati, & in plateis fiunt multa prophana.

Si obijcias decretum Conc. Trid. supra relatum: ad hoc Nauar. in Manu. c. 25. nu. 8. & alij dicunt, dicta priuilegia esse reuocata per hoc decretum, at Rod. in qq. reg. to. 1. q. 28. ar. 3. tenet oppositum, sed ad hoc dico, quod Conciliũ aliquo modo reuocat ista priuilegia, licet enim religiosi antequam ab Episcopo moneantur: possint vti dictis priuilegijs, non tamen post monitionem: quia in Concilio sic dicitur, non patiantur Episcopi, quod sacerdotes etiam regulares in domibus priuatis, & omninò extra Ecclesiam, vel oratoria, &c. celebrent, ergo dum Episcopi illud non vetant, poterunt religiosi ibi celebrare. Secus tamen erit post prohibitionem cum ibi expresse reuocentur contraria priuilegia, etiam religiosorum ex dictis patet à fortiori licere religiosis celebrare, iuxta dicta priuilegia in Ecclesia violata: nec hoc vetatur in dicto decreto Conc. Trident. sed celebratio in domibus priuatis, & omninò extra Ecclesiam.

Not. 1. quod Iul. II. Bul. 28. concessit generali minimorum, qui tunc erat posse dispensare, vt valeant collectæ pro missis, vsque ad nouem, tam pro Ecclesiarum fabricis, quam pro alijs fratrum necessitatibus; quando inuenerit conuentus, ita grauatos multitudine Missarum, vt eas celebrare non possint, applicando etiam porrigentibus taliũ eleemosynas Missarum, alia suffragia beneficia, & satisfa-

ctio-

ctiones.Et postea Leo X.anno 1513.in cōstitutione, quæ incipit. Exposcit dilectorum, idem extendit,& concessit, cuilibet generali dicti ordinis pro tempore existenti, vt refert Parasellus in lib.priui.fol.45. & 58. Secundò not.qđ licet Greg. XIII. concesserit omnibus religionibus, posse celebrare solemniter cum processione festum SS. Corporis Christi in Domin. infra octauas eiusdem solēnitatis, reuocando priuilegium Pij V.nostro prædicatorum ordini concessum: vbi soli nostro ordini illud concedebatur, vt videre est in bul.39.Greg.XIII.tamen post hæc Clem. VIII.nostro ordini, maximè affectus, in bulla, quæ incipit:Dudum felicis recordationis Pius Papa V.edita die 8. Martij,anni 1592.& habetur authenticatum transumptū illius bullæ in conuentibus nostri ordinis reuocat bullā Greg. & soli nostro prædicatorum ordini concedit, posse tunc dictum festum celebrare, & posse tunc deferre Eucharistiam per vicos,& plateas,& per loca à nobis electa: & concedit indulgentiam plenariam astantibus tali solēnitati,& meritò hoc nostro ordini conceditur,ex eo quod noster Doctor Angelicus D.Thomas officium de SS.Eucharistiæ Sacramento,ab omni Ecclesia receptum, & decantatum,& tot diuinis refertum sententijs diuino numine in lucem protulit.

VIII. Dubium. An liceat regularibus benedicere vestes sacerdotales,& corporalia.

Prima conclusio:religiosi sacerdotes,possunt benedicere omnes vestes sacerdotales: ita concessit Sixtus IV. minoribus inter viua oracula.

Secunda conclusio: prælati regularium, & istis absentibus eorum Vicarij, & qui habent principale regimen monasterij: possunt benedicere non tantum vestes sacerdotales,

dorales,& alia ornamenta Ecclesiæ,sed etiam corporalia: ita concessit minoribus pro vestibus, & corporalibus pro eorum vsu tãtum Leo X.bul.6.sed Pius V.& Innoc.VIII. pro Hier. idem absolutè, & sine vlla limitatione concessit,vt refert Rod.in qq.reg.to.1.q.19.ar.2.

Not.posse religiosos,etiam laicos,tangere calices,& corporalia,cum reuerentia tamen, ita concessit Sixt.4.inter viua orac. possunt etiam lauare corporalia, & alia Ecclesiastica ex concessione Calix.III.inter viua orac.& idẽ Sixtus concessit etiam monialibus sub clausura,& in congregatione viuentibus,posse tangere corporalia, & purificatoria prius à religiosis lota.

IX.Dub An liceat religiosis consecrare,calices benedicere,& reconciliare Ecclesias,& chrisma conficere?

Prima conclusio: prælati regularium possunt, cõsecrare calices,& patenas suorum monasteriorum,grangiarũ, & beneficiorum,ita concessit Benedictinis Iul.II.bul.25. imò iuxta concessionem Innoc. VIII. bul.5.factã abbati Cister.& alijs primis coabbatibus dicti ordinis,& iam cõmunicatam per Greg.XIV.bul.5.omnibus abbatibus dicti ordinis possunt consecrare calices etiam extraneos.

Secunda conclusio: prælati regularium possunt in suis terris conficere chrisma:ita concessit Vrban.II.bul.1. Nec hoc priuilegium,sicut,nec alia primæ conclusionis, sunt reuocata per non vsum.Tum,quia vt priuilegium per nõ vsum reuocetur,requiritur notitia talis priuilegij, & non vsus cẽtum annorum,iuxta dicta c.3.dub.2. Tum etiam, quia iuxta dicta c.3.dub.5. priuilegia per non vsum reuocata,iam sunt per Paulum V.reualidata.

Tertia conclusio: prælati regularium, possunt consecrare Ecclesias,vel altaria chrismate sacro ab aliquo anti-

stite

ſtite Catholico recepto, ita conceſſit Innoc.VIII. & Vrban.II.locis citat.& licet poſtea Leo X.vt dixi c.3.dub.5. ſtatuit, quod Eccleſiæ, vel altaria religioſorum conſecrentur, & benedicantur, ab Epiſcopo diœceſano, niſi bis, vel ter, cum inſtantia, & debita reuerentia requiſitus, venire recuſaſſet (per quod etiam reuocabatur priuilegium conceſſum Auguſtinianis à Sixto IV. Bul.34. & Eug.4. bul. 9. quod quilibet Epiſcopus abſque diœceſani licentia, poſſit Eccleſias monaſteriorum, & altaria conſecrare) tamen iam Paul.V. vt dixi loco citat. imò & alij ante ipſum vt probaui, confirmarunt, & reualidarunt priuilegia à Leo. X. bul 45. reuocata: & ad minus certiſſimum eſt, non eſſe reuocatum priuilegium poſt Leo.X. à Paul.III.bul.8. cõceſſum pro religioſis Societatis, vt eorum Eccleſiæ, & cœmiteria conſecrentur, à quouis Epiſcopo ſi diœceſanus vltra quatuor menſes illud facere differat: imò ſi diœceſanus ter requiſitus modo dicto venire recuſaſſet, poteſt quilibet Epiſcopus iuxta priuilegium Sixti IV. & Eugen. IV. dictas Eccleſias, & altaria conſecrare, non ſpectatis dictis quatuor menſibus.

Quarta concluſio: prælati regularium, poſſunt reconciliare Eccleſias etiam conſecratas, cœmiteria, & oratoria quouis modo polluta: & hoc cum aqua ab eis benedicta: maximè in locis remotis, vbi Epiſcopum per duas dietas adire non poſſunt pro aquæ benedictione: ita concelſit minoribus Leo X.bul.6. & Iul.III. idem conceſſit minimis. vt habetur in ſupplem.conceſ.30. quod etiam intelligitur iuxta conceſ.Leo.X. quando Epiſcopus non exiſtat intra duas dietas; & vna dieta continet viginti milliaria, ſeu ſeptem leucas, ſecundum Sylu. ver. benefic.2. §.1. & Mandoſ.in Cancel.reg.3.q.2.num.20. imò ſecundum

1.8.

l. 8. tit. 3. lib. 2. fori, & l. 25. in prag. vna dięta continet decem leucas.

Quinta conclusio: religiosi in terris infidelium, possūt Ecclesias erigere, & reformare vestes, corporalia, calices, cœmiteria (si Episcopus non adsit) benedicere, ac Ecclesias violatas reconciliare, & statuta necessaria facere, & ea mutare, & bis in die celebrare, ita concessit religiosis Societatis Iesu Pau. III. bul. 8. & supra c. 5. dub. 1. concl. 4. adduxi priuilegium Adria. VI. concedentis religiosis ordinis minorum, in terris Indiarum omnem Episcoporum authoritatem, pro actibus non requirentibus ordinem Episcopalem cum limitationibus ibi positis.

De priuilegijs circa sacramentum pœnitentiæ.
Caput VI.

DVb. I. An religiosi cum sola licentia suorum prælatorum, & sine licentia ordinarij possint absoluere sæculares.

Prima conclusio: religiosi cum sola licentia suorū prælatorum, possunt etiam in Paschate, & in articulo mortis ministrare sacramenta pœnitentiæ, Eucharistiæ, & extremæ Vnctionis, suis famulis, qui in eorum morantur obsequijs: & possunt eos in suis domibus sepelire, & gaudent isti famuli in articulo mortis priuilegijs, & indulgentijs religiosorū, ita cōcessit Augustinianis Innoc. VI. bul. 1. & Carmelitis Six. IV. bul. 37. & Minimis Leo X. bul. 41. & Congregatio Cardinalium, vt refert Manu. Rod. in compen. in tempore Greg. XIII. declarauit posse religiosos audire confessiones sæcularium, qui sunt de sua familia, & continui commensales, non tamen eorum, qui deseruiunt

in

in eorum monasterijs, iuxta dicta cap. 5. dub. 4.

Secunda conclusio: religiosi omnes præter prædicatores, & minores, non absoluunt validè seculares, qui iuxta modò dicta non sunt de sua familia, si non habent licentiam ordinarij ipsorum sæcularium, patet ex Conc. Trid. sess. 23. c. 15. vbi dicitur, quod nullus sacerdos etiam regularis, audiat confessiones sæcularium etiam sacerdotum: nisi sit parochus, aut ab ordinario approbatus. Non obstã te quouis priuilegio, & cõsuetudine etiam immemoriali in contrarium. Dixi præter Prædicatores, & Minores, nã de istis disponitur in Clem. dudum de sepul. quod electi à suis prælatis coram ordinario se præsentent: humiliter petentes, vt suo placito liceat suarum ouium audire confessiones: & si ordinarius ex causa rationabili aliquẽ expellit, non potest confessiones audire: si tamen sine causa expellatur, non manet expulsus, sed à Papa tunc sibi conceditur ibi iurisdictio: imò si non spectata præsentatione dicta, ordinarius præmonẽs dicat, non præsentetis aliquos religiosos: quia non admittemus secundum Card. ibi possunt, qui erant præsentandi confessiones audire absq; alia præsentatione. Nec reuocatur dicta Clem. in Conc. Trid. loc. cit. quia ibi tantum reuocantur mera priuilegia, & cõsuetudines contrariæ, vt ibi exprimitur. At illa facultas Prædicatorum, & Minorum est, inserta in iure communi illius Clementinæ, sicut aliæ leges Ecclesiæ, & iuxta morem loquendi Iuristarum, nomine priuilegij non intelligitur, quod est in corpore iuris insertum. Secundò, quod lex de nouo instituta non reuocat priuilegia in iure inserta, nisi de illis fiat expressa mentio, licet apponat quaslibet, non obstãtias generales, & reuocet omnia priuilegia, quia priuilegia in iure inserta vendicant sibi aliud nobi-

lius

lius nomen, & sunt iam leges communes: ita communiter Iuristæ in l. hæres. absens, ff. de iudicijs, Felin. c. 1. de rescrip. nu. 12. Nau. lib. 3. cons. 87. ti. de regu. Bar. ver. vel diuersius in auth. qua in prouincia, & alij quos refert, & sequitur Manu. Rod. in qq. reg. to. 1. q. 59. ar. 2.

Si arguas ex c. licet de consti. in 6. vbi habetur, qđ princeps condens legem censetur abrogare priorem contrariā cum præsumatur habere totum ius in scrinio pectoris sui. Ad hoc respon. quod hoc decretum non intelligitur generaliter, ita quod ferente Papa aliquam legem negatiuam derogett, omnes affirmatiuas circa eandem materiam. Hoc enim est contra Doctores communiter sentientes, quod nulla lex posterior absolutè lata derogat legem specialē, vel priuilegia in iure inserta, si nulla fit istorum mentio. Sicut lex concedens nobilibus noctu arma deferre, nō reuocatur per legem postea absolutè præcipientem, qđ nullus tunc arma deferat, sine reuocatione prioris legis: & patet hoc ex regula 34. de reg. iur. in 6. quæ sic ait, generi per speciem derogatur, idest, legi generali per specialem derogatur, & secundum hac ait Nau. lib. 3. cons. 1. de cler. non residen. quod leges generales limitantur per particulares: Intelligitur ergo illud decretum quando duæ leges contrariæ conduntur, & dicuntur contrariæ non quādo vna est negatiua, & altera affirmatiua. Sed quando sunt incōpatib.les, vt isti compatres, possunt contrahere matrimonium, compatres non possunt contrahere matrimonium. Tunc enim quando vna istarum legum editur, altera reuocatur, licet non fiat mentio illius. Benè tamen compatiuntur inter se duæ leges, quarum vna est vniuersalis negatiua altera particularis affirmatiua. Vt ista, nullus regularis sine approbatione ordinarij, audiat secularium confessio-

fessio-

fessiones fratres Prædicatores,& Minores, sine tali appro batione audiant sæcularium confessiones. Præterquam quod Concilium,tantum procedit contra audientes sæcularium confessiones ex consuetudine, aut priuilegio: vt patet ex tex.dum subditur,quibusuis consuetudinibus,& priuilegijs in contrarium non obstantibus: quod est priorum verborum explicatio,non tamen loquitur contra fratres Prædicatores,& Minores,qui ex iure communi dictę Clem. dudum de sepul. cum sola præsentatione corā Epis modò ibi declarato, illud(vt iam dixi)præstare possunt.

Tertia conclusio:Religiosi ab Episcopo approbati,etiā parocho renuente, possunt audire confessiones ouium talis Episcopi: ita concessit minoribus Alex.IV.bul.24.vbi eis concedit,posse prædicare, & confessiones audire assensu parochorum minimè requisito. Et Clem.IV. bul. 10. concedit minoribus, quod si talis licentia prædicandi, & confessiones audiendi,detur eis à legatis Papæ: possint ea vti sine consensu inferiorum prælatorum, & curatorum, & à Ioan.XXII.bul.1. damnatur Ioannes de Poliaco, asserens,quod confessi religiosis expositis tenentur, iterum eadem peccata confiteri proprio sacerdoti, aut parocho: & Sixtus IV.bul.33.pro Prędicatoribus,committit inquisitoribus hæreticæ prauitatis hoc punire. Ex dictis patet, quod licet clerici ab Episcopo expositi cum limitatione ne confessiones audiant renuente parocho non possint confessiones audire parocho renuente, cum iurisdictio istorum sit à solo Episcopo, & sit ab eo limitabilis. secus tamen est de religioso exposito cum eadem limitatione: quia dicta Pontificum priuilegia religiosis concessa hoc illis concedunt expresè, quæ concessio non potest ab Episcopo tolli,aut limitari.

II. Dubium. An religiosi cum sola licentia ordinarij, & sine præsentatione facta per suos superiores possint audire confessiones ouium talis ordinarij?

Prima conclusio: religiosi nostri ordinis Prædicatorũ sine dicta præsentatione, etiam cum licentia ordinarij, nõ absoluunt validè. Cauetur enim in cõstitutionibus istius ordinis, ne isti religiosi audiãt extraneorum confessiones, sine licentia, & approbatione sui ordinis, ita in dis. 2. c. 12. Et in c. Romæ, anno 1589. statuitur authoritate Apostolica, quod nullus admittatur ad confessiones fratrum, aut sæcularium, nisi per quinque examinatores: & vbi tot nõ suppetunt idonei patres per tres ad minus idoneus iudicetur: & præcipitur examinatoribus in virtute Spiritus sancti, & sanctæ obedientiæ, & sub excommunicatione latæ sententiæ: vt per vota secreta sua dantes suffragia, seclu so omni particulari affectu insufficientes excludant, & sufficientes admittant tantum. Et in capitulo Venetijs, celebrato anno 1592. idem etiam statuitur, & suspenduntur non approbati. vt supra, ab audientia confessionum, quousque per quinque examinatores per vota secreta sint approbati.

Secundò, in quadam bulla Iul. II. intimata in capitulo generali Salmanticæ, an. 1551. sub Francisco Romeo Castelionensi tunc Magistro generali, & in isto capitulo acceptata, annullantur omnes licentiæ obtentæ, & obtinendæ ab ordinarijs, per dictos religiosos ad confessiones audiendum sine licentia, & consensu suorum prælatorum: ita etiam refert Rod. in qq. reg. to. 1. q. 60. ar. 3. Et licet aliæ religiones possint vti ista bulla per communicationẽ, cũ contineat priuilegium concessum in fauorem iurisdictionis prælatorum regularium, ad quos spectat præsentare

suos

suos religiosos ab ordinario approbandos, si tamen tales prelati ista bulla non vtantur eorum religiosi possunt absoluere sæculares iuxta potestatem sibi ab eorum ordinarijs concessam. Non tamen poterunt absoluere à casibus tali ordinario reseruatis: quia priuilegia Papæ concedētia religiosis posse absoluere à casibus reseruatis, supponunt, quod sint ordinario præsentati per suos superiores; ita cōmuniter DD. in 4. d. 17. Nau. in Man. c. 9. nu. 6. Enriq. lib. 3. de pœnit. c. 6. n. 6. & idem sentit Man. Rod. de casib. Papæ reseruatis: non enim est credibile Papā concedere absolutionem à suis casibus, & non à casibus Episcoporum.

Secunda conclusio: taliter est necessaria omnibus religiosis dicta præsentatio, quod si semel per suos superiores præsentati, & ab ordinario expositi, iuridicè, & legitimè per suos prælatos inhibeantur, & suspendantur ab audientia confessionum intentent absoluere nihil faciūt, ita Syluest. ver. confessor. 2. §. 11. Lud. Lop. to. 2. ca. 8. de bulla, & Man. Rod. ar. 2. Et patet ex priuilegio Leo. X. cōcesso prædicatoribus ad instantiam sui generalis Stephani Vsusmaris. Dato Romæ die 7. Ian. anni 1515. Vbi reuocantur licentiæ concessæ, & concedendæ suis religiosis, ad confessores eligendum, & confessiones audiendum, quas ipse magister generalis reuocandas iudicauerit, & vndecumque emanaturas gratias, sine licentia superiorum concedendas annullat, nisi manu Papæ, aut Cardinalis protectoris sint signatæ: ergo religiosi ordinis prædicatorum, & alij etiam per communicationem, non faciunt confessiones validas contra prohibitionem iuridicam suorum prælatorum, dixi si iuridicè inhibeantur: nam si per prohibitionem extraiudicialem interdicatur religiosus à suo superiore, ne audiat confessiones, peccabit illas audiēdo,

M 2 secun-

ſecundum Soto d.18.q.4.ar.3.circa fin.& Lud.Lop. contra cano.relec.de pœni.p.5. tamen confeſſiones erunt validæ,& ita intelligitur Led.c.13.de pen.dub.12.& patet, quia iam iſte eſt adeptus legitimam approbationem, ſed in religionibus benè, & ſuauiter omnia diſponentibus, non poteſt quis priuari officio prædicatoris, vel confeſſoris,niſi per ſententiam latam in conuictum: cum priuatio iſta inter pœnas grauiores computetur: ergo per ſimplicem prælati prohibitionem non manet, religioſus dictis officijs priuatus.

III. Dubium. An approbatio regularium poſſit ab ordinario limitari ad certum tempus,locum,& perſonas?

Prima concluſio:ſi ordinarius ſine rationabili cauſa limitat,regularium approbationem, manet limitata quantum ad iuriſdictionem ab eo delegatam,non tamen quantum ad iuriſdictionem ex priuilegio Papæ conceſſam ipſis religioſis ſemel approbatis, ſed quantum ad hoc ſunt habendi veluti abſolutè approbati,ita Enriq.lib.3. de pœnit.c.6.num.8.

Secunda concluſio: ſi ordinarius ex rationabili cauſa, ſicut ex defectu ſcientiæ pro mercatoribus,&c. reſtringat regularium approbationem valet reſtrictio,nec poteſt religioſus etiam per bullam, aut ſua priuilegia agere cõtra illam reſtrictionem,ita Angelusti.confeſſor.4.nu.25.cõceditur enim Epiſcopis in Clem.dudum de ſepul.poſſe ex rationabili cauſa non approbare religioſum à ſuo prælato præſentatum,ergo à fortiori,poſſunt limitare approbationem ex cauſa rationabili,ita vt ſit approbatus ad certũ locum,& non ad alia, vbi maiori ſcientia opus eſt, & ſit approbatus ad certum tempus,vt vacet ſtudijs. Ex dictis patet, quod ſicut approbatus pro omnibus exceptis nego-

tian-

tiantibus ex defectu scientiæ, non est ab istis, etiã per bullam eligibilis in confessorem, sic nec approbatus pro omnibus exceptis mulieribus ex defectu ætatis, est ab istis etiam per bullam eligibilis in confessorem, nec pro illis idoneus censetur: quia idoneitas confessoris consistit non tantum in sciẽti peritia, sed etiam in probitate vitæ in morum venustate, modestia, & discretione, vt colligitur ex Clem. dudum de sepul. quæ idoneitas regulariter non reperitur in sacerdote iuueni respectu fœminarum, ita tenet Lud. Lop. 2. p. c. 8. de bulla, & hoc reputat securius Ledes. c. 13. de pœnit. & Manu. Rod. in su. 1. p. c. 60. nu. 4. licet alij aliter probabiliter sentiant, sicut Antolinez in expositione Cruciatæ, Enriq. to. 1. li. 6. c. 6. nu. 8. Vega to. 1. c. 62. casu 75. in fi. Et Sanch. to. 3. de matrim. disp. 74. nu. 16.

IV. Dubium. An approbatio, seu expositio regularium ad confessiones audiendum sit perpetua?

Prima conclusio: sacerdos sæcularis, aut regularis expositus pro certo tempore, illo tempore finito, finitur eius expositio: nisi in casu, quo quis sit expositus, vsque ad Dominicam in albis, v.g. & audita infra illud tempus alicuius cõfessione, oportuit differre absolutionem per aliquot dies, tunc poterit ille sacerdos illum pœnitentem absoluere: etiam post Dominicam in albis, ita Ledes. c. 12. de pœnit. licet oppositum reputet securius, sed patet, quia confessor ille habuit, tunc iurisdictionem ad audiendam illam confessionem, & differendum absolutionem pro tempore sibi viso conuenienti iuxta c. omnis vtriusque sexus de pœnit. & remis. ergo potest postea perficere Sacramentũ, licet enim exspirasset licentia audiẽdi nouas confessiones, non tamen licentia finiendi inceptas.

Secunda conclusio: religiosi semel expositi ad confes-

fiones audiendum in aliqua diœcefi fi inde exeant, & iterum reuertantur, non tenentur fe iterum præfentare eidē Epifcopo pro noua licentia, ita conceffit Eug. IV. inter viua orac. de quo Soto d. 18. q. 4. ar. 3. & Nau. in Man. c. 27. nu. 262. imò nec tenentur fe præfentare Epifcopo fucceffori dum non reuocat eorum licentias, vt ait Sylu. verb. confeffor 2. nu. 4 & Ang. ver. confeffor 4. nu. 25. & idem etiam eft de quouis confeffore, etiam fæculari, vt ait Ledef. & iuxta dicta à nobis ca. 3. dub. 1.

Maior difficultas eft, an talis expofitio poffit reuocari, ab Epifcopo qui expofuit, vel faltem ab Epifcopo fuccedente, & ad hoc fit.

Tertia conclufio: expofitio regularium, non poteft reuocari, ab Epifcopo, qui expofuit, nec à capitulo in Sede vacante: ita conceffit Clem. IV. bul. 4. poteft tamen reuocari ab Epifcopo fuccedente, ita Pius V. bul. 10. vbi decernitur, quod religiofus femel ab Epifcopo præuio examine approbatus, ab eodem iterum non examinari, benè tamen ab Epifcopo fucceffore: non obftantibus priuilegijs, &c. vbi reuocat quo ad hoc, quod antea conceffferat inter viua orac. die 23. Martij anno 1567. reualidando priuilegia minorum in foro confcientiæ, licet fint contra Conc. Trid. Item, fimilis declaratio facta à Congregatione Cardin. refertur à Manu. Rod. in qq. reg. to. 1. q. 59. ar. 4. Et talis Congregatio Concilij cenfuit regulares femel ab Epifcopo præuio examine approbatos: iterum ab eodem Epifcopo non effe examinandos. Benè tamen à fucceffore iuxta conftitutionem prædictam Pij V. quæ à Gregor. XIII. non eft reuocata per reductionem priuilegiorum mendicantium ad terminos iuris, & Concil. Trid. & ifta declaratio Congregat. Cardin. in tempore Sixti V. & poft Gre-

gor.

gor.XIII.facta eſt,& ſic à Greg.13. non potuit reuocari.

Quarta concluſio: probabile eſt expoſitionem fratrum Prædicatorum,& Minorum eſſe perpetuam,ita tenet Manu.Rod.in qq.reg.to.1.q.59.at.4.& probat primò,ex extrauag.inter cunctas,vbi iſta perpetuitas iſtorum ordinũ pro confeſſionibus audiendis, videtur inſinuata dum dicitur;data verò licentia (prædictis, ſcilicet religioſis) per diœceſanorum mortem nolumus terminari, quæ verba videntur approbari,in Clem.dudum de ſepul.dum conceditur,Prædicatoribus,& Minoribus eadem authoritas, q̃ habent parochi, ſed Epiſcopi à parochis tollere authoritatem abſoluendi minimè poſſunt cum de iure diuino illam habeant, vt patet ex Concil.Trid.ſeſ 23.c.15.id inſinuante.ergo idem videtur dicendum de prędictis religioſis.Si dicas dictos religioſos habere extenſiuè tantam authoritatem, quantam parochi: & hoc probare argumentum,non tamen,quod illam habeant,eo modo,quo parochi aliàs de iure diuino illa haberent. Ideo probatur ſecũdò,quia Pius V.bul.12.declarat expoſitionem prædictorum religioſorum eſſe perpetuam. Nec reuocatur iſta declaratio à Greg.XIII.bul.38. vbi reuocantur omnia conceſſa mendicantibus per Pium V. contraria Concil.Trid. Tum quia declarationes Pij V. cum ſint declarationes Conc.Trid. non ſunt contra Conc.Trid.vt dicemus ca.9. dub.5.tum etiam,quia Greg.XIII. reducit iſtam reuocationem ad terminos iuris cõis,& Conc.Trid. ſed cõceſſio, & declaratio Pij V.prout cõcernit Prædicatores, & Minores,non eſt contraria decretis iuris,vel Conc.Trid.ergo.

Si obijcias,quia ex declarationibus allatis in tertia concluſione, ſequitur Prædicatores,& Minores,poſſe iterum examinari ab Epiſcopo ſucceſſore,cum ibi reuocentur cõ-

traria priuilegia.ad hoc dico,quod ſi declaratio Pij V. allata in tertia concluſione ſit à Greg.XIII. reuocata, & reducta ad ius commune:iam ſecũdum ius cõmune Clem. dudum de ſepult.non reuocatum in Conc.Trid.Prædicatorum,& Minorum expoſitio eſt perpetua: ſi tamen non ſit reuocata dicta declaratio, vt declarauit Congreg.Cardin. adhuc iſta Prædicatorum , & Minorum expoſitio eſt perpetua:cum iſta perpetua competat illis ex iure cõmuni dictæ Clem.& non ex priuilegio, ſicut alijs religionibus.In declaratione enim prædicta Pij V.ſicut,& in Concil.Trid.nõ reuocatur ius commune,vt ibidem patet, nec priuilegia in iure communi inſerta, quia cum iſta vendicent ſibi aliud nobilius nomen, & ſint iam leges communes, non manent reuocata per generalem reuocationem omnium priuilegiorum,ita communiter Iuriſtæ,in l. hæres abſens,ff.de iudicijs,Feli.c.1.de reſcript.nu.12.& Nauar.lib.3.conſ.87.tit.de regularib.ſecus tamen eſt de alijs priuilegijs. Ex dictis patet,quod licet ante declarationes allatas in 3.conc.Clem. dudum eſſet extenſa, & communicata Auguſt. per Clem.5.& Carmelitis per Ioan.21. vt refert Manu.Rod.quia tamen extenſio iſta non competit illis ex iure communi,ſed ex mero priuilegio reuocato iã per iſtas declarationes ſi valent, vt certum puto, vel per Concil.Trid.ſi dictæ declarationes ſint reuocatæ,& reductæ ad ius commune,& à Conc.Trid.iam non fauent eis, vt patet.

V.Dubium. An expoſitio regularium pro vna diœceſi valeat pro alijs diœceſibus?

Prima concluſio negatiua:ſtando in iure communi,ita Archid.in c.perlectis 25.d.17.Sylu.ver.confeſſor 1.§.14. Soto 'd.18.q.4.ar.3.& communiter: & quando in Conc.

Trid.

Trid.ſeſ.23.c.15.dicitur, quod confeſſarius ſit ab Epiſcopo approbatus, intelligitur ab Epiſcopo eius,cuius confeſſionem audit:nec eſt audiendus Cord.in addi.ad §.16.vbi ait,quod regularis in vna diœceſi approbatus eſt pro omnibus approbatus:ex eo,quod Clem.7. vt habetur in cõpen.mendi.tit.abſolutio quo ad ſæculares 1.§.16. conceſſit minimis alicui Epiſcopo præſentatis, non debere iterum præſentari,licet ad aliam tranſeant diœceſim,ſed iſta conceſſio Clem.7.eſt ſimilis illi conceſſioni Eugen.IV.de qua dub.præce.conc.2.

Secunda concluſio: religioſi ex priuilegio poſſunt aliquando audire confeſſiones ouium diœceſis,vbi non ſunt approbati. Primò,Nicol.V.bul.2.& Leo X.inter viuæ orac. conceſſerunt minoribus obſeruantiæ, vt in diœceſi, vbi ſunt expoſiti,audiant confeſſiones quorumlibet fidelium.Secundò,Sixtus IV.inter viua orac. conceſſit minoribus poſſe audire confeſſiones ſæcularium, vndequaque venientium ea authoritate, quam habent ab Epiſcopo diœceſis vbi exiſtant.Tertiò,Pau.III.bul.7.conceſſit preſbyteris Societatis Ieſu(aliàs,ſcilicet iuxta Conc.Trident. ſeſſ.25.c.15.approbatis ab ordinario)poſſe abſoluere omnes fideles,etiam à reſeruatis Papæ extra Bullam Cœnæ. Et not. quod licet iſta conceſſio vniuerſaliter loquatur de omnibus fidelibus, non tamen intelligitur de religioſis, quidquid aliqui improbabiliter dicãt: cum iſti ex ui ſuorum ſtatutorum,& priuilegiorum,non poſſint abſolui ſine licentia ſuorum ſuperiorum, aut alio clariori indulto, iuxta dicta li.1.c.6.dub:11.& 12. Nec in conceſſionibus generalibus vnquam Papæ videantur derogare ſtatuta, quæ ignorant, iuxta notata in c.ex parte de foro competẽti: ita Syluęſt.ver.confeſſor.2.nu.6.Armil.ver. abſolutio,

nu.23.

nu. 23. Quartò, Gregor. XIII. concessit confessoribus, & prædicatoribus Societatis, semel ab aliquo ordinario approbatis, & à suis superioribus ad ista officia deputatis; vt quoties iter faciant in locis vbi ordinarij existunt, nisi cum eorum licentia, ita in compend. titu. Societ. confessores §. 2. Quintò, in bulla plumbea Cruciatæ conceditur sumenti illam, posse eligere in confessorem ex regularibus semel tantum approbatum, hoc est, approbatum semel ab aliquo ordinario.

Tertia cōclusio: religiosi possunt vti dictis priuilegijs, etiam extra sua monasteria: quia secundum Pan. in c. tuarum, & in c. cùm capella. de priuil. quando datur exēptio ratione loci, scilicet, ratione alicuius Ecclesiæ, aut monasterij, sicut sunt priuilegia concessa religiosis ad celebrandum in suis Ecclesijs in tempore interdicti, nō habent locum, nisi in suis Ecclesijs: attamen quando detur exēptio ratione personæ, sicut priuilegia dicta supra, committantur ipsam personam. Secūdò, quia Pius IV. bul. 3. & Pius V. bul. 7. concesserunt religiosis, aliàs, scilicet, expositis, posse, vbique etiam extra conuentum ministrare fidelibus sacramentum pœnitentiæ, & Eucharistiæ.

VI. Dubium. An religiosi expositi, possint absoluere à casibus Papæ?

Prima conclusio: regularis, sicut & alius sacerdos ab ordinario approbatus, potest absoluere habentes bullā Cruciatæ à casibus Papæ (solà hæresi excepta) semel in vita, & in articulo mortis: ita habetur in bulla: vbi etiam conceditur, bis sumenti bullam intra annum posse bis in vita à prædictis excepta hæresi absolui.

Secunda conclusio: regulares (aliàs approbati, iuxta Conc. Trid. sess. 23. c. 15.) possunt iuxta sua priuilegia ab-

soluere

ſoluere quoties opus ſit, omnes fideles à caſibus, ſentētijs, cenſuris, & pœnis Eccleſiaſticis Papæ, extra bullam Cœnæ reſeruatis: ita habetur in priuilegio Pau.III. bul.7. de qua dub.præc.con.2. & intelligitur ſatisfacta parte modo explicando.ca 7 dub 1 nec hoc priuilegium ſuſpenditur per bullam iuxta dicta c.3 .dub.7.

Tertia concluſio: religioſi in terris infidelium remotiſſimis à Sede Apoſtolica, poſſunt omnes fideles abſoluere, etiam à reſeruatis in bulla Cœnæ, ita conceſſit religioſis Societatis Pau.III.bul.8. & Adria.VI.bul.1. iam conceſſerat ad inſtantiam Carol.V. imperatoris, quod prouinciales Indiarum, & fratres, quibus ipſi commiſerint, poſſint omnes Indos, & omnes Chriſticolas comitantes ad opus conuerſionis abſoluere in vtroque foro, & Papæ authoritatem quantam iudicauerint expedire pro cōuerſione Indorum, & manutentione, ac profectu illorum, ac aliorum præfectorum in fide Catholica, & obedientia Romanæ Eccleſiæ viuentium, vide c.5.dub.1.

VII. Dubium. An religioſi expoſiti poſſint abſoluere à caſibus Epiſcopo reſeruatis?

Prima concluſio: regularis ſicut, & alius ſacerdos ab ordinario approbatus, poteſt quoties opus ſit abſoluere, habentes bullam Cruciatæ à caſibus Epiſcopo reſeruatis patet in bulla.

Secunda concluſio: probabilius eſt poſſe religioſos, ſtādo in ſolo iure communi, & ſecluſo priuilegio abſoluere à caſibus extra ius commune Epiſcopo reſeruatis, ita D.Anton.3.p.ti.17.c.11.Sylu.ver.caſus, & ver.confeſſio. n.28. Tabie.ver.diſpenſatio §.15. Armil. ver.abſolutio nu.25. Pan.in c.ſuper ſpecula ne cleri.vel monac.Bonif.in clem. dudum de ſepult.& alij contra Nau in Man.c.27.n.363.

&

& contra alios: sed conclusio patet, quia quandò alicui conceditur priuilegium ad instar aliorum non limitatur isti, si postea alijs limitatur, sed in Clem. dudum de sepul tur. conceditur Prædicatoribus, & Minoribus, & consequenter alijs religionibus per communicationem, iuxta dicta dub. 4. in fi. facultas absoluendi, à casibus à quibus curati de iure possunt absoluere: & ibi datur facultas curatis absoluendi ab omnibus, exceptis casibus in iure Episcopo reseruatis: ergo licet post hæc sit limitata curatis: ista potestas per Episcopum, vel Papam, non ex hoc limitatur religiosis, sicut è contra si extenderetur curatis, non ex hoc extenderetur religiosis, secundum Bonifac. loc. citat. Secundò, quia in dicta Clemen. datur religiosis à Papa tanta facultas, quanta in iure conceditur curatis: nec habuit Papa respectum ad statuta Episcoporum, quæ pro loco, & tempore variantur: maximè, quia Episcopi tunc habebant alios casus, ex consuetudine sibi reseruatos, vt patet ex extrauag. inter cunctas de priuil. quæ præcessit dictam Clem. dudum.

Tertia conclusio: religiosi iuxta sua priuilegia, possunt absoluere ab omnibus casibus Episcopo, etiam in iure reseruatis. Patet primò, ex concessione Pauli III. cit. dub. 5. vbi conceditur religiosis Societatis, posse absoluere ab omnibus casibus, censuris, & pœnis, solis casibus Bullæ Cœnæ exceptis. Secundò, Eug. IV. bul. 11. concessit Benedictinis, posse absoluere fideles ab omni peccato, excommunicatione, suspensione, ac interdicto, exceptis Papæ reseruatis: & inter viua ora. concessit confessoribus ordinis Prædicatorum, vt dum sunt in itinere, aut alibi: ita quod non possunt petere casus Episcopales, eo ipso possint vti plenariè authoritate Episcopi. Tertiò, Vrban. IV. vt constat ex

bul 37.

bul.37 Sixti IV.concessit Carmelitis, posse audire cōfessiones fidelium,nisi talia commiserint,ob quę Sedes Apostolica sit meritò consulenda.Et Eug.IV.vt constat ex eadem bul. Sixti,concessit eisdem Carmelitis, eandē in hoc potestatem, quam habent ex officio minores pœnitētiarij Romanæ Curiæ:nec obstat si Carmelitę non vtantur,isto priuilegio, ad hoc, quod alij religiosi illo vti valeant per communicationem:cum per communicationem non cōmunicetur priuilegiorum vsus,aut non vsus, sed ius vtendi priuilegijs,iuxta dicta li.2.c.4.Ex dictis patet,quod licet Pius II.& Sixtus IV.bul.42.concesserit Benedictinis Valeoleti,posse absoluere sæculares in suo conuentu à casibus Episcopi, tamen in dictis priuilegijs nulla ponitur restrictio:& sic religiosi possunt absoluere à concessis in illis,etiam dum existunt extra sua monasteria.

Si arguas primò, quia videntur dicta priuilegia reuocari in Concil.Trid.sess.14.c.7.vbi declaratur,posse Episcopos reseruare casus, à quibus inferiores absoluere non possunt: ad hoc respondetur,quod in Concil.Trid.non reuocantur regularium priuilegia, & multo minus: Clem. dudum de sepul.vbi Prædicatoribus,& Minoribus,& cōsequenter alijs per communicationem conceditur, posse absoluere à casibus Episcopo extra ius reseruatis: cum non fiat expressa mentio istorum priuilegiorum, sicut fit semper quoties in aliquo decreto intenditur alicuius priuilegij reuocatio, iuxta dicta c.3. dub.6. nec ista Episcoporum reseruatio est impertinens: tum quia est alias necessaria de lege ordinaria,& efficaciam habens secluso priuilegio: tum etiam, quia vim habet respectu non habentium priuilegium,scilicet,clericorum.Si arguas secundò, quia consultus Papa cum Congreg.Cardinal.an religiosi

per

per sua priuilegia, possint absoluere à casibus Episcopi: resp. Greg. XIII. Romę die 15. Septemb. anni 1577. quod non. Item, Episcopo Caiet. consulenti Congreg. Cardi. an per bullas ordinarias in quibus conceditur, posse absolui à casibus Papæ comprehendantur, etiam casus reseruati Episcopis, & prælatis religionum. Respondent, quod non nisi de eis fiat expressa mentio, ad hæc respondetur Greg. 13. die 10. Maij, anni 1583. declarasse, non esse mẽtis suę, quod per dictam reuocationem sit derogata facultas religiosorum Societatis Iesu, eamquę quatenus opus est confirmat: ita refert collector priuilegiorum Societ. tit. absolut. §. 1. Ex quo sequitur religiosos istos, & alios cum istis communicantes, posse virtute suorum priuilegiorum absoluere à casibus Episcopi, iuxta dicta c. 4. conc. 3. maxime in 2. corollario.

VIII. Dubium. An religiosi in sacramento pœnit. possint cum fidelibus dispensare in votis, & iuramentis?

Prima conclusio: religiosi ad confessiones expositi ab ordinario, possunt dispensare in votis Episcopo reseruatis, quia Eug. IV. bul. 25. & Iul. II. bul. 23. hoc concesserunt priori, seu præsidenti, & quatuor monachis ab istis deputatis, vel ad nutum deputandis cõuentus Benedictini Valleoletani: & licet istæ concessiones petant talium dispensationem fieri debere, in istorum conuentu tamen Mart. V. idem eisdem sine tali restrictione concessit, ita habetur in com. Soc. ti. de pœn. §. 10. imò licet religiosi nõ possint dispensare in votis Papæ reseruatis, scilicet, in votis simplicibus absolutæ, & perpetuæ castitatis, religionis, & peregrinationis Hierosolymitanæ, Romanæ, & Cõpostellanæ, quãdo sunt absoluta, benè tamẽ quãdo ista vota sunt penalia, aut cõditionata, quia vt sic nõ sũt Papę reseruata.

Secun-

Secunda conclusio: licet qui etiam ex priuilegio, potest dispensare in votis possit illa à fortiori commutare: cum sit minus commutare, quam dispensare, tamen vltra hoc possunt religiosi commutare in quoduis opus pium omnia vota præter illa quinque Papæ reseruata, ita concessit Benedictinis Eug. IV. bul. 11. & Paul. 3. Societati bul. 7. & Greg. 13. vt refert Manu. Rod. in qq. reg. to. 1. q. 63. ar. 5. extendit prædictam concessionem ad vota Iurata eiusdē materiæ, dum tamen non fiat commutatio in præiudiciū tertiæ personæ, non tamen fit in præiudicium tertiæ personæ, quando iuramentum factum Deo, de dando calicem vni Ecclesiæ, commutatur, aut applicatur alteri Ecclesiæ: vt cum communi sententia tenet Nauar. & ista concessio Greg. est peculiaris; quia licet qui potest dispensare, & cōmutare vota, idem possit circa iuramenta votiua, cū idem sit, & simul reseruentur, & concedantur, vt ait Sot. 8. de iust. q. 1. ar. 9. non tamen potest ex hoc dispensare, aut cōmutare vota iurata. Ob duplex vinculum voti, scilicet, & iuramenti, ita Enriq. li. 7. de indulg. c. 30. lit. Y. & Manu. Rod. loc. cit. Secundò, Sixtus IV. vt dicetur cap. 7. dub. 1. conc. 1. inter alia concessit Minimis, posse omnia vota cōmutare, & relaxare, sicut potest diœcesanus.

Tertia conclusio: qui potest dispensare, & commutare vota, melius faciet vtando in hoc vtraque potestate, vt sic defectus in assignando sufficientem materiam pro cōmutatione, suppleatur per dispensationem: & causa sufficiens maior pro dispensatione, quam pro commutatione, suppleatur per commutationem.

Quarta conclusio: probabilis est sententia Nau. in Manu. c. 27. nu. 272. quod cui conceditur dispensare, & commutare vota non ex hoc possit dispensare, & commutare iura-

iuramenta votiua: cum sint distincta vincula, & quando Papa hoc concedere intendit exprimit illud, tamen oppo sita sententia Sot. loc. cit. vt dixi, est etiam valdè probabilis, quod pro certo tenendum est de religiosis: cum ex cõcessione Greg. vt dixi, possint dispensare, & commutare vota iurata, cum limitatione prædicta.

IX. Dubium. An religiosi ad confessiones expositi, possint cum coniugibus incestuosis, aut voto castitatis astrictis dispensare in petitione debiti.

Prima conclusio: isti religiosi ex commissione suorum prouincialium, possunt in foro tantum conscientiæ dispẽsare cum coniugibus, qui carnaliter peccauerunt cum cõsanguineis alterius sui coniugis, vt possint petere debitũ à suo coniuge: ita Pius V. inter viua orac. imò & Iul. II. bul. 23. iam concesserat, Priori, seu Præsidenti monasterij Benedictini Valeoletani, & tribus, aut quatuor monachis eiusdem conuentus per Priorem, seu Præsidentem deputandis, & ad nutum reuocandis, vt possint in suo monaste rio cum prędictis dispensare: & ista concessio, vt in eadem bulla habetur, est iam extensa ad alia monasteria dicti ordinis: & consequenter alijs ordinibus communicata, iuxta dicta cap. 4.

Secunda conclusio: dicti religiosi ab ordinario expositi, ex commissione suorum prouincialium, possunt in foro tantum conscientiæ, dispensare cum eo, qui ante matrimo nium vouit castitatem, vt possit à suo coniuge petere debitum: ita concessit Pius V. inter viua orac. Sed aduertant confessores dispensato, quod si soluto matrimonio super vixerit, non potest aliud matrimonium contrahere, & si de facto peccando illud contrahat, non potest petere debi tum à nouo coniuge sine noua dispensatione.

Tertia

Tertia conclusio: prædictorum dispensatio, non potest fieri sine causa legitima, & erit pro nunc causa legitima, si coniuges non se possunt continere, ita Manu. Rodr. in sū. 1. p. c. 238.

Quarta conclusio: religiosi ab ordinario expositi designati à suo generali, aut de istius licentia ab alio superiore dicto generali subordinato, possunt aperire literas sacræ pœnitentiariæ obsignatas, & directas in foro consciẽtiæ Doctoribus in Theologia, vel iure canonico, & absoluere, & dispensare iuxta earum tenorem, ita concessit Societati Iesu Greg. XIII. bul. 33.

De priuilegijs regularium circa censuras Ecclesiæ. Caput VII.

DVb. I. An religiosi expositi possint absoluere à censuris?

Prima conclusio: Religiosi ab ordinario expositi, possunt quoties opus sit absoluere ab omnibus censuris, etiã Papæ extra Bullam Cœnæ reseruatis, patet ex dictis ca. 6. dub. 6. & 7. consequenter possunt absoluere manifestos percussores clericorum, & nominatim excommunicatos, & alijs sententijs latis ab homine ligatos: non obstante, quod Leo X. in bul. 45. de qua supra c. 3. dub. 5. decreuerat non posse religiosos absoluere sæculares à sentẽtijs ab homine latis, reuocando contraria priuilegia: tum quia iuxta dicta ibi priuilegia in illa bulla contenta, iam sunt iterum per alios Pontifices, maximè per Paul. V. confirmata, & reualidata: tum etiam, quia alij Pontifices post Leonem, vt patet ex c. 6. dub. 6. & 7. absolutè concesserunt religiosis posse absoluere à censuris, non excipiendo censu-

ras ab homine latas, sed tantum reseruatas Papæ in bulla Cœnæ:& sic pręter istas,alias à Papa,& alijs inferioribus latas tollere possunt,iuxta dicta lib.1.ca.6.dub.15. Item, Six.IV. concessit Minimis posse absoluere ab omni excõmunicatione, suspensione,interdicto, ac irregularitate,tã à iure,quã ab homine reseruatis,quoties opus sit, ac omnia vota commutare,& relaxare,sicut potest diœcesanus: & quia posset dubitari an ista concedantur religiosis pro sæcularibus, ideo Iul.II. in confirmatione ordinis Minimorum,ait quod dicti Minimi quarumlibet personarum Ecclesiasticarum, & sæcularium vbilibet possint audire confessiones,& ipsis auditis personas ipsas iuxta tenorem priuilegij Six.IV.Minimis dudum concessi,ac confirmati absoluere, & pœnitentiam salutarem illis iniungere possint,ita refert Man.Rod.in qq.reg.to.1.q.61.ar.3.

Secunda conclusio:prædictæ absolutiones,sicut,& absolutiones factæ per bullam Cruciatæ, valent etiã pro foro externo præmissa satisfactione:& sine illa pro foro conscientiæ tantum,ita Med.in su.li.2.c.12.Nau.lib.5.cons. 26.ti.de sent.excom.Man.Ro.q.61.ar.6.contra Gutie. & Cou.ab eo relatos.Et confir.ex declaratione Pij V.in quodam iubileo ab eo concesso 15.Calẽd.Nouẽb.anni 1568. vbi sic ait: declarantes insuper tam præsentes,quam aliàs quascumque concessione similium,& dissimilium indulgentiarum,à nobis,& prædecessoribus nostris emanatas, & in futurum quomodolibet emanandas literas Christifidelibus,ipsis nisi ad earum effectum in foro consciẽtiæ, & pœnitentiali consequendum dumtaxat, non tamen in foro contentioso, nisi satisfecerint, vllatenus suffragari: vbi duo insinuantur. Primò,quod satisfacta parte,possũt absolui etiam à censuris ab homine latis etiam in foro

con-

contentioso. Secundò, quod possunt in foro conscientiæ absolui, sine satisfactione: maximè cum cautione de satisfaciendo cum commodè fieri possit, sicut cum subscriptione pœnitentis, fideiussore, pignore, vel saltem præstito iuramento, si alia non sint possibilia.

Circa interdictum.

DVb. II. An religiosi habeant aliquot priuilegia circa interdictum, & cessationem à diuinis, & an sint reuocata?

Prima conclusio: religiosi in hoc habent multa priuilegia. Primò, in conuentibus separatis à populo, possunt religiosi in tempore interdicti generalis diuina celebrare alta voce, campanis pulsatis, ianuis apertis, exclusis tamen interdictis, scilicet specialiter, & excommunicatis, scilicet, non toleratis; ita concessit Cisterci. Vrb. IV. bul. 3. & iuxta hoc Iul. II. bul. 9. pro minoribus concessit, quod si in aliquo oppido promulgetur interdictum extendendo illud ad tria milliaria, vt sic comprehendat aliquod monasterium religiosorum: non teneantur religiosi illud seruare, nisi aliàs monasterium existat intra terminum ex more præscriptum, vt iuxta ius commune teneantur religiosi illud seruare. Secundò, Ecclesiæ religiosorum nō possunt interdici specialiter, nisi religiosi dederint causam interdicto, vel nisi ille, ad cuius instantiam interdicuntur, prouideat religiosis de victu, ita concessit minoribus Leo X. bul. 29. Tertiò, religiosi in tempore interdicti, aliàs non Apostolici, possunt canere benedictionem mensæ, & gratias post refectionem, & facere processiones per claustra canendo hymnos, litanias, & alia, quæ sunt in vsu, ita in

compen.tit.interdictum 1.§.20. Quartò, in interdicto, & cessatione, possunt religiosi bini, & plures extra Ecclesiã officium diuinum recitare, ita ibi §.18. Quintò, in interdicto etiam Apostolico, possunt religiosi celebrare publicè, & solemniter, festa sanctorum ordinis etiam si talia festa in octauis habeant solam memoriam. Et etiam si ista festa sint translata, cum quibus etiam indulgentiæ pro illis diebus transferuntur: & intelliguntur ista, nisi aliàs Ecclesiæ religiosorum sint specialiter interdictæ, aut ipsi religiosi sint nominatim interdicti, vel dederint causam interdicti, ita concessit prædicatoribus Leo X.bul.34. Et idẽ concessit pro cessatione Iul.II.bul.15.idem concessit Leo. X.bul.38.& 39.cum dicta limitatione, & exclusis nominatim interdictis, & excommunicatis non toleratis, pro festo Conceptionis, Natiuit. ac Visitat. B. Virginis, & pro natiuitate S. Ioannis Baptistæ, & pro festis, & octauis Patronorum suarum Ecclesiarum, & Sanctorum quorũ corpora in eorum Ecclesijs sunt condita, & à primis vesperis Dominicæ in Ramis, vsque ad Dominicam in Albis, & pro missis nouis religiosorum à primis vesperis, vsque ad finitam Missam, & pro tempore quo religiosus, vel religiosa profitetur, aut velum accipit potest interdictum suspendi. Item, interdictum latum ab ordinario, potest suspendi in domibus religiosorum ad sepeliendum ibi religiosos, cum solemnitate, & campanis: ita concessit minoribus Iul.II.bul.8.imò & per bullam concessam Benedictinis, vt habetur in compen.mendi.ti. interdictũ 1.§.25. & ti.interdictum 2.§.10.potest suspendi omne interdictũ etiam Apostolicum, & cessatio à diuinis, ad sepeliẽdos religiosos, etiam nouitios conuersos, & famulos solemniter, cum officio, & Missa, exclusis specialiter interdictis, &

excom-

excommunicatis non toleratis. Quin etiam in festis in quibus religiosi suspendunt interdictum, possunt omnes fideles ibi cum dicta solemnitate sepeliri;ac alia fieri, ac si non esset interdictum exclusis iam dictis: ita cõcessit Leo X.loc.cit.§.7.& 11.& sic iuxta istam concessionem,possunt tunc in Ecclesijs religiosorum omnia sacramenta ministrari,vt ibi exprimitur,ita Cord. in quadam resolutione ab eo circa hoc facta. Vbi nota.quod quoties in domibus religiosorum suspenditur interdictum, aut cessatio,possunt clerici, & alij ibi solemniter omnia, quæ religiosi exercere,ita loc.cit.§.1.2.& 3.& Sylu.verb. interdictum 5.q.5.§.7.Sextò,famuli,procuratores negotiorũ religiosorum,& operarij non ligantur,interdicto, aut excõmunicatione lata in personas,aut terras, vbi religiosi habitant,& possunt audire diuina in interdicto, nisi sint excommunicati,aut specialiter interdicti, vel ei causam dederint.ita Alex.IV.bul.7.imò ex concessione Eug.4. bul. 9. pro Benedictinis, omnes habitantes intra septa monasterij in interdicto,possunt non tantum audire diuina,sed & sacramenta recipere. Item, in interdicto, & cessatione fratres omnes,etiam cõuersi,nouitij,donati,moniales,seruitores famuli,& famulæ monasteriorum,possunt omnia sacramenta recipere: dum tamen Eucharistiam recipiant coram valentibus ex iure, aut priuilegio audire officia diuina,ita in compen.mendi.ti.interdictum 1.§ 4.& interdictum 2.§.11.Item tertiarij,beatæ,serui,familiares, domestici, syndici, œconomi, procuratores,aduocati, officiales ordinarij, monasteriorum, religiosorum, & monialium in interdicto generali, aut speciali interesse. possunt diuinis, & in domibus religiosorum sine põpa sepeliri, & ibi omnia sacramenta recipere cum cautela, capit. alma ma-

ter, dum tamen prædicti, nec sint excommunicati, nec dederint causam interdicto: & iuxta ius commune, & religiosorum priuilegia familiares, & domestici vocantur, qui in domibus religiosorum commorantur, & illorum bonis aluntur, licet aliquando ob aliqua negotia absint à monasterijs: & sic ancillæ, & seruitrices monialium, & aliæ mulieres intra illarum monasteria existẽtes, licet sint portionistæ gaudent dicto priuilegio, vt habetur loc. cit. ti. interdictum 3. & idem etiam est de operarijs ob stipendium pro diebus operis, & de famulis operarijs, & mercenarijs residentibus in grangijs, aut alijs locis religiosorum, qui dicto gaudent priuilegio, quando veniunt ad domos religiosorum. Item, prælati regulares possunt eligere sex personas successiuè, qui in interdicto speciali, & cessatione, aliàs non latis à Papa, vel authoritate Apostolica, possint gaudere prædictis. ita concessit Nicol. V. bul. 4. Et per aliam concessionem cuiusdam legati à latere, possunt eligere ad prædicta quindecim personas, dum tamen non sint excommunicatæ non toleratæ, vel specialiter interdictæ, nec dederint causam interdicto, ita in compen. Cister. ver. interdictum 1. §. 23. & 24. Septimò ex concess. Iul. II. loc. cit. §. 14. possunt religiosi facere in interdicto speciali: omnia, quæ facere possunt in interdicto generali: & ista est magna concessio: quia iuxta ius commune, quando suspenditur interdictum non suspenditur pro personis, & Ecclesijs specialiter interdictis: & iuxta istam concessionem, quæ fiunt in interdicto generali in Ecclesijs religiosorum, licitè etiam fiunt in eisdem Ecclesijs, etiam specialiter interdictis, licet non coram personis specialiter interdictis. Et Leo X. inter viua oracula concedit religiosis, vt eodem modo se gerant, etiam quoad familiares, &

alios

alios de quibus supra in cessatione, ac interdicto.

Secunda conclusio: dicta priuilegia habent modò suã vim, nec sunt reuocata, etiam in Concil. Trid. ita Medi. in su. lib. 1. §. 13. Lud. Lop. 2. p. c. 21. & alij quos refert, & sequitur Manu. Rod. in expositione Cruciatæ §. 5. cõtra Nauar. in Manu. c. 27. nu. vlt. & patet conc. ex dictis c. 3. dub. 6. Si obijcias, quia in Conc. Trid. sess. 25. ca. 12. præcipitur religiosis seruare interdicta ordinariorum: & cõfirmatur, quia licet Pius V. bul. 7. declaret Conc. Trid. non intelligi in festis religiosorum, & octauis, in quibus religiosi non obstante interdicto, possunt diuina solemniter celebrare: tamen postea Greg. XIII. bul. 38. reuocauit bullã Pij V. & vult non habere vim in contrarijs Conc. Trid. & licet postea idem Greg. bul. 1. pro minoribus confirmet, & de nouo concedat, omne id quod non contrariatur Conc. Trid. & aliàs sit in vsu: tamen priuilegium non seruandi interdictum in dictis festis videtur contra Concil. Trid. ad hoc respondetur, Concilium tantum intendere, quod religiosi seruent interdicta ordinariorum, sicut de facto seruant: sed non reuocat dicta priuilegia, in quibus conceditur religiosis posse aliquando suspendere interdictum, & aliqua ministeria in interdicto exercere. Mens ergo Concilij est reuocare aliquarum religionum priuilegia, in quibus concedebatur eis, nulla interdicta seruare, sicut fuit cõcessum religiosis Sancti Ioannis hospitalis Hierusalem per Anastasium 4. Alex. 3. & 4. Vrba. 3. Clem. 3. & 4. & idem erat concessum minimis per Leo X. hæc, & similia priuilegia reuocantur à Conc. Trid. loc. cit. Ex quo sequitur dicta priuilegia non esse reuocata cum non sint contra Concil. nec declaratio Pij citata est quoad hæc per Greg. reuocata: cum nec sit contra Concilium Trid.

III. Dubium. An per bullam Cruciatæ suspendantur dicta priuilegia?

Prima conclusio: bulla Cruciatæ non suspendit priuilegia in iure communi inserta, nec consuetudinem habentem vim legis: quia vt ait Bar. in extrau. ad reprimendam, verbo, non obstantibus, ad hoc quod ista reuocentur, debet fieri expressa illorum mentio; sicut sæpè fit in Conc. Trid. & in bulla Cœnę vbi priuilegia, & cõsuetudines immemoriales solent reuocari. Secundò, priuilegia inserta in iure communi pertinent iam ad ius commune: ex quo colligunt DD. initiatos prima tonsura posse in interdicto interesse diuinis: cum hoc sibi in iure concedatur, secundũ Nauar. in Manu. ca. 27. nu. 173. & potestas prælatorũ regularium ad concedendas literas fraternitatis, in quibus admittunt sæculares ad suffragia ordinis non suspenditur per bullam: & sæculares etiam sine bulla possunt illis frui, cum facultas ista sit de iure communi, secundum Nauar. de indulg. notab. 31. nu. 21. & 22. ergo, &c.

Secunda conclusio: religiosi etiã sine bulla gaudent dictis priuilegiis: cum in bulla expressè excipiantur, priuilegia concessa superioribus mendicantiũ quoad sibi subditos, licet suspendantur quo ad sæculares, & sic famuli, & alij sæculares nominati dub. 2. imò & donati non habentes animum perseuerandi, non possunt in regnis vbi Bulla Cruciatæ prædicatur interesse diuinis sine tali bulla, nisi fortè quis eorum sit necessarius pro adiuuãdo in Missa: tunc enim iste iuxta ius commune potest assistere.

Tertia conclusio: religiosi etiam sine bulla rectè suspẽdunt interdictum iuxta sua indulta, & sæculares tunc etiã sine bulla, si aliàs non sint excommunicati, aut specialiter interdicti, aut dederint illi causam, licitè assistunt di-

uinis:

uinis: quia priuilegium ſuſpendendi tunc interdictum, etiam pro ſæcularibus non ſuſpenditur per bullam iuxta dicta c.3.dub.7. Item Leo X. inter viua orac.nu.19. concedit minoribus, quod per bullam Cruciatæ, aut aliã gratiam generaliter reuocantem, omnia priuilegia etiam mẽdicantium, non intelligantur reuocata, aut ſuſpenſa indulta, priuilegia, aut gratiæ conceſſæ quo ad perſonas minorum, & quo ad ſuſpendendum interdictum in feſtis Sanctorum ſui ordinis, niſi de iſtis fiat expreſſa mẽtio, de quo vide cap.3.dub.4.

An verò dicta priuilegia conceſſa pro tempore ceſſationis, valida ſint, etiamſi ceſſatio ſit rigoroſa, vtpotè quãdo in Eccleſia non celebrantur diuina, niſi baptiſmus pro paruulis, & ſacramentum pœnitentiæ pro adultis. In hoc aliqui negant, ſed licet hoc ita verum ſit, reſpectu particularium perſonarum, vt in ſuis domibus, vel in altari portatili in Eccleſia audiant Miſſam: ſecus tamen eſt de priuilegijs, in quibus iſta religioſis pro tempore ceſſationis cõceduntur: quia religioſorum priuilegia ſunt amplè interpretanda, iuxta dicta c.2.dub.2. & ita habet vſus.

De priuilegijs circa ſacramentum ordinis, & officium diuinum. Cap. VIII.

DVb. I. An priuilegia aliqua habeant religioſi circa ſacramentum ordinis, & quæ ſint iſta.

Prima concluſio: religioſi circa ſacramentum ordinis habent priuilegia. Primò, & ſi nouitij aliàs non habentes beneficium Eccleſiaſticum ſufficiens ad victũ, iuxta Concil. Trident. ſeſ.21. cap.2. de reformat. & Pium V. bul.26. ad ſacros ordines promoueri non poſſint, nec aliter pro-

promoti in altari ministrare valeant: tamen Greg. XIII. bul. 25. hoc reuocat pro religiosis Societatis: & præcipit ordinarijs, vt istos religiosos cum licentia suorum superiorum ordinent, etiam extra tempora in tribus festis continuis, & non seruatis interstitijs, & absque vlla ordinum functione, nec eos inquirant de cantu de officijs, & cæremonijs Ecclesiasticis, vel de proprij ordinarij licentia, & parochi approbatione in vita, & moribus. Et Greg. XIV. bul. 2. concessit istis religiosis emissis votis simplicibus ad sacros ordines promoueri posse, quibus priuilegijs gaudēt omnes religiosi, iuxta dicta c. 4. conc. 3. in fi. Secundò, religiosi possunt extra tempora ordines recipere, iuxta declarationem Card. de qua c. 3. dub. 6. cum in hoc habeāt multa priuilegia, maximè priuilegium Greg. 13. modò citatum pro Societate Iesu. Tertiò, Et si in Conc. Trid. sess. 14. c. 2. statuatur, quod quilibet à suo Episcopo ordinetur, aut si ab alio, cum dimissorijs proprij Episcopi, quod Gregor. 13. voluit intelligi etiam de religiosis: imò & Congreg. Card. de mandato Sixti V. & auditis procuratoribus circa hoc idem, ac Greg. 13. declarauit, tamen post hæc Sixt. V. ex sententia Congregationis dixit, regulares prelatos suis posse concedere dimissorias ad Episcopum diœcesanum, & isto absente, aut ordines non conferente, vel in sede vacante, de quo fiat mentio in dimissorijs, ad quemlibet alium modò ab isto, quoad doctrinam examinetur, ita refert Manu. Rod. in compe. & Prosper. Farinac. decis. 240. Postea autem Clem. VIII. hoc ipsum absolutè, & sine dictis limitationibus Sixt. V. concessit Cisterciensibus, de quo Manu. Rodr. in quæstionibus regul. tom. 1. quæst. 18. artic. 6. & hoc ipsum prius concesserant Vrban. II. bulla 1. Benedictinis, & Minoribus Alexand. IV. bul. 10.

&

& Prædicatoribus. Sixtus Quartus bulla 33. Quartò, ex concessione Eug. IV. bul. 9. pro Benedictinis, quilibet Episcopus absque diœcesani licentia, potest in monasterijs monachos ordinare: sed ista moderantur in bul. 45. Leo. X. de qua sup. c. 3. dub. 5. vbi quo ad ordines habetur sic: Nullatenus in Ecclesijs, domibus, aut alijs locis religiosorum ab alio, quam à diœcesano Episcopo, nisi isto, vel eius Vicario super hoc cum debita instantia requisito, & absque rationabili causa contradicente, vel eo à diœcesi absente, ad dictos ordines promoueri debeant, scilicet, religiosi; sed vide supra loc. cit. an ista moderatio habeat modo suam vim. Quintò, abbas Benedictinus potest suos subditos, etiam sæculares, ad minores ordines promouere: ita concessit Greg. IX. bul. 23. & Iul. II. bul. 25. & hoc ipsum conceditur abbatibus, cap. quoniam dist. 19. nec hoc reuocatur in Conc. Trid. ses. 23. c. 10. pro sibi subditis regularibus, sed pro alijs. Item, Innoc. VIII. bul. 5. concessit abbati. Cisterciens. Cabilonensis diœces. & alijs quatuor abbatibus aliorum conuētuum: & istorum successoribus posse suis subditis conferre, subdiaconatum, & diaconatum, ac alios ordines minores. Sextò, in monasterijs religiosorum ipsis inuitis, non possunt ordines celebrari, vel alia Pontificalia exerceri, vel Synodi, aut processiones, Missæ, &c. celebrari, nec aliæ causæ agi, ita concessit Cister. Eugen. IV. bul. 18. & in bul. 9. pro Benedictinis, idem mandatur Episcopis, & ordinarijs, ita etiam concessit August. Sixt. IV. bul. 34.

II. Dubium. An religiosi habeant priuilegia circa officium diuinum?

Prima conclusio: Religiosi possunt mentaliter legēdo intra se per librum recitare horas, & alia, quę in officio diuino,

uino, & Missa præcipiuntur, dici secretè sub silentio, ita concessit minoribus Leo X. inter viua orac. nu. 12.

Secunda conclusio: Religiosi non valentes benè recitare in choro, ob defectum visus, vel auditus, si quid horarum sic omittant, satisfaciunt dicendo in fine horarũ Pater noster, vel Aue Maria. ita concessit minoribus Innoc. VIII. inter viua ora. & Leo X. inter viua ora. cōcedit plenariã indulgentiã, & remissionem omnium defectuũ humana fragilitate, & non ex malitia commissorum in diuinis horis, dicendo hanc orationem, scilicet, sacrosanctę, ac indiuiduę Trinitati, Crucifixi Domini nostri Iesu Christi humanitati, & beatissimæ, ac gloriosissimæ Virgini Mariæ fœcunditati, seu integritati, & omnium Sanctorũ vniuersitati, sit sempiterna laus, honor, virtus, & gloria ab omni creatura, nobisque remissio peccatorum, per infinita sæculorum sæcula Amen. Et beata viscera Mariæ Virginis, quæ portauerunt Christum Dominum. Et deinde Pater noster, & Aue Maria pro fęlici statu suæ Sanctitatis Ecclesiæ. Et explicat idem Leo inter viua ora. nu. 69. sat esse, dicere ista in fine plurium horarum vno contextu dicẽdarum. Et vt notat Nauar. c. 19. de oratione n. 89. ista priuilegia non intelliguntur de omittentibus aliquam partem notabilem, sed de omittentibus aliqua parua cum culpa veniali. Et ita etiam intelligitur aliud priuilegium minoribus concessum à Leo. X. de quo Manu. Rod. in qq. regul. to. 1. q. 41. ar. 2. quod, scilicet, satisfaciant præcepto recitandi horas, quando non integrè pronuntiant, ob negligentiam, imperitiam, malam pronuntiationem naturalẽ, ob defectum linguæ, aut aliter horas imperfectè dicẽdo, vel cum animi distractione, sensuum vagatione: dum tamen hoc non fiat ex malitia, & quod recitantes cum istis

non teneantur iterum recitare, ab istis imperfectè dicta, vel non integrè audita, ob distantiam loci, ob strepitum, vel aliam causam.

Tertia conclusio: Religiosi dum prædicant, vel confessiones audiunt, scilicet in aduentu, vel quadragesima, possunt officium feriale anticipare, & festa illis diebus seruare, quibus illos plus laborare necesse est: & non in fraudē officij diuini, sed vt liberius studio, & consolationi spirituali fidelium vacent: ita concessit minoribus Leo X. inter viua orac. num. 44.

Quarta conclusio: Religiosi extra sua loca existentes, possunt secum alijs regularibus, & clericis conformare in diuino officio, ita concessit minoribus Innoc. 4. bul. 11.

De priuilegijs circa temporalia. Cap. IX.

DVb. I. An regulares possint noua loca, & domos recipere, ac sua monasteria in aliū locum transferre?

Prima conclusio: religiosi mendicantes domos, vel loca recipientes, vel recepta mutantes, alienantes, vel differentes, sine licentia Sedis Apostolicæ excommunicantur in Clem. cupientes de pœnit. & remis. & in ca. 1. de excessibus prælat. sed per priuilegia Minorū, & Augustinianorum, vt habetur in const. prædicatorum, d. 2. ca. 1 possunt de nouo loca recipere cum licentia tamen Episcopi, vt decernitur in Conc. Trid. ses. 25. ca 3. & ex decreto Clem. 8. bul. 18. non possunt Episcopi dare istam licentiam, nisi vocatis, & auditis prioribus, vel procuratoribus conuētuum eiusdem oppidi, & alijs interesse habentibus cognito, quod sine istorum conuentuum damno, possint illi cōmodè sustentari: & si super hoc ad Sedē Apostolicam fit ap-

pel-

pellatio, erectio nouorum conuentuum suspendatur, quo vsque à Sede Apostolica in eadem causa sit pronuntiatū, aliter factum sit irritum.

Secunda conclusio: Prælati regularium possunt transferre monasteria fundata in locis sterilibus, & in aquosis, aut dominorum temporalium eorum bona occupantium ad alia loca, cum suis redditibus, fructibus, & prouentibus: ita concessit Benedictinis Valeoletanis Pius II. bul.2.& minoribus Sixtus IV.bul.14. & Prædicatoribus bul.33.& Alex.IV.& bul.7. & isti concesserunt posse secum bona deferre, & vendere ædificia, & solum, præter Ecclesias.

Tertia conclusio: nullus ordo etiam mendicantiū, aut alia persona propè domos Carmelitarum, infra spatium centum quadraginta cannarum, per aerem mensurandarum Ecclesiam, vel loca construat, aut dè nouo recipiat: ita Sixtus IV. bul.37. & August. idem conceditur, respectu ordinum in paupertate fundatorum, per Bonif. VIII. bul.6. imò & Prædicatoribus conceditur per Clem.4.bul. 7. quod nullus ordo in paupertate fundatus, qui ex suis legibus extra sua monasteria nullas debet habere possessiones, possit prope Ecclesias Prædicatorum ad trecentas canuas octo palmorum, per aerem mensurandarum monasterium, Ecclesiam, vel oratorium construere, vel ex alio loco transferre: excipitur à prædictis ordo minorum per Iul.II.bul.10.

II. Dubium. An religiosi possint vnum monasterium alteri reunire?

Prima conclusio: Generales ordinum, ac capitula generalia possunt monasteria, & prioratus ordinis, etiam monialium vnire pauperibus monasterijs, sine licentia diœcesani,

cesani, aut alterius, non obstantibus statutis Apostolicis, vel monasteriorum etiam iuratis: ita concessit Cistercien. Ioan. 23. bul. 1. & Pius 2. bul. 6. concessit Priori Benedictino Valeoletano, posse duo, vel tria monasteria, vbi ob exiguos redditus tres, aut quatuor monachi sustentari non possunt cum consensu superiorum talium conuentuum in vnum monasterium vnire, vbi duodecim saltem monachi constituantur: imò Innoc. VIII. bul. 3. concessit Prædicatoribus, quod conuentus non valens sustentare octo religiosos, possit alteri incorporari per Vicarium congregationis cum diffinitoribus: dum tamen sine scandalo fiat, & in Ecclesia loci incorporati, non cesset cultus diuinus.

Secunda conclusio: bona monasteriorum monialium destructorum minoribus subiectarum, licet non sint sui ordinis sunt applicanda minoribus vicinioribus: ita concessit Sixt. IV. bul. 14. & idem concessit bul. 33. prædicatoribus respectu monialium sibi subiectarum.

III. Dubium. An religiosi sint exempti à legibus tributorum?

Prima conclusio: religiosi vtriusque sexus, non tantum ex iure communi, sicut alij clerici, in c. quamquam de censibus, sed etiam per multa priuilegia sunt exempti à legibus tributorum. Primò, Alex. IV. statuit, quod imponentes minoribus angarias, aut alias impositiones, & exactiones, vel similia, sint ipso facto excommunicati. Et si contumaces ab hoc non desistant, non possunt absolui nisi à Papa: ita in monum. ord. conc. 656. Secundò, Eug. IV. bul. 29. facit amplissimam exemptionem pro monialibus S. Claræ, & in compen. Societatis, ver. exemptio. §. 8. refertur alia amplissima exemptio pro Camaldulensibus. Tertiò,

tiò, Pius V. bul. 7. eximit monasteria, & collegia mendicantium à contributione pro seminarijs, quæ ab Episcopo exigitur, iuxta Conc. Trid. sess. 23. c. 18.

IV. Dubium. An religiosi sint excepti à decimis soluendis?

Prima conclusio: religiosi non tenentur decimas soluere de laboribus, quos suis manibus, aut sumptibus colũt, nec de nutrimentis suorum animalium, vt concessit Benedictinis Benedict. 12. bul. 1.

Secunda conclusio: Religiosi non tenẽtur decimas soluere, de suis bonis mobilibus, & immobilibus, possessionibus, & prædijs præsentibus, & futuris, etiam ab alijs cõductis, dum tamen illa suis manibus, vel sumptibus excolantur, aut pro sustentatione excoli faciant. Nec tenentur decimare de pratis, herbis, pascuis, nutrimentis animaliũ, ac pastorum eorundem: ita concessit fratribus de Guadalupe Greg XI. Mart. V. & Pau. III. anno 1535. vt habetur in compen. D. Hieron. tit. decimarum exemptio 12. 15. & 16. Item, Sixt. V bul. 28. eximit religiosos S. Ioannis Hierosolymitani, vasallos, colonos, seruitores, &c. & ipsorum animalia, prædia, domos, molendina, & quæuis bona, à solutione decimarum, iurium, etiam synodalium, cẽsuum, & canonicarum portionum, seu charitatiui subsidij, aut iucundi aduentus, seu quartæ, & aliorum onerum: & præcipitur ordinarijs, ne in hoc eos molestent.

Tertia conclusio: Religiosi iuxta ca. nuper. de decimis tenebantur decimare de possessionibus acquisitis post Cõcil. latè si aliàs de istis possessionibus decimæ soluebãtur: sed iam ab ista decimarum solutione liberantur per Paul. III. bul. 8. vbi concedit Societati, vt de eorum domibus, prædijs, hortis, ac alijs locis, quæ pro eisdem emendis ipsis

pro

pro tempore largiri, vel donari contigerit, & de alijs bonis ab eis possessis, & obtentis, non soluant decimam, etiã Papalem, seu canonicam portionem, nec ad præstationẽ procurationum legatorum dictæ Sedis, vel exactionum collectarum, vel prouisionem quarumcumque, nec ad id per literas Apostolicas, possunt compelli, nisi istæ literæ de hoc indulto de verbo ad verbum, ac de Societate fecerint mentionem: etsi per Sedem Apostolicam ex pijs legatis dispositis, vel relictis aliqua pars alteri piæ, vel non pię causæ sit concessa, vel concedatur legata Societati, vel relicta, vel in fauorem eius disposita sub his concessionibus non comprehẽdantur, nisi de ipsa Societate, & de hoc indulto, & de Pontificis voluntate fiat mentio in eisdem, & non per clausulas generales idem importantes: sed quomodo ista verba intelligantur de concedendis ab istomet Papa hoc tenore ista concedente, vide c.3.dub.4. Item postea Pius IV. bul.5. cõfirmauit exemptionem à quibusuis decimis, etiam Papalibus, prędialibus, personalibus, quartis, medietatibus, & alijs fructuum partibus, subsidijs, ẽt charitatiuis, & alijs ordinarijs oneribus, etiam pro expeditione contra infideles, defensioneq; patriæ, ac alijs quomodolibet, etiam ab Imperatorum, & inferiorum principum impositis: & licet in ipsa impositione caueatur, quod nulla omninò exemptio cuique aduersus illa suffragetur; & idem postea etiam confirmauit Greg. XIII. bul.21. expressè derogando dicto c. nuper de decimis.

Quarta conclusio: religiosi non tenentur decimare, etiam de terris, & possessionibus, alijs ad colendum traditis: imò ipsi possunt percipere decimas quas coloni tenentur alijs soluere, etiam si alij in possessione, vel quasi eas à colonis exigendi fuerint, ita concessit Cister. Bonif. VIII.

O bul.

bul.10.& Ioann.22.Carthusiensibus: vt habetur in compen.Cisterc.ver.decima §.4. & idem Bonif.VIII. præcipit prælatis Ecclesiæ, vt cum censuris inhibeant suis subditis, ne à fratribus hospitalis S.Ioann. decimas exigere præsumant de noualibus, vel alijs terris quas suis sumptibus, vel per suos emendatarios, vel cultores ad tempus, & non in perpetuum excoli faciunt, vel de animalium nutrimẽtis, vel aliorum à suis terris nascentium, vel de hortis, virgultis, & piscarionibus, non obstante longa præscriptione, seu potius violenta supra dictis exactione eisdem fratribus irrogata, ita in comp.mendi.ti.decimæ §.17.& Manu.Rod.in qq.reg.tom.2.q.44.ar.4.Item, Clem.VII.bul. 10.concedit ordini Militiæ S. Iacobi amplum priuilegium circa hoc.

Ex dictis sequitur primò dicta priuilegia sinistrè interpretari, ab aliquibus iudicibus Ecclesiasticis dicendo, quod quando religiosi proprijs manibus, vel sumptibus dictas terras excolunt integram decimã recipere possunt: si tamen illas excolunt per colonos, ex communi aceruo prius extrahatur redditus monasterio soluendus, & de residuo decima pars parocho soluatur, nisi aliàs per quadraginta annos religiosi integram decimam à colonis percepissent. Sed ad hoc dico, quod bona regularium per suum reale priuilegium eximuntur à decimis prædialibus, & non tenentur soluere decimam personalem, vel quartam, aut aliam partem, vt probat Mandosius ad instar glo. 15. nu.4. Et cum sit priuilegium reale, vt constat ex litera priuilegiorum, terra cum eodem priuilegio transit ad colonos: quod ad huc clarius patet ex priuilegijs Societatis Iesu, & peritissimi iuristæ fatentur, concedere plenum ius exceptionis etiam colonis conducentibus religiosorum

agros:

agros: & ita iudicatum est in multis tribunalibus in fauo rem Societatis, & colonorum, sicut Salmanticæ anno 1588. Beticæ, & Murtiæ à Dñis executoribus Pontificis mandatum est executioni, & contra confirmatum sententia rei iudicatæ, vt refert Enriq.lib.7.de indulg. c.7.nu.7. ar.1. & sic coloni debent soluere decimas monasterio. Secundò sequitur, quod vbi soluitur decima personalis, non tenentur seruitores monasteriorum eam soluere: aliàs monasteria illam decimam soluerent: cum seruitores carius operas suas locarent, si eam soluerent.

Quinta conclusio: moniales eodem modo, ac religiosi sunt exemptę, à decimarum, & primitiarum solutione: ita concessit monialibus S.Claræ Bonif. VIII. bul. 3. vbi eximuntur à solutione decimarum à contributione in procurationibus ordinariorum, legatorum, & nuntiorum Papæ, à collectis talijs, pædagijs, & à thelonijs, & alijs exactionibus, regalibus, aut alijs soluendis, & idē eisdem concessit Leo X. bul. 23. habentque moniales sua priuilegia communicationis, iuxta dicta supra c.4.

V. Dubium: An religiosi sint exempti, à solutione canonicæ portionis, & quartæ funeralis?

Not. quod canonica portio dicitur, quę à canonibus est approbata, & iure decretorum debita: & est duplex alia, quæ debetur Episcopo ab omnibus Ecclesijs suæ diœcesis, vt habetur c.de his 10.q.1. vbi dicitur, quod de terris, vineis, mancipijs, & peculijs Ecclesiæ à fidelibus oblatis: tertia pars Episcopo fideliter deferatur: & intelligitur secundum Panor. quam refert, & sequitur Armil. ver. canonica portio, & secundum communem sententiam de Ecclesijs Episcopo immediatè subiectis, & non de exemptis: quia ista portio debetur Episcopo ratione sollicitudinis, quam

O 2 de

de suis tantum Ecclesijs habere debet: vt dicitur in c. conquerente de officio ordinarij. Alia canonica portio debetur Ecclesiæ parochiali, de omnibus à suo parochiano relictis, vel ratione funeris obuenientibus illi loco, vbi quis eligit sepulturam relicta sua parochia, vt habetur in Cle. dudum de sepult. Et licet olim ista portio esset varia, pro more patriæ, nam alibi medietas alibi tertia pars soluebatur, tamen ibi taxatur quarta pars, & sic communiter appellatur quarta funeralis.

Prima conclusio: stando in iure cõi, & secluso priuilegio, vel cõsuetudine, religiosi omnes etiam Prædicatores, & Minores tenentur soluere dictam quartam funeralem, & non amplius: ita in Clem. citat. vbi habetur, quod vltra dictam quartam, nil aliud valeant parochi exigere, nec religiosi amplius illis impendere teneãtur, nec ad id ab aliquo cogantur, & reuocantur illic consuetudines, & priuilegia illucusque concessa, & conuentiones, statuta, & pacta in quantum alicui ex præmissis contrariatur.

Secunda conclusio: Religiosi iam iuxta sua priuilegia non tenentur, soluere Episcopo, vel parocho dictam portionem, nec de funeralibus oblationibus, sepulturis, legatis vltimis voluntatibus, nec de alijs pro victu, ornamentis, aut alijs quomodolibet largitis: nec ipsi, nec qui eis illa soluunt, possunt ad illud coarctari: non obstante decreto Clem. dudum de sepul. & alijs statutis: ita cõcessit post dictam clementinam Eug. IV. bul. 12. pro Benedictinis, & Six. IV. bul. 14. pro Minoribus, & bul. 37. pro Carmelitis. Vbi etiam conceditur, quod si à Papa mandetur dari alicui causæ piæ, aut non piæ de pijs legatis, non intelligitur de legatis relictis religiosis, nisi de eis fiat expressa mẽtio: item in bul. 26. Clement. 8. Carmelitæ discalciati post

con-

contradictorium iudicium,& ventilata causa, à solutione quartæ funeralis liberantur.

Si obijcias,quia in Conc.Trid.ses.15.c.13.de reformatione habetur, quod dicta quarta funeralis soluatur, vbi solita est persolui ante annos quadraginta,hoc est,de quarenta annos aca,non obstante quouis priuilegio. Ad hoc respondetur, Concilium loqui de monasterijs ante annos quadraginta fundatis,quæ dictam portionem soluebant: & sic si aliqua monasteria sint fundata à quadraginta annis citra,hoc est,de quarenta annis aca, non tenentur soluere dictam quartam:ita declarauit Pius V.bul.7.& si instes, quod ista bulla est reuocata à Greg.XIII. bul.38.& reducta ad terminos Conc.Trid.Ad hoc respondetur. Primò,quod in bulla illa Pij V.& conceduntur quædam priuilegia,ex quibus sola ista reuocantur à Gregor. quæ sint contraria Conc.Trid.modo explicato dub.6.c.3.& insup declarantur aliqua decreta Conc.Trid.& istæ declarationes non sũt reuocantur, ibidem à Greg.13. cum non sint contra Conciliũ,sed potius eius declarationes, & aliàs ad Papã spectat declarare ius. Secundò respondetur, ꝙ eadẽ omninò declaratio Pij V.data etiam est,postea à Cõgreg. Card. quæ nec à Greg.13. nec ab alio est reuocata,cuius declarationis tenor refertur à Rod.in qq.reg.to.1.q.39.ar. 2.& talis est Congr.Con. censuit non comprehendi in dictis verbis Concilij monasteria ædificata à quadraginta annis citra, vel quæ in dies ædificantur, supposito, quod ista monasteria sint illius religionis, cui à Sede Apostolica sit indultum, vt quartã funeralem non debeant soluere Episcopo: & vt refert Veracruz in suo compendio orta lite circa hoc, inter religiosos, & Episcopum de Guatimala, Archiepiscopus Mexicanus tulit sententiam pro religio-

ligiosis: & hoc ipsum patet ex bulla cit. Clemen. 8. pro discalciatis Carmelitis: & sunt alia innumera priuilegia religiosis ante, & post Clemen. dudum de sepult. concessa, quæ consultò omitto cum nil aliud præter iam dicta contineant.

Tertia conclusio: Religiosi quartam funeralem soluentes, iuxta tenorem prædictum Concil. Triden. adhuc non tenentur illam soluere de omnibus eis relictis, vt de missis, de candelis, quæ dantur in manibus religiosorum, vt habetur in bul. 14. Sixti IV. pro Minoribus, sed de his tantum, quæ cum corpore defuncti deferri solent, ita declarauit Pius V. loco citato, & ita habet vsus, vt notat Cardin. in Clement. dudum de sepultur. §. verum, Couarruu. cap. vlt. de testam. nu. 6. & 7. & Mon. de iust. trac. 2. disp. 215.

Quarta conclusio: quidquid à fidelibus in monasterijs religiosorum offertur, monachis ibi seruientibus debet proficere, nec super hoc ab Episcopo, vel alijs presbyteris possunt religiosi molestari: ita habetur definitum expressis terminis in cap. 1. de statu monach. & capit. nimis iniqua de excessib. præl. Et constat etiam ex dictis con. 2. de quo etiam Syluest. & Armil. ver. oblationes. Imò, si prælati celebrent in monasterijs religiosorum, non possunt sibi vsurpare, eis ibi oblata, sed tenentur ea monasterio dimittere: ita concessit Cisterc. Bonifac. VIII. bul. 9. Ex quo patet non posse parochos sibi postulare candelas, aut alia oblata in Ecclesijs religiosorum, à mulieribus, puerperis suos filios domino præsentantibus, vt aliqui clerici perperam, & contra dicta decreta, & priuilegia ibi vsurpari contendunt.

De

De iudice conseruatore. Cap. X.

NOt. Religiosos per sua priuilegia posse creare iudices conseruatores, qui eos à suis molestatoribus defendant, etiam per censuras: ita concessit Prædicatoribus Sixt. IV. bul. 33. & sunt alia multa priuilegia pro alijs religiosis circa hoc, vt ex dicendis in hoc constabit.

I. Dubium. Quæ personæ possint à religiosis creari in iudices conseruatores, & an ad hoc munus creati à religiosis teneantur acceptare?

Prima conclusio: stando in iure communi c. fin. de officio deleg. iudex conseruator, debet esse Episcopus, vel abbas, vel constitutus in dignitate Ecclesiastica in Ecclesia Cathedrali, aut Collegiata. Et Leo X. bul. 45. edita in Concil. Lateran. de qua supra c. 3. dub. 5. statuit, quod conseruatores religiosorum sint, in dignitate Ecclesiæ constituti, & reuocantur contraria priuilegia. Ex quo tamē sequitur priores, & similes prælatos regularium, imò & Vicarios conuentuum, non habentium priores, posse esse iudices conseruatores, cum sint in dignitate Ecclesiastica constituti: ita Sylu. ver. deleg. nu. 3. & Manu. Rod. in qq. reg. to. 1. q. 65. ar. 3.

Secunda conclusio: conseruatores religiosorum vltra prædictos de iure communi, possunt esse canonici Cathedralium Ecclesiarum, & Vicarij Episcoporum in spiritualibus, & eorum officiales generales vbilibet constituti: ita concessit Societati post dictam reuocationem Leonis X. Gregor. XIII. bulla 18.

Tertia conclusio: omnes prædicti (præter religiosos) requisiti à regularibus, tenentur sub excommunicatione

acceptare iudicaturam; nisi aliàs sint legitimè impediti; ita concessit Minoribus Iul.II. bul.9. dixi præter religiosos: nam isti ex priuilegio non tenentur acceptare iudicaturas, & commissiones à Sede Apostolica, vel eius legatis iniunctas, ita concessit Prædicatoribus Honor.III. bul.6. & Minoribus Greg.IX.bul.2.& Innoc.4.bul.12.& Alexan.4.bul.9.& Eugen.IV.bul.7.pro Celestinis, & bul.9. pro Benedictinis, & Sixt.IV.bul.37.pro Carmelitis.

Quarta conclusio: semel nominato aliquo conseruatore, & acceptante, & inchoante, non potest alius pro eadem causa nominari, stando in iure communi c.cum plures, nisi nominatus infirmitate, aut alia iusta causa impediatur, vel si nolit, aut malitiosè in eo procedat: ex priuilegio tamen Societati concesso à Greg.XIII. bul.18. quilibet conseruatorum, potest prosequi articulum per alium inchoatum, licet qui inchoauit nullo sit canonico impedimento præpeditus.

Quinta conclusio: stando in iure communi c.fin.de offic.deleg.iudices delegati, morte concedentis extinguuntur: nisi quo ad negotia incepta. Secus tamen est de conseruatoribus regularium: quia isti eliguntur à religiosis virtute suorum priuilegiorum, quæ non sunt gratiæ personales, sed reales certo generi personarum concessæ, & consequenter perpetuæ, sicut, & priuilegia concessa ciuitati, vel loco, iuxta l.forma, §.quamquam, ff. de censib. & idem est de priuilegio concesso, ciuibus, vel religiosis iuxta l.2.ff.de rebus dub.& ita habet vsus secundum iuristas relatos à Manu.Rod.q.65.ar.6.

II. Dubium. An iudex conseruator possit delegare vices suas?

Prima conclusio: stando in iure communi c.fi. de offic. deleg.

deleg. iudex iste non potest delegare vices suas, exceptis citationibus, & sententiarum denunciationibus, nisi aliter eis specialiter committatur: & tunc non aliter, nisi infra ciuitatem, aut diœcesim in qua fuerint deputati.

Secunda conclusio: conseruator religiosorum potest ex priuilegio committere vices suas: concessit enim Minoribus Sixt. IV. bul. 14. & Prædicatoribus bul. 33. & Aug. bul. 34. & Carmelitis bul. 37. vt eorum conseruatores cõseruent eos per se, & per alios contra iniuriantes: & idem concessit Societati Iesu Greg. XIII. bul. 18. debent tamen isti committere vices suas, illis qui aliàs iuxta dicta dub. 1. possunt esse iudices conseruatores, conformiter ad id quod habetur in ca. fin. cit. ita Manu. Rod. cum Ioan. And. loc. cit. art. 10.

III. Dubium. Ad quantam loci distantiam se extendat conseruatorum iudicum auctoritas?

Prima conclusio: stando in iure communi c. fi. de offic. deleg. non potest iudex conseruator procedere contra aliquem extra ciuitatem, aut diœcesim, vbi est deputatus, aut aliquem trahere vltra vnam dietam à fine talis diœcesis, computandam: & vna dieta secundum Doctores in cap. nonnulli, de rescrip. & Sylu. ver. beneficium 2. §. 1. & Mãdos. in lance. reg. 3. q. 2. num. 2. continet viginti milliaria, hoc est, septem leucas, aut iuxta l. 8. tit. 3. lib. 2. fori, & leg. 25. in prag. continet decem leucas.

Secunda conclusio: conseruator religiosorum, potest procedere vltra duas dietas, non obstante dicto c. fi. de vna dieta, & bul. 45. Leo X. de qua c. 3. dub. 5. de duabus dietis: dum tamen vltra dietas non trahant aliquem ad iudicium: ita concessit Cisterciensibus Gregor. XIII. bul. 3. post Leo. X. & istæ dictæ computantur à fine diœcesis, vbi

citandi

citandi morantur, vt habetur in noua recop. lib.20.tit.7. lit.I.iuxta decretum Bonifac.VIII.in c.fin.

Tertia conclusio: quando conseruator regularium nõ valet tutè accedere,ad loca vbi morantur, qui sunt citandi,monendi,vel inhibendi, possunt ista efficere per edicta publica, affigendo illa in locis publicis, de quibus sit verisimilis coniectura, quod ad ipsorum citatorum, monitorum,& inhibitorum notitiam peruenire valeant: ita concessit Societati Iesu Greg.XIII.bul.18.citat.

IV.Dubium. Contra quos, & quibus pœnis possit iudex conseruator procedere?

Prima conclusio: conseruator religiosorum potest procedere contra alios Religiosos,& Ecclesiasticos, cõtra collegia,vniuersitates, & communitates habentes etiam facultatem eligendi conseruatorem, non obstantibus quibusuis inhibitionibus sibi factis,etiam prætextu quarũlibet licentiarum,aut priuilegiorum concessorum,& concedendorum:ita concessit Greg.XIII.bul.18.

Secunda conclusio: conseruator iste potest appellatione postposita, procedere per censuras Ecclesiasticas quoties opus sit,& vsque ad inuocationem brachij sæcularis: patet ex priuilegijs cit. nec potest ab ordinario impediri, sub priuatione exercitij,officij,& iurisdictionis ipso facto incurrenda, & aliter attentatum est irritum: ita concessit Cister.Mart.V. vt habetur in istorum compen. tit. bullæ conseruatoriæ §.1. Vbi not.quod si conseruator nolit facere fidem ordinario de suis literis,non potest eum nolentẽ exequi eius sententiam excommunicare: quia delegatus non habet iurisdictionem supra ordinarium, nisi ordinarius sit ei rebellis qui non tamẽ dicitur rebellis dũ petit fidem de sua commissione,cum sic petendo faciat,quod si-

bi

bi competit de iure: secus sit si ordinarius malitiosè asserat, se dubitare de commissione conseruatoris, maximè allegando falsitatem rescripti, tunc enim delegatus exequatur per se, quod possit, vt patet ex c. ex literis de officio deleg. & puniat ordinarium, si constet malitiosè se opponere, & potest eum damnare in triginta libras, iuxta l. 2. C. de legibus.

V. Dubium. An conseruator regularium possit procedere contra debitores ex causa ciuili.

Prima conclusio: cum Papa sit supremus administrator bonorum regularium, & Ecclesiasticorum potest per se, & per alios procedere, contra illorum retentores, etiam laicos, vt sic illa recuperet, nec sic turbat regiam iurisdictionem, cum ista bona non sint laicalia: & hoc ita facere etiam creando ad hoc iudices conseruatores expedit, maximè: tum quia iudices sæculares solent esse negligentes in administrando iustitiam Ecclesiasticis; tum maximè ne Ecclesiastici ad tribunalia sæcularia trahantur, vbi causæ cum strepitu, & figura iudicij tractantur, quæ omnia dedecent viros Ecclesiasticos.

Secunda conclusio: conseruator religiosorum, potest procedere cōtra debitores ex causa ciuili, etiam laicos. Patet primò, quia in c. fin. de offic. deleg. conceditur istis conseruatoribus, posse cognoscere de manifestis iniurijs, & violentijs, vbi iniuria non tantum sumitur pro contumelia, vel conuitio (quidquid dicat Gutier. in pract. crim. li. 3. q. 9.) sed pro omni isto, quod fit contra ius, & infert dānum monasterio. Secundò, Pius V. bul. 28. concedit religiosis Militensibus, conseruatores iudices contra inferentes personis sui instituti, ac eorū seruitoribus, & familiaribus iniurias, siue grauamina, vel damna in personas, res

&

& bona: licet hoc, q̃ hic dr̃ de familiaribus, & ſeruitorib. limitetur in Cõc. Trid. ſeſ. 24. c. 11. de ref. vt ſolis proſit ſer uiẽtibus, aliàs intra ſepta domus cõmorantibus, ac ſub regulariũ obediẽtia viuẽtibus, & his, qui legitimè, & ſecundũ regulã profeſſionẽ fecerũt, de qua ordinario cõſtet, & reuocãtur ibi priuilegia, etiã religioſorum in contrarium. Tertiò, Greg. XIII. bul. 18. conceſſit Societati Ieſu, quod poſſint in criminalibus, ciuilibus, & mixtis, & in fauorẽ ſuorum priuilegiorum, ſiue ſint actores, ſiue rei, creare iudices conſeruatores cõtra quaſcumque cõitates, collegia, &c. alia etiam extant religioſorum priuilegia circa hoc, de quibus vide Man. Rod. in qq. reg. to. 1. q. 65. ar. 12.

Si obijcias primò, quia in l. 1. ti. 5. li. 1. nouæ recõp. præcipitur iſtis cõſeruatoribus, q̃ cognoſcãt tm̃ de iniurijs, & offenſis manifeſtis, cõtra monaſteria, Eccleſias, vel pſonas Eccleſiaſticas, ſecũdũ q̃ iura, & Papæ diſponũt, etiã ſi vberior poteſtas, & iuriſdictio eis cõcedatur, ſub pœna amiſſionis tpalitatũ, & naturalitatis iſtorũ regnorũ: ergo ĩ Hiſpania cõſeruator religioſorũ, nõ põt cõpellere, debitores ſaltẽ ſæculares ad ſoluendum monaſterijs debita ciuilia.

Ad hoc reſpondetur, quod iſta lex non eſt contra ſupra dicta: nam in eo, quod ait, ſecundum quod iura, & Papæ diſponunt, iam ſe ſubijcit legibus Pontificũ, qui ſucceſſu temporis alia ampliora in fauorem religioſorũ ordinant: & quando ibi dicitur nõ obſtante, quod vberior poteſtas eis concedatur, non eſt ſermo de vberiore poteſtate à Papa, ſed ab alijs inferioribus conceſſa, qui iuxta ius commune non poſſunt concedere conſeruatorias.

Si obijcias ſecundò, quia in c. 1. de offic. del. in 6. præcipitur iudicibus cõſeruatoribus, ne cognoſcãt de exigẽtib. iudicialẽ indaginẽ, hoc eſt, cauſę cognitionẽ, ſeu examina

tio-

tionē qñ dubia sunt: ergo si debitū negatur à debitore alias legitimas exceptiones allegādo, nō poterit conueniri corā iudice cōseruatore: cū sic debitū reddatur dubiū, & requiratur indago. Ad hoc respond. ꝙ post hæc, est iā concessa iurisdictio cōseruatoribus religiosorū, in requirentibus iudicialē indaginē p Benedict. 11. ordinis Prædicatorū in fauorem Minorū: & per Eug. IV. in fauorem conuētus de Guadelupe: vt habetur in eorum compen. tit. bullæ conseruatoriæ, §. vlt. de quo Rod. loc. cit. art. 12. & tandem per Greg. XIII. bul. 18. conceditur conseruatoribus Societatis Iesu, quod procedant in requirentibus iudicialē indaginē summariè, simpliciter, & de plano, sine strepitu, & figura iudicij, in alijs autem prout eorū qualitas exegerit.

VI. Dub. An religiosi pro debitis ciuilibus conueniri possint coram iudice conseruatore, vel ordinario?

Prima conclusio: Religiosi in claustro degentes, non possunt pro debitis ciuilibus conueniri, coram ordinario Ecclesiastico, hæc est contra Gutie. in pract. cri. lib. 1. q. 10. sed patet, quia isti religiosi sunt exempti à iurisdictione Ecclesiastici ordinarij, iuxta dicta lib. 1. c. 6. dub. 5.

Si obijcias, quia in Conc. Trid. ses 7. c. 14. dicitur, ꝙ in causis mercedū, & miserabiliū psonarū clerici sæculares, & regulares extra monasteriū degētes quomodolibet exēpti, & si certū iudicē in partibus habeāt, in alijs autē si ipsum iudicē nō habuerint, corā locorū ordinarijs, tāquam ad hoc à Sede Apostolica delegatis cōueniri, & ad soluendū cogi possunt, nō obstantibus, &c. Ad hoc respondetur, Cōciliū loqui de regularibus extra monasteriū degentibus: vt patet ibi, & sunt illi, qui ex priuilegio, vel speciali licētia, habēt domiciliū extra sua monasteria: ille tñ, qui iuxta sua regularia instituta seruit monasterio monialiū,

vel alicui beneficio, & maximè qui ob prædicationes, cō-fessiones, eleemosynas, vel ob aliam similem causam extra monasterium moratur, non comprehenditur in isto decreto: cum non degat propriè extra monasteriū, sed ad tempus, & non permanenter, ita Nauar. in c. non dicatis, nu. 96. Prædictis tñ regularibus extra monasterium degē tibus, conceduntur in licentia degendi extra monasteriū iudices delegati, pro omnibus causis eorum, & corā istis debent conueniri pro debitis ciuilibus, sicut deberent con ueniri coram Prælatis sui ordinis, si extra monasterium degerent. Et si isti alicubi tales iudices non habent, debent conueniri coram ordinarijs, & ab eis cogi ad debita soluendum, vt dicitur in Conc. Trid. cit.

Secunda conclusio: Religiosi non possunt cōueniri pro debitis ciuilibus coram iudice conseruatore, quidquid ali qui improbabiliter dicant. Patet primò, ex priuilegio con cesso Carthusiensibus à Nicol. V. & relato à Rod. in qq. reg. tom. 1. q. 65. ar. 13. vbi statuitur, quod isti religiosi, & consequenter alij per communicationem non possint ad prædicta compelli per suos iudices conseruatores. Secundò, quia religiosi non sunt astricti ad conseruatores perpetuos, sicut olim, sed sunt ad nutum amouibiles, & pro singulis causis creant illos. Tertiò, quia iudex iste conceditur à Sede Apostolica religiosis pro conseruatione, & defensione à molestantibus ipsos. Debent ergo religiosi à creditoribus, etiam sæcularibus conueniri coram suis prę-latis, cum isti sint illorum iudices ordinarij, & sic sæculares solent recurrere ad prouinciales, vel generales, vel ad generalia, & prouincialia capitula pro exigendis sibi debitis à religiosis, vel monasterijs.

Ex dictis constat ordinarios iniustè aliquando cogere reli-

religiosos, ad creandos iudices conseruatores pro istis debitis:cum religiosi sint aliàs exempti à iurisdictione ordinariorum, vt patet ex lib. 1. ca. 6. dub. 5. nec ordinarij habent à Papa commissionem, ad sic in isto casu cogendos religiosos: imò contrarium eis præcipitur à Nicol. V. in priuilegio cit. nec ista causa pertinet ad iudices conseruatores: quæ omnia aduertens Dionysius de Melgar, Vicarius generalis in ciuitate Toleti, postquam priorem Sancti Dominici de Hiepes censuris compulerat, vt designarit iudicem conseruatorem super quadam lite cum patrono eiusdem conuentus, ostensis sibi dicto priuil. Nicol. V. & alijs priuilegijs exemptionis loc. cit. relatis à dicta coactione dictus Vicarius cessauit, & causa deuoluta est ad Reuerendissimum Magistrum Fratrem Iosephum Gonzalez à sacris confessionibus Serenissimi Principis Hispaniarum Philippi Dominici Victoris, qui tunc erat Prior Prouincialis eiusdem ordinis.

Si obijcias quandam declarationem Congreg. Cardi. die 19. Iunij anni 1573. vbi sic habetur, regulares non possunt conueniri à suis creditoribus coram Episcopo, benè tamen coram suis conseruatoribus in casibus permissis in Conc. Trid. sess. 14. ca. 5. ita refert Prosper. Farin. super Conc. Trid. loc. cit. Ad hoc respondetur, hoc non obstare, quia in isto loco Concilij expressè eximuntur, à statutis in illo loca regularia, & illorum personæ, & tantum vult in suo robore manere, quæ statuta sunt de religiosis, sess. 7. ca. 14. circa causas mercedum, & miserabilium personarum iuxta dicta supra.

VII. Dubium. An conseruator excedens suam potestatem, & qui illum inducit ad hoc, incurrat aliquam pęnā.

Prima conclusio: conseruator iste scienter excedens suā

pote-

potestatem, suspensus manet per annum ab officio, & consequenter à beneficio, ita in c. fi. de offic. deleg. cum glo. & in c. præter hoc, d. 32. & c. si qui, d. 81. & in lib. 1. nouæ recōpil. priuatur temporalitatum, & naturalitatis istorum regnorum: & ille etiam dicitur scienter illud facere, qui laborat ignorantia affectata, vtpotè quando illud scire tenebantur, & potuit scire, & noluit, sed dissimulauit, licet in foro externo, vt scientia valeat debet probari: quia iuxta regulam 48. iuris, præsumitur ignorantia, vbi scientia non probatur: imò & ignorantia affectata est probanda, vt valeat, vt habetur in lege gener. C. de tabul. lib. 10.

Secunda conclusio: pars quæ procurat, quod conseruator iudex excedat suam potestatem, excommunicata manet ipsò facto, nec potest absolui, quousque integraliter satisfaciat de expensis, ei quem indebitè fatigauit, ita in ca. fin. de officio deleg.

Et notat Nauar. in Manu. ca. 27. nu. 125. quod non incurritur ista excommunicatio ab illo, qui non est pars in iudicio, Et si procurasset talem excessum, si iudex aliàs nō excessit: quia lex, quæ excommunicat operantem aliquid, regulariter non comprehendit consentientem, etiā si mandet, consulat, foueat, aut auxilietur, ante quam fiat, nisi ex eius tenore, aut ex tenore aliarum legum id expresse, aut tacitè colligatur, vt ait Caie. ver. excommunicat. c. 47. notab. 5. & Nauar. in Manu. c. 27. nu. 51. Hæc ad laudem, & gloriam Iesu Christi Domini nostri, Beatissimæ Matris eius, ac Beati Dominici Patris nostri, necnon & Angelici Doctoris D. Thomæ Aquinatis dicta sufficiant.

Finis huius Libri.

Sub Correctione Angeli Cantinij Florentini.

